

**Sprawozdanie Zarządu z działalności
Grupy Kapitałowej LOTOS
za rok 2013**

Spis treści

1. O Grupie Kapitałowej LOTOS	5
1.1. Organizacja i zarządzanie w Grupie Kapitałowej LOTOS.....	6
1.1.1. Struktura organizacyjna Grupy Kapitałowej LOTOS oraz informacja o posiadanych przez Grupę LOTOS S.A. oddziałach (zakładach).....	6
1.1.2. zmiany własnościowe w Grupie Kapitałowej LOTOS	10
1.1.3. Zmiany w powiązaniach organizacyjnych lub kapitałowych Grupy LOTOS S.A. z innymi podmiotami	11
1.1.4. Zmiany w podstawowych zasadach zarządzania Grupą LOTOS S.A. i Grupą Kapitałową LOTOS ...	14
1.2. Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS.....	14
1.2.1. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS	14
1.2.2. Umowy zawarte pomiędzy emitentem a osobami zarządzającymi oraz wartość wynagrodzeń, nagród lub korzyści wypłaconych osobom zarządzającym i nadzorującym Grupę LOTOS S.A.	16
1.2.3. System kontroli programów akcji pracowniczych	17
2. Strategia Grupy Kapitałowej LOTOS oraz uwarunkowania jej rozwoju	18
2.1. Strategia Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011 – 2015 oraz perspektywy rozwoju jej działalności	18
2.2. Charakterystyka wewnętrznych i zewnętrznych czynników rozwoju.....	26
2.3. Ryzyka w działalności Grupy Kapitałowej LOTOS.....	27
3. Działalność operacyjna Grupy Kapitałowej LOTOS	39
3.1. Otoczenie makroekonomiczne	39
3.2. Poszukiwanie i wydobywanie węglowodorów	43
3.2.1. Tendencje w branży poszukiwawczo-wydobywczej	43
3.2.2. Warunki prowadzenia działalności poszukiwawczo-wydobywczej na obszarze Polski	47
3.2.3. Otoczenie konkurencyjne w działalności poszukiwawczo-wydobywczej.....	48
3.2.4. Działalność poszukiwawczo – wydobywcza w ujęciu geograficznym	49
3.2.5. Istotne wydarzenia w działalności poszukiwawczo-wydobywczej w 2013 roku.....	54
3.3. Rafineria	57
3.3.1. Tendencje na światowym rynku rafineryjnym.....	57
3.3.2. Czynniki cenotwórcze na rynku ropy naftowej	59
3.3.3. Charakterystyka branży rafineryjnej w 2013 roku	60
3.3.4. Gdańska rafineria Grupy LOTOS S.A.	62
3.3.5. Podstawowe produkty, towary i usługi	65
3.3.6. Istotne wydarzenia w działalności rafineryjnej.....	68
3.4. Obszar detalicznej sprzedaży paliw.....	68
3.4.1. Charakterystyka branży detalicznej.....	68
3.4.2. Sieć stacji paliw LOTOS.....	70
3.5. Obszar hurtowej sprzedaży paliw	73
3.5.1. Charakterystyka rynku hurtowego i pozycja Grupy Kapitałowej LOTOS.....	73
3.5.2. Produkty, towary i usługi	74
3.6. Logistyka	79
3.6.1. Logistyka morska	81

3.6.2. Logistyka kolejowa	82
3.7. Ochrona środowiska.....	83
3.8. Osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju	84
3.9. Istotne wydarzenia w 2013 roku	85
3.10. Istotne umowy oraz postępowania sądowe w 2013 roku.....	86
3.10.1. Umowy znaczące dla działalności Grupy Kapitałowej LOTOS.....	86
3.10.2. Istotne transakcje z podmiotami powiązanymi na warunkach innych niż rynkowe	91
3.10.3. Umowa z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych.....	91
3.10.4. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej	92
4. Sytuacja finansowa Grupy Kapitałowej LOTOS.....	93
4.1. Omówienie podstawowych wielkości ekonomiczno-finansowych oraz ocena istotnych czynników i nietypowych zdarzeń	93
4.1.1. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	93
4.1.2. Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	97
4.1.3. Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	99
4.1.4. Ocena czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających wpływ na wyniki z działalności ..	100
4.1.5. Objasnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na 2013 rok.....	100
4.2. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne oraz inwestycje kapitałowe	100
4.2.1. Inwestycje rzeczowe	100
4.2.2. Inwestycje kapitałowe	101
4.2.3. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych w porównaniu do wielkości posiadanych środków	101
4.3. Finansowanie	102
4.3.1. Informacja o umowach kredytowych i pożyczkach udzielonych w 2013 roku	102
4.3.2. Pożyczki udzielone przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS.....	106
4.3.3. Informacja o istotnych poręczeniach, gwarancjach oraz pozostałych zabezpieczeniach.....	108
4.3.4. Ocena dotycząca zarządzania zasobami finansowymi	109
4.3.5. Wykorzystanie wpływów z emisji w ramach realizacji celów emisyjnych	114
5. Informacje dotyczące akcji Grupy LOTOS S.A.....	115
5.1. Grupa LOTOS S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych.....	115
5.2. Polityka dywidendowa	120
5.3. Nabycie udziałów (akcji) własnych	121
5.4. Akcje i udziały w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących.....	121
5.5. Umowy, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy	122
6. Ład korporacyjny	123
6.1. Akcjonariat.....	123
6.1.1. Znaczące pakiety akcji.....	123
6.1.2. Posiadacze papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień	126

6.1.3. Szczególne uprawnienia Skarbu Państwa oraz ich wykonywanie w spółkach kapitałowych	126
6.1.4. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu	127
6.1.5. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych	130
6.2. Funkcjonowanie organów Spółki	130
6.2.1. Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS S.A.	132
6.2.2. Rada Nadzorcza Grupy LOTOS S.A.	133
6.2.3. Zarząd Grupy LOTOS S.A. oraz uprawnienia poszczególnych członków	136
6.2.4. Zasady zmiany statutu Grupy LOTOS S.A.	144
6.3. Zbiór zasad ładu korporacyjnego, które Grupa LOTOS S.A. stosowała w 2013 roku	144

1. O GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

Grupa LOTOS S.A., wraz ze spółkami należącymi do jej grupy kapitałowej, to pionowo zintegrowany koncern naftowy, zajmujący się wydobywaniem i przerobem ropy naftowej oraz sprzedażą hurtową i detaliczną wysokiej jakości produktów naftowych. Jest producentem i dostawcą m.in. benzyny bezołowiowej, oleju napędowego, lekkiego oleju opałowego, paliwa lotniczego oraz ciężkiego oleju opałowego. Koncern specjalizuje się także w produkcji i sprzedaży olejów smarowych i asfaltów.

Obecnie obowiązująca strategia biznesowa na lata 2011-2015 zakłada umocnienie pozycji Grupy Kapitałowej LOTOS jako silnego, innowacyjnego i efektywnie rozwijającego się podmiotu, który odgrywa znaczącą rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego kraju, a w swojej działalności postępuje z poszanowaniem zasad społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju. Kluczowe cele strategiczne to:

- osiągnięcie wydobycia ropy naftowej w wysokości 24 tys baryłek ekwiwalentnych dziennie
- 10% udziału w rynku detalicznym paliw
- 30% udziału w hurtowym rynku paliw.

W skład grupy kapitałowej, oprócz Grupy LOTOS S.A., która zarządza rafinerią w Gdańsku, wchodzi obecnie 15 spółek ze znakiem LOTOS. Do najważniejszych należą:

- Grupa LOTOS S.A., która jest producentem i dostawcą m.in. benzyny bezołowiowej, oleju napędowego, oleju napędowego do celów opałowych (lekki olej opałowy), paliwa lotniczego oraz ciężkiego oleju opałowego. Dominującym aktywem Grupy LOTOS S.A. jest rafineria w Gdańsku, o nominalnej mocy przerobowej 10,5 mln ton ropy naftowej rocznie. W 2013 roku przerób wyniósł 8,7 mln ton.
- LOTOS Petrobaltic S.A., która prowadzi prace poszukiwawczo-wydobywcze w zakresie eksploatacji złóż ropy naftowej na Morzu Bałtyckim, na Norweskim Szelfie Kontynentalnym (poprzez spółkę zależną LOTOS Exploration and Production Norge AS) oraz terytorium lądowym Litwy (poprzez spółkę AB LOTOS Geonafta oraz podmioty wchodzące w ramach jej grupy kapitałowej).
- LOTOS Paliwa Sp z o.o., której zakresem działalności jest: zarządzanie stacjami paliw (ogólnopolska sieć 439 jednostek, czwarta co do wielkości w Polsce; za jej pośrednictwem koncern oferuje produkty i usługi segmentu premium, w którym działają także stacje autostradowe oraz od 2011 roku segmentu ekonomicznego reprezentowanego przez dynamicznie rozbudowywaną na rynku sieć LOTOS Optima), handel detaliczny z klientami biznesowymi, rozwój sieci sprzedaży detalicznej, hurtowej, handel B2B oraz poprzez sieć samoobsługowych dystrybutorów oleju napędowego i benzyn (System Diesel Service – SDS).
- LOTOS Oil S.A., zajmująca się produkcją i dystrybucją środków smarnych: olejów samochodowych, przemysłowych i smarów, olejów bazowych, a także kosmetyków i chemii samochodowej.
- LOTOS Asfalt Sp z o.o., specjalizująca się w produkcji i handlu asfaltami oraz emulsjami drogowymi.
- LOTOS Kolej Sp z o.o., świadcząca usługi w zakresie przewozów kolejowych, głównie dla spółek z Grupy Kapitałowej LOTOS. Udział spółki w polskim rynku wynosi 8%.
- LOTOS Air BP Polska Sp z o.o. (50% udział Grupy LOTOS S.A.), której przedmiotem działalności jest sprzedaż paliwa lotniczego oraz tankowanie paliwem lotniczym statków powietrznych na polskich lotniskach.

Akcje Grupy LOTOS S.A. od czerwca 2005 roku są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW). Od listopada 2009 roku Spółka jest uczestnikiem pierwszego w Europie Środkowo-Wschodniej indeksu firm społecznie odpowiedzialnych - RESPECT Index na GPW.

Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS w końcu 2013 roku wynosiło 4 983 osób. Przychody ze sprzedaży wyniosły 28 597 mln zł. Zysk operacyjny w 2013 roku wyniósł 146 mln zł, a zysk netto 39 mln zł. Na koniec 2013 roku udział Grupy Kapitałowej LOTOS w sprzedaży detalicznej paliw w Polsce wyniósł 8,5%, zaś w krajowym rynku paliw 33,3%.

1.1. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

1.1.1. STRUKTURA ORGANIZACYJNA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS ORAZ INFORMACJA O POSIADANYCH PRZEZ GRUPĘ LOTOS S.A. ODDZIAŁACH (ZAKŁADACH)

Grupa LOTOS S.A., jako podmiot dominujący, pełni wśród spółek Grupy Kapitałowej LOTOS rolę integratora kluczowych funkcji zarządczych i wspierających.

Realizacji zadań z tym związanych służy wdrożony w przedsiębiorstwie model zarządzania segmentowego. Segment jest to wydzielony obszar działalności biznesowej zarządzany w grupie kapitałowej przez wyznaczonego członka Zarządu Grupy LOTOS S.A. Przyjęty model wpływa na sprawność zarządzania oraz zapewnienie synergii kosztowej i przychodowej w skali całej organizacji. Zarządzanie segmentowe obejmuje m.in. realizację spójnej strategii, planowanie i kontroling, zintegrowane zarządzanie operacyjne oraz zapewnienie spójnych standardów korporacyjnych.

Grupa LOTOS S.A. nie posiada oddziałów (zakładów) w rozumieniu Ustawy o Rachunkowości.

W działalności operacyjnej Grupy Kapitałowej LOTOS wyróżnia się dwa główne segmenty operacyjne sprawozdawcze:

- **segment operacyjny wydobywczy** – obejmujący działalność w zakresie pozyskiwania i eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego,
- **segment operacyjny produkcji i handlu** – obejmuje działalność spółek w zakresie wytwarzania, przetwarzania produktów rafinacji ropy naftowej, jak również ich sprzedaży hurtowej i detalicznej oraz działalność pomocniczą, transportową i serwisową.

Dla celów zarządczych Grupa Kapitałowa LOTOS podzielona jest na jednostki biznesowe w oparciu o segmenty branżowe.

- **zarządczy** - zarządzany przez Prezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. tj. szefa segmentu zarządczego. Segment prowadzi działania w zakresie wzrostu wartości Grupy Kapitałowej LOTOS, poprzez zarządzanie całokształtem jej działalności, w tym koordynacja opracowania strategii, definiowanie kierunków rozwoju poszczególnych obszarów biznesowych oraz koordynacja funkcji wsparcia procesowego.
- **poszukiwawczo-wydobywczy** - zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. ds. Poszukiwań i Wydobywania tj. szefa segmentu poszukiwawczo-wydobywczego. Do zadań segmentu należy opracowanie strategii rozwoju działalności Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze poszukiwań i wydobywania złóż ropy naftowej i gazu oraz zarządzanie i nadzorowanie działań w tym zakresie. Do segmentu poszukiwawczo-wydobywczego przypisana jest spółka LOTOS Petrobaltic wraz z podległymi spółkami zależnymi.
- **operacyjny** - zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS ds. Produkcji i Rozwoju, tj. szefa segmentu operacyjnego. Do zadań segmentu należy opracowanie strategii w zakresie utrzymania i rozbudowy instalacji produkcyjnych oraz nadzór i koordynacja całokształtu spraw związanych z przerobem ropy naftowej, produkcją rafineryjną i zagadnieniami technicznymi. W zadaniach segmentu mieści się opracowywanie założeń polityki produkcji rafineryjnej, nadzór nad sprawami związanymi z rozwojem i badaniami w obszarze produkcji, koordynacja przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie rozwoju technicznego

i technologicznego, nadzór nad utrzymaniem wymaganej sprawności technicznej majątku, nadzór nad procesami bezpieczeństwa i ochrony fizycznej. Do segmentu operacyjnego przypisane są spółki: LOTOS Infrastruktura, LOTOS Lab, LOTOS Ochrona, LOTOS Serwis i LOTOS Straż. W związku ze zmianą profilu działalności spółek, w 2013 roku spółka LOTOS Czechowice przyjęła nazwę LOTOS Terminale i została przyporządkowana do segmentu handlowego, natomiast spółka LOTOS Jasło zmieniła nazwę na LOTOS Infrastruktura.

- **handlowy** - zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. ds. Handlu, tj. szefa segmentu handlowego. Do zadań segmentu należy opracowanie strategii w zakresie handlu oraz efektywne zarządzanie sprzedażą, zaopatrzeniem w ropę i produkty naftowe oraz dystrybucją. Segment odpowiada także za rozwój działalności tradingowej i optymalizacyjnej. W segmencie handlowym znajdują się następujące spółki zależne i powiązane: LOTOS–Air BP Polska, LOTOS Asfalt, LOTOS Kolej, LOTOS Oil, LOTOS Paliwa i LOTOS Terminale wraz z podległymi spółkami zależnymi. W 2013 roku Grupa LOTOS sprzedała 50% udziałów w spółce LOTOS Tank, która następnie przyjęła nazwę LOTOS–Air BP Polska. W tym samym roku do segmentu handlowego dołączyła spółka LOTOS Terminale, poprzednio LOTOS Czechowice (w 2012r.), przechodząc z segmentu operacyjnego, o czym wspomniano powyżej.
- **finansowy** - zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. ds. Ekonomiczno-Finansowych, tj. Szefa segmentu finansowego. Do zadań segmentu należy monitorowanie realizacji Strategii Grupy Kapitałowej LOTOS oraz zarządzanie całokształtem działalności finansowej i rachunkowej, w tym opracowanie i monitorowanie strategii finansowej, podatkowej i ubezpieczeniowej, zarządzanie procesem budżetowania i kontrolingu, wypracowywanie i wdrażanie strategii zarządzania ryzykiem finansowym oraz zarządzanie całokształtem zagadnień w zakresie posiadanych aktywów oraz procesów restrukturyzacyjnych. Do segmentu finansowego przypisane są spółki: LOTOS Park Technologiczny, LOTOS Gaz w likwidacji wraz z podległą spółką zależną.

Procesy zarządcze w Grupie LOTOS S.A. i w segmentach Grupy Kapitałowej LOTOS wspierają struktury powołane w ramach zdefiniowanych obszarów:

Rysunek 1. Struktury wspierające procesy zarządcze

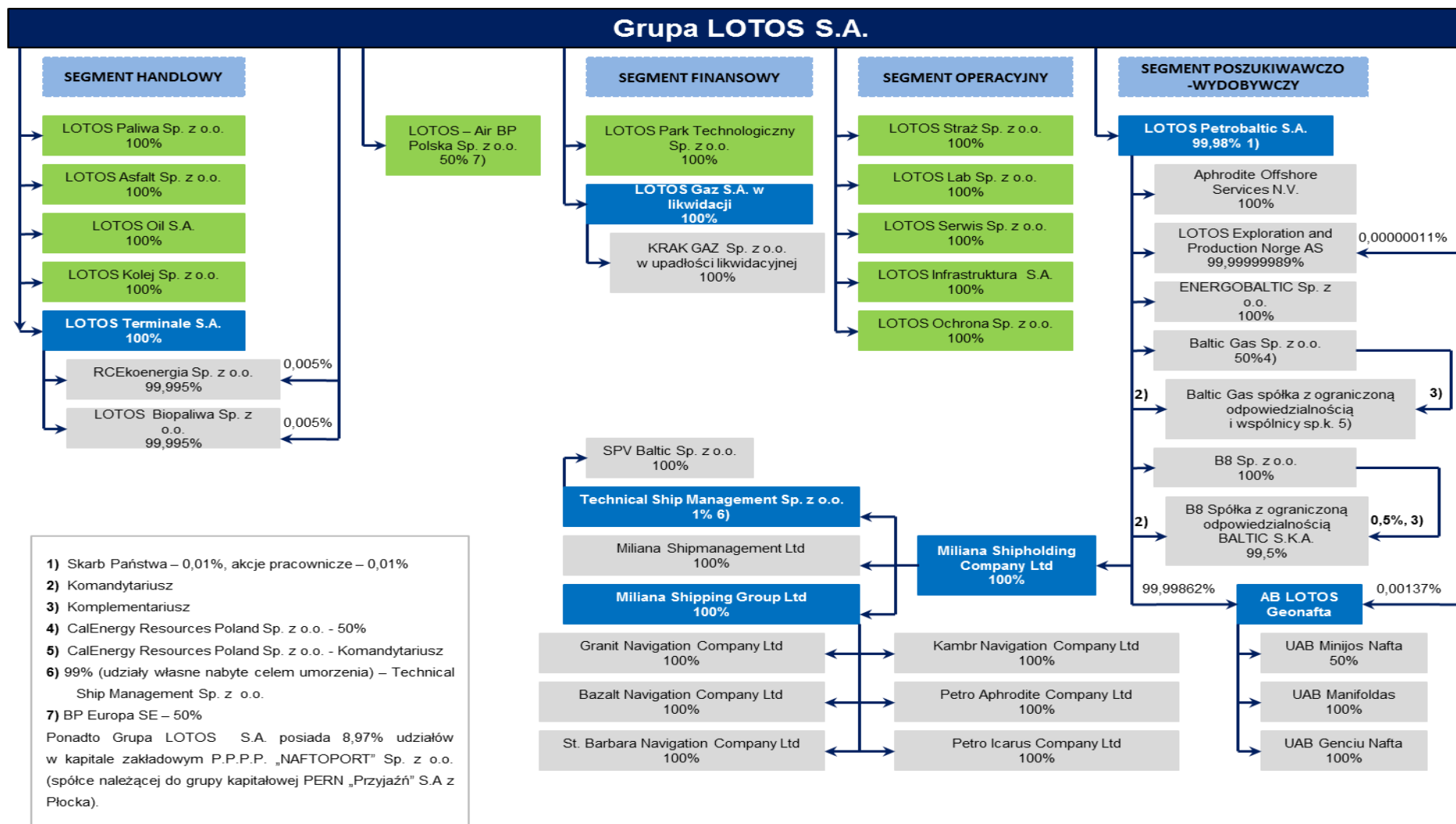

W 2013 roku nastąpiły istotne zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy LOTOS S.A. Wprowadzenie zmian było konsekwencją zmian w składzie Zarządu Grupy LOTOS S.A. oraz miało na celu między innymi:

- wzrost rangi, decyzyjności, odpowiedzialności i efektywności segmentów,
- doskonalenie modelu zarządczego,
- minimalizację kosztów zarządczych,
- usprawnienie raportowania segmentowego,
- usprawnienie komunikacji,
- optymalizację obszarów związanych z obsługą finansowo-księgową, CSR i sponsoringiem, zarządzaniem informatyką, zarządzaniem ryzykiem finansowym oraz zarządzaniem majątkiem.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

Rysunek 2. Schemat struktury organizacyjnej Grupy Kapitałowej LOTOS wg. segmentów branżowych – stan na 31 grudnia 2013 roku

1.1.2. ZMIANY WŁASNOŚCIOWE W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

W 2013 roku miały miejsce następujące zmiany w organizacji Grupy Kapitałowej LOTOS

Tabela 1. Zmiany w kapitale zakładowym LOTOS Exploration and Production Norge* (NOK)

Data rejestracji	Kapitał przed	Zwiększenie	Kapitał po	Uwagi
3.01.2013	779 718 441	171 000 000	950 718 441	emisja 171 mln akcji serii B (wart nominalna 1 NOK/szt)
26.04.2013	950 718 441	53 000 000	1 003 718 441	emisja 53 mln akcji serii B (wart nominalna 1 NOK/szt)
18.06.2013	1 003 718 441	60 000 000	1 063 718 441	emisja 60 mln akcji serii B (wart nominalna 1 NOK/szt)
8.08.2013	1 063 718 441	20 000 000	1 083 718 441	emisja 20 mln akcji serii B (wart nominalna 1 NOK/szt)

* Spółka zależna LOTOS Petrobaltic S.A.

** wszystkie akcje nowej emisji objęte przez LOTOS Petrobaltic S.A.

Tabela 2. Zmiany w kapitale zakładowym pozostałych spółek (PLN)

Spółka	Data rejestracji	Kapitał przed	Zwiększenie/ obniżenie	Kapitał po	Uwagi
LOTOS Tank	23.07.2013	6 945 000	6 945 000	13 890 000	Utworzenie 1000 nowych udziałów (wart. 6 945 zł/szt); objęte i pokryte wkładem gotówkowym przez Grupę LOTOS SA
LOTOS Infrastruktura	7.01.2014	48 000 000	23 698 680	71 698 680	emisja 2 962 335 akcji serii B (wart nominalna 8 zł/szt) i ich objęcie w drodze subskrypcji prywatnej przez LOTOS Terminale (cena emisyjna 8,31 zł/szt)
RCEkoenergia	24.01.2014 ⁽¹⁾	20 061 000	8 245 000	28 306 000	Utworzenie 8 245 nowych udziałów (wart. 1 000 zł/szt); objęte i pokryte wkładem gotówkowym przez Grupę LOTOS SA
Technical Ship Managment	23.01.2014	500 000	(495 000)	5 000	Umorzenie dobrowolne 9 900 udziałów o łącznej wartości 495 tys zł ⁽²⁾

⁽¹⁾ Wyłączono prawo objęcia nowoutworzonych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym przez wspólnika Grupę LOTOS S.A. Wszystkie ww. nowoutworzone udziały zostały objęte przez dotychczasowego wspólnika Spółki - LOTOS Terminale S.A. i zostaną pokryte w następujący sposób: 2.000 udziałów zostanie pokryte wkładem pieniężnym w wysokości 2 mln zł, a 6.245 udziałów zostanie pokryte wkładem niepieniężnym w wysokości 6.245 tys. zł (na który składają się środki trwałe oraz grunty).

⁽²⁾ 06.09.2013 roku pomiędzy spółkami Technical Ship Management Sp. z o.o. (nabywca) a Miliana Shipholding Company Ltd (zbywca) została podpisana umowa sprzedaży 9.900 udziałów o łącznej wartości 495 tys. zł celem ich umorzenia.

Tabela 3. Dezinwestycje w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS

Zdarzenie	Data	Sprzedający	Kupujący	Uwagi
Sprzedaż zorganizowanej części przedsiębiorstwa „Oddział w Jaśle”	10.05.2013	LOTOS Oil S.A.	Podmiot spoza Grupy Kapitałowej LOTOS	Sprzedaż oddziału produkcyjnego zlokalizowanego w Jaśle

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

Sprzedaż działalności biznesowej "Materiały Hydroizolacyjne"	27.07.2013	LOTOS Asfalt Sp z o.o.	Podmiot spoza Grupy Kapitałowej LOTOS	Sprzedaż zorganizowanej części przedsiębiorstwa zajmującego się produkcją pap
--	------------	------------------------	---------------------------------------	---

Konsolidacja aktywów logistycznych i infrastrukturalnych

W 2013 roku trwał proces konsolidacji aktywów logistycznych i infrastrukturalnych w GK GLS.A. 23.12.2013 roku Grupa LOTOS S.A. sprzedawała bazy paliw w Rypinie i Piotrkowie Trybunalskim do LOTOS Terminale S.A. Elementami niniejszego procesu były także: zmiany nazw spółek (dotyczy: LOTOS Terminale S.A. i LOTOS Infrastruktura S.A.), podwyższenia kapitału zakładowego w LOTOS Infrastruktura S.A. (w której akcje nowej emisji objęła spółka LOTOS Terminale S.A. - rejestracja podwyższenia nastąpiła pod dniu bilansowym, tj. 07.01.2014 roku) i w RCEkoenergia Sp. z o.o. Zakończenie procesu planuje się w 2015 roku.

1.1.3. ZMIANY W POWIĄZANIACH ORGANIZACYJNYCH LUB KAPITAŁOWYCH GRUPY LOTOS S.A. Z INNYMI PODMIOTAMI

Podmioty wchodzące w skład Grupy Kapitałowej LOTOS wraz z informacją dotyczącą metody konsolidacji i wyceny udziałów oraz udział Grupy Kapitałowej LOTOS we własności jednostki.

Tabela 4. Skład Grupy Kapitałowej LOTOS

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2013	31.12.2012
Jednostka Dominująca				
Grupa LOTOS S.A.	Gdańsk	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (głównie paliw) oraz ich sprzedaż hurtowa	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Jednostki bezpośrednio zależne konsolidowane metodą pełną				
LOTOS Petrobaltic S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK LOTOS Petrobaltic S.A.)	Gdańsk	Pozyskiwanie oraz eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego	99,98% ⁽¹⁾	99,96%
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	Gdańsk	Sprzedaż hurtowa, detaliczna paliw, lekkiego oleju opałowego, zarządzanie siecią stacji paliw LOTOS	100,00%	100,00%
LOTOS Oil S.A.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż olejów smarowych i smarów oraz sprzedaż olejów bazowych	100,00%	100,00%
LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż asfaltów	100,00%	100,00%
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	Gdańsk	Transport kolejowy	100,00%	100,00%
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	Gdańsk	Działalność w zakresie utrzymania ruchu mechanicznego, elektrycznego i automatyki, usługi remontowe	100,00%	100,00%
LOTOS Lab Sp. z o.o.	Gdańsk	Wykonywanie analiz laboratoryjnych	100,00%	100,00%
LOTOS Straż Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona przeciwpożarowa	100,00%	100,00%
LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona mienia i osób	100,00%	100,00%

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2013	31.12.2012
LOTOS Terminale S.A. ⁽²⁾ (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK LOTOS Terminale S.A.)	Czechowice-Dziedzice	Magazynowanie i dystrybucja paliw	100,00%	100,00%
LOTOS Infrastruktura S.A. ⁽³⁾	Jasło	Magazynowanie i dystrybucja paliw. Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100,00%	100,00%
LOTOS Gaz S.A. w likwidacji	Kraków	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	100,00%	100,00%
LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.	Jasło	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	100,00%	100,00%
Jednostki pośrednio zależne konsolidowane metodą pełną				
GK LOTOS Terminale S.A.				
RCEkoenergia Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, ciepła i gazu	100,00%	100,00%
LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Produkcja estrów metylowych kwasów tłuszczowych (FAME)	100,00%	100,00%
GK LOTOS Petrobaltic S.A.				
LOTOS Exploration and Production Norge AS	Norwegia, Stavanger	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej na norweskim szelfie kontynentalnym; świadczenie usług związanych z poszukiwaniem i wydobyciem ropy naftowej	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
Aphrodite Offshore Services N.V.	Curaçao	Świadczenie usług w obszarze transportu morskiego (Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej)	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
Energobaltic Sp. z o.o.	Władysławowo	Produkcja energii elektrycznej, energii cieplnej, LPG oraz kondensatu gazowego	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
B8 Sp. z o.o.	Gdańsk	Działalność usługowa wspomagająca górnictwo i wydobywanie (Spółka nie rozpoczęła działalności operacyjnej)	99,98% ^(4,5)	-
B8 Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością BALTIC S.K.A.	Gdańsk	Poszukiwanie i eksploatacja złóż ropy i gazu (Spółka nie rozpoczęła działalności operacyjnej)	99,98% ^(4,6)	-
Miliana Shipholding Company Ltd. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Miliana Shipholding Company Ltd.)	Cypr, Nikozja	Świadczenie usług magazynowania i transportu ropy naftowej oraz innych usług w obszarze transportu morskiego	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
Technical Ship Management Sp. z o.o. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Technical Ship Management Sp. z o.o.)	Gdańsk	Działalność usługowa wspomagająca transport morski, doradztwo w zakresie eksploatacji statków.	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
SPV Baltic Sp. z o.o.	Gdańsk	Świadczenie usług w obszarze transportu morskiego	99,98% ^(4,7)	-
Miliana Shipmanagement Ltd.	Cypr, Nikozja	Świadczenie usług w obszarze transportu morskiego	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2013	31.12.2012
Miliana Shipping Group Ltd. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Miliana Shipping Group Ltd.)	Cypr, Nikozja	Zarządzanie posiadanymi aktywami	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
Bazalt Navigation Co. Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
Granit Navigation Company Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
Kambr Navigation Company Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
St. Barbara Navigation Company Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
Petro Icarus Company Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
Petro Aphrodite Company Ltd.	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
AB LOTOS Geonafra (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK AB LOTOS Geonafra)	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej, świadczenie usług wiertniczych oraz kupno i sprzedaż ropy naftowej	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
UAB Genciu Nafta	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
UAB Manifoldas	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej	99,98% ⁽⁴⁾	99,96%
Jednostki wyceniane metodą praw własności				
LOTOS - Air BP Polska Sp. zo.o. ⁽⁸⁾	Gdańsk	Handel paliwem lotniczym oraz usługi logistyczne	50,00% ⁽⁸⁾	100,00%
GK LOTOS Petrobaltic S.A.				
Baltic Gas Sp. z o.o.	Gdańsk	Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego (działalność usługowa wspomagająca eksploatację złóż ropy naftowej i gazu ziemnego)	49,99% ^(4,9)	99,96%
Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp.k.	Gdańsk	Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego	81,68% ^(4,10)	99,96%
Jednostki konsolidowane metodą proporcjonalną				
GK AB LOTOS Geonafra				
UAB Minijos Nafta	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej	49,99% ⁽⁴⁾	49,98%

⁽¹⁾ W 2013 roku Grupa LOTOS S.A. kontynuowała proces przymusowego wykupu akcji spółki LOTOS Petrobaltic S.A. W wyniku przeprowadzonych transakcji nabycia akcji spółki LOTOS Petrobaltic S.A. w ramach procesu przymusowego wykupu akcji od udziałowców niekontrolujących Grupa LOTOS S.A. na dzień 31 grudnia 2013 roku posiadała 99,98% w kapitale podstawowym spółki LOTOS Petrobaltic S.A.

⁽²⁾ W dniu 30 lipca 2013 roku zarejestrowano zmianę nazwy spółki LOTOS Czechowice S.A. na LOTOS Terminale S.A.

⁽³⁾ W dniu 18 kwietnia 2013 roku zarejestrowano zmianę nazwy spółki LOTOS Jasło S.A. na LOTOS Infrastruktura S.A.

⁽⁴⁾ Zmiany kapitałowe opisane w punkcie ⁽¹⁾ miały wpływ na pośredni udział procentowy Grupy we własności jednostek GK LOTOS Petrobaltic S.A.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

⁽⁵⁾ W dniu 30 grudnia 2013 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. nabyła 100% udziałów w spółce B8 Sp. z o.o. Nabycie udziałów było związane m.in. z utworzeniem struktury biznesowej w celu umożliwienia finansowania zagospodarowania złoża B – 8.

⁽⁶⁾ W dniu 30 grudnia 2013 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. nabyła 99,5% akcji spółki B8 Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością BALTIC spółki komandytowo-akcyjnej stając się również komandytariuszem tejże spółki. Mniejszościowym akcjonariuszem i komplementariuszem spółki jest spółka B8 Sp. z o.o. posiadająca 0,5% akcji. Nabycie akcji było związane m.in. z utworzeniem struktury biznesowej w celu umożliwienia finansowania zagospodarowania złoża B – 8.

⁽⁷⁾ W dniu 20 grudnia 2013 roku Technical Ship Management Sp. z o.o. nabyła 100% udziałów w spółce SPV Baltic Sp. z o.o.

⁽⁸⁾ W dniu 25 listopada 2013 roku Grupa LOTOS S.A. zbyła na rzecz BP Europe SE 1.000 udziałów spółki LOTOS Tank Sp. z o.o., stanowiących 50% udziałów w kapitale zakładowym spółki LOTOS Tank Sp. z o.o. Transakcja związana była z zawartą w dniu 25 czerwca 2013 roku przez Grupę LOTOS S.A. i BP Europa SE umową joint venture dotyczącą utworzenia na bazie spółki LOTOS Tank Sp. z o.o. podmiotu, za pośrednictwem, którego obaj partnerzy będą wspólnie prowadzić działalność w zakresie dostaw paliwa lotniczego. W dniu 17 grudnia 2013 roku zarejestrowano zmianę nazwy spółki LOTOS Tank Sp. z o.o. na LOTOS - Air BP Polska Sp. z o.o.

⁽⁹⁾ W dniu 17 maja 2013 roku nastąpiła rejestracja umowy sprzedaży przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. 50% udziałów spółki Baltic Gas Sp. z o.o. na rzecz CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o.

⁽¹⁰⁾ Zaprezentowany procentowy udział we własności jednostki ustalono na podstawie wartości wkładów wniesionych przez poszczególnych wspólników do sumy wszystkich wkładów na dzień 31 grudnia 2013 roku:

- Baltic Gas Sp. z o.o. (Komplementariusz) (0,002%),
- LOTOS Petrobaltic S.A. (Komandytariusz) (81,693%),
- CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. („CalEnergy”) (Komandytariusz) (18,305%).

Procentowy udział Grupy we własności jednostki Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp. k. pośrednio współkontrolowanej wynosi 81,68%.

Spółka Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy spółka komandytowa („Baltic Gas”) jest spółką osobową. W umowie spółki określono uczestniczenie wspólników w jej zyskach i stratach w taki sposób, że Baltic Gas Sp. z o.o. posiada 0,001% udziału w zyskach i 100% w stratach, LOTOS Petrobaltic S.A. posiada 50,9995% udziału w zyskach oraz CalEnergy posiada 48,9995% udziału w zyskach. Jednocześnie nie można wskazać procentowego udziału w głosach, gdyż sprawy pozostające do decyzji wspólników, określone w umowie spółki, wymagają uzyskania jednomyślnej zgody w sprawach, które wyraźnie określa umowa spółki, bądź też jednomyślnej uchwały wspólników w sprawie ustalenia procedury podejmowania decyzji w przypadku pozostałych spraw, nieokreślonych w umowie spółki. W rozumieniu regulacji MSSF spółka Baltic Gas ten jest podmiotem współkontrolowanym przez Grupę.

1.1.4. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA GRUPĄ LOTOS S.A. I GRUPĄ KAPITAŁOWĄ LOTOS

W 2013 roku nie nastąpiły zmiany w w podstawowych zasadach zarządzania Grupą LOTOS S.A. i Grupą Kapitałową LOTOS.

1.2. ZATRUDNIENIE W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

1.2.1. STRUKTURA ZATRUDNIENIA W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

Tabela 5. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS w podziale na rodzaj stanowiska

Spółka	Zatrudnienie na dzień 31 grudnia 2013 roku	
	Stanowiska robotnicze	Stanowiska nierobotnicze
Grupa LOTOS S.A.	513	832
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	0	272
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	591	242
LOTOS Oil S.A.	113	204
LOTOS Lab Sp. z o.o.	109	47
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	500	184
LOTOS Straż Sp. z o.o.	75	14
LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	86	116
LOTOS Gaz S.A.	0	1
LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	141	21
LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.	0	1

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

Spółka	Zatrudnienie na dzień 31 grudnia 2013 roku	
	Stanowiska robotnicze	Stanowiska nierobotnicze
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	0	0
LOTOS Air BP S.A.	33	11
LOTOS Infrastruktura S.A.	41	34
LOTOS Terminale S.A.	78	53
RC Ekoenergia Sp. z o.o.	48	30
LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.	22	14
LOTOS Petrobaltic S.A.	242	143
Energobaltic Sp. z o.o.	3	30
LOTOS EPN	0	19
AB LOTOS Geonafta	84	24
Miliana Shipping Ltd	0	2
Technical Ship Management	0	10
	2 679	2 304
Razem		4 983

Rysunek 3. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS w podziale na kluczowe spółki (stan na 31 grudnia 2013 roku)

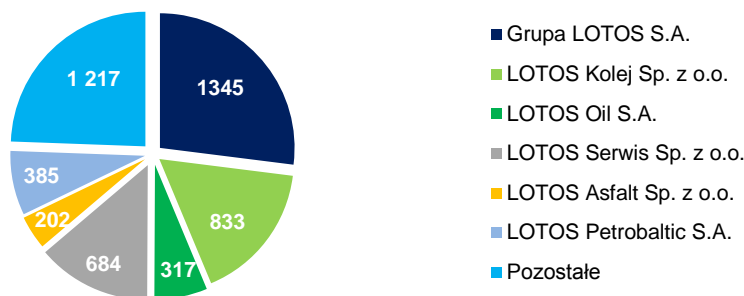

Tabela 6. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS ze względu na płeć (stan na 31 grudnia 2013 roku)

Wyszczególnienie	Mężczyźni	Kobiety	Razem
stanowiska robotnicze	2 512	167	2 679
stanowiska nierobotnicze	1354	950	2 304
Razem	3 866	1 117	4 983

Tabela 7. Wielkość zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS w latach 2009 – 2013

Wielkość zatrudnienia	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Grupa LOTOS	1 305	1 310	1 329	1 349	1 345
Grupa Kapitałowa LOTOS	4 949	5 010	5 168	5 015	4 983

1.2.2. UMOWY ZAWARTE POMIĘDZY EMITENTEM A OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI ORAZ WARTOŚĆ WYNAGRODZEŃ, NAGRÓD LUB KORZYŚCI WYPŁACONYCH OSOBOM ZARZĄDZAJĄCYM I NADZORUJĄCYM GRUPĘ LOTOS S.A.

Umowy przewidujące rekompensatę

Poza standardowymi umowami o pracę zawartymi pomiędzy osobami zarządzającymi a Grupą LOTOS S.A. w 2013 roku nie zawarto umów przewidujących rekompensatę w przypadku rezygnacji tych osób lub zwolnienia ich z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następowałoby z powodu połączenia Spółki poprzez przejęcie.

Tabela 8. Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu Grupy LOTOS S.A. za 2013 rok (tys. zł)

Członkowie Zarządu	Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia)	Zarząd-jednostki zależne*	Razem wynagrodzenie wypłacone
Paweł Olechnowicz	319	1 086	1 405
Marek Sokołowski	358	641	999
Mariusz Machajewski	320	641	961
Maciej Szozda	323	641	964
Zbigniew Paszkowicz	260	553	813
Razem	1 580	3 562	5 142

** krótkoterminowe świadczenia pracownicze, wynagrodzenia wypłacone członkom Zarządu Grupy LOTOS S.A. z tytułu pełnienia funkcji we władzach spółek bezpośrednio i pośrednio zależnych*

Tabela 9. Nagrody roczne dla Członków Zarządu wypłacone w 2013 roku i należne za 2013 rok (tys. zł)

Członkowie Zarządu	za rok 2012 (wypłacona w 2013)**	rezerwa na nagrodę za 2013
Paweł Olechnowicz	62,2	62,2
Marek Sokołowski	62,2	62,2
Mariusz Machajewski	62,2	62,2
Maciej Szozda	62,2	62,2
Zbigniew Paszkowicz	-	62,2
Razem	248,8	311,0

**Kwoty zaokrąglone*

***Kwoty uwzględnione w wypłaconym wynagrodzeniu w tabeli powyżej w ramach pozycji krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia)*

Tabela 10. Wynagrodzenie wypłacone członkom Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. za 2013 rok (tys. zł)

Członkowie Rady Nadzorczej	Okres pełnienia funkcji	Razem wynagrodzenie wypłacone
Wiesław Skwarko	1.01 – 31.12.2013	41
Małgorzata Hirszel	1.01 – 31.12.2013	41
Oskar Pawłowski	1.01 – 31.12.2013	41
Michał Rumiński	1.01 – 31.12.2013	41
Marcin Majeranowski	1.01 – 31.12.2013	41
Agnieszka Trzaskalska	1.01 – 31.12.2013	41
Razem		246

Wg stanu na 31 grudnia 2013 roku Spółka nie udzieliła pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień przekazania niniejszego Sprawozdania zarządu, tj. na 5 marca 2014 roku, członkowie Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. nie zasiadali w organach zarządczych ani nadzorczych spółek zależnych Grupy LOTOS S.A.

1.2.3. SYSTEM KONTROLI PROGRAMÓW AKCJI PRACOWNICZYCH

W Grupie Kapitałowej LOTOS w 2013 roku nie funkcjonował system kontroli programów akcji pracowniczych.

2. STRATEGIA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS ORAZ UWARUNKOWANIA JEJ ROZWOJU

2.1. STRATEGIA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS NA LATA 2011 – 2015 ORAZ PERSPEKTYWY ROZWOJU JEJ DZIAŁALNOŚCI

Rysunek 4. Łańcuch wartości Grupy Kapitałowej LOTOS

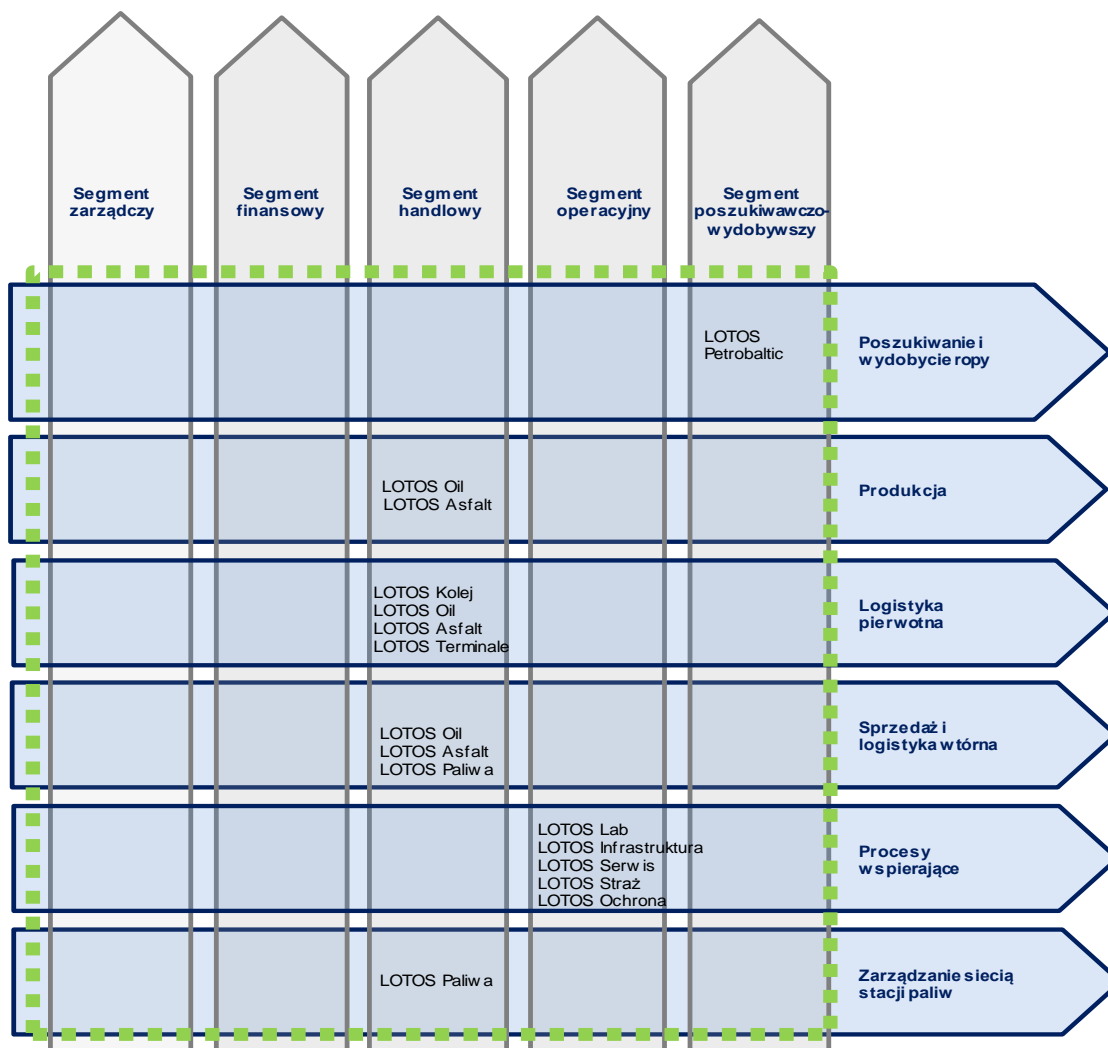
Priorytety działalności Grupy Kapitałowej LOTOS określają zapisy [strategii na lata 2011-2015](#) i kierunki rozwoju do 2020 roku. Grupa koncentruje się na dynamicznym rozwoju segmentu poszukiwawczo-wydobywczego węglowodorów i poprawie efektywności handlowej w powiązaniu z optymalizacją procesów rafineryjnych i logistyki. Istotny wpływ na stopień realizacji zakładanych w strategii celów mają efekty pomyślnie zakończonego w 2010 roku Programu 10+, dzięki któremu moce przerobowe rafinerii w Gdańsku wzrosły do ponad 10 mln ton ropy naftowej rocznie.

Nadrzędny cel strategiczny Grupy Kapitałowej LOTOS

Budowa wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów intelektualnych i materialnych oraz realizację programów rozwojowych w obszarach: poszukiwawczo-wydobywczym, przerobu ropy oraz handlowym z poszanowaniem idei zrównoważonego rozwoju, którą koncern definiuje, jako dążenie do stałego ograniczania oddziaływania na środowisko naturalne przy jednoczesnym docenieniu kapitału intelektualnego i doświadczenia pracowników.

Grupa LOTOS S.A. jako podmiot dominujący operuje w pięciu segmentach zarządczych, w ramach których deleguje odpowiedzialność za poszczególne procesy do spółek zależnych zgodnie ze schematem macierzowym poniżej.

Rysunek 5. Mapa głównych procesów Grupy Kapitałowej LOTOS (z uwzględnieniem segmentów zarządczych)

Kierunki rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS w latach 2016 - 2020

Główne kierunki rozwoju do 2020 roku:

- dysponowanie w 2020 roku wydobywalnymi, potwierdzonymi zasobami węglowodorów na poziomie około 330 mln boe (tj. baryłek ekwiwalentu ropy naftowej),
- zwiększenie wydobycia do około 100 tys. boe/dzień (ekwiwalent 5 mln ton ropy rocznie),
- utrzymanie minimum 30% udziału w krajowym hurtowym rynku paliw,
- utrzymanie sprzedaży przewyższającej o 15% potencjał produkcyjny paliw w rafinerii Grupy LOTOS,
- utrzymanie minimum 10% udziału w krajowym rynku detalicznym.

DZIAŁALNOŚĆ WYDOBYWCZA

W 2013 roku Segment Poszukiwawczo-Wydobywczy konsekwentnie kontynuował kierunki rozwoju przyjęte w ramach Strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011-2015, celem wykorzystania wysokiego poziomu marż, prognozowanego dla sektora w długim okresie zgodnie z założeniami strategii Grupy.

Cele strategiczne działalności poszukiwawczo - wydobywczej:

- wydobycie 24 tys. boe/d (*ang. barrel of oil equivalent/day*) – ekwiwalent 1,2 mln ton ropy rocznie w 2015 roku,
- zwiększenie wydobycia węglowodorów zgodnie z priorytetami polityki energetycznej Polski do 2030 roku.

W 2013 roku w celu uzyskania wzrostu potencjału produkcyjnego i rozwoju portfela aktywów realizowano następujące zadania:

- intensywne prace związane z uruchomieniem komercyjnego wydobycia ze **złoża B8** na Morzu Bałtyckim.
Planowane uruchomienie produkcji – 2015 rok
- prace nad zagospodarowaniem **złóż gazowych B4 i B6 przy współpracy z partnerem CalEnergy Resources Poland**, m.in. dotyczące wyboru koncepcji zagospodarowania złóż w oparciu o analizę pozyskanych danych sejsmicznych.
Planowane uruchomienie produkcji – lata 2016/2017
- kontynuowano produkcję ropy naftowej ze **złoża B3** przy wykorzystaniu platformy Baltic Beta, w październiku 2013 roku nastąpiło uruchomienie bezzałogowej platformy produkcyjnej PG-1 po remoncie. Uzasadnieniem tej inwestycji było podwyższenie potencjału wydobywczego o 15% w stosunku do poprzednich założeń.
Uruchomienie produkcji – 1993 rok
Średnioroczna produkcja - docelowo do poziomu 150 – 160 tys. ton w najbliższych 5 latach.
- portfel aktywów na Norweskim Szelfie Kontynentalnym został powiększony o zakupiony pakiet aktywów Heimdal.
Data zakupu pakietu Heimdal – 30 grudnia 2013 roku
Aktualna średnioroczna produkcja – ok. 240 tys. toe, tj. ton ekwiwalentu ropy (ok. 5 tys. boe/d)
- projekt Yme - w ramach działań w kierunku odzyskania kapitału zainwestowanego w projekt wydobywczy Yme osiągnięto porozumienie umożliwiające usunięcie wadliwej platformy ze złoża.
- koncesje lądowe w Polsce – LOTOS Petrobaltic podpisała z PGNiG Umowę o wspólnych operacjach na koncesji lądowej Kamień Pomorski.

Perspektywy i plany rozwoju obszaru wydobywczego

Realizowane działania i plany na lata kolejne oparte są o dalszy rozwój portfela aktywów poszukiwawczych i wydobywczych na Morzu Bałtyckim, Norweskim Szelfie Kontynentalnym oraz na obszarach lądowych w Polsce i na Litwie.

- **Polska:**
 - wzrost wydobywania z posiadanych złóż,
 - pełne rozpoznanie potencjału poszukiwawczego Morza Bałtyckiego,
 - rozwój działalności na koncesjach lądowych we współpracy m.in. z PGNiG.
- **Norwegia:**
 - poszukiwanie, zagospodarowywanie i produkcja na posiadanych koncesjach morskich,
 - zakup złóż produkcyjnych.
- **Litwa:**
 - zagospodarowanie posiadanych koncesji lądowych.

Kluczowe projekty

- kontynuacja wydobywania ze złoża ropy naftowej B3 na Morzu Bałtyckim przy wykorzystaniu platform Balitic Beta i PG1,
- zagospodarowanie złoża ropy naftowej B8 na Morzu Bałtyckim i rozpoczęcie wydobywania,
- rozwój działalności na lądowych koncesjach złóż ropy i gazu w Polsce przy współpracy m.in. z PGNiG,
- zagospodarowanie złóż gazu ziemnego B4 i B6 we współpracy z CalEnergy Resources Poland,
- działania w kierunku odzyskania kapitału zainwestowanego w projekt YME na Norweskim Szelfie Kontynentalnym,
- pozyskanie kolejnych aktywów produkcyjnych na Norweskim Szelfie Kontynentalnym,
- wzrost wydobywania na Litwie z istniejących złóż produkcyjnych m.in. poprzez stosowanie specjalistycznych technik zwiększania wydobywania tzw. EOR.

Nakłady inwestycyjne w segmencie poszukiwawczo-wydobywczym w latach 2011-2015

W ramach realizowanej Strategii w latach 2011 – 2015 założono łączny poziom nakładów na inwestycje w segmencie ok. 3,9 mld PLN, co stanowi prawie 70% łącznych inwestycji Grupy Kapitałowej LOTOS w tym okresie.

Kierunkowe działania w obszarze wydobywczym po 2015 roku

Kierunki rozwoju do roku 2020 zakładają zwiększenie potencjału wydobywczego do około 100 tys. boe (*ang. barrel of oil equivalent*) dziennie, tj. ekwiwalent 5 mln ton ropy rocznie oraz dysponowanie w roku 2020 wydobywalnymi, potwierdzonymi zasobami węglowodorów na poziomie około 330 mln boe.

W perspektywie lat 2016-2020 planowany jest rozwój działań przede wszystkim na polskim rynku. Grupa planuje w pełni rozpoznać potencjał Morza Bałtyckiego przy jednoczesnym zwiększeniu aktywności na lądzie, w szczególności:

- kontynuować wydobywanie ropy naftowej ze złóż B3 i B8 na Morzu Bałtyckim,
- rozpocząć wydobywanie gazu ziemnego ze złóż B4/B6 na Morzu Bałtyckim,

- zakończyć program badań sejsmicznych, zrealizować wiercenia poszukiwawczo-rozpoznawcze na rokujących obiektach na Morzu Bałtyckim,
- przygotować i zrealizować zagospodarowanie z rozpoznanych obiektów na Morzu Bałtyckim,
- rozszerzyć aktywność w oparciu o umowy partnerskie na lądzie, w tym współpracę z PGNiG,
- zbadać efektywność ekonomiczną zaangażowania się w działalność niekonwencjonalną.

Kierunkowe plany rozwoju działalności międzynarodowej w latach 2016-2020 zakładają:

- realizację projektów zagospodarowania rozpoznanych złóż,
- akwizycje aktywów produkcyjnych i rozpoznanych przed zagospodarowaniem z możliwością rozpoczęcia wydobywania w perspektywie 2020 roku,
- kontynuację i rozwój wydobywania na Litwie, m.in.: poprzez stosowanie technik zwiększenia wydobywania (EOR), zagospodarowanie nowych rozpoznanych prospektów,
- analizę możliwości rozwoju w nowych obszarach geograficznych.

DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA

W obszarze operacyjnym w 2014 roku Grupa Kapitałowa LOTOS zakłada dalszą optymalizację procesów, głównie poprzez rozpoczęcie realizacji inwestycji w instalację tzw. koksowania na terenie kompleksu rafineryjnego w Gdańsku.

Cele strategiczne działalności operacyjnej:

- osiągnięcie najlepszych światowych standardów produkcyjnych oraz utrzymanie wysokiej konkurencyjności wśród rafinerii europejskich,
- optymalne wykorzystanie aktywów posiadanych i obejmowanych w wyniku działań rozwojowych,
- zapewnienie bezpiecznej i stabilnej pracy instalacji produkcyjnych i pomocniczych mierzonej dostępnością minimum 98% w roku,
- zwiększenie stopnia konwersji i pogłębienie przerobu surowca.

Rok 2013 był trudnym rokiem dla przemysłu rafineryjnego w Europie. Spowolnienie gospodarcze skutkowało mniejszym popytem na produkty, co przekładało się na niskie marże rafinacyjne. Tym ważniejsze było dokładanie starań, by w najlepszym stopniu wykorzystywać potencjał produkcyjny rafinerii Grupy LOTOS. Trudno dziś jednoznacznie prognozować czy i kiedy nastąpi odbicie marż rafineryjnych, ale jednym z przyczynków ku temu mogą stać się oczekiwane zamknięcia rafinerii europejskich, np. wg. MAE wykorzystywane obecnie moce przerobowe instalacji rafineryjnych we Włoszech czy Wielkiej Brytanii to odpowiednio: 68% i 69%.

W działalności rafineryjnej kluczowe było dostosowywanie profilu produkcji do oczekiwań rynkowych przy ponoszeniu jak najmniejszych kosztów operacyjnych. Ważnym aspektem było maksymalne wykorzystywanie gazu ziemnego jako źródła energii oraz surowca do produkcji wodoru. Gaz ziemny był przez cały 2013 rok najtańszym dostępnym paliwem.

Spółka podjęła również działania zmierzające do dalszej optymalizacji kluczowych instalacji rafineryjnych. Dużym sukcesem było zwiększenie współczynnika konwersji na jednej z instalacji hydrokrakingu – instalacji MHC,

wybudowanej w ramach Programu 10+. Osiągnięty w sierpniu 2013 roku współczynnik konwersji na poziomie 90% oznacza wzrost z poziomu 85% realizowanego w roku 2012 i ogromny postęp w stosunku do projektowej wartości 60%.

By w dłuższym okresie możliwe było zapewnienie bezawaryjnej pracy instalacji rafineryjnych, wiosną 2013 roku przeprowadzono w rafinerii w Gdańsku remont postojowy, po raz pierwszy realizowany w obecnej konfiguracji, wynikającej z Programu 10+. Mimo znacznego rozszerzenia zakresu remontu w stosunku do poprzednich remontów, wykorzystano możliwości jakie niesie posiadanie dwóch niezależnych ciągów destylacji ropy. W związku z tym okres całkowitego braku przerobu surowca był w czasie ostatniego remontu krótszy, niż w przypadku remontów poprzednich. W ramach prac remontowych dokonano napraw, inspekcji i wymieniono zużyte elementy, by rafineria mogła bez zakłóceń pracować przez kolejne cztery lata.

Ważnym aspektem efektywności pracy rafinerii jest jej **efektywność energetyczna**. Rafineria Grupy LOTOS w Gdańsku od dłuższego czasu należała do najbardziej efektywnych energetycznie rafinerii w Europie. Niemniej jednak każda poprawa efektywności energetycznej daje wymierne korzyści po stronie kosztów operacyjnych. W roku 2013 wymienione zostały trzy piece technologiczne. Stare, wyeksploatowane piece o niskiej sprawności zostały zastąpione nowoczesnymi piecami wyposażonymi w układy odzysku ciepła, co zapewnia dalszą poprawę w zakresie efektywności energetycznej.

Perspektywy i plany rozwoju obszaru operacyjnego

Rafineria

W celu pełnego wykorzystania efektu realizacji Programu 10+, Grupa Kapitałowa LOTOS planuje wybudować na terenie rafinerii gdańskiej tzw. **instalację opóźnionego koksowania (DCU)**, która bezpośrednio wpłynie na wzrost efektywności przerobu ropy, poprzez eliminację nieopłacalnego ciężkiego oleju opałowego ze struktury uzyskiwanych produktów. Produkcja wysokomarżowych paliw motorowych wzrośnie o 900 tys. ton rocznie. Ponadto pojawi się nowy produkt - koks naftowy w wolumenie ok. 350 tys. ton rocznie. Instalacja DCU zostanie zgodnie z planem oddana do użytku w 2017 roku. Spółka zakłada, że **uruchomienie DCU zwiększy marżę rafineryjną o dodatkowe ponad 2 USD/bbl**, w efekcie poprawy struktury uzysków oraz efektów synergii instalacji DCU i rozbudowanej zmodernizowanej rafinerii.

Grupa LOTOS planuje rozbudować rafinerię o **Węzeł Odzysku Wodoru** (tzw. WOW). Dzięki tej instalacji przedsiębiorstwo będzie dysponowało większą ilością wodoru (głównego związku w procesach technologicznych), co wpłynie na poprawę marży rafineryjnej.

Spółka planuje wybudowanie instalacji ATS (tj. produkcji tiosiarczanu amonu, m.in. składnika nawozów azotowych, z dodatkiem siarki). Siarka w nawozach zwiększa efektywność działania azotu i poprawia jakość plonu i smak roślin. Produktami ATS będą: 60% wodny roztwór tiosiarczanu amonu w wolumenie ok. 100 tys. ton rocznie, którego odbiorcą będą spółki z Grupy Azoty oraz para wodna – do wykorzystania w gdańskiej rafinerii. Instalacja ATS obniży koszty projektu budowy kompleksu koksowania (tj. DCU) i pozwoli Grupie LOTOS m.in. na zastąpienie gazu opałowego gazem ziemny z pozytywnym skutkiem w wymiarach ekonomicznym i środowiskowym.

W zakresie pełnej **optymalizacji majątku rafinerii** w Gdańsku Grupa LOTOS S.A. zakłada tzw. plan outsourcingowy polegający na pozyskaniu strategicznych partnerów w zakresie dostarczania i odbioru mediów (m.in. dostawy ciepła i energii elekt.) oraz produktów, które nie należą do core biznesu spółki.

Petrochemia

W 2013 roku kontynuowano rozpoczęte w 2012 roku prace nad nowym projektem rozwojowym – dywersyfikacją działalności w kierunku potencjalnego rozwoju segmentu petrochemicznego. Grupa LOTOS posiada surowce, które mogą być bazą dla produkcji petrochemicznej (benzyna surowa i LPG). W roku 2012 roku Grupa Azoty SA i Grupa LOTOS S.A. podpisały porozumienie o wykonaniu wstępnego studium opłacalności projektu budowy kompleksu petrochemicznego. W wyniku przeprowadzonych prac w ramach tego studium został zarekomendowany wariant rozwoju polegający na budowie **krakingu parowego**.

Zarządy Grupy Azoty i Grupy LOTOS wyraziły zgodę na dalszą realizację prac i zawarły dnia 3 grudnia 2013 porozumienie, w którym określiły podstawowe zasady współpracy i finansowania dalszych prac. Realizacja studium wykonalności jest kolejnym etapem projektu budowy kompleksu petrochemicznego. Pozytywne wyniki studium wykonalności pozwolą na rozpoczęcie prac projektowych nad wybranym wariantem. Głównym odbiorcą produktów z nowych instalacji będzie Grupa Azoty.

Nakłady inwestycyjne w obszarze operacyjnym w latach 2011-2015

W ramach realizowanej Strategii w latach 2011 – 2015 założono łączny poziom nakładów na inwestycje w obszarze operacyjnym ok. 0,8 mld zł, co stanowi 14% łącznych inwestycji Grupy Kapitałowej LOTOS w tym okresie.

DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA

W obszarze handlu działania Grupy Kapitałowej LOTOS koncentrują się na dalszym rozwoju sieci detalicznej, struktur handlowych w oparciu o rozbudowywaną sieć dystrybucji i efektywną logistykę produktów.

Cele strategiczne działalności handlowej:

- utrzymanie 30% udziału w krajowym hurtowym rynku paliw,
- sprzedaż paliw przewyższająca o 15% potencjał produkcyjny paliw w rafinerii Grupy LOTOS S.A.,
- uzyskanie 10% udziału w krajowym rynku detalicznym przed zakończeniem okresu objętego strategią, mierzonego wolumenem sprzedanych paliw,
- rozwój sieci stacji paliw oraz intensyfikacja sprzedaży w sieci istniejącej,
- utrzymanie pozycji lidera na krajowym rynku olejów smarowych.

Udział marki LOTOS w krajowym hurtowym rynku paliw (olej napędowy, benzyna, LOO) osiągnął 33,4% na koniec 2013 roku, przekraczając poziom wyznaczony dla celu strategicznego.

Udział w rynku detalicznym (olej napędowy, benzyna) wzrósł do 8,5%. Realizacja celu strategicznego będzie oparta o dalszy konsekwentny rozwój sieci w segmencie Premium (w tym stacji autostradowych) oraz intensywny rozwój segmentu Ekonomicznego LOTOS OPTIMA.

Perspektywy i plany rozwoju obszaru handlowego

Perspektywy rozwoju produkcyjnej i handlowej Grupy Kapitałowej LOTOS będą determinowane przez potrzeby rynku i jednocześnie nakierowane na wzrost efektywności wykorzystania potencjału ekonomicznego rozbudowanej i zmodernizowanej rafinerii Grupy LOTOS w Gdańsku.

Paliwa

W obszarze paliwowym Grupa Kapitałowa LOTOS planuje kontynuację realizacji programu zrównoważonego rozwoju sieci stacji paliw w dwóch segmentach: ekonomicznym i premium, ponadto zakłada dalszą intensyfikację sprzedaży w ramach sieci już istniejącej.

Oleje silnikowe i przemysłowe

W segmencie olejów smarowych Grupa Kapitałowa LOTOS planuje utrzymanie pozycji lidera na krajowym rynku produktów smarnych oraz intensyfikację działań na rynkach eksportowych. W obszarze olejów silnikowych, podążając za oczekiwaniami rynku, planuje się dalszy rozwój w kategoriach olejów semisintetycznych oraz syntetycznych. W obszarze olejów przemysłowych zakłada się, że przewaga konkurencyjna – jaką stanowi dopasowany do klienta Serwis Olejowy – zapewni ekspansywny rozwój zarówno na rynku krajowym jak i w eksporcie.

Asfalty

W handlu asfaltami Grupa Kapitałowa LOTOS planuje rozwój sprzedaży zarówno w kraju jak i w eksporcie w celu maksymalizacji efektu ekonomicznego. W tym segmencie Spółka koncentruje się na wdrażaniu nowych technologii m.in. intensywny rozwój asfaltów modyfikowanych.

Logistyka

Rozwój logistyki Grupy LOTOS będzie się opierać na optymalizacji łańcucha dostaw w celu maksymalizacji marży zintegrowanej. W kolejnych latach planuje się dalszy rozwój oraz koncentrację działalności magazynowej w jednym podmiocie gospodarczym – Spółka LOTOS Terminale. W 2014 roku oddana będzie nowa baza logistyczna – w Poznaniu. Ponadto Grupa Kapitałowa LOTOS planuje poszukiwanie partnera strategicznego dla Spółki LOTOS Kolej.

Trading

Działania w obszarze tradingu koncentrować się będą wokół optymalizacji struktury gatunków ropy naftowej, polegającej m.in. na zwiększaniu udziału dostaw surowca drogą morską. Nadal prowadzone będą prace nad doskonaleniem i dalszą integracją kluczowych funkcji i kompetencji niezbędnych do zarządzania marżą zintegrowaną. W związku ze stabilizacją układu technologicznego rafinerii w Gdańsku w zakresie eksportu produktów naftowych nie przewiduje się większych zmian struktury i wolumenu sprzedaży. Wolumen sprzedaży eksportowej zależny będzie od wielkości realizowanej sprzedaży na rynku krajowym, a także od poziomu i struktury przerobu ropy w rafinerii w Gdańsku.

Nakłady inwestycyjne w obszarze handlu w latach 2011-2015

W ramach realizowanej Strategii w latach 2011 – 2015 założono łączny poziom nakładów na inwestycje w obszarze handlu ok. 1 mld zł, co stanowi 18% łącznych inwestycji Grupy Kapitałowej LOTOS w tym okresie.

2.2. CHARAKTERYSTYKA WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH CZYNNIKÓW ROZWOJU

Czynniki zewnętrzne

- **Notowania cen ropy i produktów naftowych** – ich kształtowanie się w istotny sposób wpływa na wyniki finansowe Spółki,
- **Kurs PLN/USD** – kształtowanie się relacji pary walut wpływa na wyniki Spółki, ze względu na notowanie zarówno cen surowca jak i części cen produktów w USD oraz obsługa zadłużenia Grupy LOTOS S.A. denominowanego w USD,
- **Wysokość podaży i popytu na produkty naftowe** – rynkowe trendy popyt/podaż istotnie wpływają na wyniki Grupy Kapitałowej LOTOS. W dłuższej perspektywie spodziewana jest kontynuacja wzrostu popytu na olej napędowy przy słabnącym popycie na benzyny silnikowe. Tendencje te znajdują odzwierciedlenie w strategii realizowanej przez Grupę.

Pomimo negatywnego oddziaływania otoczenia zewnętrznego w 2013 roku, tj. niekorzystnego wpływu rekordowo niskich marż rafineryjnych i tzw. „szarej strefy” na krajowy, detaliczny rynek paliw, nie nastąpiła zmiana obranych przez Spółkę celów strategicznych. Długoterminowa perspektywa strategii pozwala realizować zadania w sposób zaplanowany i kompleksowy, stwarzający możliwości elastycznego reagowania na pojawiające się w otoczeniu szanse i zagrożenia. Stabilny poziom notowań ropy naftowej jest dodatkowym wsparciem decyzji inwestycyjnych podjętych w obszarze poszukiwawczo – wydobywczym.

Czynniki wewnętrzne

- **Działania proefektywnościowe** W 2013 roku Grupa LOTOS S.A. rozpoczęła realizację Programu [Efektywność i Rozwój 2013-15](#), (tj. E&R). Realizacja programu zakłada poprawę wskaźników finansowych, dalszy rozwój poprzez realizację inwestycji w core biznes oraz reorganizację grupy kapitałowej. E&R to program wewnętrznej rekonstrukcji Grupy Kapitałowej LOTOS celem zdynamizowania realizacji strategii koncernu poprzez koncentrację na podstawowej działalności, ograniczenie zaangażowania osób zarządzających w działalność pomocniczą oraz uproszczenie struktury grupy kapitałowej. Zakłada poszukiwanie inwestora dla spółek zależnych, niezwiązanych z core biznesem, by uwolnić ich potencjał inwestycyjny oraz ułatwić dostęp do nowych źródeł finansowania.
- **Rozwój segmentu wydobywczego** w kierunku zwiększenia niezależności surowcowej Spółki, poprawy wyników finansowych, a tym samym zwiększenia wartości Grupy LOTOS S.A. dla akcjonariuszy będzie w dłuższej perspektywie w dużej mierze oparty o umacnianie obecności w basenie Morza Północnego i Norweskiego – zabezpieczenie aktywów YME, rozwój posiadanego portfela aktywów (udziałów w złożach poszukiwawczych i produkcyjnych) w Norwegii, poprawienie wydajności produkcji ze złoża B3 o 15 mln ton rocznie, począwszy od 2014 roku, w następstwie zakończonego remontu platformy bezzałogowej PG-1, realizację projektu zagospodarowania złoża ropy naftowej B8 oraz projektów złóż gazowych B4 i B6 na Morzu Bałtyckim. Nowym działaniem jest współpraca z PGNiG w zakresie poszukiwania i wydobywania ropy naftowej i gazu ziemnego z lądowych złóż konwencjonalnych i niekonwencjonalnych, a także współpraca handlowa.
- **Projekty inwestycyjne w obszarze produkcji** Grupy LOTOS koncentrują się na efektywnym wykorzystaniu rozbudowanych w wyniku Programu 10+ mocy przerobowych rafinerii, dalszym zwiększaniu stopnia konwersji oraz na optymalnym wykorzystaniu efektu synergii między przemysłem rafineryjnym a branżą energetyczną. Trwają przygotowania do rozpoczęcia inwestycji w instalację koksovania, która za

kilka lat dostarczy na rynek dodatkowe ilości paliw motorowych. LOTOS zawarł również porozumienie z Grupą Azoty, dotyczące przygotowania w 2013 roku wstępnego studium wykonalności dla dwóch potencjalnych projektów petrochemicznych: instalacji krakingu parowego i produkcji polietylenu oraz kompleksu instalacji aromatów. Pozytywne wyniki studium wykonalności pozwolą na rozpoczęcie prac projektowych nad wybranym wariantem. Część wybudowanych instalacji miałyby powstać na terenie gdańskiej rafinerii.

- **Wzmacnianie pozycji rynkowej** marki LOTOS, ze szczególnym naciskiem na rozwój i poprawę rentowności w obszarze detalicznym. W segmencie handlowym Grupa LOTOS zakłada dalszą dynamiczną ekspansję sieci stacji, zwłaszcza w segmencie ekonomicznym. Zgodnie z założeniami do 2015 r. tylko sieć LOTOS Optima ma dysponować ponad 260 stacjami. Z kolei w sieci Miejsca Obsługi Podróżnych (tzw. MOP) będzie operować 18 stacji LOTOS. Szybki rozwój sieci pozwoli Grupie LOTOS osiągnąć zapisany w strategii 10-procentowy udział w rynku sprzedaży detalicznej paliw. W zakresie logistyki LOTOS planuje m.in. budowę terminalu morskiego na Martwej Wiśle, który umożliwi wykonywanie przeładunków komponentów i produktów na własnym nabrzeżu, dywersyfikację kanałów ekspedycji produktów i importu surowców oraz zmniejszenie kosztów transportu.

2.3. RYZYKA W DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

grupa kapitałowa lotos doskonali narzędzia i metody służące do identyfikacji oraz oceny ryzyka, a także wdrażania odpowiednich strategii zabezpieczających. Zastosowane działania ograniczające ryzyko pozwoliły na zmniejszenie poziomu ryzyka w 2013 roku. Niektóre ryzyka uległy materializacji, co skutkowało wdrożeniem planów postępowania obniżających ich skutki. Zidentyfikowano nowe ryzyka związane np. ze zmianami technologicznymi w gdańskiej rafinerii.

System zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej LOTOS

W Grupie Kapitałowej LOTOS wdrożono System zarządzania ryzykiem korporacyjnym (ang. Enterprise Risk Management, ERM), zbudowany na podstawie modelu COSO II (Zintegrowana Struktura Ramowa opublikowana w 2004 roku) z uwzględnieniem zasad i wytycznych normy ISO 31 000.

Opracowano i wdrożono wewnętrzne standardy w tym zakresie, m.in.:

- **Politykę Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym** w Grupie Kapitałowej LOTOS, która określa podstawowy zakres odpowiedzialności obowiązujący w systemie oraz główne zasady zarządzania ryzykiem wdrożone w organizacji,
- **Procedurę: Zarządzanie Ryzykiem Korporacyjnym w Grupie Kapitałowej LOTOS**, w której określone są szczegółowe zasady identyfikacji i oceny ryzyka, sposobu jego monitorowania i raportowania oraz weryfikacji skuteczności prowadzonych działań ograniczających ryzyko.

Kluczowe instrumenty zarządzania ryzykiem

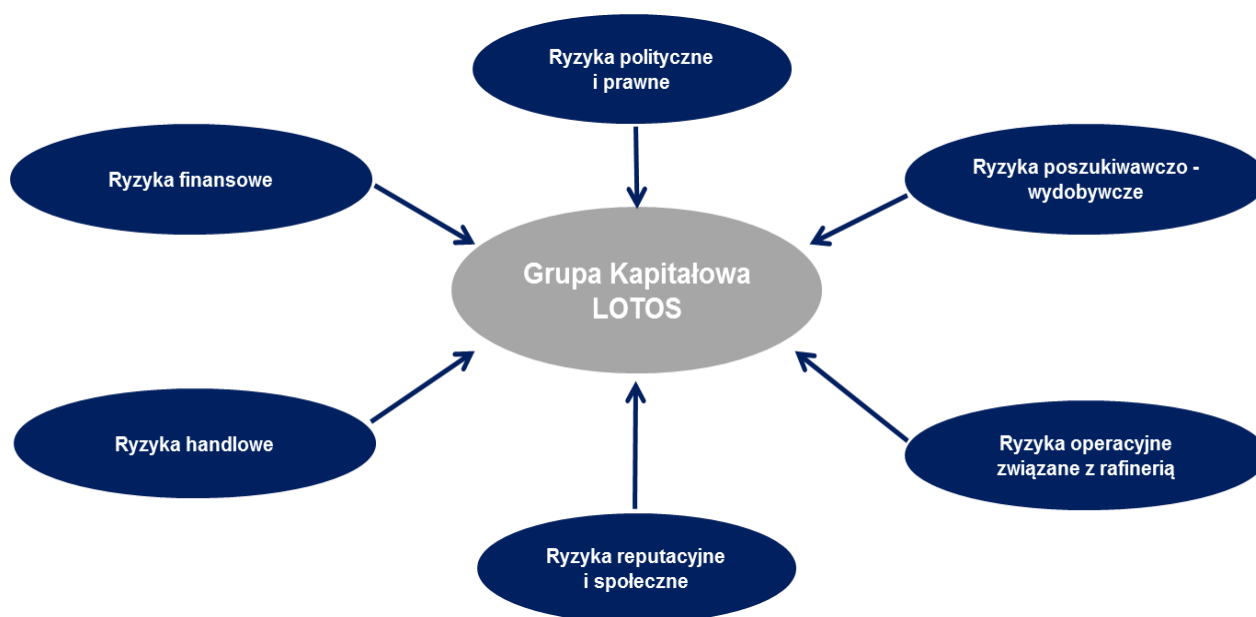
W Grupie Kapitałowej LOTOS identyfikowane są ryzyka dla realizacji celów strategicznych oraz procesowych/operacyjnych. Do oceny ryzyka wykorzystuje się Matrycę oceny ryzyka zatwierdzoną przez Zarząd Grupy LOTOS S.A. W oparciu o kryteria zawarte w Matrycy identyfikowane są ryzyka znaczące, umiarkowane i małe. Strategia postępowania z danym ryzykiem zależy od jego szczegółowej analizy oraz znaczenia dla Spółki i jej otoczenia.

Ocena ryzyka dokonywana jest w dwóch perspektywach czasowych: w okresie najbliższego roku oraz do końca okresu obowiązującej Strategii Grupy Kapitałowej LOTOS, czyli do 2015 roku. Dla każdego ryzyka szacowane jest prawdopodobieństwo jego wystąpienia, a następnie oceniane są jego skutki finansowe i reputacyjne. Uwzględniany jest tu zarówno wpływ na bezpieczeństwo ludzi, środowisko naturalne, a także przewidywany odbiór przez kluczowych interesariuszy.

Dla zarejestrowanych ryzyk wskazywane są stosowane środki kontroli i mechanizmy je zabezpieczające. Każde ryzyko przypisane jest do tzw. właściciela, który jest odpowiedzialny za jego nadzór, monitorowanie według przyjętych kryteriów oraz wdrażanie ustalonych planów działań ograniczających ryzyko.

Wdrożone zasady identyfikacji i oceny ryzyka pozwalają na odpowiednio wczesne reagowanie na występujące zagrożenia oraz ich częściowe lub całkowite ograniczenie. Opracowanie stosownych planów postępowania pozwala także na przygotowanie się na wypadek materializacji danego ryzyka. Grupa Kapitałowa LOTOS identyfikuje również pojawiające się szanse oraz nowe możliwości i dąży do ich wykorzystania. Dzięki zarządzaniu ryzykiem korporacyjnym realizowane są działania - w ramach akceptowalnego poziomu ryzyka - które są najbardziej optymalne z punktu widzenia działalności biznesowej organizacji.

Rysunek 6. Podstawowe grupy ryzyk w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS

Ryzyka polityczne i prawne

Ryzyko polityczne i prawne jest uznawane za jedną z największych barier dla inwestycji w sektorze naftowym. Jednym z głównych problemów całego sektora przedsiębiorstw jest tworzenie skutecznych i efektywnych regulacji prawnych, szczególnie w sytuacji, gdy nowe regulacje prawne, które odpowiadają za 80% prawa gospodarczego nie są efektem działania tylko polskiego parlamentu, ale powstają w Unii Europejskiej

Rok 2013 obfitował w prace nad regulacjami dotyczącymi bezpośrednio i pośrednio sektora naftowego, w związku z koniecznością implementacji już istniejących dyrektyw UE, planami nowych regulacji unijnych oraz dostosowaniem istniejącego w Polsce prawa do nowych warunków funkcjonowania sektora (m.in. w dziedzinie poszukiwań i wydobywania węglowodorów). Mimo, iż wiele pracy zostało wykonane, nadal istnieją ryzyka wynikające z legislacji i polityki rządu w stosunku do sektora naftowego. Do tych ryzyk można zaliczyć:

- brak kompleksowych rozwiązań legislacyjnych, niespójność istniejących regulacji prawnych - działalność sektora naftowego jest regulowana wieloma aktami prawnymi, nadzorowanymi przez różne resorty, co utrudnia funkcjonowanie przedsiębiorstw operujących w branży
- opóźnienia w implementacji dyrektyw UE, długi proces stanowienia prawa - mimo wyłożonych prac polskiej administracji nadal część dyrektyw UE nie została implementowana do polskiego systemu legislacyjnego. Ponadto wiele obszarów nie jest dostatecznie uregulowanych, a proces tworzenia prawa jest bardzo długi. Ze względu na fakt, że regulator z reguły nie prezentuje klarownego zarysu przyszłych legislacji, to z regulacjami związana jest wysoka niepewność lub wysokie ryzyko. Oznacza to niejednokrotnie ponoszenie nieuzasadnionych kosztów przez branżę naftową w Polsce.
- niegruntowana pozycja Polski na forum UE - pomimo stałego dialogu administracji z przedstawicielami sektora paliwowego w kwestii projektów regulacji unijnych w wielu kwestiach stanowisko Polski nie zostało uwzględnione na forum UE. Wynika to z braku stosownych porozumień z innymi krajami w celu wspierania określonych poglądów / inicjatyw. W sytuacji dużego zróżnicowania interesów wśród krajów UE przyjmowane są rozwiązania, które nie zawsze odpowiadają polskiej branży rafinerijnej.

Poniżej nieco szerzej opisano ryzyka wynikające ze szczegółowych regulacji polskich i unijnych, które były kluczowe w roku 2013 i będą miały wpływ na działalność w roku 2014.

Regulacje dotyczące zapasów obowiązkowych

W roku 2013 uległy znacznej intensyfikacji i przyspieszeniu prace nad przygotowaniem nowelizacji Ustawy o zapasach ropy naftowej, produktach naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym, mające na celu w szczególności implementację Dyrektywy Rady Unii Europejskiej 2009/119/WE, nakładającej na państwa członkowskie obowiązek utrzymywania minimalnych zapasów ropy naftowej lub produktów ropopochodnych.

Uchwalony przez RM RP projekt wyżej wymienionej Ustawy jest wynikiem wielomiesięcznych prac Ministerstwa Gospodarki oraz konsultacji projektowanych rozwiązań z przedstawicielami branży. Proponowane regulacje wprowadzają m.in. mechanizm stopniowego obniżenia wielkości zapasów obowiązkowych, utrzymywanych obecnie przez przedsiębiorców (do końca roku 2017, łącznie o ok. 30%) – w zamian za obowiązkową, tzw. opłatę zapasową, wnoszoną przez przedsiębiorców w okresach miesięcznych.

Nowelizacja wprowadza także niedyskryminacyjne i oczekiwane zasady tworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych przez wszystkich, funkcjonujących na polskim rynku, producentów i importerów ropy i produktów naftowych.

Regulacje dotyczące poszukiwań i wydobywania węglowodorów

W roku 2013 jednym z kluczowych tematów, któremu szczególną uwagę poświęcała Grupa Kapitałowa LOTOS, były regulacje związane z poszukiwaniem i wydobywaniem węglowodorów.

Konieczność implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 roku, w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla, oraz wzrost zainteresowania Rządu RP rozwojem poszukiwań i wydobywania gazu niekonwencjonalnego, były przyczyną intensyfikacji prac nad dokumentami regulującymi działalność poszukiwawczo-wydobywczą w Polsce. Ministerstwo Środowiska prowadziło prace nad zmianami w Ustawie Prawo geologiczne i górnicze przy wsparciu ekspertów z branży.

W związku z potrzebą jak najszybszej implementacji dyrektywy 2009/31/WE, a z drugiej strony koniecznością dostosowania regulacji pod kątem poszukiwań węglowodorów niekonwencjonalnych, prace nad Prawem geologicznym i górnictwem przebiegały dwutorowo.

Dyrektywę dotyczącą projektów demonstracyjnych składowania dwutlenku węgla implementowano ustawą z dnia 27 września 2013 roku. Ustawa weszła w życie w dniu 24 listopada 2013 roku. Natomiast regulacje dotyczące poszukiwań i wydobywania węglowodorów są przedmiotem prac i dyskusji. Prace nad projektem ustawy trwały przez cały rok 2013 i nadal wiele kwestii wymaga wyjaśnienia i doprecyzowania. Kluczowe dla rozwoju procesu poszukiwań i wydobywania węglowodorów są przejrzyste i sprzyjające inwestorom regulacje prawne. Należy jak najszybciej zakończyć prace nad nowelizacją ustawy Prawo geologiczne i górnicze (ustawa węglowodorowa). Ważne jednak, aby prawo uwzględniało uwagi i postulaty branży. Ustawa w obecnym kształcie niesie za sobą wiele ryzyk dla sektora wydobywczego. Główne ryzyka wynikające z planowanych regulacji są przedstawione poniżej:

- Planowany podział procesu poszukiwawczo-rozpoznawczo produkcyjnego na odrębne koncesje wywołuje istotne opóźnienia w jego realizacji poprzez konieczność pozyskiwania kolejnych decyzji koncesyjnych.
- Zaproponowane w ustawie umożliwienie prowadzenia działalności poszukiwawczej bez konieczności pozyskania koncesji powoduje brak pewności, czy koncesja zostanie przyznana po przeprowadzeniu kosztownych poszukiwań. Będzie to skutkowało zwiększeniem się oceny ryzyka takich działań przez przedsiębiorców, a co za tym idzie spowolnieniem tempa tych prac w naszym kraju.
- Propozycja powołania Narodowego Operatora Kopalni Energetycznych (NOKE) powoduje dublowanie funkcji kontrolnych, które posiadają różne urzędy (np. MŚ, WUG). Uczestniczenie NOKE w koncesji utrudni prowadzenie działalności przez koncesjonariuszy, spowoduje zwiększenie biurokratycznych procedur i może opóźnić prace mające na celu poszukiwanie, odkrycie i eksploatację złóż.
- Znaczne podniesienie opłaty eksploatacyjnej zwiększy koszty działalności poszukiwawczo-wydobywczej.
- Brak pełnej spójności między projektem nowelizacji Prawa geologicznego i górniczego a projektem ustawy o specjalnym podatku węglowodorowym. Przewidziana ustawą PGiG opłata eksploatacyjna i podatek od wydobywania niektórych kopalni przedstawiony w projekcie ustawy o specjalnym podatku węglowodorowym spowoduje nałożenie na przedsiębiorcę podwójnego obciążenia fiskalnego o takim samym charakterze.

Regulacje Unii Europejskiej dotyczące biopaliw

W roku 2013 na forum Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego kontynuowane były prace nad zaproponowanymi w 2012 roku przez Komisję Europejską zmianami Dyrektywy 2009/28/WE, które nie przyniosły jednak finalnych rozstrzygnięć. Poszczególne Komisje, Parlament, państwa członkowskie, jak również międzynarodowe organizacje branżowe prezentowały odmienne poglądy w kwestiach kluczowych dla przyszłości odnawialnych źródeł energii w transporcie, co doprowadziło do braku osiągnięcia porozumienia. Prace nad proponowanymi zmianami będą kontynuowane. Zaproponowane przez Komisję Europejską zmiany dyrektywy 2009/28/WE w zakresie biopaliw są efektem trwającej od kilku lat dyskusji dotyczącej przede wszystkim pośredniego wpływu biopaliw na zmianę użytkowania gruntów i konkurowania biopaliw o areale zdolne do wykorzystywania ich na produkcję żywności i paszy dla zwierząt (ILUC).

W Polsce w roku 2013 kontynuowane były prace rządowe nad nowelizacją ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz nad nowelizacją ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych w celu implementacji Dyrektywy 2009/28/WE oraz Dyrektywy 2009/30/WE.

Ponadto ukazało się Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowych Celów Wskaźnikowych na lata 2013-2018. Podkreślenia wymaga fakt, iż poziom NCW został na lata 2013-2016 ustalony na jednolitym poziomie 7,10%. Ukazało się również Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wysokości współczynników redukcyjnych na lata

2014 i 2015. Należy zaznaczyć, iż w roku 2013 Grupa LOTOS S.A. korzystała z możliwości redukcji NCW co miało pozytywny wpływ na obniżenie kosztów realizacji NCW.

Uprawnienia do emisji CO₂

W roku 2013 Rada UE zatwierdziła przyjętą przez Parlament Europejski propozycję Komisji Europejskiej dotyczącą zawieszenia aukcji 900 mln pozwoleń na emisję CO₂ w latach 2013-2015 (backloading). O tyle samo ma być zwiększona liczba pozwoleń w kolejnych latach do 2020 roku. Celem powyższego działania jest podniesienie cen pozwoleń na emisję. Aktualnie należy wziąć pod uwagę ryzyko, iż w następnym kroku Komisja Europejska zaproponuje trwałe usunięcie zawieszonych pozwoleń z rynku. W roku 2013 trwały prace rządowe nad nowelizacją ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, które mają wprowadzić wynikający z art. 7a dyrektywy 2009/28/WE Narodowy Cel Redukcyjny do polskiego porządku prawnego. Brak jest jak dotąd zarówno na szczeblu europejskim jak i krajowym przejrzystych regulacji dotyczących metodyki wyliczania redukcji emisji. Będzie to zatem wymagało większego zaangażowania przedstawicieli branży we wsparcie administracji państwowej w procesie kształtowania prawa europejskiego i krajowego w tym zakresie.

Ryzyka reputacyjne i społeczne

- **Ryzyka reputacyjne** – związane są ze zdarzeniami, które mogą wpłynąć na sposób postrzegania Grupy Kapitałowej i wartość marki LOTOS. Jako, że większość ryzyk w poszczególnych segmentach działalności opisanych w dalszej części może taki wpływ powodować, zostały one ocenione zarówno w aspekcie finansowym, jak i reputacyjnym. Oba kryteria oceny są tak samo istotne, zatem ryzyka o dużych skutkach reputacyjnych podlegają szczegółowym analizom oraz opracowywane są plany ich ograniczania zgodnie z przyjętymi zasadami.
- **Ryzyka społeczne** – czyli takie, które dotyczą otoczenia Grupa Kapitałowa LOTOS i jej pracowników. W 2013 roku rozpoczęto wdrażanie Programu Efektywność i Rozwój 2013-2015, którego założenia koncentrują się na podniesieniu efektywności i umożliwieniu wszystkim spółkom Grupy Kapitałowej LOTOS dalszego dynamicznego rozwoju. Planowane zmiany, szczególnie o charakterze restrukturyzacyjnym, mogą budzić niepokój i brak akceptacji wśród pracowników i najbliższego otoczenia. Z tego względu przeprowadzono cykl spotkań pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS z Członkami Zarządu Grupy LOTOS S.A. i spółek zależnych, na których omówiono założenia Programu i pojawiające się wątpliwości i obawy. Prowadzona jest także otwarta komunikacja zewnętrzna nt. realizowanego Programu, w tym poszczególnych projektów w miarę postępu ich realizacji.
- **Ryzyko nadużyć** - rozumiane w Grupie Kapitałowej LOTOS jako celowe działania bądź zaniechania, stanowiące naruszenie przepisów prawa powszechnie obowiązującego, w wyniku którego dopuszczająca się osoba odnosi nieuprawnione korzyści lub którego rezultatem są straty ponoszone przez Spółkę (włączając wszelkie formy działań korupcyjnych). W celu minimalizacji ww ryzyka wdrożono systemowe podejście w obszarze przeciwdziałania nadużyciom, polegającego na kompleksowym i uporządkowanym działaniu w zakresie identyfikacji oraz oceny tego ryzyka, w ramach którego funkcjonują rozwiązania służące zapobieganiu, wykrywaniu oraz minimalizowaniu skutków wystąpienia nadużyć. System Przeciwdziałania Nadużyciom podlega corocznemu badaniu w ramach dojrzałości organizacyjnej Spółki, a wydana ocena stanowi o skuteczności funkcjonujących rozwiązań w tym obszarze.

Ryzyka w projektach

- **Ryzyka projektowe** – dotyczą możliwości niezrealizowania lub zrealizowania z opóźnieniem lub z przekroczonym budżetem danego projektu. Realizując istotne projekty, materializacja ryzyk projektowych

może wpłynąć na działalność Grupy Kapitałowej LOTOS i jej wynik finansowy poprzez zwiększone koszty inwestycji lub nieuzyskanie bądź opóźnienie zamierzonych zysków z projektu. W przypadku kluczowych projektów może też doprowadzić do braku realizacji celów strategicznych. W celu minimalizacji tego ryzyka wdrożono zarządzanie projektowe o jednolitych zasadach dla całej Grupy Kapitałowej. Dla każdego projektu przygotowywany jest Plan zarządzania ryzykiem. Dokonywana jest szczegółowa analiza i ocena poszczególnych ryzyk i wyznaczane są działania je ograniczające oraz osoby odpowiedzialne za ich realizację. Realizacja każdego projektu jest na bieżąco monitorowana i raportowana zgodnie z przyjętymi zasadami.

Ryzyka poszukiwawcze

- **Ryzyko szacowania zasobów i rezerw węglowodorów odkrytych otworami wiertniczymi** - z uwagi na niepewność rozpoznania parametrów złożowych mających wpływ na wielkość zasobów Grupa podaje 3 warianty szacowanych objętości dotyczących rezerw 1P/2P/3P oraz nieodkrytych zasobów perspektywnych P10/P50/P90 zgodnie z zasadami międzynarodowej klasyfikacji SPE 2007. Możliwe jest wystąpienie sytuacji, gdy zestaw wykonanych analiz geologicznych i sejsmicznych nie przynosi potwierdzenia zasobów po wykonaniu odwiertu i oszacowane zasoby są mniejsze niż zakładano. Istnieje także ryzyko, że w trakcie rozpoznania kolejnymi odwiertami odkrytego złoża zasoby ulegną zmniejszeniu, na skutek niekorzystnej zmienności parametrów złoża. Do bieżącego sposobu zarządzania ryzykiem zalicza się, w ramach szacowania rezerw i zasobów, określenie parametrów i wykonanie map rozkładu parametrów decydujących o zasobach, tj. obszaru i miąższości złoża, porowatości, nasycenia węglowodorami. Szacowanie wykonuje się także po wykonaniu nowego otworu na złożu lub zaistnienia zdarzeń mających wpływ na wielkość rezerw w złożu.
- **Ryzyko odwiercenia otworu bez przyływu węglowodorów** - dla oceny szansy sukcesu i odkrycia akumulacji węglowodorów używany jest wskaźnik PoS (ang. probability of success). Wskaźnik PoS wyliczany jest na podstawie czterech czynników, których prawdopodobieństwo zaistnienia jest oceniane wg skali 0 – 100%.

Do bieżącego sposobu zarządzania ryzykiem zalicza się wykonywanie analiz geologicznych dla otworu poszukiwawczego. Z kolei dla otworu produkcyjnego wykonuje się analizy inżynierii złożowej i symulacje stref szcerpanych w produkcji przed podjęciem decyzji o lokalizacji i rozpoczęciu wiercenia kolejnego otworu produkcyjnego.

Ryzyka techniczno - produkcyjne

- **Ryzyko awarii urządzeń i infrastruktury wydobywczej z powodu ograniczonej trwałości lub niewłaściwej eksploatacji** – może ono skutkować stratami finansowymi w wyniku przerw w wydobywaniu. Aby skutecznie zarządzać tym ryzykiem prowadzi się szereg działań, w tym cykliczne przeglądy i remonty, pomiary wibracji i SPM (pomiar zużycia łożysk), urządzenia są poddawane okresowym inspekcjom przez instytucje certyfikujące (Polski Rejestr Statków, Urząd Górniczy, Urząd Dozoru Technicznego).
- **Ryzyko eksploatacji infrastruktury - takie jak: rozlew ropy, kolizja morska, pożar, erupcja** – mogą one skutkować skażeniem ekologicznym, śmiercią pracownika, ograniczeniem lub wstrzymaniem produkcji, a także powodować duże nakłady finansowe związane z usuwaniem szkód czy nałożonymi karami. Niniejsze ryzyko produkcyjne jest pochodną jakości eksploatacji infrastruktury poszukiwawczo-wydobywczej, stosowania adekwatnych rozwiązań technicznych oraz świadomości i kompetencji pracowniczych, w związku z czym są realizowane profilaktyczne działania związane z przeciwdziałaniem wystąpieniu tego

typu sytuacji. Z kolei w celu minimalizacji skutków takich zdarzeń opracowano także plany postępowania na wypadek ich wystąpienia.

Ryzyka poszukiwawcze

- **Ryzyko braku pełnej kontroli nad realizacją wspólnych przedsięwzięć** – z uwagi na zaangażowanie w projekt przynajmniej dwóch partnerów ryzyko to może skutkować realizacją projektu niezgodnie z oczekiwaniami Grupy Kapitałowej LOTOS. Minimalizuje się je poprzez właściwe określenie akceptowalnych warunków udziału w projekcie, odpowiednie zbadanie udziałowców projektu, ich celów, motywów, pozycji finansowej, struktury właścicielskiej, wizerunku z wykorzystaniem zespołów wewnętrznych (market research) lub/i wywiadowni gospodarczych. Istotne z punktu widzenia Grupy Kapitałowej LOTOS jest także właściwe określenie wspólnych interesów, analiza uregulowań prawnych, podatkowych, biznesowych w procesie due diligence, a także wnikliwa analiza umów partnerskich pod kątem zabezpieczenia własnych interesów. Minimalizacja ryzyka to także wypracowanie odpowiedniej strategii działań negocjacyjnych na etapie zawiązywania współpracy i jej realizacji, bieżące monitorowanie zapisów umów/opiniowanie i zatwierdzanie budżetów i harmonogramów/powoływanie komisji wewnętrznych lub/i zewnętrznych, rekomendacja dla podjęcia decyzji przez odpowiednie organy statutowe. Wszystkie powyższe działania były realizowane w 2013 roku zarówno na posiadanych koncesjach w układzie partnerskim w Norwegii, jak i w Polsce. Przykładem polskiego projektu jest przede wszystkim współpraca na złożach gazowych B4/B6 z partnerem, CalEnergy Resources.
- **Ryzyko niewłaściwego zaangażowania kapitałowego** – zagrożenie zidentyfikowane w działalności poszukiwawczo – wydobywczej i związane z realizacją umów partnerskich, które może skutkować stratami finansowymi. W celu jego zapobieżenia Grupa dba o to, aby właściwie definiować cel i akceptowalne warunki udziału w projekcie. Każdorazowo określone są właściwe narzędzia analityczne dostosowane do oceny projektu kapitałowego i tworzone są wewnętrzne lub/i zewnętrzne zespoły interdyscyplinarne do wykonania analiz ekonomicznych, prawnych, podatkowych czy technicznych (m.in. na etapie due diligence).
- **Ryzyko braku odzyskania części kapitału zaangażowanego w projekt YME** – z uwagi na wagę projektu YME, jest on pod szczególnym nadzorem i realizowanych jest wiele działań mających na celu minimalizację ryzyk z nim związanych. Prowadzone są prace w kierunku sprzedaży udziałów w złożu YME. Zdefiniowane zostały dwa podprojekty – usunięcia platformy MOPU (Mobile Offshore Production Unit) ze złoża oraz złożenie nowego planu zagospodarowania złoża YME do Ministerstwa Ropy i Energii, dla zwiększenia wartości sprzedawanych udziałów. W ramach minimalizacji ryzyka podpisano porozumienie z SBM, producentem platformy, na mocy którego SBM zobowiązał się do pokrycia kosztów usunięcia platformy ze złoża i wypłacił odszkodowanie partnerom konsorcjum. W 2013 roku przeprowadziliśmy także proces wyboru kontrahenta na usunięcie MOPU ze złoża. Na bieżąco prowadzono analizę jakości wykonywanych przez operatora prac, budowano porozumienie między partnerami nie będącymi operatorami konsorcjum dla wzmocnienia stanowiska. Grupa zaangażowała w proces międzynarodowych doradców, a także dla zwiększenia kontroli, oddelegowała pracownika do pracy u operatora. Ponadto prowadzono rozmowy z władzami norweskimi w celu transparentnego potwierdzenia chęci kontynuacji działań na Szelfie Norweskim, wraz ze wskazaniem planowanych kroków.
- **Ryzyko złych warunków pogodowych** – jest to istotny czynnik ryzyka w środowisku morskim, który może opóźnić realizowane projekty, a w ekstremalnych przypadkach wymusić przerwy w wydobywaniu. W celu minimalizacji negatywnych skutków materializacji ryzyka wdrażane są systemy stałego monitoringu warunków pogodowych i uruchamiania procedur związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa.

Ryzyka operacyjne

- **Ryzyko techniczne**, związane z możliwością wystąpienia poważnych awarii lub trwałych uszkodzeń infrastruktury - materializacja tego ryzyka może poważnie wpłynąć na działalność Grupy Kapitałowej LOTOS i jej wyniki finansowe poprzez konieczność poniesienia dodatkowych nakładów na naprawę lub wymianę urządzeń, a także poprzez przerwy i zakłócenia w procesie produkcyjnym. W Grupie Kapitałowej LOTOS realizowanych jest wiele działań mających na celu ograniczenia powyższego ryzyka. W dalszym ciągu prowadzona jest priorytetyzacja urządzeń, czyli analiza ich krytyczności, stosowane technologie i urządzenia spełniają kryteria najlepszych dostępnych technik (ang. Best Available Techniques, BAT). Wykorzystuje się systemy zatrzymania instalacji w celu zapobiegania niekontrolowanemu rozwojowi sytuacji awaryjnej, a same instalacje procesowe wyposażone są w systemy bezpieczeństwa i ochrony. Dodatkowo w celu podniesienia standardów w zakresie badań i oceny stanu technicznego urządzeń ciśnieniowych rozpoczęto prace nad wdrożeniem metodologii Risk Based Inspection. Prowadzone są także prace w zakresie zastosowania metodologii Risk Based Work Selection, która polega na planowaniu prac utrzymania ruchu na podstawie wcześniej dokonanej analizy ryzyka dla poszczególnych urządzeń. Działania te pozwolą na jeszcze sprawniejsze i bardziej efektywne zarządzanie infrastrukturą Grupy Kapitałowej LOTOS. W 2013 roku przeprowadzono **Remont Postojowy Wiosna 2013** – największy remont w historii gdańskiej rafinerii, do którego przygotowania trwały od 2011 roku. Przez 4 tygodnie wykonano kilkadziesiąt tysięcy różnych zadań, dokonano przeglądu, naprawy lub wymiany łącznie ponad 5 tysięcy urządzeń. Remont postojowy był również okazją do wykonania wszystkich niezbędnych inspekcji i prób urządzeń podlegających certyfikacji ze strony Urzędu Dozoru Technicznego. Wszystkie aparaty i rurociągi, które podlegają wymogom UDT, pomyślnie przeszły próby i uzyskały dopuszczenia do eksploatacji na kolejny okres. Jest to świadectwem dobrego stanu technicznego infrastruktury i zwiększa bezpieczeństwo procesowe rafinerii. Wnioski z przeprowadzonych analiz będą wykorzystane przy planowaniu i realizacji kolejnego remontu postojowego za 4 lub 5 lat.
- **Ryzyko wstrzymania lub ograniczenia dostępności gazu ziemnego** – obecnie gaz ziemny to główny nośnik energetyczny, który jest doprowadzony do rafineryjnej sieci gazu opałowego, z której zasila on piece technologiczne, a także oddzielnie zakładową elektrociepłownię. Gaz ziemny jest również surowcem dla dwóch wytwórni wodoru. Materializacja tego ryzyka może skutkować okresowym zmniejszeniem sprzedaży wybranych produktów oraz wzrostem kosztów działalności. W celu zmniejszenia skutków tego ryzyka cały czas utrzymujemy infrastrukturę, pozwalającą przełączyć się na źródła zasilania, które były wykorzystywane przed wprowadzeniem gazu ziemnego.
- **Ryzyko związane z bezpieczeństwem pracy** – dotyczy możliwych wypadków i innych zagrożeń związanych z narażeniem pracowników na oddziaływanie czynników niebezpiecznych i uciążliwych. W Grupie Kapitałowej LOTOS na bieżąco udoskonala się i wdraża rozwiązania techniczne i organizacyjne, mające na celu zapewnienie bezpiecznych warunków pracy wszystkim osobom przebywającym lub pracującym na terenie i na rzecz Spółki. Kontrahentom przekazuje się wewnętrzne wymagania za pomocą portalu „Wymagania Grupy LOTOS dla kontrahentów”. Regularnie sprawdzana jest poprawność stosowania zasad postępowania i egzekwowana jest realizacja działań pokontrolnych. Dodatkowo prowadzi się programy uświadamiające i motywujące do przestrzegania zasad bezpiecznej pracy.
- **Ryzyka związane z limitami uprawnień do emisji CO₂** - dotyczy braku odpowiedniej liczby uprawnień do emisji CO₂, którego konsekwencją będą konieczne do poniesienia koszty w celu zakupu odpowiedniej liczby jednostek. 2013 był pierwszym rokiem obowiązywania Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień do emisji CO₂ na lata 2013-2020 (tzw. KPRU III). Był to rok bardzo nietypowy. Do tej pory rafinerie ropy naftowej

otrzymywały uprawnienia wyliczone w oparciu o wykorzystanie mocy przerobowych, a od 2013 roku po raz pierwszy miały otrzymać uprawnienia wyliczone według tzw. klucza benchmarkowego (wskaźnikowego) z wykorzystaniem wskaźnika CWT (Complexity Weighted Tonnage – tony ważonej złożonością zakładu). Nietypowe było również to, że Komisja Europejska nie tylko nie zatwierdziła przydziału darmowych uprawnień dla instalacji uczestniczących w Systemie Handlu Uprawnieniami do Emisji CO₂, ale również zmieniała ogólne zasady tego przydziału. W związku z tym Grupa LOTOS S.A., tak jak pozostali uczestnicy EU ETS, narażona była na ryzyko podejmowania działań przy braku jasnych zasad przydziału uprawnień w 2013 roku. Według nieoficjalnych informacji z Ministerstwa Środowiska, Spółka ma otrzymać 1.521.342 uprawnień do emisji CO₂ na umorzenie emisji za 2013 roku, a 11.303.332 uprawnień na cały okres rozliczeniowy 2013 - 2020. Będzie to skutkowało niedoborem uprawnień i koniecznością ich dokupienia. Między innymi w celu zmniejszenia ilości dokupowanych uprawnień do emisji CO₂, Grupa podjęła się w ubiegłych latach wykonania szeregu zadań inwestycyjnych, takich jak wprowadzenie gazu ziemnego do systemu energetycznego oraz jako podstawowego surowca do produkcji wodoru, odzyskiwanie gazów zrzutowych, modernizacje pieców technologicznych, a także wdrażanie programu stałej poprawy efektywności energetycznej jednostek produkcyjnych rafinerii.

- **Ryzyko środowiskowe** – dotyczą potencjalnego negatywnego wpływu na środowisko stwarzanego przez Grupę Kapitałową LOTOS. Są one powiązane z wieloma ryzykami, w szczególności technicznym i procesowym, gdyż ich materializacja może powodować zagrożenie dla otoczenia (np. poprzez zwiększoną emisję spalin, wyciek węglowodorów do gruntu itp.). Z tego też względu, każde zidentyfikowane w Grupie Kapitałowej LOTOS ryzyko wyceniane jest także pod kątem skutków środowiskowych i stosowane są właściwe środki zapobiegawcze. Dodatkowo w celu spełnienia wszystkich środowiskowych wymagań prawnych Grupa monitoruje przepisy prawa krajowego i wspólnotowego, a w miarę możliwości czynnie uczestniczy w procesie legislacyjnym. Uzyskiwanie wszelkich pozwoleń i decyzji odbywa się z odpowiednim wyprzedzeniem, uwzględniającym ryzyko przedłużenia się postępowania administracyjnego.
- **Ryzyko związane ze zmianami legislacyjnymi w zakresie REACH** (ang. Registration, Evaluation, Authorisation & Restriction of Chemicals) – obecnie ryzyko to związane jest w szczególności z umieszczeniem stosowanego w Grupie Kapitałowej LOTOS rozpuszczalnika EDC (1,2-dichloroetan) na liście priorytetowej do włączenia do Załącznika XIV do rozporządzenia REACH. Jeśli ostatecznie substancja ta zostanie w Załączniku XIV umieszczona, oznaczać to będzie konieczność uzyskania stosownego zezwolenia na jej zastosowanie. Grupa prowadzi szereg działań mających na celu minimalizację ryzyka w tym obszarze, m.in. w lutym 2013 roku Grupa LOTOS S.A. przystąpiła do konsorcjum EDC DU Consortium, zrzeszającego dalszych użytkowników stosujących substancję EDC, w ramach którego zostanie opracowana niezbędna dokumentacja do wystąpienia z wnioskiem o zezwolenie. Dodatkowo uruchomiono wewnętrzny projekt, w ramach którego koordynowane są opisywane działania. Niezależnie prowadzone są także działania modernizacyjne instalacji, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu zmian wymagań prawnych dotyczących przyszłych ograniczeń w stosowaniu rozpuszczalnika EDC.
- **Ryzyko zaostreżenia wymagań jakościowych dla produktów naftowych** - dotyczy m.in. potencjalnych problemów z terminowym dostosowaniem się do przyszłych standardów jakościowych. W związku z powyższym monitoruje się projekty nowych norm i rozporządzeń, mających wpływ na naszą działalność produkcyjną i handlową. Dzięki uczestnictwu w pracach Komitetu Technicznego 222 Polskiego Komitetu Normalizacyjnego do spraw przetworów naftowych i cieczy eksploatacyjnych, Grupa ma możliwość opiniowania projektów norm europejskich w fazie ich powstawania. Dodatkowy wpływ na poziom wymagań jakościowych, zwłaszcza dla paliw silnikowych, umożliwia uczestnictwo w pracach POPiHN

Ryzyka finansowe

W Grupie LOTOS S.A. funkcjonuje Biuro Zarządzania Ryzykiem Finansowym, które koordynuje i nadzoruje działania zapewniające, że decyzje podejmowane przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS będą zoptymalizowane pod kątem ryzyka finansowego.

Prowadzone działania mają na celu zapewnienie aktualności, spójności i zgodności polityki zarządzania ryzykiem finansowym z celami strategicznymi Grupy LOTOS S.A. oraz zapewnienie sprawności, efektywności i bezpieczeństwa operacyjnego w zakresie procesu zarządzania ryzykiem finansowym.

W Spółce powołano także Komitet Ryzyka Cenowego i Tradingu, którego jednym z celów jest nadzór i koordynacja procesu zarządzania ryzykiem cenowym w Grupie LOTOS S.A. w ramach: ryzyka cen ropy naftowej i produktów naftowych (w tym cen biopaliw i biokomponentów), cen gazu ziemnego oraz cen pozostałych surowców, ryzyka cen uprawnień do emisji CO₂ oraz ryzyka cen energii elektrycznej.

W celu zapewnienia efektywnego zarządzania ryzykiem finansowym i minimalizacji zagrożenia błędami, wszelkie dane wykorzystywane dla tych potrzeb są starannie weryfikowane, a decyzje podejmowane na podstawie dokładnych analiz, zgodnie z obowiązującą polityką zarządzania ryzykiem, strukturą limitów i procedurami operacyjnymi. Zasady i instrumenty zarządzania ryzykiem finansowym oraz wpływ najistotniejszych czynników ryzyka na kształtowanie się poszczególnych pozycji wyników finansowych, zostały przedstawione w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w części Dodatkowe informacje i objaśnienia. Zakres ryzyk finansowych przedstawia się następująco:

- **Ryzyko cen surowców i produktów naftowych** – w zakresie zarządzania tym ryzykiem kontynuowane są prace nad przygotowaniem nowej polityki zarządzania nim. Działanie to jest uzależnione od wdrożenia systemu Energy Trading and Risk Management (ETRM). W 2012 roku rozpoczęto prace nad wprowadzeniem systemu Allegro 8.0, a zakończenie całego projektu planowane jest na rok 2014.
- **Ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂)** - w 2013 roku Grupa LOTOS S.A. zarządzała fazą III Europejskiego Systemu Handlu Uprawnieniami do emisji CO₂ przypadającą na lata 2013 - 2020. Ze względu na brak płynności rynku terminowego oraz niestabilność pozycji bazowej w horyzoncie do 2020 roku okres zarządzania ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla w III fazie został ograniczony do końca 2019 roku. Jednakże wraz z upływem czasu rok 2020 zostanie włączony do zarządzania ryzykiem. Szczegółowe informacje na temat ekspozycji oraz otwartych transakcji pochodnych na dzień 31 grudnia 2013 roku zostały przedstawione w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.
- **Ryzyko utraty płynności** – jest to jedno z kluczowych ryzyk z punktu widzenia funkcjonowania Grupy Kapitałowej LOTOS, związane z zapewnieniem terminowej realizacji wszystkich zobowiązań. Zarządzanie płynnością koordynowane jest w przekroju Grupy Kapitałowej w oparciu o aktualne prognozy płynności. W procesie wykorzystywane są instrumenty finansowe (m.in. struktura cash pool, zdywersyfikowane źródła finansowania), optymalizowany jest kapitał obrotowy w tym terminy płatności w spółkach Grupy Kapitałowej i w umowach z kontrahentami oraz stosowane są rozwiązania informatyczne pozwalające zwiększyć bezpieczeństwo i efektywność procesu.
- **Ryzyko walutowe** – zarządzanie nim reguluje „Strategia zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie LOTOS”. Walutą rynku, na którym działamy, jest dolar amerykański (USD), w związku z czym, z tytułu działalności operacyjnej mamy strukturalnie długą pozycję w USD. Waluta ta została przyjęta do zaciągania i spłaty długoterminowych kredytów, w tym związanych z finansowaniem Programu 10+. W Grupie Kapitałowej LOTOS funkcjonuje rozwiązanie tzw. Bank Grupy, które pozwala spółkom z Grupy na

zawieranie transakcji wymiany walut z Grupą LOTOS S.A., co przekłada się na większą efektywność procesu zarządzania ryzykiem walutowym.

- **Ryzyko stopy procentowej** - związane jest z przewidywanym harmonogramem spłat kredytów na finansowanie zapasów oraz finansowanie Programu 10+ i wynikającą z tego wysokością odsetek ustalanych na podstawie zmiennej stopy LIBOR USD.
- **Ryzyko ograniczenia** lub zmiany warunków dostępu do zewnętrznego finansowania - minimalizuje współpraca z optymalną i zróżnicowaną grupą wiarygodnych kredytowo podmiotów, wykorzystanie szerokiej grupy instrumentów finansowych, wypełnianie obowiązków informacyjnych, monitoring i dotrzymywanie wskaźników i kowenantów finansowych oraz wypełnianie wszystkich innych zobowiązań bankowych. Prowadzony jest monitoring pozycji finansowej i sytuacji banków uczestniczących w finansowaniu Grupy Kapitałowej LOTOS oraz zagrożeń w dostępie do finansowania, wynikających z uwarunkowań rynków finansowych na świecie.
- **Ryzyko kredytowe partnerów transakcji finansowych** – ograniczane jest poprzez zawieranie transakcji wyłącznie z instytucjami finansowymi lub firmami spełniającymi następujące wymogi:
 - minimalny akceptowany rating posiadany w agencjach ratingowych,
 - odpowiednia gwarancja w przypadku braku własnego ratingu na wymaganym poziomie, wystawiona przez instytucję finansową lub firmę posiadającą minimalny akceptowalny rating w agencjach oraz spełniającą wymogi przyjęte przez Grupę LOTOS S.A. i wynikające ze zobowiązań umownych.Limity partnerów transakcji finansowych są wyznaczane w referencji do kapitałów własnych Spółki oraz wskaźnika bazującego na poziomach na bieżąco aktualizowanych ratingów agencyjnych. Wykorzystanie limitów jest okresowo monitorowane.
- **Ryzyko kredytowe partnerów transakcji handlowych** - w Grupie Kapitałowej LOTOS wdrożono procedurę, zgodnie z którą weryfikacji podlega zdolność kredytowa kontrahentów, starających się o przyznanie otwartego limitu kredytowego. W Grupie Kapitałowej LOTOS limit taki przyznawany jest w referencji do oceny wiarygodności kredytowej partnerów handlowych, powstałej na podstawie analizy dostępnych danych dotyczących badanej firmy. Ostateczną decyzję o poziomie limitu kredytowego podejmuje osoba wyznaczona zgodnie z określonymi kompetencjami. Wykorzystanie limitów jest na bieżąco monitorowane.
- **Ryzyko niekorzystnych zmian przepisów podatkowych, interpretacji lub orzecznictwa sądowego** – może ono skutkować wzrostem istotnych obciążeń podatkowych (akcyzy, podatku od nieruchomości, CIT), a także powstaniem ryzyka podatkowego w transakcjach, w których przedtem ono nie występowało. Różnice występujące w interpretacji prawnej przepisów podatkowych powodują niepewność w działalności, a w transakcjach zagranicznych mogą prowadzić do utraty wiarygodności i konieczności rezygnacji z korzystnych przedsięwzięć. Towarzyszące działalności polskich przedsiębiorstw ryzyko podatkowe można uznać za wysokie i stale rosnące. Jednym z czynników ryzyka jest nieprzestrzeganie przez ustawodawcę zasady *vacatio legis* przy wprowadzaniu zmian w przepisach prawa podatkowego. Uniemożliwia to dostosowanie działalności do nowych wymogów i może narazić przedsiębiorstwo na dodatkowe koszty lub sankcje. W sytuacjach, gdy zidentyfikowane zostaje ryzyko podatkowe wynikające z możliwości wystąpienia różnic interpretacyjnych, Grupa korzysta z możliwości uzyskania wiążących interpretacji przepisów, wydawanych przez Ministra Finansów. Jako członek liczących się organizacji zrzeszających pracodawców i przedsiębiorców, Grupa bierze udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych, co daje możliwość odpowiedniej reakcji na zmieniające się otoczenie prawne.

Ryzyka handlowe

- **Ryzyka związane z dywersyfikacją dostaw** - w Grupie LOTOS S.A. dostawy surowców realizowane są głównie poprzez system rurociągów i transport morski, dlatego głównymi czynnikami ryzyka w tym obszarze są sytuacja polityczna w państwach eksportujących ropę naftową oraz sprawność infrastruktury. W Grupie LOTOS S.A. kontynuowane są zatem działania związane z przyjętą polityką dywersyfikacji kierunków i źródeł dostaw ropy naftowej poprzez koncentrację na następujących aspektach:
 - bezpieczeństwie dostaw ropy naftowej: sukcesywne zwiększanie aktywności na międzynarodowym rynku ropy, regularne kontraktowanie dostaw różnych gatunków ropy z morza – z jednoczesnym stworzeniem możliwości radykalnego zwiększenia ich udziału w całości dostaw ropy do rafinerii w przypadku zagrożenia ciągłości dostaw z kierunku podstawowego, zwiększenie roli własnego wydobycia,
 - poprawie konkurencyjności – poprzez pełne wykorzystanie nadmorskiej lokalizacji rafinerii w Gdańsku i możliwość otrzymywania dostaw surowca przez dwa niezależne od siebie kanały - ropy rosyjskiej poprzez rurociąg „Przyjaźń” oraz różnych gatunków ropy dostępnej poprzez Naftoport.Odpowiedni dobór gatunków ropy i kierunków dostaw wynika z prowadzonej w sposób ciągły optymalizacji w celu maksymalizacji marży zintegrowanej.
- **Ryzyko konkurencji** – z uwagi na konieczność uwzględniania warunków rynkowych w polityce cenowej może ono skutkować spadkiem marży i mniejszymi zyskami. Czynnikiem ryzyka są tu zarówno nieustanna konkurencja cenowa na rynku paliw, ale także duża dynamika zmian zachodzących w ogólnoswiatowej sytuacji makroekonomicznej. Grupa doskonali narzędzia do monitorowania parametrów związanych z cenami i marżami. W sferze handlu detalicznego dywersyfikuje rynek, uwzględniając segmenty mniej podatne na obniżające marżę decyzje konkurencji, prowadzone są działania ukierunkowane na trwałe pozyskanie klientów.
- **Ryzyko mniejszego popytu krajowego** - jest ono spowodowane m.in. czynnikami makroekonomicznymi, takimi jak spowolnienie gospodarcze, spadek inwestycji i produkcji przemysłowej. Na ograniczenie konsumpcji produktów i usług pod marką LOTOS wpływ ma także rosnąca stopa bezrobocia. Z tego powodu realizuje się sprzedaż poprzez różne kanały dystrybucji, prowadzi politykę cenową zapewniającą konkurencyjność produktów, a także optymalizuje się koszty operacyjne.
- **Ryzyko wzrostu szarej strefy** - w ostatnich latach można zaobserwować w Polsce wzrost nielegalnego obrotu szczególnie olejem napędowym i benzynami, co znacząco wpływa także na sprzedaż produktów Grupie Kapitałowej LOTOS. W ocenie POPIHN straty z tego tytułu mogą być coraz wyższe. To, czy sytuacja ulegnie poprawie, będzie zależało zwłaszcza od nowych regulacji prawnych, nad którymi trwają prace na szczeblu rządowym. Prace nad zmianami legislacyjnymi wspierane są przez Polską Organizację Przemysłu i Handlu Naftowego, której członkiem jest Grupa LOTOS S.A., która wspólnie z pozostałymi koncernami, wspiera i finansuje działania mające na celu dostarczenie odpowiednich danych i analiz rynkowych niezbędnych do oceny rozmiaru szarej strefy i ryzyka z nią związanego
- **Ryzyko związane z bezpieczeństwem transportu morskiego** - w Grupie Kapitałowej LOTOS prowadzi działania mające na celu ograniczenie ryzyka katastrofy ekologicznej w przypadku wycieku węglowodorów z tankowców. Grupa współpracuje z dostawcami usług transportu morskiego posiadającymi flotę o wysokim standardzie technicznym i respektującymi wymagania konwencji morskich. Armatorzy spełniają restrykcyjne wymagania w zakresie bezpieczeństwa i zapobiegania wypadkom morskim. Dodatkowo w 2013 roku przeprowadzono analizy możliwości stosowania zaostrzonych standardów bezpieczeństwa w tym obszarze.

3. DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

3.1. OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE

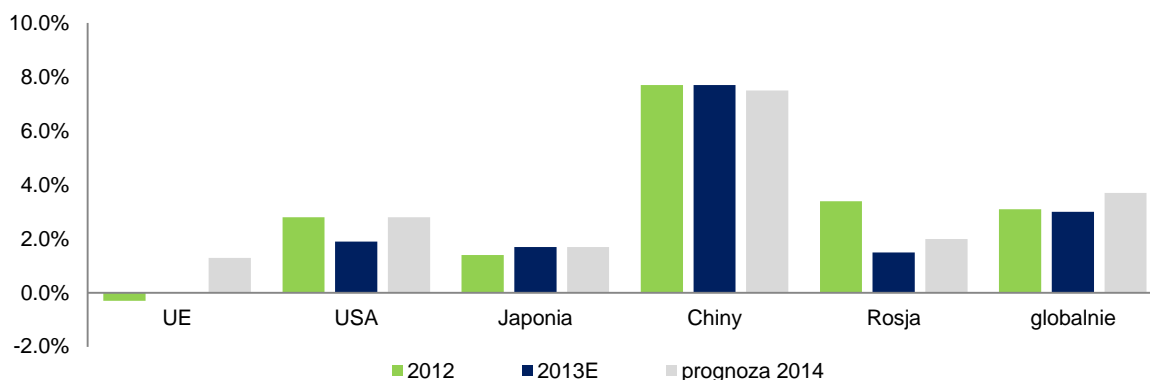
Sytuacja w globalnej gospodarce kształtowała się w 2013 roku poniżej oczekiwań rynku. Kluczowe gospodarki świata utrzymały wzrost gospodarczy, często jednak o niższej dynamice niż w latach poprzednich.

Pozytywne oddziaływanie na gospodarkę w krajach rozwiniętych osiągnięto poprzez kontynuację łagodnej polityki monetarnej i utrzymanie płynności rynków.

Gospodarka globalna w 2013 roku kontynuowała trend wzrostowy, jednak szacowana dynamika zmian (+3,0%) jest niższa niż oczekiwano w prognozach z kwietnia oraz lipca 2013 roku, ale jednocześnie nieznacznie większa niż w szacunkach z października 2013 roku. Podobna korekta (0,1 pp. w górę) dotyczy prognozy na 2014 r. i wskazuje na oczekiwane tempo wzrostu PKB na poziomie 3,7%.

Pomimo szeregu podjętych działań naprawczych w krajach członkowskich, w 2013 roku odnotowano spadek PKB w krajach strefy Euro szacowany na -0,4%. Jednocześnie oczekuje się, że w 2014 roku strefa Euro odnotuje dodatnią dynamikę PKB.¹

Rysunek 7. Dynamika PKB w latach 2012-2014

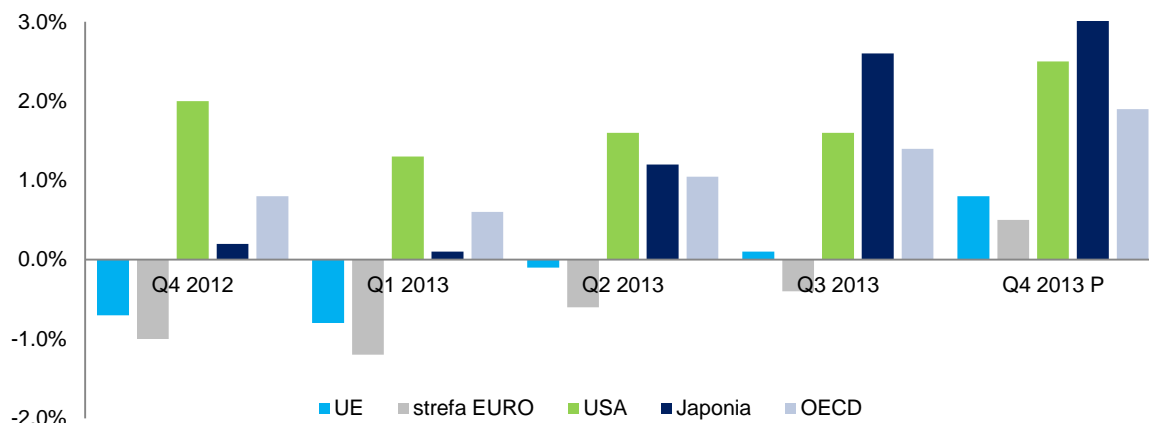

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IMF (styczeń 2014 r.)

W celu dalszego pobudzenia wzrostu gospodarczego w krajach rozwiniętych można oczekiwać utrzymania wsparcia ze strony polityki monetarnej (bez jej dalszego poluzowywania), zrównoważonej polityki fiskalnej oraz dalszych reform strukturalnych, umożliwiających między innymi walkę z bezrobociem.

¹ World Economic Outlook, MFW, październik 2012r.

Rysunek 8. Dynamika PKB w latach 2012 i 2013 (zmiana roczna)

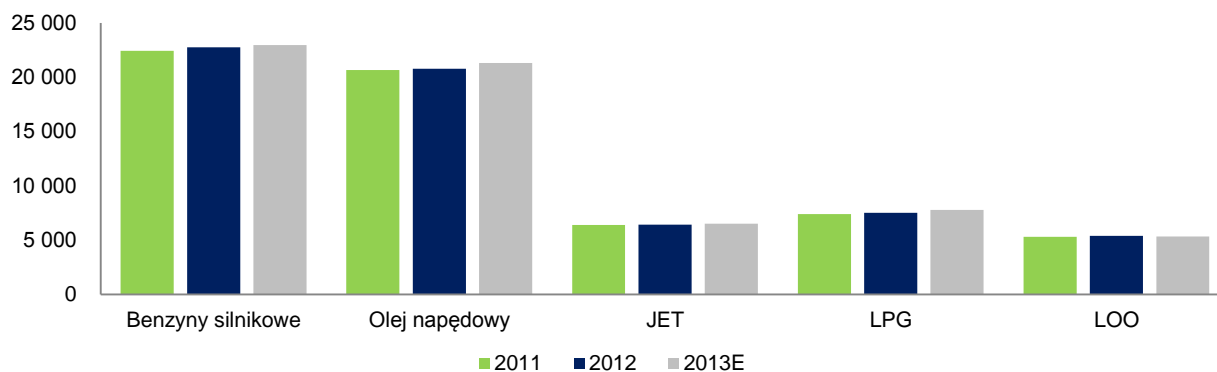

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat, OECD, MFW

Międzynarodowy rynek paliw²

Szacuje się, że zapotrzebowanie na produkty rafinacji ropy wzrosło w 2013 roku globalnie o 1,1%. Wzrost popytu był odnotowany zarówno w segmentach benzyn silnikowych (1,0%) oraz oleju napędowego (2,5%). Zwiększyło się także szacunkowe zużycie LPG (3,3%) oraz paliwa lotniczego JET (1,2%). Nieznacznie mniejsze natomiast było zapotrzebowanie na lekki olej opałowy (-1,5%).

Rysunek 9. Konsumpcja paliw na świecie (tys. b/d)

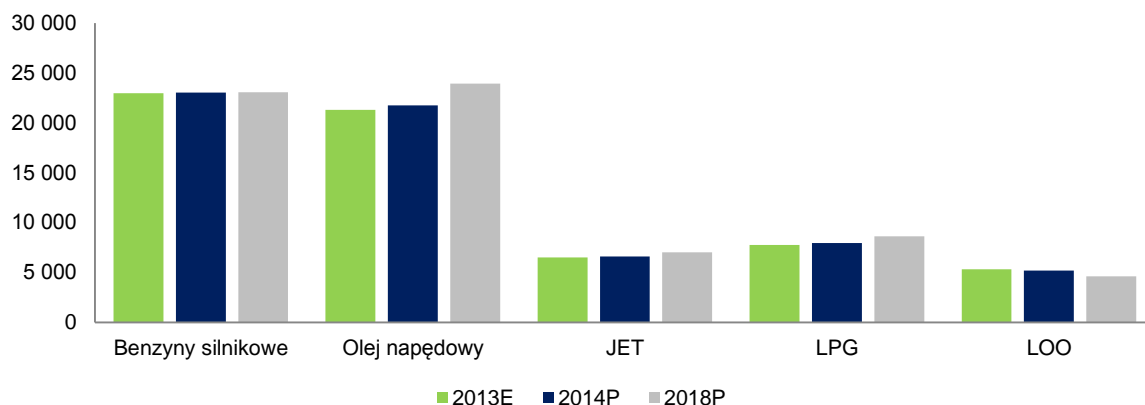

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych JBC, październik 2013 r.

Prognozuje się ogólny wzrost konsumpcji produktów rafineryjnych na świecie o ponad 5% do 2018 r. Silny wzrost – w odniesieniu do 2013 r. - szacuje się w odniesieniu do zapotrzebowania na olej napędowy (12%), LPG (11%) oraz paliwo lotnicze JET (8%). Globalna konsumpcja benzyn powinna utrzymać się na zbliżonym do obecnego poziomie. Prognozuje się także spadek zużycia lekkiego oleju opałowego (-13%).

² Mid-Term Oil Market Outlook 2012-2017, JBC Energy, 10.2012

Rysunek 10. Prognozowana konsumpcja paliw na świecie (tys. b/d)

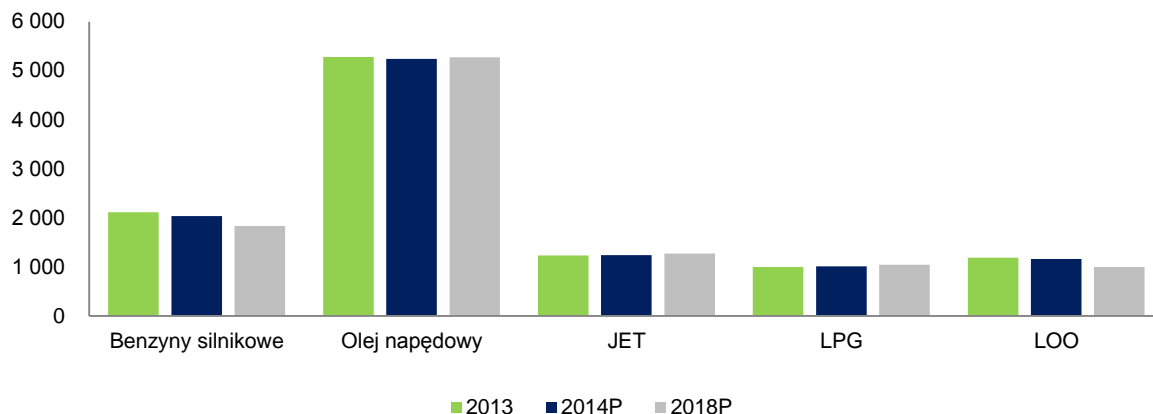

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych JBC, październik 2013 roku.

Natomiast na rynku europejskim szacuje się zmniejszenie popytu na produkty naftowe w 2013 roku o niecałe 1,5%. Szacuje się, iż wzrost zużycia dotyczył LPG (2,8%) oraz oleju napędowego (0,2%) i lekkiego oleju napędowego (0,1%). Spadek konsumpcji nastąpił w grupach produktowych: benzyn silnikowych (-4,0%) oraz paliwie lotniczym JET (-0,7%). Niewielka dynamika wzrostu konsumpcji w Europie jest odzwierciedleniem wciąż nierozwiązanych problemów gospodarczych w wybranych krajach UE oraz strefy Euro.

Do 2018 roku prognozowany jest spadek popytu na produkty rafinacji w Europie o 3,7%. Według szacunków, jednym z powodów będzie znaczący spadek konsumpcji benzyn o ponad 13%. Zmniejszenie zużycia szacuje się także dla rynku lekkiego oleju opałowego (-16%). Jednocześnie oczekuje się wyraźnego wzrostu konsumpcji paliwa lotniczego JET (3,0%) oraz LPG (4,8%).

Rysunek 11. Prognozowana konsumpcja paliw w Europie (tys. b/d)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych JBC, październik 2013 roku

W 2013 roku na europejskim rynku samochodowym odnotowano niemal 2% spadek rejestracji nowych samochodów osobowych, do poziomu 12,3 mln sztuk. Podobnie w segmencie pojazdów użytkowych (w okresie styczeń-listopad) również odnotowano 2% spadek (do 1,6 mln sztuk). W grupie rejestrowanych nowych samochodów osobowych utrzymuje się zwiększone zainteresowanie pojazdami napędzanymi olejem napędowym – ich udział w rejestracjach krajów Europy Zachodniej wynosi ponad 55% - w porównaniu z 46% w 2009 roku³

³ Stowarzyszenie Europejskich Producentów Pojazdów Samochodowych, www.acea.be

Krajowe otoczenie makroekonomiczne

Rok 2013 był kolejnym okresem spowolnienia gospodarczego w Polsce. Według wstępnych szacunków realny PKB w porównaniu z 2012 rokiem wzrósł o 1,3%-1,5%. Będzie to najniższe tempo wzrostu od 2009 roku. Główną przyczyną takiej sytuacji jest osłabienie dynamiki popytu krajowego oraz spowolnienie wzrostu wielkości produkcji sprzedanej w przemyśle i budownictwie. Jednocześnie inflacja wyraźnie wyhamowała do poziomu 0,9%.

Wraz z niższym wzrostem gospodarczym w 2013 roku zakłada się zwiększenie bezrobocia w Polsce. Rynek szacuje, że stopa bezrobocia na koniec 2013 roku wyniosła 13,4%, tj. tyle samo co na koniec roku poprzedzającego. Jednocześnie w 2013 roku płace w sektorze przedsiębiorstw wzrosły w porównaniu z 2012 roku o niecałe 3%.

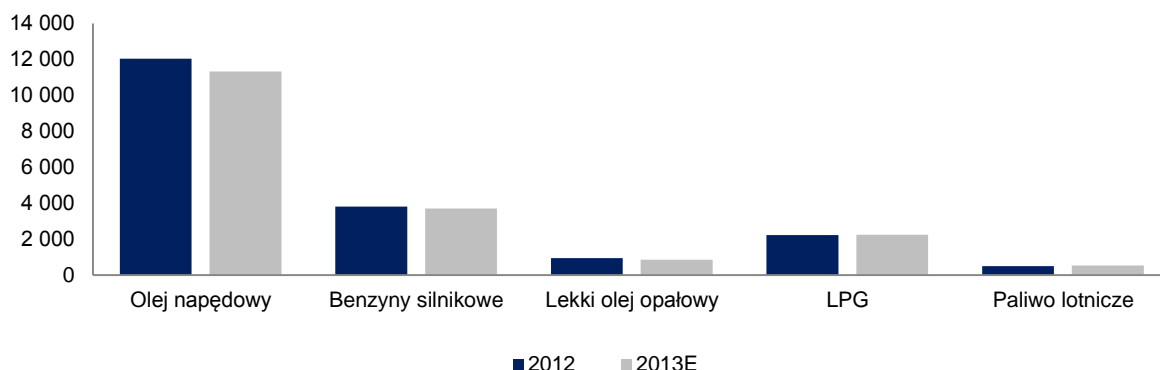
Rynek paliw w Polsce

Wraz z niższym wzrostem gospodarczym w 2013 roku zakłada się zwiększenie bezrobocia w Polsce. Szacowana stopa bezrobocia na koniec 2013 roku wyniosła 13,4%. Popyt na paliwa na rynku krajowym jest pochodną ogólnej sytuacji gospodarczej kraju i regionu. Krajowy rynek paliw w ostatnich dwóch latach zmagał się z rozwojem szarej strefy wywołanym wysokimi cenami paliw oraz dekonjunkturą gospodarczą. W szarej strefie dokonuje się przede wszystkim obrotu olejem napędowym, który do Polski sprowadzany jest z pominięciem procedur, a co za tym idzie nie jest rejestrowany w oficjalnych statystykach. Oficjalny poziom konsumpcji oleju napędowego w 2013 roku wyniósł 11,3 mln ton i było o 6% niższy niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Szacunki POPIHN⁴ wskazują, że rozmiar szarej strefy w obrocie paliwami w 2013 roku mógł wynosić nawet 12%. Pomimo niekorzystnych trendów na krajowym rynku, olej napędowy w dalszym ciągu był głównym paliwem transportowym w Polsce, a jego udział w konsumpcji krajowej wyniósł w 2013 roku 65,5% (prognoza). W 2013 roku krajowy rynek benzyn odzwierciedlał tendencje zachodzące w innych częściach Europy i kontynuował spadek. Zapotrzebowanie na benzynę w 2013 roku spadło o blisko 3% (100 tys. ton), do poziomu 3,7 mln ton i podobnie jak w latach poprzednich było wynikiem utrzymywania się wysokiego poziomu cen detalicznych. Dodatkowo niekorzystne tendencje gospodarcze takie jak wysoki poziom bezrobocia i związana z tym mniejsza mobilność kierowców oraz wzrost efektywności parku samochodów związany z odnawianiem floty, przyczyniły się do spadku zapotrzebowania na produkt.

W obliczu utrzymujących się wysokich cen benzyny w 2013 roku na popularności zyskało tańsze paliwo substytucyjne, jakim jest LPG. W 2013 roku szacowane zużycia paliwa wynosiło 2,3 mln ton (1,5% wzrost r/r), a wzrost zapotrzebowania odnotowano zarówno w segmencie sprzedaży autogazu jak i w segmencie sprzedaży gazu na inne potrzeby w tym grzewcze. W przypadku lekkiego oleju opałowego rok 2013 był rokiem kontynuowania trendu spadkowego z poprzednich lat i spadku popytu o kolejne 8%, do poziomu 862 tys. ton. Spadek zainteresowania lekkim olejem opałowym wynika głównie z rosnącej popularności alternatywnych paliw grzewczych. W 2013 roku odnotowano zwiększone zapotrzebowanie na paliwo lotnicze. Blisko 9% wzrost zapotrzebowania to skutek rosnącej konkurencji na krajowym rynku paliwa lotniczego i przełamania dominacji jednego dostawcy (Petrolotu), co wpłynęło na wzrost konkurencyjności polskiego rynku paliwa lotniczego w stosunku do alternatywnych rynków zaopatrzenia w paliwo lotnicze.

⁴ Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego

Rysunek 12. Konsumpcja paliw w Polsce (tys. ton)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych POPiHN

3.2. POSZUKIWANIE I WYDOBYCIE WĘGLOWODORÓW

3.2.1. TENDENCJE W BRANŻY POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ

Ostatnia dekada charakteryzowała się bezprecedensowym wzrostem kosztów w segmencie poszukiwawczo-wydobywczym (z wyłączeniem roku 2009, który okazał się okresem wielkiej recesji). Zgodnie z aktualnymi szacunkami E&Y⁵, wydatki przedsiębiorstw naftowych na badania geologiczne, rozwój i wydobycie wzrosły ponad trzykrotnie w stosunku do początku XXI wieku.

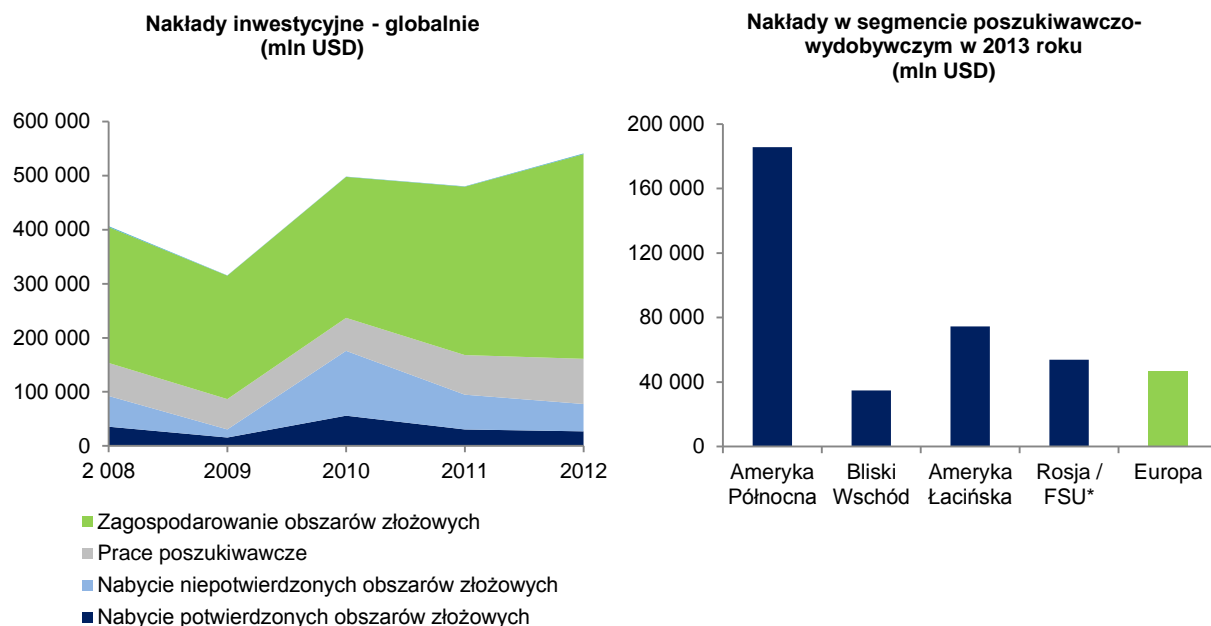
Wzrost kosztów związany jest z wyczerpywaniem się zasobów konwencjonalnych. Rosnący popyt na węglowodory zmusza przedsiębiorstwa do rozwoju niekonwencjonalnych, bardzo kosztownych rezerw, których eksploatacja będzie głównym czynnikiem przyszłego wzrostu produkcji ropy naftowej.

Łączne nakłady inwestycyjne na całym świecie w 2012 roku wzrosły o 13%, z 480 mld USD w 2011 do 541 mld USD w 2012 roku. E&Y szacuje, że inwestycje w segmencie poszukiwawczo-wydobywczym odnotują w 2013 roku dwucyfrowy wzrost czwarty rok z rzędu, od czasu poprawy koniunktury w segmencie, tj. od 2010 roku. Inwestycje powinny wzrosnąć o około 11% w 2013 roku i przekroczyć 680 mld dolarów – co stanowi 65% wzrost w stosunku do 2009 roku.

Największą dynamikę wzrostu inwestycji w segmencie notują kraje Bliskiego Wschodu - wzrost o 21%. Kolejny region znacznego wzrostu inwestycji to Europa - ok. 20%, następnie region Azji i Pacyfiku +17% oraz Ameryka Łacińska +14%. Po trzech latach intensywnej koniunktury, dynamika wzrostu w Ameryce Północnej spadła do zaledwie 2%.

⁵ E&Y Global oil and gas reserves study, 2013

Rysunek 13. Analiza nakładów inwestycyjnych w branży poszukiwawczo-wydobywczej

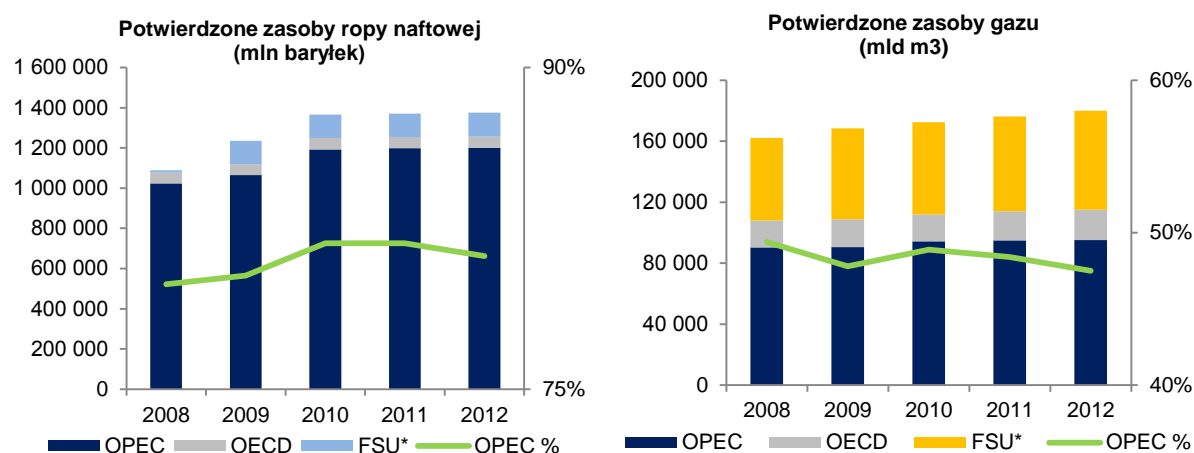

Źródło: E&Y Global oil and gas reserves study, 2013; Barclays, Global 2014 E&P Spending Outlook

* FSU (ang. Former Soviet Union) – kraje Byłego Związku Radzieckiego

Zasoby ropy naftowej na koniec 2012 roku wzrosły o 3%, osiągając poziom 152,5 mld baryłek i wzrosły w 2012 roku we wszystkich regionach z wyjątkiem Europy, Afryki i Bliskiego Wschodu.

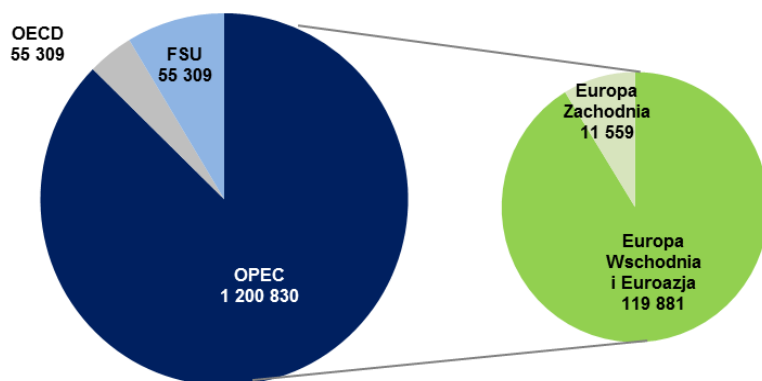
Rysunek 14. Potwierdzone zasoby ropy naftowej i gazu na świecie

Źródło: OPEC, Annual Statistical Bulletin, 2013

* FSU (ang. Former Soviet Union) – kraje Byłego Związku Radzieckiego

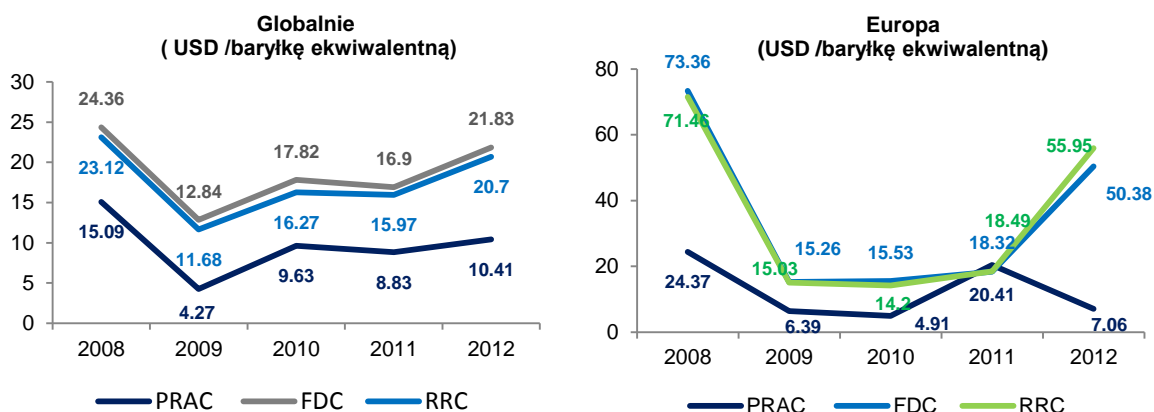
Rysunek 15. Potwierdzone zasoby ropy naftowej na 2012 rok (mln baryłek)

Zródło: OPEC, Annual Statistical Bulletin, 2013

* FSU (ang. Former Soviet Union) – kraje Byłego Związku Radzieckiego

Rysunek 16. Wskaźniki efektywności

Zródło: E&Y Global oil and gas reserves study, 2013

* PRAC (ang. Proved Reserves Replacement Costs) – Koszty nabycia zasobów potwierdzonych oblicza się dzieląc sumę kosztów nabycia potwierdzonych obszarów złożowych i zidentyfikowanych kosztów z tytułu obowiązku likwidacji powiązanych aktywów przez wielkość nabytych zasobów potwierdzonych.

FDC (ang. Finding and Development costs) – Koszty poszukiwań i zagospodarowania złóż oblicza się dzieląc sumę kosztów nabycia niepotwierdzonych obszarów złożowych, kosztów prac poszukiwawczych, kosztów zagospodarowania i zidentyfikowanych kosztów z tytułu obowiązku likwidacji powiązanych aktywów przez liczbę powiększonych odwiertów i odkrytych zasobów, korekt technicznych oraz metod intensyfikacji wydobywania zasobów potwierdzonych. Kalkulacja nie uwzględnia wpływu nabytych zasobów potwierdzonych.

RRC (Reserve Replacement Costs) - Koszty zastąpienia zasobów oblicza się dzieląc wysokość łącznych kosztów przez liczbę powiększonych odwiertów i odkrytych zasobów, korekt technicznych, metod intensyfikacji wydobywania oraz nabytych zasobów potwierdzonych.

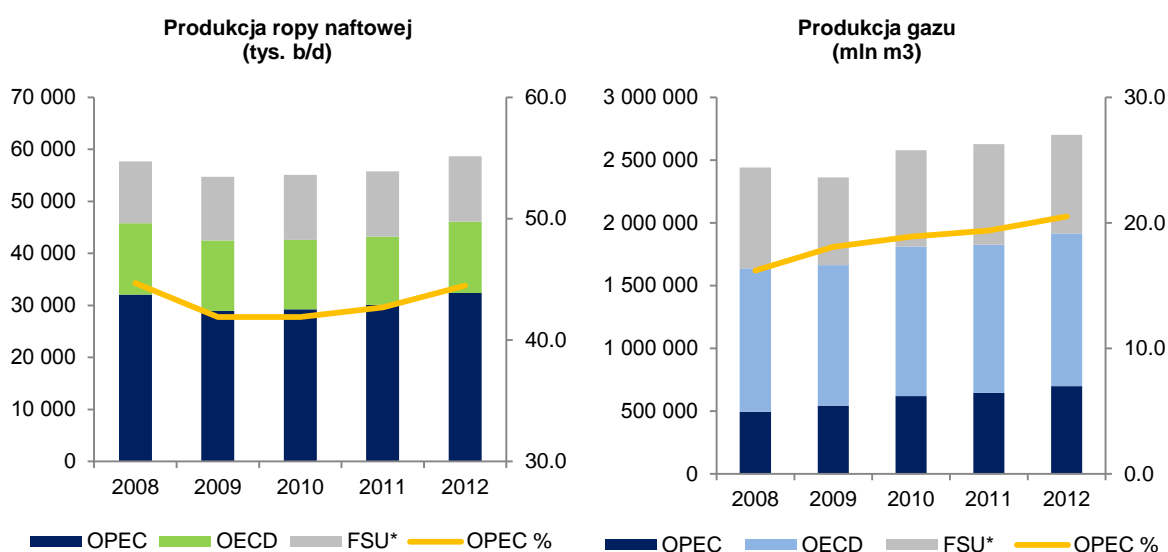
Obecnie kraje OPEC kontrolują około 42% światowej produkcji ropy. Poprzez skoordynowane działania członkowie kartelu szybko reagują na zmiany rynkowe wprowadzając kontyngenty produkcji. Działania OPEC przyczyniły się do stabilizacji cen ropy w trakcie światowego kryzysu finansowego w 2008 roku.

Szacowana na 2013 rok produkcja ropy naftowej w krajach OPEC spadła o 860 tys. b/d. Główne przyczyny tego spadku wynikają z ograniczonej produkcji Libii oraz obłożonego sankcjami Iranu. Niestabilność i pogorszająca się sytuacja polityczna Libii doprowadziły do protestów na polach naftowych i terminalach eksportowych. Produkcja ropy spadła z poziomu 1,42 mln b/d w kwietniu do zaledwie 230 tys. b/d w grudniu 2013 roku (tj. mniej o 490 tys. b/d rok do roku).

Produkcja ropy naftowej w Iranie zmniejszyła się w ciągu 2013 roku o 320 tys. b/d, osiągając poziom 2,68 mln b/d. Wprowadzone na szeroką skalę sankcje w kraju doprowadziły do spadku produkcji o 1 mln b/d od 2011 roku. Stosunki dyplomatyczne między Iranem a społecznością międzynarodową poprawiły się w 4 kwartale 2013 roku, natomiast znaczący powrót podaży ropy naftowej na rynki będzie zależał od negocjacji Teheranu z tzw. P5+1 (5 stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ – Stany Zjednoczone, Rosja, Chiny, Wielka Brytania i Francja; plus Niemcy).

Produkcja ropy naftowej krajów nienależących do OPEC stanowiła ok. 60% światowej produkcji w 4 kwartale 2013 roku. Mimo, że podaż tych krajów wzrosła w ostatnich latach, to udział zarówno w całkowitej produkcji ropy jak i paliw nie zmienił się znacznie od 2010 roku. IEA w Oil market report za styczeń 2014 szacuje, że podaż ropy naftowej ze strony krajów nienależących do OPEC wzrosła w 2013 roku o 1,35 mln b/d.

Rysunek 17. Produkcja ropy naftowej i gazu na świecie

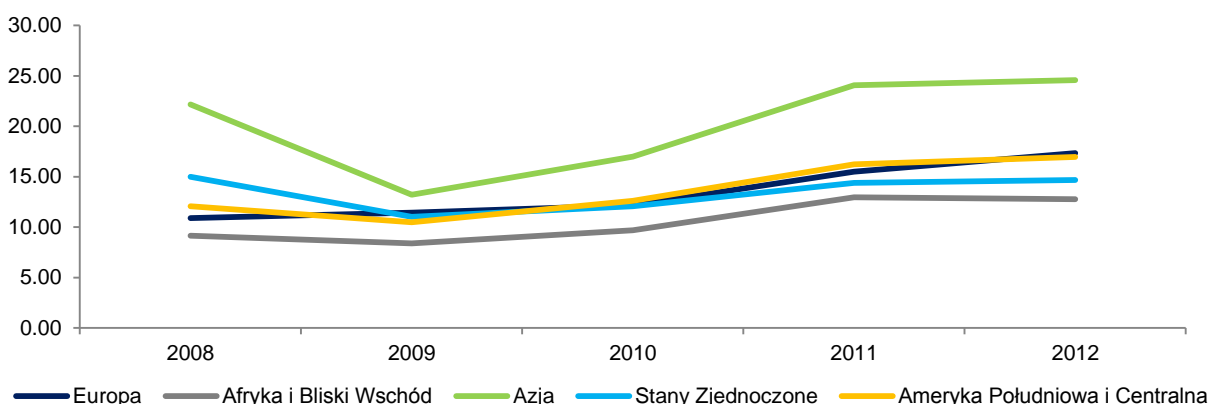

Zródło: OPEC, Annual Statistical Bulletin, 2013

* FSU (ang. Former Soviet Union) – kraje Byłego Związku Radzieckiego

W 2012 roku koszty produkcji na tzw. baryłkę ekwiwalentną nieznacznie wzrosły o 3% do poziomu 18,88 USD/boe.

Rysunek 18. Koszty wydobycia (USD/baryłkę ekwiwalentną)

Zródło: E&Y Global oil and gas reserves study, 2013

* Koszty wydobycia obliczane są jako całkowite koszty wydobycia, w tym koszty podatkowe, koszty transportu i koszty ogólnego zarządu związane z wydobyciem, podzielone przez wielkość wydobycia.

3.2.2. WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ NA OBSZARZE POLSKI

Działalność poszukiwawczo-wydobywcza na obszarze Polski możliwa jest w oparciu o koncesję, którą przyznaje Minister Środowiska. Ubieganie się o koncesje na poszukiwanie, rozpoznawanie lub wydobywanie węglowodorów na terenie Rzeczypospolitej Polski oparte jest o ustawę, wprowadzoną w życie 1 stycznia 2012 roku, *Prawo geologiczne i górnicze*. Rozwiązania w niej zawarte zgodne są z Dyrektywą 94/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie warunków udzielania i korzystania z zezwoleń na poszukiwanie, badanie i produkcję węglowodorów.

Według stanu na 31 grudnia 2013 roku w mocy pozostaje⁶:

- 218 koncesji na poszukiwanie i/lub rozpoznawanie konwencjonalnych i niekonwencjonalnych złóż węglowodorów,
- 239 koncesji na wydobywanie węglowodorów ze złóż konwencjonalnych.

Tabela 11. Podmioty o największej liczbie koncesji na poszukiwanie i/lub rozpoznawanie konwencjonalnych i niekonwencjonalnych złóż węglowodorów

Podmiot	Ilość koncesji na poszukiwanie i/lub rozpoznawanie konwencjonalnych i niekonwencjonalnych węglowodorów
PGNiG S.A.	84
DPV Service Sp z o.o.	10
FX Energy Sp z o.o.	10
Orlen Upstream Sp z o.o.	10
LOTOS Petrobaltic S.A. (w tym 1 przez spółkę Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy spółka komandytowa)	9

Tabela 12. Podmioty o największej liczbie koncesji na wydobywanie węglowodorów ze złóż konwencjonalnych

Podmiot	Ilość koncesji
PGNiG S.A.	228
LOTOS Petrobaltic S.A. (w tym 2 przez spółkę Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy spółka komandytowa)	4
FX Energy Sp z o.o.	2
ZOK Sp. z o.o.	2

LOTOS Petrobaltic pod kątem wielkości wydobycia konkuruje jedynie z PGNiG, którego produkcja w 2013 roku wyniosła 4,6 mld m³ gazu ziemnego oraz ok. 1,1 mln ton ropy i kondensatu. Produkcja FX Energy w 2013 roku wyniosła w ok. 2 tys. boe/d (na koncesji Płotki zlokalizowanej w Wielkopolsce).

LOTOS Petrobaltic S.A., spółka zależna od Grupy LOTOS S.A. od 2005 roku, jest jedyną polską firmą prowadzącą działalność wydobywczą w obrębie polskiej strefy ekonomicznej Morza Bałtyckiego. Spółka jest ponadto obecna na Litwie i w Norwegii.

⁶ Źródło Ministerstwo środowiska 1 stycznia 2014 roku

3.2.3. OTOCZENIE KONKURENCYJNE W DZIAŁALNOŚCI POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ

Utrzymujące się wysokie marże w przemyśle poszukiwawczo-wydobywczym w stosunku do przemysłu rafineryjnego znacznie zdynamizowały aktywność firm na tym bardzo wymagającym zarówno w zakresie finansowym (wysokie nakłady inwestycyjne), jak i dostępu do produktu (konieczność posiadania koncesji) rynku. W krótkim okresie znacznie utrudnia to wejście nowych graczy do sektora. Wewnątrz sektora występuje jednak wysokie nasilenie konkurencji. W krótkim i średnim terminie brak jest realnego zagrożenia zastąpienia ropy naftowej i gazu substytutami. Ponadto ceny ropy ustalane są przez rynek, stąd niska siła oddziaływania na sektor przez odbiorców. Zdecydowanie wysoką siłą przetargową w branży posiadają dostawcy materiałów i usług (np.: dostawcy usług wiertniczych, specjaliści ds. usług wykonywanych pod wodą, specjalistyczne firmy doradcze), co wpływa na czas i koszty realizowanych projektów.

Analiza konkurencji obejmuje firmy działające na obszarach strategicznego zainteresowania Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS, tj. w Polskiej Strefie Ekonomicznej Morza Bałtyckiego, na obszarze lądowym oraz na rynkach zagranicznych, tj. w Norwegii i na Litwie.

Morze Bałtyckie, Polska Strefa Ekonomiczna

Wszystkie koncesje poszukiwawczo-rozpoznawcze i produkcyjne w polskiej strefie Morza Bałtyckiego są własnością LOTOS Petrobaltic S.A. (lub jej spółek zależnych). Segment Poszukiwawczo-Wydobywczy Grupy LOTOS operuje na 9 koncesjach poszukiwawczo-rozpoznawczych i 4 wydobywczych. Na koncesji poszukiwawczo-rozpoznawczej Gaz Północ oraz koncesjach wydobywczych B4 i B6 prace realizowane są przy współpracy z partnerem Cal Energy (w ramach spółki Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy spółka Komandytowa).

Obszar lądowy Polski

LOTOS Petrobaltic rozpoczął działania na obszarze lądowym w Polsce przy współpracy z PGNiG, który posiada największą liczbę koncesji na wydobywanie oraz poszukiwanie i rozpoznawanie węglowodorów konwencjonalnych w kraju.

Rynek obszaru lądowego koncesji węglowodorowych jest zdominowany przez PGNiG. W roku 2013 LOTOS Petrobaltic i PGNiG podpisały umowę o Wspólnych Operacjach na koncesji Kamień Pomorski i przyjęły wspólny program realizacji prac poszukiwawczych. Analizowane są możliwości współpracy na kolejnych koncesjach PGNiG.

Obszar lądowy Litwy

AB LOTOS Geonafta, spółka prowadząca działalność na Litwie w ramach segmentu poszukiwawczo-wydobywczego Grupy Kapitałowej LOTOS, jest liderem wydobywania ropy na Litwie.

Aktywność na Litwie zaznaczył również Chevron, który w 2012 roku wykupił 50% firmy LL Investicos. Kolejne aktywne firmy to Tethys Oil AB i Odin Energy AS, posiadające udziały w spółkach UAB Minijos (w którym 50% ma AB LOTOS Geonafta) i UAB LL Investicos, posiadające koncesje Garzdai, Raiseniani i Rietavas.

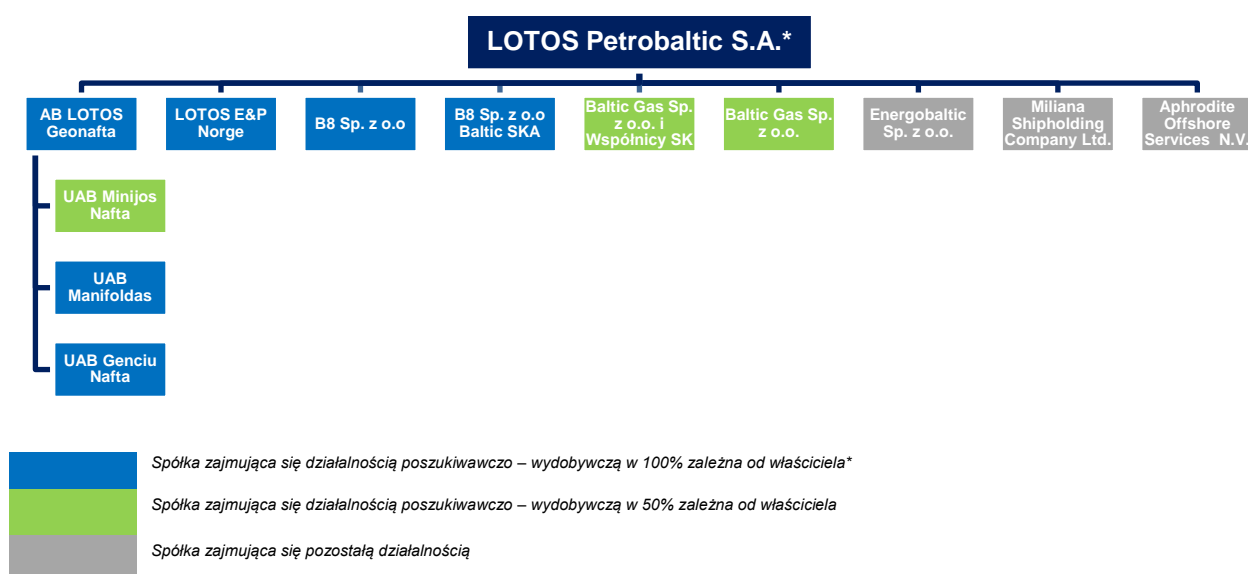
Norweski Szelf Kontynentalny

Norweski Szelf Kontynentalny z uwagi na wysokie zasoby oraz realizowaną produkcję węglowodorów jest bardzo perspektywicznym obszarem dla branży poszukiwawczo-wydobywczej. Działa tam 57 międzynarodowych firm, w tym 5 rozpoczęło działalność w 2013 roku. Największe z nich to: Statoil, Petoro, Total, Shell, Conoco, Exxon, Eni, BP, Chevron, które łącznie posiadają 65% rezerw produkcyjnych Norweskiego Szelfu. Wśród 23 dużych firm LOTOS EPN uplasował się na 13 miejscu obok takich graczy jak: Marathon, OMV, Lundin, BG Group, Lukoil, Repsol, które łącznie posiadają 3,8% rezerw produkcyjnych szelfu. Wydzielono także 9 największych firm zajmujących się

wydobywaniem gazu działających na Norweskim Szelfie Kontynentalnym takich jak: GDF Suez, Centrica, RWE, PGNiG, BayernGas, które łącznie posiadają 5,9% zasobów wydobywalnych gazu (w przeliczeniu na bbl ropy). W wykazie 19 pozytywnych przykładów grupowych transakcji zawartych w 2013 na Norweskim Szelfie Kontynentalnym LOTOS EPN uplasowano na 11 miejscu, obok firm: Lundin, RWE, Marathon, BG Group, Ithaca, Chevron, Skagen 44. Firmy o zbliżonym do prowadzonej przez Grupę Kapitałową LOTOS działalności zaangażowaniem to: Centrica, Valiant-Petroleum Company, Maersk Oil, Suncor Energy i Svenska Petroleum Exploration AB.

3.2.4. DZIAŁALNOŚĆ POSZUKIWAWCZO – WYDOBYWCZA W UJĘCIU GEOGRAFICZNYM

Rysunek 20. Struktura organizacyjna Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic

* udział Grupy LOTOS S.A. w LOTOS Petrobaltic na poziomie 99,98%

Polska - Morze Bałtyckie

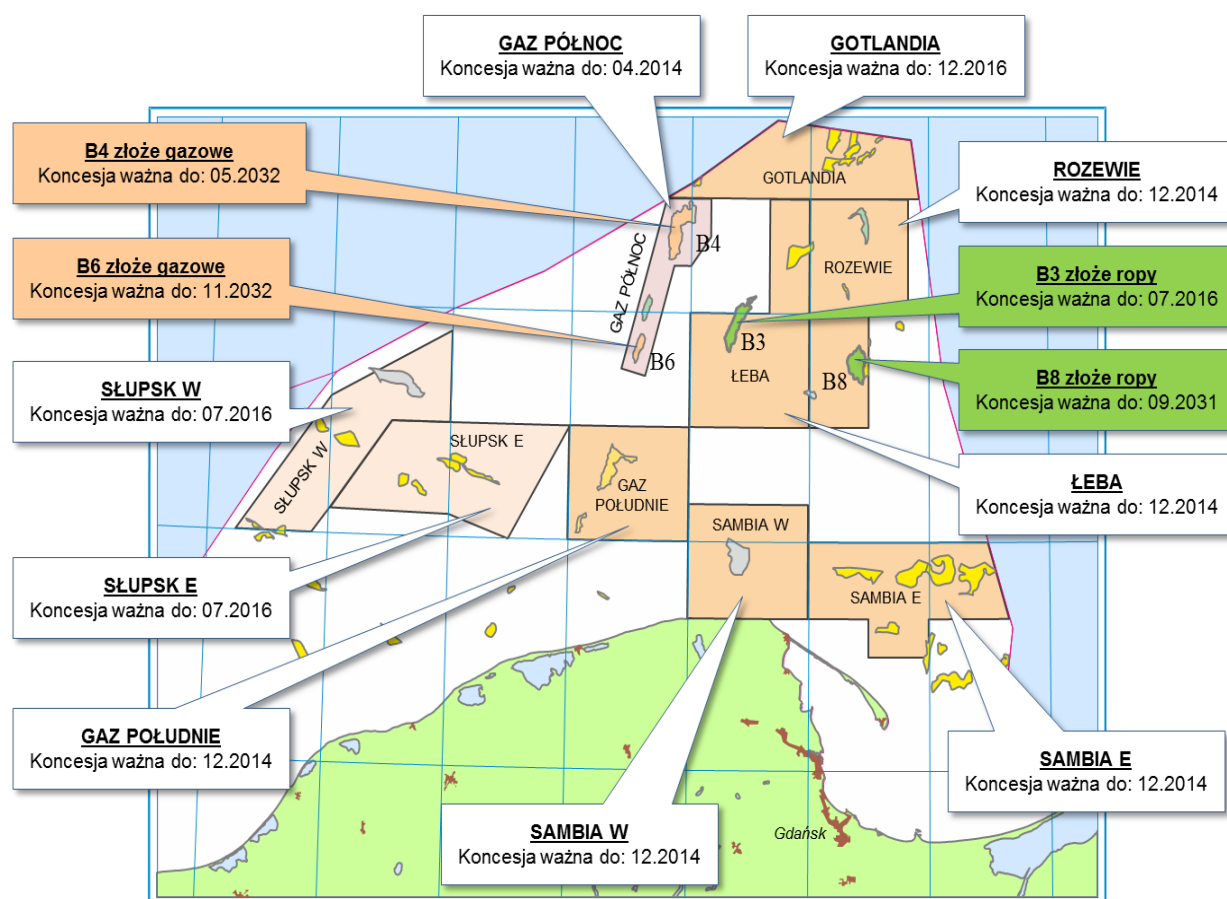
LOTOS Petrobaltic S.A. to właściciel **9 koncesji na poszukiwanie i/lub rozpoznanie złóż ropy naftowej i gazu** ziemnego w polskiej strefie ekonomicznej Morza Bałtyckiego w rejonach: Gotlandia, Łeba, Rozewie, Gaz Północ (właściciel spółka zależna Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy Spółka komandytowa), Gaz Południe, Sambia E, Sambia W, Słupsk W i Słupsk E. Koncesje Słupsk E i Słupsk poszerzyły portfel aktywów w 2013 roku. Łączna powierzchnia koncesji LOTOS Petrobaltic S.A. to ponad 8,5 tys. km².

LOTOS Petrobaltic S.A. posiada **4 koncesje na wydobycie węglowodorów** na Morzu Bałtyckim:

- koncesja eksploatacyjna na złożu B3 na wydobywanie ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego zlokalizowana ok. 73 km na północ od Rozewia. Eksploatacja złoża od roku 1992. Koncesja ważna do roku 2016. Aktualnie trwa proces wydłużenia obowiązywania koncesji do roku 2026 roku.
- koncesja eksploatacyjna na złożu B8: na wydobywanie ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego zlokalizowane ok. 70 km na północ od Jastarni. Złoże w trakcie procesu zagospodarowania. Koncesja ważna do roku 2031.

- koncesje eksploatacyjne B4 i B6 (właściciel spółka zależna Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy Spółka komandytowa): na wydobywanie gazu ziemnego zlokalizowane na północ od Łeby. Trwa przygotowanie do procesu zagospodarowania złóż przy udziale firmy CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o., w ramach podpisanej umowy o współpracy 100% udziałowcem koncesji jest spółka Baltic Gas sp. z o.o. i Wspólnicy Spółka komandytowa. Koncesje ważne do roku 2032.

Rysunek 21. Koncesje Grupy Kapitałowej LOTOS w Polsce

W 2013 roku na Morzu Bałtyckim LOTOS Petrobaltic S.A. realizował eksploatację złóż B3. Łączne w roku 2013 wydobyte ropy naftowej ze złóż bałtyckich wyniosło 145,6 tys. ton. Wydobyte towarzyszącego gazu ziemnego w roku 2013 wyniosło 16 mln m³.

Według stanu na koniec 2013 roku zasoby ropy naftowej LOTOS Petrobaltic S.A. na Morzu Bałtyckim klasyfikowane w kategorii 2P, wynoszą 5,06 mln ton, natomiast zasoby gazu ziemnego klasyfikowane według kategorii 2P to 0,37 mld m³.

Litwa

Na terenie Republiki Litewskiej operuje spółka w 99,99% zależna LOTOS Petrobaltic - AB LOTOS Geonafta (1 akcję posiada Grupa LOTOS S.A.).

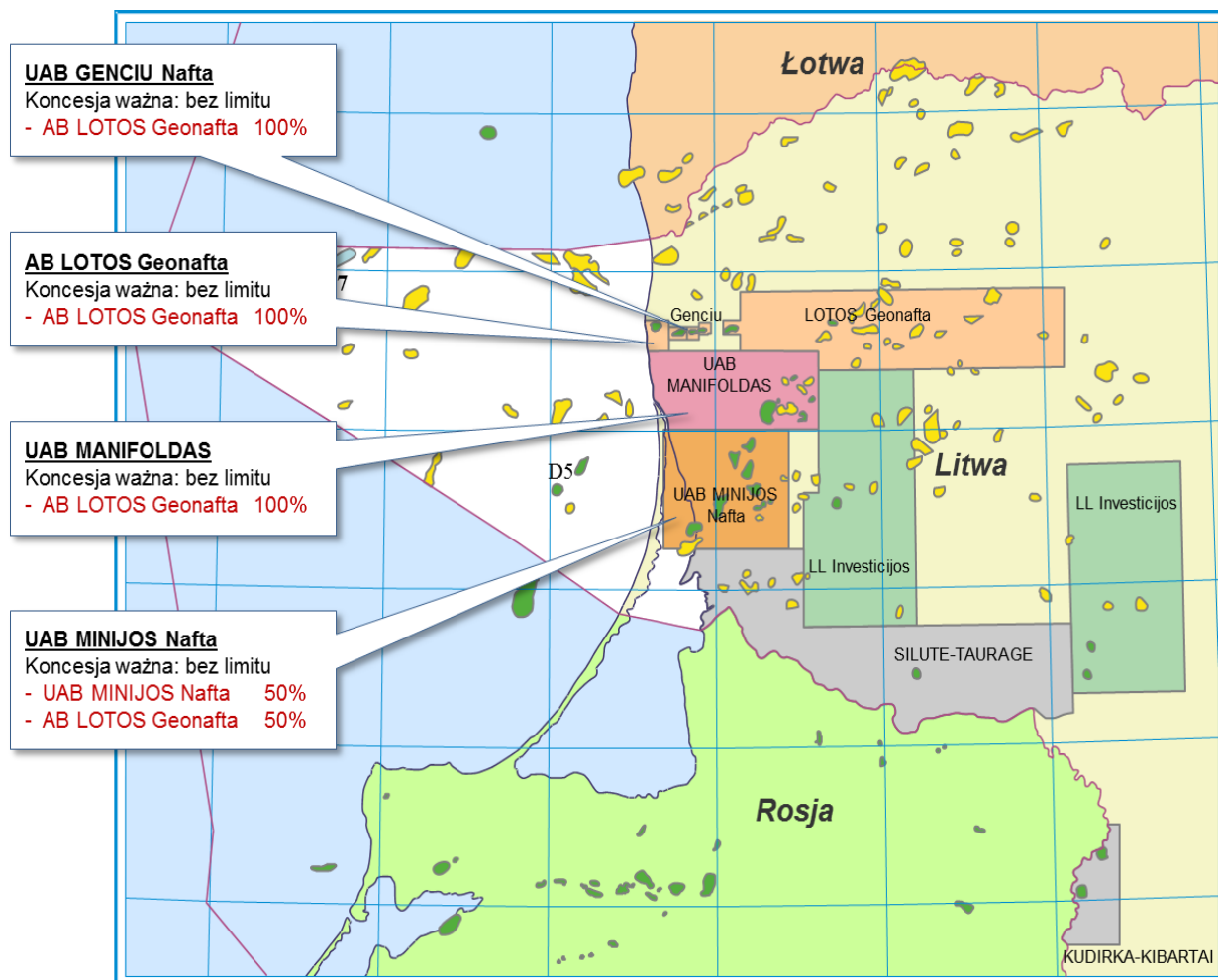
W skład Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafta wchodzi:

- UAB Genciu Nafta (w 100% zależna od AB LOTOS Geonafta),
- UAB Minijos Nafta (50% należy do AB LOTOS Geonafta),

- UAB Manifoldas (w 100% zależna od AB LOTOS Geonafta).

Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafta poszukuje i wydobywa ropę naftową oraz świadczy usługi wiertnicze na terenie Republiki Litewskiej. Ponadto spółka prowadzi handel ropą naftową. Spółki Grupy Kapitałowej AB Geonafta eksploatują łącznie 14 złóż naftowych.

Rysunek 22. Koncesje Grupy Kapitałowej LOTOS na Litwie

Grupa Kapitałowa AB LOTOS Geonafta wydobyla w 2013 roku 73,5 tys. ton ropy naftowej (według posiadanych udziałów Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafta).

Zasoby ropy naftowej Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafta na koniec 2013 roku, klasyfikowane w kategorii 2P, wynoszą 0,98 mln ton.

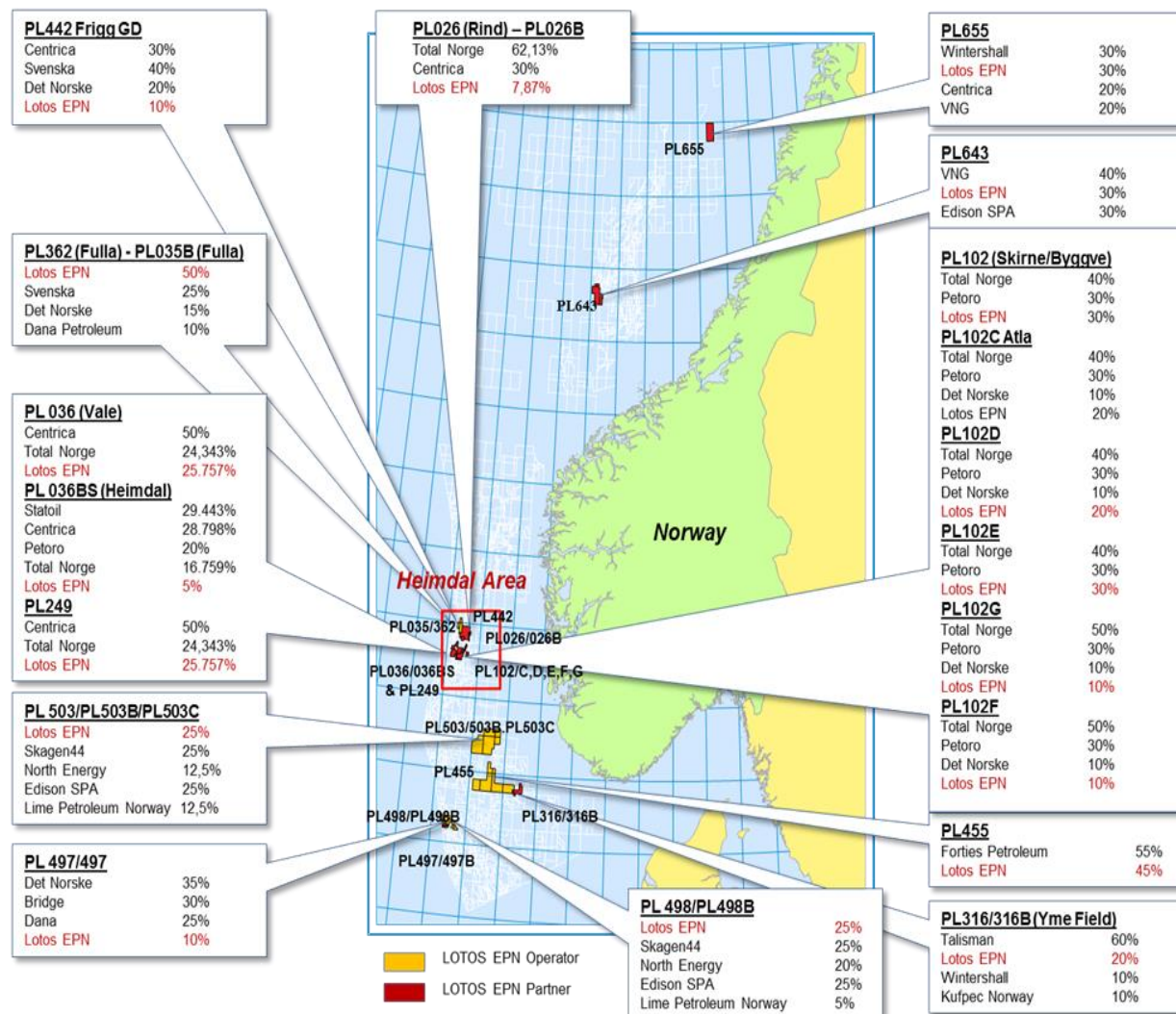
Norwegia – Norweski Szelf Kontynentalny

Za rozwój działalności na Norweskim Szelfie Kontynentalnym odpowiada LOTOS Exploration and Production Norge AS (tj. LOTOS EPN), z siedzibą w Stavanger. W wyniku **akwizycji pakietu Heimdal**, LOTOS EPN jest udziałowcem w 24 koncesjach na poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, tj.: PL 316, PL316B, PL 455, PL 498, PL 497, PL497B, PL 503, PL503B, PL 643, PL 655 oraz w koncesjach nabytych w ramach

pakietu Heimdal: PL026, PL026B, PL035B, PL036BS, PL036, PL102, PL102D, PL102E, PL102G, PL102F, PL102C, PL249, PL362, PL442.

Na 6 koncesjach LOTOS EPN pełni funkcję operatora: PL035B (od 16.01.2014) , PL362 (od 16.01.2014) , PL455, PL 498, PL 503, PL503B.

Rysunek 23. Koncesje Grupy Kapitałowej LOTOS w Norwegii

Dnia 21 stycznia 2014 roku norweskie władze wydały decyzję, po ocenie aplikacji 50 firm, które wzięły udział w rundzie APA 2013 (ang. Awards in Pre-defined Areas), o przyznaniu LOTOS EPN **2 nowych koncesji 503C i 498B**, na których LOTOS EPN będzie pełniła funkcję operatora.

Po dopełnieniu formalności LOTOS EPN będzie dysponowała portfelem 26 koncesji, na 8 z nich będzie pełnił funkcję operatora

LOTOS EPN posiada 20% udziałów w **koncesji PL316/316B - YME**, na której - w ramach konsorcjum - rolę operatora pełni kanadyjska spółka Talisman Energy. W ramach realizowanych działań w kierunku odzyskania kapitału zainwestowanego w projekt Yme w marcu 2013 roku podpisane zostało porozumienie pomiędzy Talisman

(operatorem) i SBM Offshore o usunięciu ze złoża wadliwie wykonanej platformy produkcyjnej oraz o wypłacie stronom przez jej właściciela firmę SMB odszkodowania.

W konsekwencji akwizycji aktywów produkcyjnych w ramach pakietu Heimdal z dniem 30 grudnia 2013 roku LOTOS EPN rozpoczęło produkcję na Norweskim Szelfie Kontynentalnym ze złóż: Vale, SkirneByggve, Atla. Wydobyte ze złóż produkcyjnych dla udziału LOTOS EPN to ok. 5 tys. boe/dzień (ok. 240 tys. toe tj. ton ekwiwalentu ropy) w perspektywie roku.

Według stanu na 31 grudnia 2013 roku klasyfikowane w kategorii 2P zasoby ropy naftowej LOTOS EPN, wynoszą 2,04 mln ton, natomiast gazu ziemnego - 0,72 mld m³.

Wzrost zasobów ropy i gazu Grupy Kapitałowej LOTOS

Spółka LOTOS Petrobaltic (zależna od Grupy LOTOS S.A. w 99,98%) dokonała przeszacowania posiadanych zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego wykazywanych na koniec 2013 roku, zgodnie z międzynarodową klasyfikacją SPE 2007. Przeszacowanie zostało zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w dokumencie „Dodatek nr 1 do dokumentacji geologicznej złoża ropy naftowej B3 zwiększający wartość rezerw 2P* spółki LOTOS Petrobaltic S.A.”.

Drugim ważnym elementem znacząco zwiększającym zasoby Grupy Kapitałowej LOTOS było nabycie aktywów przez LOTOS EPN, w efekcie którego wzrósł wolumen rezerw 2P LOTOS EPN. Reklasyfikacja uwzględnia udziały spółek Grupy Kapitałowej Petrobaltic w koncesjach na poszukiwanie i/lub rozpoznanie i wydobywanie węglowodorów.

Tabela 13. Zasoby w mln boe (ang. m barrels of oil equivalent)**

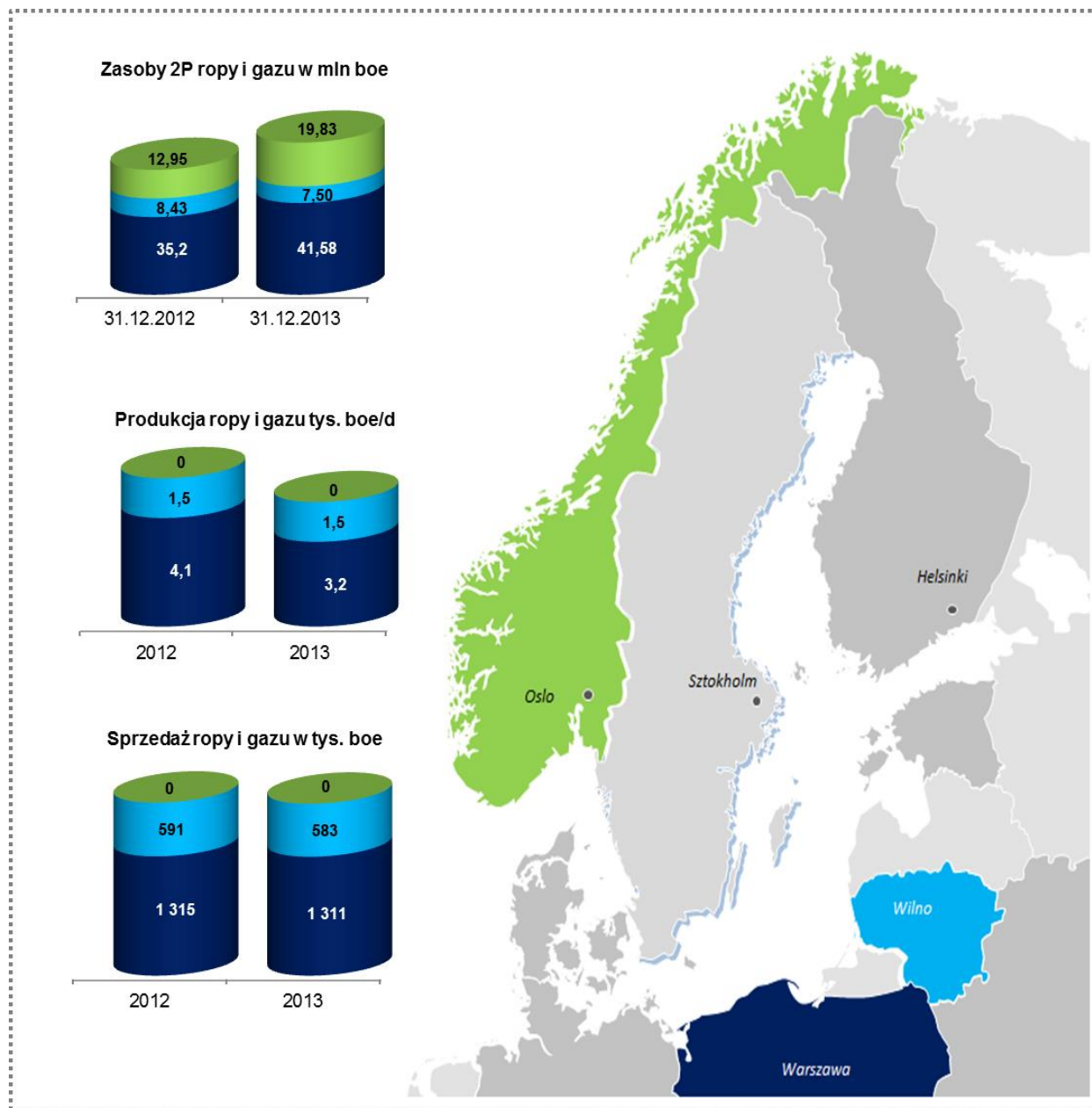
Stan na dzień	Kraj	Ropa naftowa	Gaz ziemny	Ropa i gaz razem
31.12.2013	Polska	39,28	2,30	41,58
	Norwegia	15,30	4,53	19,83
	Litwa	7,50	0,00	7,50
31.12.2012	Polska	32,16	3,04	35,20
	Norwegia	12,95	0,00	12,95
	Litwa	8,43	0,00	8,43

Posiadane przez Grupę Kapitałową LOTOS zasoby wydobywalne, tj. 2P ropy naftowej wzrosły do 8,08 mln ton (więcej o około 16 %), a zasoby 2P gazu ziemnego wzrosły do 1,09 mld m³ (więcej o około 125%) w stosunku do wielkości publikowanych na dzień 31 grudnia 2012 roku w Sprawozdaniu Zarządu z Działalności Grupy Kapitałowej LOTOS.

* 2P – zasoby pewne i prawdopodobne (wg. klasyfikacji międzynarodowej SPE 2007),

**boe – baryłka ekwiwalentu ropy

Rysunek 19. Zasoby, produkcja i sprzedaż ropy i gazu przez Grupę LOTOS Petrobaltic

Źródło: Grupa LOTOS S.A.

3.2.5. ISTOTNE WYDARZENIA W DZIAŁALNOŚCI POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ W 2013 ROKU

Polska

Morze Bałtyckie:

- Terminowo zakończył się **remont platformy wydobywczej PG-1**, wykonano rekonstrukcję otworów produkcyjnych i zatłaczających i w konsekwencji uruchomiono, zwiększoną produkcję z węzła PG-1 na bałtyckim złożu ropy i gazu B3.

- Zgodnie z harmonogramem LOTOS Petrobaltic realizowała **projekt zagospodarowania złoża ropy naftowej B8 na Morzu Bałtyckim**. Przeprowadzono prace wiertnicze na otworze B8-5K, wybór kontraktora kluczowego kontraktu na projektowanie, kontraktację oraz zarządzanie pracami stoczni, projekt budowlany na przebudowę platformy Petrobaltic na Centrum Produkcyjne. 7 października 2013 roku Polskie Inwestycje Rozwojowe S.A. (tzw. PIR) oraz LOTOS Petrobaltic S.A. podpisały porozumienie o finansowaniu projektu inwestycyjnego związanego z zagospodarowaniem złoża B8.
- Zakupiona została samopodnośna **platformę wiertniczą GSF Monitor** (ang. jack-up). Platforma otrzymała nazwę LOTOS Petrobaltic i przejmie prace wiertnicze po przebudowie aktualnej platformy wiertniczej Petrobaltic na centrum produkcyjne na złożu B8. Na pierwszy kwartał 2014 roku. Zaplanowano transport platformy na Morze Bałtyckie, w celu rozpoczęcia wierceń na obszarze bałtyckich koncesji LOTOS Petrobaltic. Aktualnie platforma może prowadzić wiercenia na wodach o głębokości 350 stóp (tj. 105 metrów), istnieje możliwość przedłużenia nóg platformy o 50 stóp, w celu umożliwienia jej operowania na głębokościach do 120 metrów.
- Trwały **przygotowania do zagospodarowania złóż gazowych B4 i B6** we współpracy z partnerem CalEnergy Resources Poland. W rezultacie zgody Ministerstwa Środowiska 13 marca 2013 roku do spółki Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy Spółka Komandytowa przeniesiona została koncesja poszukiwawczo - rozpoznawcza Gaz Północ oraz koncesje produkcyjne B4 i B6. W kwietniu 2013 roku CalEnergy przystąpiła jako komandytariusz do spółki Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy Spółka Komandytowa, utworzonej wcześniej przez LOTOS Petrobaltic S.A. w celu realizacji umowy inwestycyjnej zawartej z CalEnergy 30 października 2012 roku. W 2013 roku wykonano badania sejsmiczne 3D na koncesji Gaz Północ. Analizowano wybór optymalnej koncepcji zagospodarowania, możliwość wykorzystania istniejącej infrastruktury morskiej i lądowej oraz prowadzono rozmowy z potencjalnymi odbiorcami gazu ziemnego. Do końca grudnia 2013 roku toczyły się rozmowy z CalEnergy nt. zakresu fazy projektowej FEED na 2014 rok.
- LOTOS Petrobaltic prowadziła intensywne prace poszukiwawczo – rozpoznawcze w akwenie Morza Bałtyckiego. Minister Środowiska przyznał Spółce **2 nowe koncesje poszukiwawcze Słupsk W i Słupsk E**. Obecnie łączna powierzchnia koncesji na Morzu Bałtyckim wynosi ponad 8,5 tys. km². Na 6 obszarach koncesyjnych Gaz Południe, Gaz Północ, Łeba, Rozewie, Sambia W oraz Sambia E przeprowadzono badania sejsmiczne 2D na powierzchni 400 km² i 3D na powierzchni ponad 870 km².

Na lądzie

- 14 sierpnia 2013 roku LOTOS Petrobaltic podpisała z PGNiG Umowę o Wspólnych Operacjach na jednej z bardziej perspektywicznych w rejonie **koncesji lądowej Kamień Pomorski** o powierzchni 217 km², położonej w województwie zachodniopomorskim. Zaplanowane w ramach umowy prace poszukiwawcze umożliwią partnerom ocenę wielkości zasobów i podjęcie decyzji o rozpoczęciu ich ewentualnej eksploatacji.

Litwa

- Zakończono wiercenie 5 nowych otworów w ramach wykonania programu wierceń produkcyjnych,
- Realizowano program badań sejsmicznych w obszarach Kłajpeda, Abilinga, Lizai/Auksoras,
- Analizowano możliwość zwiększenia wydobywania przy zastosowaniu technik EOR (ang. Enhanced Oil Recovery).

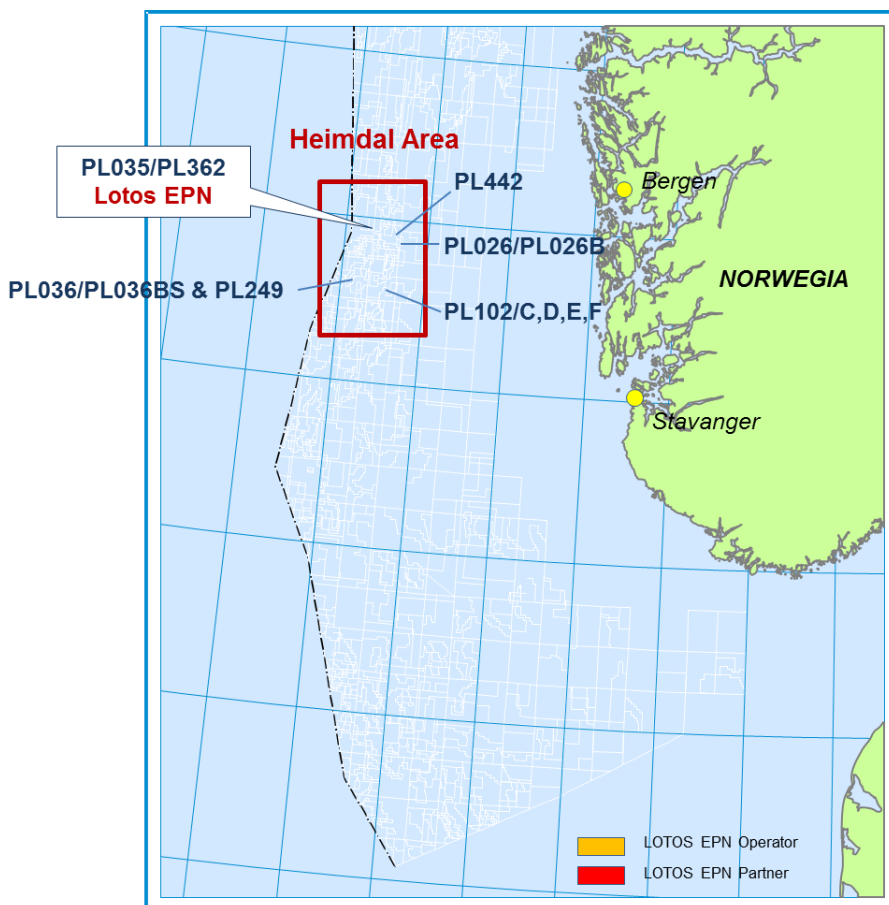
Norwegia

- 18 października 2013 roku LOTOS EPN podpisała umowę z firmą Centrica na **nabycie aktywów poszukiwawczo-wydobywczych Heimdal**. 18 grudnia 2013 roku spełniły się wszystkie warunki

zawieszające umowy, 30 grudnia 2013 roku nastąpiło zamknięcie transakcji z efektywną datą 1 stycznia 2013 roku (tj. datą wyceny, od której następuje rozliczenie przepływów pieniężnych przed opodatkowaniem pomiędzy Kupującym a Sprzedającym w ramach tzw. mechanizmu pro & contra). Transakcja dotyczy 14 koncesji w centralnej części Morza Północnego, obejmujących: hub gazowy Heimdal (operatorem jest Statoil), 3 złoża produkcyjne (Byggve/Skirne, Atla, Vale), 3 złoża do zagospodarowania (Frigg GammaDelta, Fulla, Rind) oraz potencjał poszukiwawczy. Potwierdzone rezerwy złóż produkcyjnych zgodnie z efektywną datą transakcji 1 stycznia 2013 roku to 9 mln boe, rezerwy warunkowe złóż do zagospodarowania to 31 mln boe. Wartość transakcji wyniosła 175,8 mln USD. W perspektywie 2016 roku transakcja pozwoli na odzyskanie 2/3 posiadanej przez LOTOS EPN tarczy podatkowej.

- 1 marca 2013 roku osiągnięto **porozumienie pomiędzy spółką Talisman Energy (operatorem złoża YME) i SBM Offshore** (właścicielem platformy wydobywczej) w sprawie usunięcia wadliwej platformy ze złoża. Porozumienie zakończyło negocjacje i umożliwiło rozpoczęcie działań technicznych. Zgodnie z jego zapisami SBM Offshore, zapłacił członkom konsorcjum kwotę 470 mln USD. Talisman Energy działając w imieniu udziałowców koncesji, zobowiązał się do wykonania niezbędnych prac przygotowawczych na platformie i usunięcia jej ze złoża. Z kolei do SBM Offshore będzie należało przetransportowanie platformy do portu i jej utylizacja. Jednocześnie udziałowcy konsorcjum przejmą prawo własności do elementów podwodnej infrastruktury na złożu YME, dostarczonej przez SBM Offshore. Każda ze stron poniesie koszty uzgodnione porozumieniem zakresu realizowanych prac.

Rysunek 24. Aktywa przejęte w ramach transakcji Heimdal

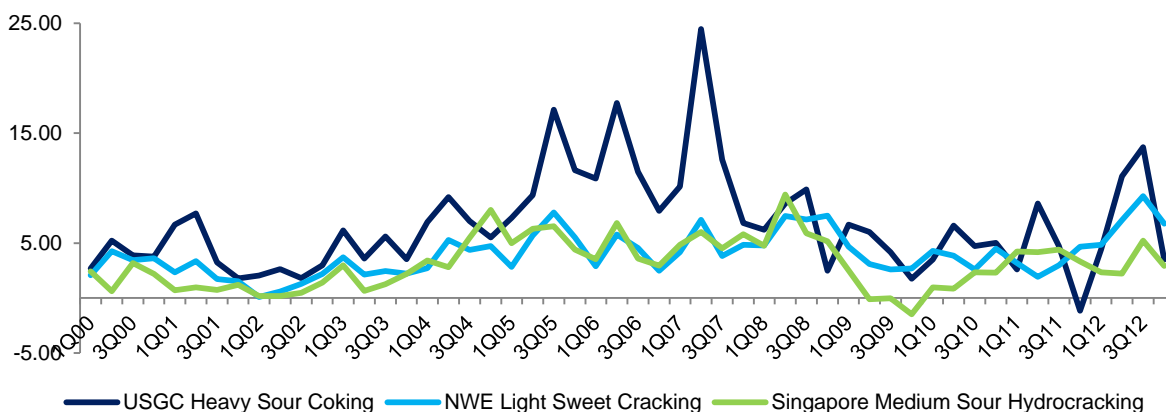

3.3. RAFINERIA

3.3.1. TENDENCJE NA ŚWIATOWYM RYNKU RAFINERYJNYM

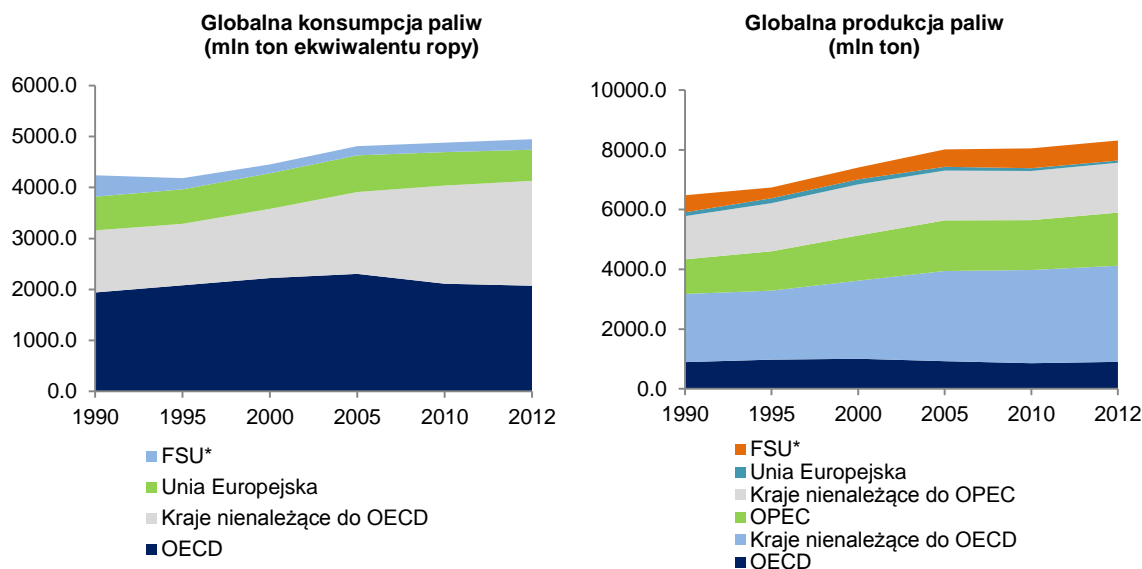
Okres 2004-2008 był tzw. „złotym wiekiem” dla rafinerii europejskich – stabilny popyt na produkty naftowe oraz deficyt możliwości konwersji przyczyniły się do zwiększenia rentowności rafinerii. Globalny kryzys finansowy w 2008 roku znacząco zmienił sytuację europejskiego sektora rafineryjnego. Spadek popytu na produkty naftowe które dotknęło Europę w 2009 roku doprowadziło do redukcji przerobu w europejskich rafineriach. Zbiegło się to z budową kilku projektów technologicznych dot. konwersji, co oznaczało że różnica między niskomarżowymi a wysokomarżowymi (białymi) produktami się zwężała. Ponadto, Stany Zjednoczone, największy odbiorcą benzyny, zmniejszył import. Wszystkie te wydarzenia miały negatywny wpływ na ekonomikę europejskich producentów. W rezultacie, sektor przetwórstwa ropy naftowej w Europie przechodzi głęboki kryzys.

Rysunek 25. Marże rafineryjne na świecie (USD/bbl)

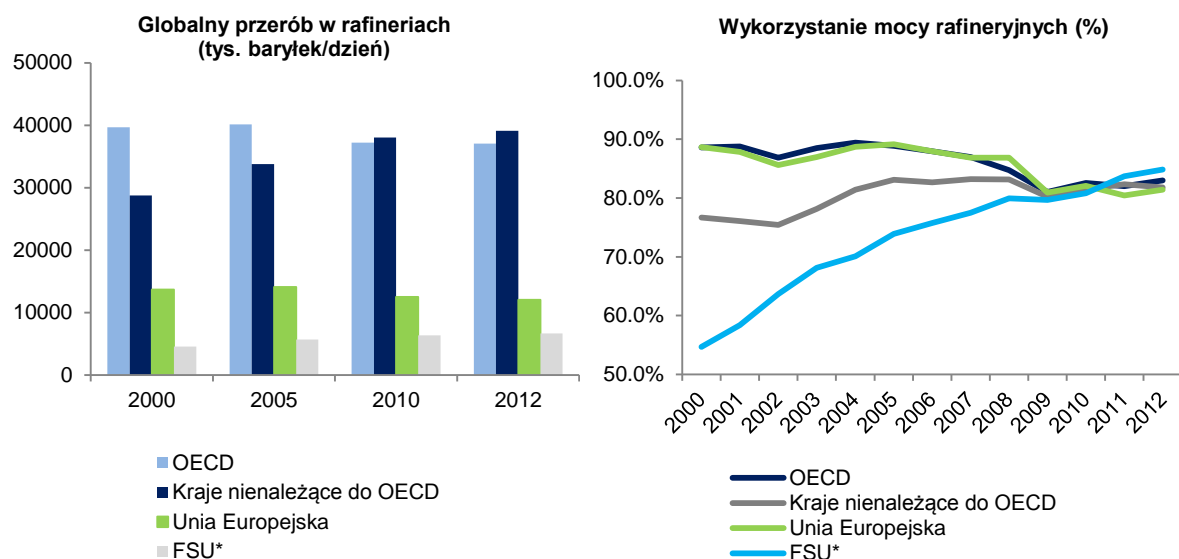

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP; Przedstawione marże rafineryjne stanowią benchmark dla trzech rejonów koncentracji działalności rafineryjnej: US Gulf Coast (USGC), północno-zachodnia Europa (NWE - Rotterdam) oraz Singapur.

Rysunek 26. Globalna konsumpcja i produkcja paliw

Rysunek 27. Globalny przerób ropy oraz moce rafineryjne

Od 2009 roku producenci zamknęli szereg rafinerii o łącznych mocach przerobowych w wysokości 3,7 mln b/d w regionie basenu atlantyckiego. Jednakże, wielkość ta wydaje się niewystarczająca, gdyż wiele europejskich rafinerii ma niską rentowność, a ich moce przerobowe są wciąż dość niskie.

Wysokie ryzyko zamknięcia dotyczy szczególnie małych rafinerii o bardzo niskim poziomie złożoności, ponieważ rafinerie te mają wysokie jednostkowe koszty operacyjne.

Zjawisko zamykania europejskich rafinerii niesie za sobą ryzyka dla zagadnień związanych z bezpieczeństwem energetycznym regionu. Może ono spowodować, że Europa będzie bardziej zależna od importu produktów rafinerijnych, zwiększy się podatność na zakłócenia oraz zależność od terminali importowych i magazynów przechowywania produktów rafinerijnych.

Tabela 14. Zamknięcia rafinerii w Europie w latach 2009 – 2013

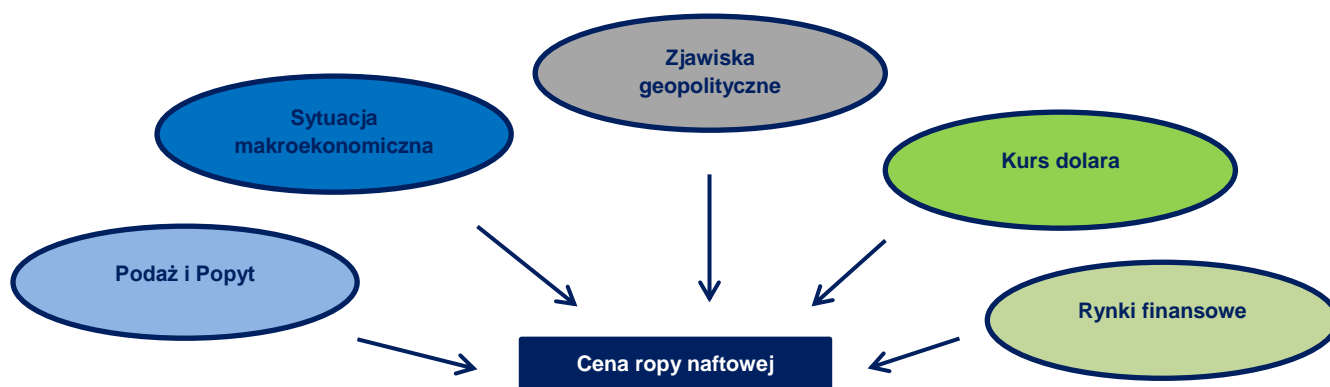
Rafineria	Właściciel / Spółka	Kraj	Moc przerobowe (tys. b/d)	Data
Wilhelmshaven	Hestya Energy	Niemcy	260	2009
Coryton	Petroplus	Wielka Brytania	220	2012
Petit Couronne	Petroplus	Francja	162	2012
Lisichansk	Rosneft	Ukraina	160	2012
Dunkirk	Total	Francja	140	2009
Teesside	Petroplus	Wielka Brytania	117	2009
Harburg	Shell	Niemcy	110	2013
Gela	Eni	Włochy	105	2013
Cremona	Tamoil	Włochy	90	2011
Rome	Total	Włochy	86	2012
Reichstett	Petroplus	Francja	85	2010

Rafineria	Właściciel / Spółka	Kraj	Moce przerobowe (tys. b/d)	Data
Falconara	API	Włochy	83	2013
Porto Marghera	Eni	Włochy	80	2013
Arpechim	Petrom	Rumunia	70	2012
Paramo	Unipetrol	Czechy	20	2012

* Źródło: www.platts.com, Insight, grudzień 2013 roku

3.3.2. CZYNNIKI CENOTWÓRCZE NA RYNKU ROPY NAFTOWEJ

Rysunek 28. Czynniki cenotwórcze na rynku ropy naftowej

Dyferencjał Ural/Brent

Grupa LOTOS S.A. jako główny surowiec wykorzystuje ropę rosyjską REBCO (Russian Export Blend Crude Oil). W porównaniu z globalnym benchmarkiem Brent, REBCO jest ropą cięższa, ma wyższą zawartość siarki, i pozwala wyprodukować więcej tzw. średnich destylatów (diesel, paliwo lotnicze).

Brent Blend to lekka, słodka ropa wydobywana na Morzu Północnym z gęstością API* około 38 i zawartości siarki około 0,4%.

Russian Export Blend, rosyjski benchmark ropy, jest mieszaniną kilku surowych gatunków rop stosowanych w kraju lub wysyłanych na eksport. Ropa rosyjska jest kwaśną ropą, charakteryzującą się średnią ciężkością, o gęstości API około 32 i zawartości siarki około 1,4%.

Gorsze cechy tego surowca oznaczają, że zniżka w stosunku do benchmarku ropy Brent jest uzasadniona. Różnica w cenach obu gatunków rop nazywana jest dyferencjałem Ural/Brent (USD/bbl). Wzrost dyferencjału Ural/Brent wpływa na zwiększenie marży rafineryjnej koncernów polskich.

Tabela 15. Charakterystyka rop naftowych

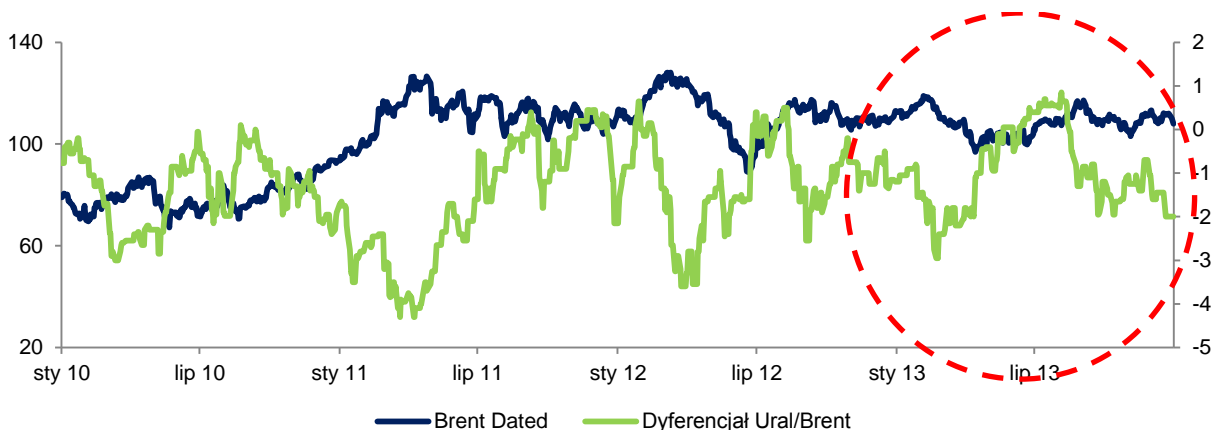
	Brent Blend	Ural
Pochodzenie	Wielka Brytania	Rosja
Gęstość (g/ml)	0,833	0,866
API	38,3	31,9
Siarka (% wag)	0,42	1,43

Skład frakcyjny (% wag)

	Brent Blend	Ural
Gazy	2,5	1,6
Benzyny	20,8	12,9
Nafta	11,9	10,4
Oleje napędowe	23,7	22,9
Oleje próżniowe	26,5	29,3
Pozostałość próżniowa	14,7	22,9

* Gęstość API (*ang. API gravity*) – skala gęstości ropy naftowej opracowana przez American Petroleum Institute (API). Wyższa gęstość API, oznacza lżejszą ropę. Ropy lekkie mają gęstość API 38 stopni lub więcej, zaś ciężkie ropy – gęstość API 22 stopni lub mniej. Ropa o gęstości API pomiędzy 22 a 38 stopni jest ogólnie określana jako ropa o średniej gęstości.

Rysunek 29. Dyferencjał Ural/Brent

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters

Spadek dyferencjału Ural/Brent od połowy roku do poziomu -1,45 USD/bbl na koniec roku, pogłębiał presję na marże osiągane przez Grupę LOTOS S.A. Konwersja dyskonta na premię w cenie ropy rosyjskiej była konsekwencją czynników geopolitycznych (tzw. zdarzeń jednorazowych) - embargo na ropę irańską, załamanie produkcji w Libii, terrorystyczne ataki na rurociąg Kirkuk-Ceyhan (spowodowało to ograniczenie dostępności irackiej ropy Kirkut, co w konsekwencji wpłynęło na wzrost ceny ropy Ural), jak również zwiększonych mocy przerobowych w rosyjskich rafineriach.

3.3.3. CHARAKTERYSTYKA BRANŻY RAFINERYJNEJ W 2013 ROKU

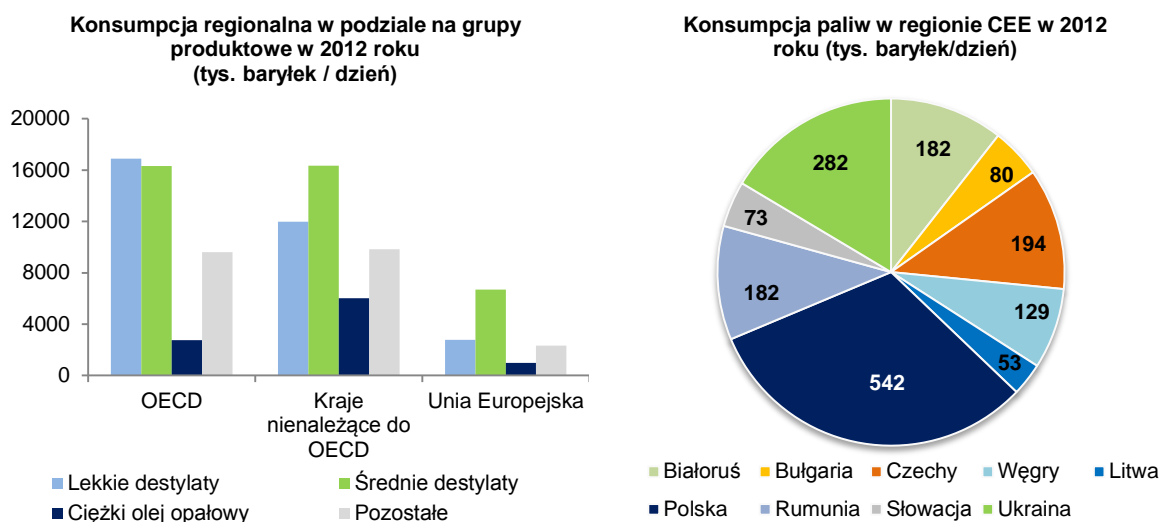
Rok 2013 upłynął pod znakiem wzrostu ogólnoświatowego popytu na ropę naftową, przy zachowaniu dysproporcji w dynamice pomiędzy poszczególnymi kontynentami. Szacowany przyrost popytu wyniósł 0,9 mln baryłek/dzień, przy czym popyt na ropę w Europie spadł o 0,22 mln baryłek/dzień, co było konsekwencją przedłużającego się kryzysu gospodarczego w kilku krajach regionu. W 2013 roku miał miejsce wzrost podaży światowej (z wyłączeniem państw zrzeszonych w OPEC). Przyrost ten szacowany jest na 1,2 mln baryłek/dzień, z czego ok. 1,0 mln baryłek/dzień stanowiła zwiększone wydobycie ze Stanów Zjednoczonych i Kanady. W Europie wysokość podaży uległa obniżeniu.

Do najistotniejszych czynników kształtujących koniunkturę sektora rafineryjnego zaliczyć można: rewolucję po stronie podaży w Ameryce Północnej oraz wzrost popytu w krajach nienależących do OPEC. Wzrost podaży przy jednocześnie spadającej konsumpcji krajowej spowodowały, że Stany Zjednoczone przekształciły się z największego światowego importera produktów rafineryjnych w największego eksportera netto. Rewolucja łupkowa oraz niskie ceny gazu zwiększyły konkurencyjność amerykańskich rafinerii.

Wskaźnik wykorzystania mocy rafineryjnych w Europie wyniósł średnio ok. 71% (stan na październik 2013 roku) i spadł poniżej 9 mln baryłek dziennego przerobu, osiągając jeden z najniższych poziomów w ciągu ostatnich lat. Zjawisko to było konsekwencją obniżenia się marż rafineryjnych, do którego doszło w drugiej połowie 2013 roku, pomimo dużej ilości remontów postojowych przeprowadzanych w rafineriach zachodniej Europy (szczególnie w Belgii i Szwecji).

Wskaźnik wykorzystania mocy rafineryjnych w Stanach Zjednoczonych wyniósł średnio ok. 88,4% (stan na listopad 2013), uwzględniając w tym kilka rafinerii uruchomionych po postojach remontowych.

Rysunek 30. Konsumpcja paliw w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP

* FSU (ang. Former Soviet Union) – kraje Byłego Związku Radzieckiego

Rok 2013 przyniósł osłabienie marż rafineryjnych w Europie, które były silnie obciążone utrzymującymi się wysokimi cenami ropy. Wzrost cen napędzany był licznymi przerwami w dostawach, zakłóceniami w podaży spowodowanymi czynnikami geopolitycznymi.

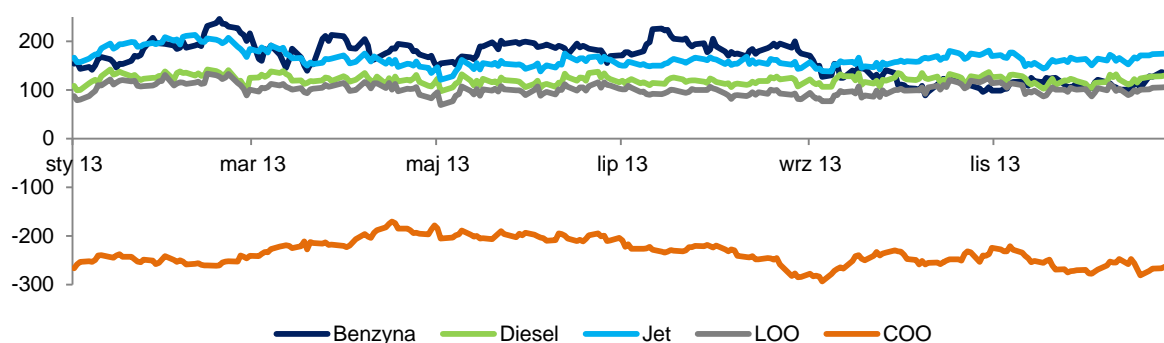
Pogorszenie się marż z przerobu nie rozkładała się równomiernie na poszczególne produkty. Najslabszą marżą (crackiem produktowym) na rynkach produktowych okazał się crack benzynowy, na skutek słabych wyników makroekonomicznych wpływających z rynku amerykańskiego (m.in. spadek konsumpcji paliw). Najniższa marża z notowań na benzynie wyniosła 88,84 USD/t (10 październik 2013), zaś najwyższa 245,73 USD/t (19 luty 2013) – roczna dynamika zmiany wyniosła -8,4%, tj. -12,9 USD/t.

Marża z notowań na pozostałych produktach wyglądała następująco:

- Diesel – najniższa 96,18 USD/t (28 luty 2013), najwyższa 141,86 USD/t (14 styczeń 2013) – roczna dynamika zmiany wyniosła +26,9%, tj. +29,3 USD/t

- Jet – najniższa 120,75 USD/t (3 maj 2013) najwyższa 213,16 USD/t (11 luty 2013) – roczna dynamika zmiany wyniosła +9,8%, tj. +16,3 USD/t
- Lekki Olej Opałowy – najniższa 69,25 USD/t (3 maj 2013), najwyższa 133,49 USD/t (15 luty 2013) – roczna dynamika zmiany wyniosła +30,2%, tj. +26,3 USD/t
- Ciężki Olej Opałowy – najniższa -293,11 USD/t (6 wrzesień 2013), najwyższa -170,37 USD/t (17 kwiecień 2013) – roczna dynamika zmiany wyniosła +4,3%, tj. +11,6 USD/t.

Rysunek 31. Marża z notowań produktów w 2013 roku (USD/t)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters

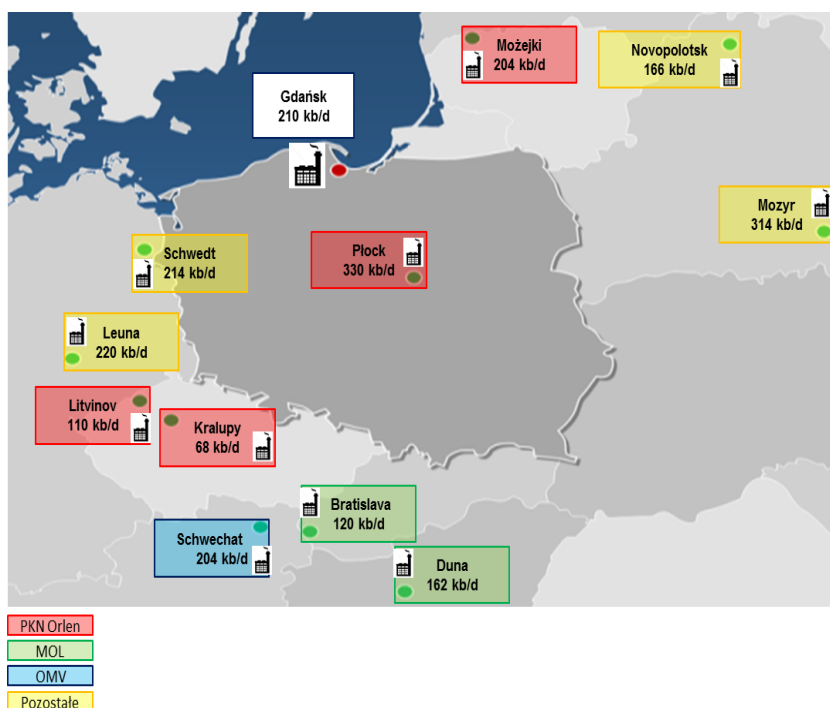
3.3.4. GDAŃSKA RAFINERIA GRUPY LOTOS S.A.

Zlokalizowana w Gdańsku rafineria Grupy LOTOS S.A. jest jedną z najmłodszych, najnowocześniejszych w Europie i dysponuje mocami przerobowymi na poziomie 10,5 mln ton ropy rocznie. Jest to głównie zasługa zakończonej w 2011 roku inwestycji Program 10+. Średnia wieku instalacji wynosi ok. 11 lat pomimo, że rafineria funkcjonuje już blisko 40 lat.

Program 10+ był największą, wartą blisko 1,43 mld EUR inwestycją przemysłową ostatniej dekady w Polsce. W jej realizację byli zaangażowani światowi dostawcy najnowszych technologii dla branży naftowej - Shell, ABB, CB&I, KBR, Technip czy Lurgi. Wykorzystanie najnowszych technologii sprawiło, że jest to „zielona rafineria” przyjazna i bezpieczna dla środowiska.

W Grupie LOTOS S.A. funkcjonuje Zintegrowany System Zarządzania spełniający wymagania norm: jakości ISO 9001, środowiska ISO 14001 i bezpieczeństwa pracy ISO 18001.

Rysunek 32. Rafineria Gdańsk na tle konkurencyjnych rafinerii w regionie

Źródło: opracowanie własne; zdolności produkcyjne dziennie w tysiącach baryłek

Najważniejsze konkurencyjne rafinerie w regionie:

- Rafineria w Płocku (PKN Orlen), Polska – moc przerobowa ok. 16 mln ton
- Rafineria w Schwedt (PCK Raffinerie GmbH), Niemcy – ok. 12 mln ton
- Rafineria w Leuna (Grupa TOTAL), Niemcy – ok. 11 mln ton
- Rafineria w Schwechat (OMV), Austria – ok 10 mln ton
- Rafineria w Możejkach (PKN Orlen), Litwa – ok. 10 mln ton
- Rafineria w Bratysławie (Slovnaft, Grupa MOL), Słowacja – ok. 6 mln ton
- Rafinerie należące do UniPetrol - Kralupy, Litvinov, Pardubice (PKN Orlen), Czechy – ok. 4 mln ton.

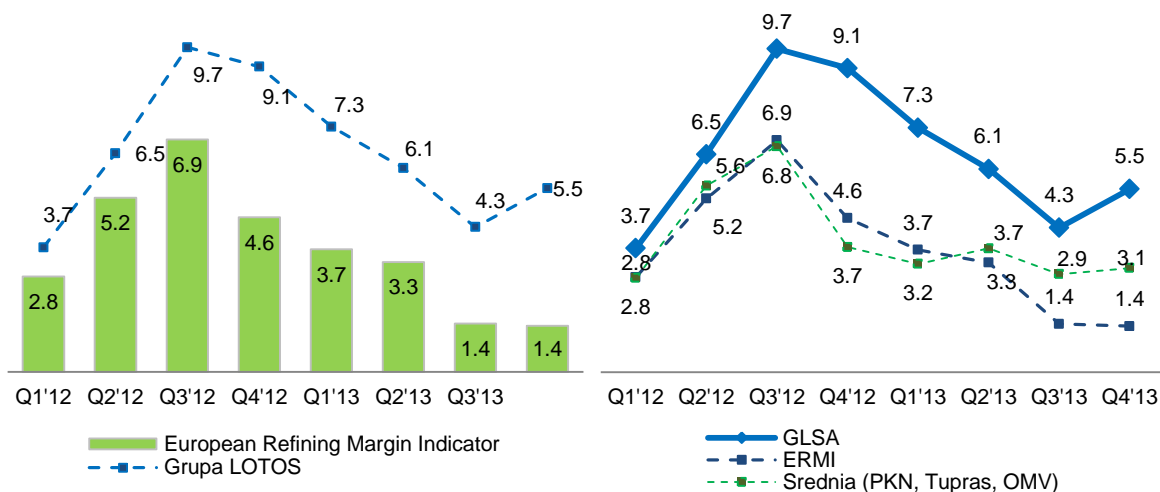
Wysoka efektywność konfiguracji technologicznej rafinerii Grupy LOTOS SA potwierdzona jest przez kształtowanie się tzw. **modelowej marży rafineryjnej**.

Marża modelowa obliczana jest dla struktury uzysków wynikającej z uśrednionego scenariusza (z pominięciem sezonowości rocznej) typowej pracy rafinerii Grupy LOTOS S.A. Założono przerób roczny wynikający z 95% wykorzystania mocy wytwórczych instalacji destylacyjnych oraz, że całość wsadu stanowi ropa typu Ural, której wartość ustalana jest jako suma notowania Dtd Brent i spreadu Ural - Brent.

Kalkulacja uwzględnia poprawę efektywności wynikającą z zakończenia Programu 10+ oraz przejścia rafinerii gdańskiej na zasilanie gazem ziemnym, co w konsekwencji miało wpływ na:

- poprawę struktury produktowej
- zmniejszone zużycie własnej ropy naftowej w rezultacie wzrostu efektywności energetycznej zakładu po zakończonej modernizacji (remont postojowy).

Rysunek 33. Modelowa marża rafineryjna Grupy LOTOS S.A. vs. marże konkurencji (USD/bbl)

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Spółek

Metodologia modelowej marży rafineryjnej oraz aktualizacja danych jest szerzej opisana pod linkiem:

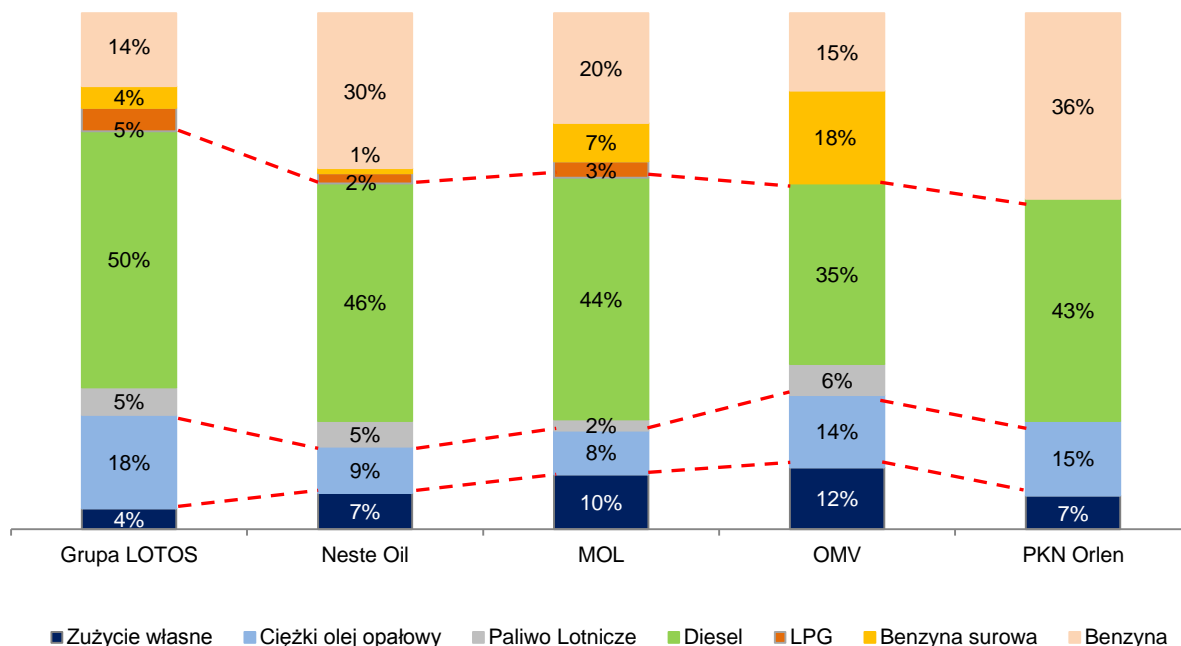
http://inwestor.lotos.pl/1439/strefa_inwestora/modelowa_marza_rafineryjna

Kształtowanie się w 2013 roku marży z poszczególnych produktów charakteryzowało się obniżeniem cracków dla benzyn motorowych, co spowodowane jest wzrostem importu tego produktu do Europy, zwłaszcza z kierunku Ameryki Północnej. Sytuacja ta powoduje wzrost przewagi rafinerii zorientowanych na średnie destylaty (zwłaszcza na diesla), takich jak Rafineria Grupy LOTOS S.A. w Gdańsku.

Mniejszy udział benzyn motorowych w produkcji rafinerii Grupy LOTOS S.A. sprzyja maksymalizacji marży rafineryjnej względem konkurencji. Największy udział diesla w strukturze uzysków odpowiada utrzymującej się na przestrzeni ostatnich lat tendencji „dizelizacji” na rynku produktów paliwowych. Relatywnie wysoki udział ciężkiego oleju opałowego w strukturze uzysków uzasadnia analizowany przez Spółkę projekt budowy instalacji opóźnionego koksovania DCU (szerzej opisaną na stronie 21), która umożliwi zamianę ciężkiej pozostałości (o ujemnej marży) na wysokomarżowe produkty, takie jak diesel oraz LPG.

Na poniższym wykres przedstawiono różnice w zakresie struktury produktowej kompleksów rafineryjnych należących do bezpośrednio konkurentów Grupy LOTOS S.A.

Rysunek 34. Struktura uzysków rafinerii regionalnych konkurentów Grupy LOTOS S.A.

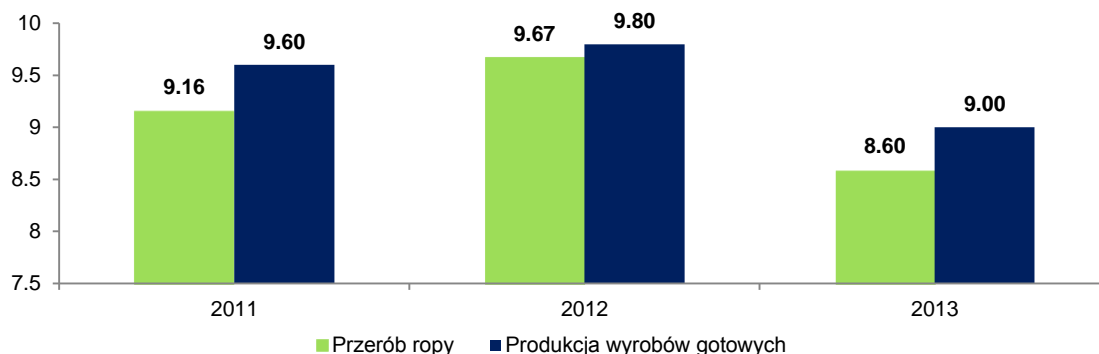
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportowanych danych spółek

3.3.5. PODSTAWOWE PRODUKTY, TOWARY I USŁUGI

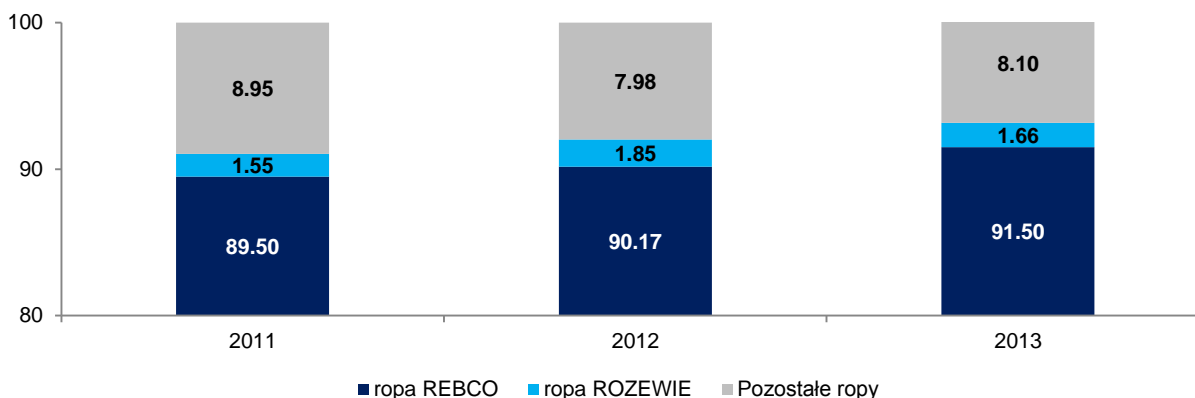

Przerób ropy w rafinerii Grupy LOTOS w 2013 roku wyniósł 8,7 mln ton. Oznacza to **średnioroczne wykorzystanie zdolności przerobowych rafinerii na poziomie około 90%**. Dominującym gatunkiem przerabianej ropy, podobnie jak w latach ubiegłych, była rosyjska ropa REBCO. Jej udział wyniósł około 90,4 % i był zbliżony do wyników z lat ubiegłych. Pozostałą część surowca stanowiły ropy naftowe importowane drogą morską, w tym około 140 tys. ton ropy Rozewie dostarczonej przez LOTOS Petrobaltic. Nowym surowcem przerabianym w rafinerii w Gdańsku była ropa z Litwy, dzięki akwizycji spółki AB Geonafta przez LOTOS Petrobaltic. W 2013 roku do rafinerii w Grupy LOTOS trafiło około 48 tys ton ropy litewskiej.

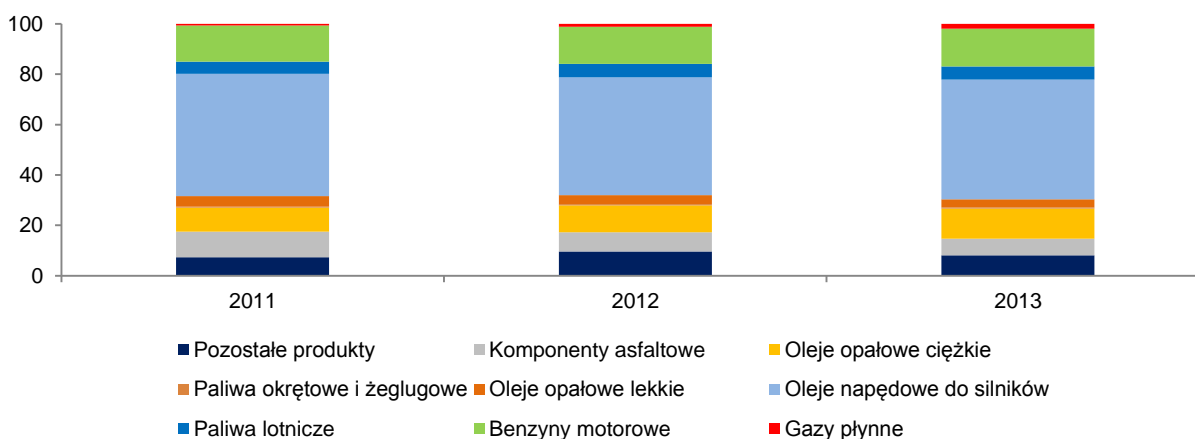
Rysunek 35. Przerób ropy i produkcja wyrobów gotowych w rafinerii Grupy LOTOS S.A. (mln ton)

Rysunek 36. Udział poszczególnych rop naftowych w przerobie (% wagowe)

Rysunek 37. Struktura produkowanych wyrobów gotowych (% wagowe)

Najważniejsze produkty w gamie produktowej

- **Benzyna bezołowiowa LOTOS DYNAMIC 98** to nowoczesne paliwo zapewniające lepsze osiągi i ochronę silnika niż standardowe produkty. Zawiera dodatki o działaniu przeciwutleniającym i myjącym w celu poprawy czystości silnika i uzyskania dłuższej jego żywotności oraz oszczędności w zużyciu paliwa.
- **Olej napędowy LOTOS DYNAMIC DIESEL** - paliwo dla silników wysokoprężnych cenione zwłaszcza przez operatorów flot samochodów dostawczych i ciężarowych. Dzięki zastosowaniu komponentów obniżających

tarcia w silniku pozwala na lepsze wykorzystanie dynamiki i mocy silnika, zapewnia rozruch przy -32°C . Pakiet dodatków znacznie poprawia przepustowość dysz, smarność, żywotność i efektywność działania silnika.

- **Olej napędowy do celów opałowych LOTOS RED (ONDCO)** – dzięki unikalnym dodatkom, a także niskiej zawartości siarki, produkt posiada wyjątkowe parametry w zakresie odporności na utlenianie, działanie antykorozyjne oraz utrzymywanie czystości dysz, co wydłuża żywotność urządzeń grzewczych. Znacząco ograniczona została emisja szkodliwych substancji procesu spalania.
- **Olej napędowy IZ40** – produkt arktyczny, gwarantuje rozruch silnika przy bardzo niskich temperaturach (CFPP -32°C).
- **Gaz płynny propan-butan (LPG)** – mieszanina skroplonych węglowodorów zawierająca propan i butan jako główne składniki. Dzięki odpowiednim proporcjom obu tych gazów uzyskuje się optymalne parametry eksploatacyjne gazu.
- **Oleje silnikowe LOTOS Quazar** - produkt klasy premium, stworzony w oparciu o zaawansowane technologie. Jest to linia olejowa dedykowana do samochodów segmentu 0-3 lat, przeznaczona do dystrybucji poprzez sieć Autoryzowanych Stacji Obsługi. LOTOS Quazar LLIII 5W-30 charakteryzującego się jedną z najbardziej zaawansowanych na świecie specyfikacji technicznych do samochodów osobowych – niemiecką normą VW 504.00/507.00. Olej LOTOS Quazar LLIII 5W-30 jest przykładem nowoczesnej koncepcji olejów silnikowych, które przestają być produktami uniwersalnymi, a stają się produktami dedykowanymi konkretnym użytkownikom, konkretnej marki samochodów. W 2012 roku podpisano umowę o współpracy ze Stowarzyszeniem Dealerów Volkswagena i Audi w Polsce, które zrzesza autoryzowanych przedstawicieli niemieckich, czeskiej i hiszpańskiej marki samochodów należących do koncernu VW. Tym samym marki te dołączyły do grona dotychczas współpracujących: Subaru i KIA.
- **Oleje silnikowe LOTOS Thermal Control** - linia produktów syntetycznych, semisyntetycznych i mineralnych dedykowanych do samochodów osobowych.
- **Oleje silnikowe LOTOS TURDUST** – linia produktów przeznaczona do taboru ciężarowego. Spełniają wymagania i uzyskały aprobaty wiodących producentów silników: Man, Scania, Tatra, MB, Volkswagen, Volvo czy Renault.
- **Oleje przemysłowe** to pełna kategoria olejów przekładniowych, hydraulicznych, turbinowych, maszynowych oraz smarów przemysłowych. Konsekwentnie rozszerzane linie produktowe olejów: hydraulicznych **Hydromil**, przekładniowych **Transmil** oraz turbinowych **Remiz**.
- **Plastyfikatory klasy TDAE i RAE** oferowane pod nazwami **QUANTILUS T50 i QUANTILUS T60** stosowane przez producentów opon i gumy w Europie i Azji. Produkty te spełniają wymagania unijnego rozporządzenia dotyczącego rejestracji chemikaliów, tzw. REACH i zostały zaaprobowane przez globalne koncerny oponiarskie.
- **Asfalty modyfikowane MODBIT** – zaawansowane technologicznie, zwiększające odporność na koleinowanie się nawierzchni, przedłużające jej trwałość odporność w ekstremalnych warunkach atmosferycznych. W 2012 roku opracowano technologię w zakresie produkcji asfaltów modyfikowanych gumą, które zostaną włączone do oferty w 2013 roku.
- **Frakcja ksilenowa** wprowadzony w 2012 roku produkt petrochemiczny, otrzymywany w procesie rozdzielania reformatu. Służy do produkcji tworzyw sztucznych. Instalacja wydzielania frakcji ksilenowej umożliwia dalszą dywersyfikację portfela produktów Grupy LOTOS S.A., a także ograniczenie zawartości węglowodorów aromatycznych w puli komponentów benzynowych rafinerii w Gdańsku. Poprawia to elastyczność technologiczną rafinerii stwarzając możliwość alternatywnej sprzedaży części komponentów na rynek paliwowy bądź petrochemiczny.

3.3.6. ISTOTNE WYDARZENIA W DZIAŁALNOŚCI RAFINERYJNEJ

Istotnym wydarzeniem roku 2013 w rafinerii Grupy LOTOS był **remont postojowy**, zrealizowany wiosną tego roku. Był to pierwszy remont postojowy przeprowadzony po rozbudowie rafinerii w ramach Programu 10+. Prowadzenie remontów postojowych ma na celu przywrócenie pełnej sprawności urządzeń rafineryjnych, by mogły bezpiecznie pracować. Tylko podczas remontu postojowego możliwe jest przeprowadzenie wielu inspekcji wymaganych przez Urząd Dozoru Technicznego. W trakcie remontu postojowego możliwe było również przeprowadzenie modernizacji wymagających zatrzymania instalacji rafineryjnych. W gdańskiej rafinerii remonty postojowe prowadzone są co cztery lata.

Harmonogram remontu postojowego został przygotowany w oparciu o benchmarking przemysłu rafineryjnego – zakładany czas trwania remontu dla kluczowych instalacji utrzymała się na poziomie średniej dla Europy. Dodatkowo wykorzystano obecną konfigurację rafinerii w ten sposób, że dwa niezależne ciągi destylacji ropy naftowej remontowane były z pewnym przesunięciem w czasie. Skróciło to okres całkowitego zatrzymania przerobu w rafinerii – okres ten w trakcie remontu postojowego 2013 roku był krótszy, niż podczas poprzednich remontów. Dzięki temu wpływ zatrzymania rafinerii na rynkową dostępność produktów był mniejszy.

Podczas remontu postojowego wykonano połączenia technologiczne dla nowobudowanych obiektów oraz sfinalizowano projekty inwestycyjne, w tym:

- instalację nowowybudowanych pieców technologicznych na instalacji odsiarczania benzyn,
- modernizację kolumny rozdziału benzyn na tej instalacji,
- integrację technologiczną nowej kolumny rozdziału gazów płynnych,
- połączenia technologiczne dla nowej instalacji odzysku gazów zrzutowych.

Brak przerobu ropy przez ok. 30 dni wpłynął na całkowity przerób ropy w roku 2013. Przerób ropy wyniósł 8,6 mln ton. Oznacza to **średnioroczne wykorzystanie zdolności przerobowych rafinerii w 2013 roku na poziomie około 82 %**. W trakcie roku obciążenie rafinerii dostosowywane było do bieżącej trudnej sytuacji rynkowej.

3.4. OBSZAR DETALICZNEJ SPRZEDAŻY PALIW

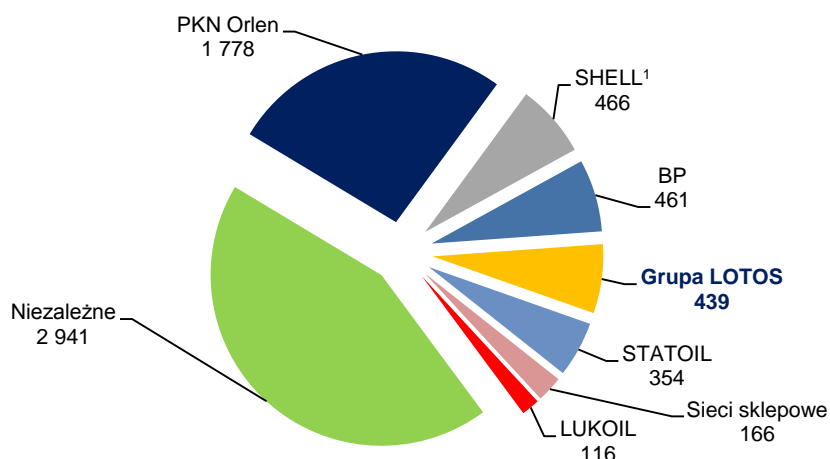
3.4.1. CHARAKTERYSTYKA BRANŻY DETALICZNEJ

Wg danych POPIHN w 2013 roku na krajowym rynku paliw funkcjonowało ponad 6,7 tys. stacji paliw. Podobnie jak w latach poprzednich, blisko jedną trzecią stacji paliw stanowiły obiekty krajowych operatorów, 21% stacji paliw funkcjonowało w sieci koncernów zagranicznych, a blisko 44% stacji należało do operatorów niezależnych. Rozwój sieci stacji koncernów odbywał się poprzez rozbudowę w oparciu zarówno o stacje własne (CODO), gdzie największy przyrost liczby stacji odnotował Shell, który, poprzez zakup sieci stacji Neste powiększył sieć o 88 obiektów, jak i franczyzowe (DOFO). Na tle konkurencji LOTOS jest drugą po Shellu najszybciej rozwijającą się siecią stacji w Polsce.

W dalszym ciągu widoczny jest trend do wzrostu liczby stacji w sieciach koncernowych przy jednoczesnej konsolidacji i kurczeniu się sieci stacji operatorów niezależnych. Tendencje te, z uwagi na wejście w życie zapisów rozporządzenia resortu gospodarki nakazującego modernizację zbiorników na stacjach paliw, będą szczególnie widoczne w kolejnym roku.

Wraz z rozwojem sieci autostrad w Polsce postępował również wzrost liczby stacji autostradowych. Na koniec roku liczba Miejsc Obsługi Podróżnych (MOP) w kraju wynosiła 55, w tym 14 w barwach LOTOS.

Rysunek 38. Struktura detalicznego rynku paliw w Polsce na koniec 2013 roku

Źródło: POPiHN.

(1) W tym 88 stacji przejętych od Neste Oil w 2013 roku

Pozycja Grupy Kapitałowej LOTOS na rynku detalicznym

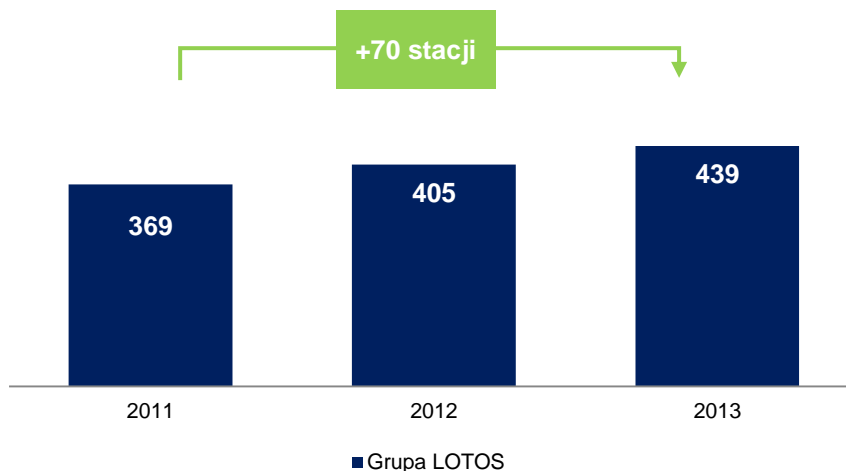
Sprzedaż na rynku detalicznym realizowana jest przez spółkę LOTOS Paliwa poprzez sieć stacji paliw w dwóch segmentach – Ekonomicznym i Premium.

Dynamiczny rozwój sieci stacji paliw LOTOS, która w 2013 roku była drugą najszybciej rozwijającą się siecią stacji w Polsce, przyczynił się do umocnienia pozycji Grupy Kapitałowej LOTOS na rynku detalicznym i zwiększenia udziału do 8,5% na koniec 2013 roku (w stosunku do 8% osiągniętych w 2012 roku). Obecne tempo wzrostu sprzedaży detalicznej wesprze w 2015 roku realizację celu strategicznego, jakim jest osiągnięcie 10% udziału w rynku detalicznym paliw.

Wychodząc naprzeciw potrzebom klienta w 2013 roku dokonano ostatecznej segmentacji sieci stacji w wyniku czego nastąpiły migracje stacji pomiędzy segmentem Premium a segmentem Ekonomicznym oraz uruchomiono program standaryzacji wizualizacji dla sieci Premium w celu ujednolicenia wizerunku sieci LOTOS. Podobnie jak w latach ubiegłych segment Premium kierował do klienta urozmaiconą ofertę w zakresie sprzedaży paliw (paliwa LOTOS Dynamic) oraz oferty gastronomicznej i programu lojalnościowego Navigator.

Widoczny rozwój w segmencie ekonomicznym prezentuje marka LOTOS Optima. Na koniec 2013 roku pod tą marką funkcjonowało 151 stacji, czyli 50 obiektów więcej niż na początku roku.

Rysunek 39. Zmiany liczby obiektów – 5 największych graczy na detalicznym rynku paliw w Polsce (lata 2011 – 2013)

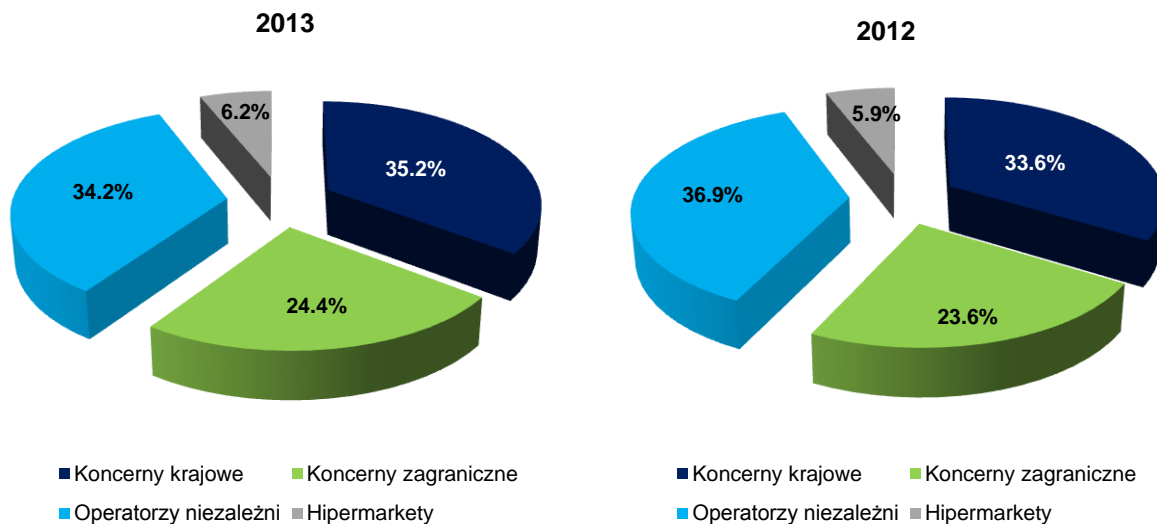

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych POPIHN

Grupa LOTOS S.A. skoncentrowała się na organicznym wzroście, notując przyrost liczby stacji paliw o 70 jednostek stosunku do końca 2011 roku. Warto podkreślić, że przyrost liczby stacji Shell był konsekwencją przejęcia sieci samoobsługowych stacji Neste w czerwcu 2013 roku.

W 2013 roku pozycję rynkową w segmencie sprzedaży detalicznej umocniły koncerny oraz hipermarkety. Spadek udziału, z uwagi na kurczenie się sieci, odnotowały stacje operatorów niezależnych, których udział w rynku detalicznym spadł o blisko 3 punkty procentowe.

Rysunek 40. Struktura sprzedaży detalicznej paliw płynnych

Źródło: POPIHN

3.4.2. SIEĆ STACJI PALIW LOTOS

W 2013 roku, podobnie jak w latach poprzednich, intensywnie kontynuowano rozbudowę sieci stacji paliw LOTOS poprzez włączenia nowych obiektów w kanale CODO – sieci stacji własnych oraz DOFO – sieci franczyzowej. W roku

2013, zarówno w kanale CODO jak i DOFO, dynamicznie rozwijano również koncept stacji OPTIMA – dedykowanych dla segmentu ekonomicznego. W konsekwencji podjętych w latach ubiegłych decyzji, rok 2013 był kolejnym rokiem wygaszania sprzedaży detalicznej poprzez kanał DODO – sieć stacji patronackich, w efekcie, na koniec 2013 roku w ramach tego kanału funkcjonowało 17 stacji paliw.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku pod marką LOTOS i LOTOS Optima funkcjonowały:

LOTOS Premium

142 stacje CODO

14 stacji MOP

115 stacje DOFO

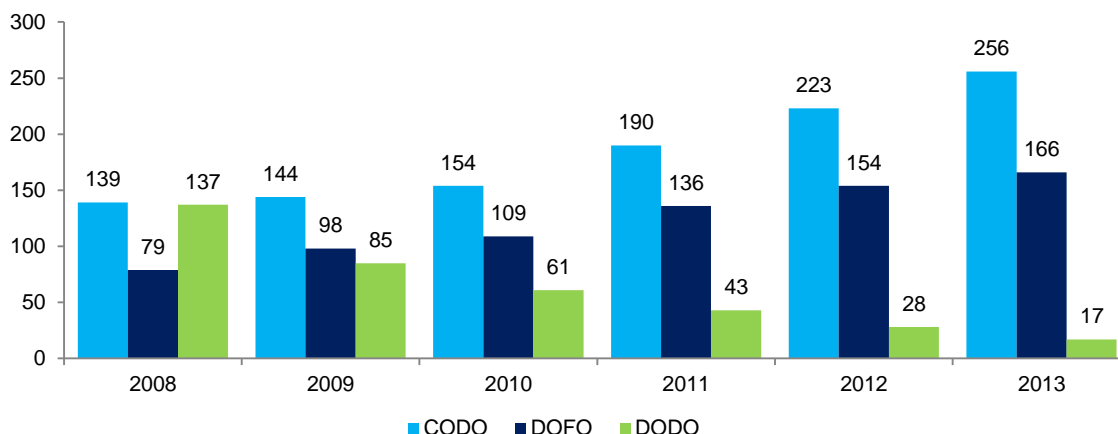
17 stacji DODO

LOTOS Optima

100 stacji CODO

51 stacji DOFO

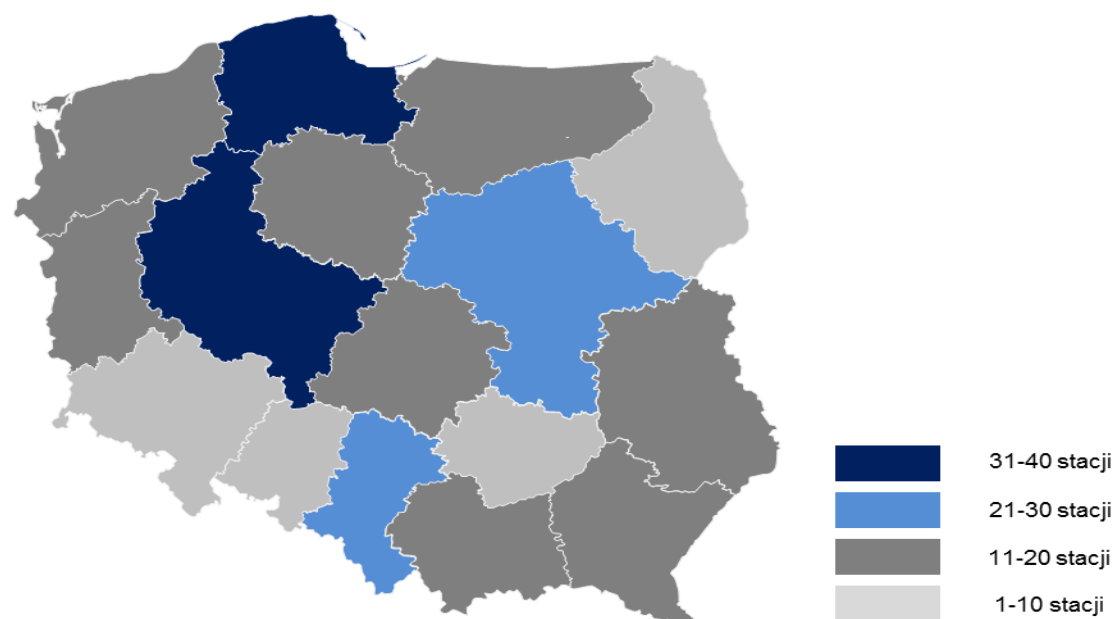
Rysunek 41. Struktura sieci LOTOS w rozbiciu na kanały dystrybucji CODO, DOFO i DODO

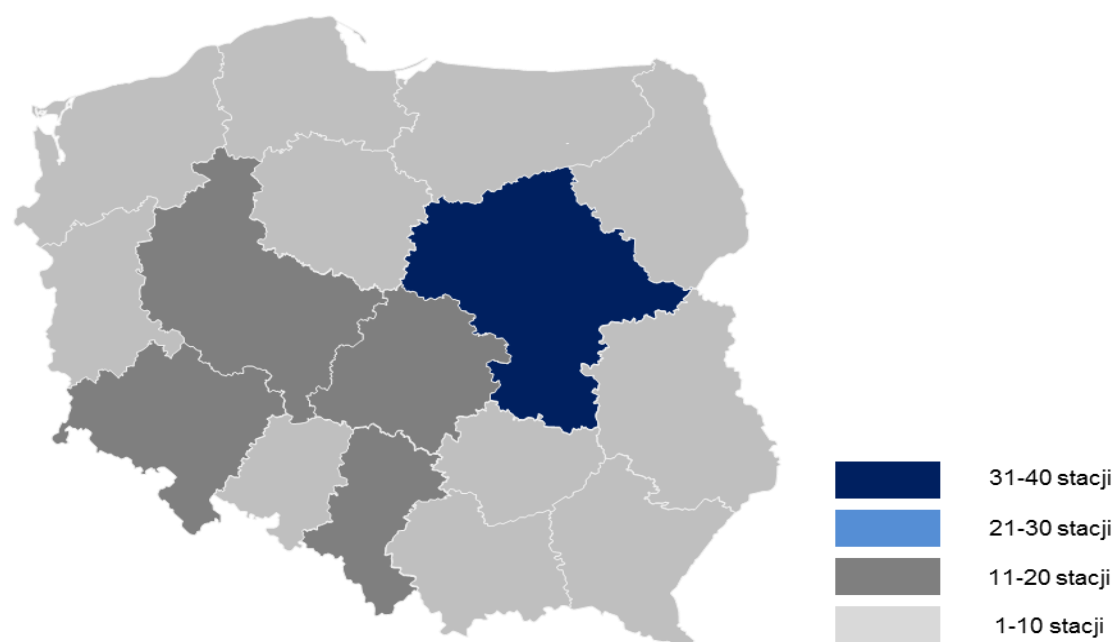
Źródło: opracowanie własne LOTOS Paliwa

W zakresie rozwoju sieci stacji własnych prowadzony jest proces pozyskania nieruchomości, dla którego najistotniejszym kryterium doboru lokalizacji jest wielkość potencjału sprzedażowego związanego z daną lokalizacją. W 2013 roku do sieci CODO włączono 33 obiekty (w tym 3 stacje MOP). Kanał sprzedaży franczyzowej DOFO powiększył się w analizowanym okresie o 11 obiektów.

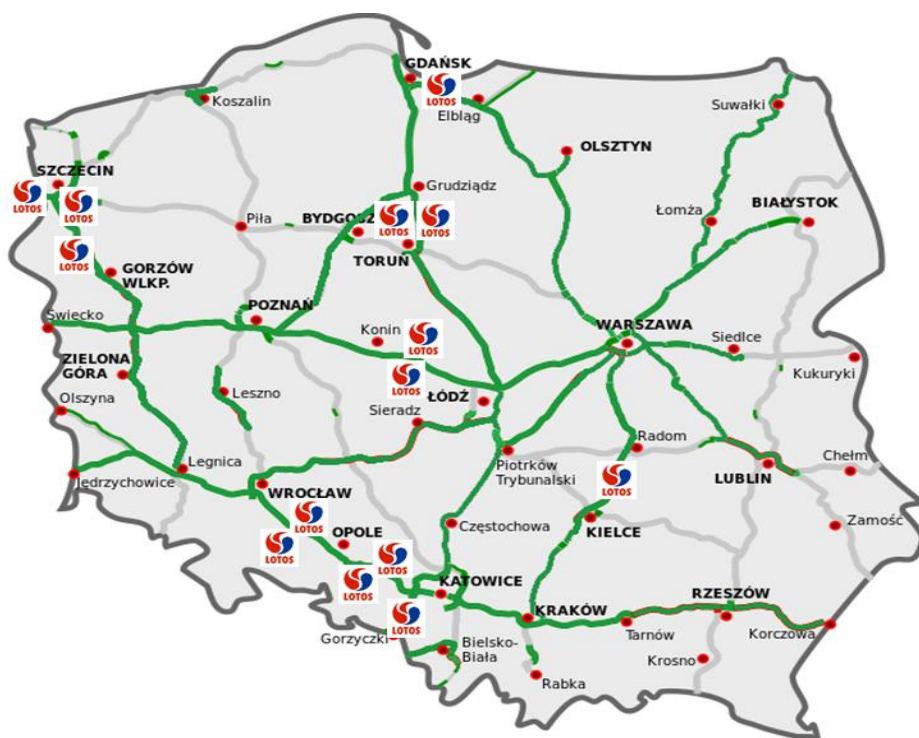
Rysunek 42. Mapa zasięgu segmentu LOTOS Premium

Rysunek 43. Mapa zasięgu segmentu LOTOS Optima

Rysunek 44. Mapa stacji autostradowych (MOP)

3.5. OBSZAR HURTOWEJ SPRZEDAŻY PALIW

3.5.1. CHARAKTERYSTYKA RYNKU HURTOWEGO I POZYCJA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

Rynek hurtowy w Polsce zaopatrywany jest z dwóch źródeł: producenci krajowi (PKN Orlen S.A. i Grupa LOTOS S.A.) oraz importerzy. Z perspektywy Grupy Kapitałowej LOTOS, jako producenta paliw, odbiorcami hurtowymi są koncerny zagraniczne oraz „klienci B2B” tj. niezależni operatorzy. Obydwie grupy klientów funkcjonują na rynku polskim zarówno w segmencie hurtowym jak i detalicznym.

Rysunek 45. Szacunkowa struktura zaopatrzenia rynku krajowego

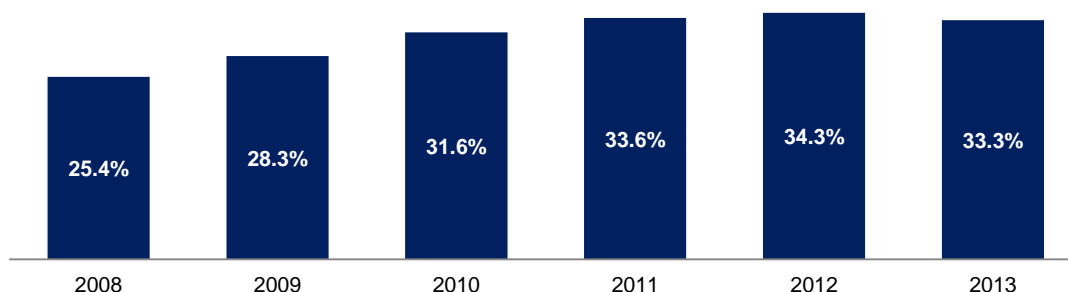
Źródło: POPiHN

Biorąc pod uwagę sytuację rynkową - ponad 5% spadek rejestrowanego zapotrzebowania na paliwa w Polsce w 2013 roku – moce przerobowe dwóch producentów krajowych na poziomie ok 26,5 mln ton były w stanie zaspokoić 100% popytu krajowego. Zgodnie z danymi POPIHN za 2013 rok Polska była eksporterem netto produktów paliwowych.

Z szacunków Grupy Kapitałowej LOTOS i POPIHN wynika, iż spadek popytu, zarejestrowany w 2013 roku, jest w znacznej części konsekwencją silnie rozwijającej się szarej strefy, która jest wciąż jednym z największych problemów branży paliwowej.

Pomimo ekspansji szarej strefy Grupa Kapitałowa LOTOS S.A. od kilku lat zachowuje stabilną pozycję rynkową, utrzymując udział w krajowym rynku paliw na poziomie przewyższającym cel strategiczny (30%) W 2013 roku udział Grupy Kapitałowej LOTOS S.A. osiągnął poziom 33,3% vs 34,3% w roku ubiegłym.

Rysunek 46. Udział Grupy Kapitałowej LOTOS w krajowym rynku paliw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych POPIHN

3.5.2. PRODUKTY, TOWARY I USŁUGI

Produkcja Grupy Kapitałowej LOTOS, która nie jest dystrybuowana poprzez własną detaliczną sieć stacji, jest sprzedawana na krajowym hurtowym rynku paliw oraz w eksporcie.

Kluczowymi odbiorcami na krajowym hurtowym rynku paliw są:

- Koncerny międzynarodowe działające na rynku polskim takie jak Statoil, Shell, BP, Lukoil
- Klienci B2B – niezależni operatorzy posiadających własne stacje oraz prowadzące lokalny hurt
- Instytucje Państwowe w ramach przetargów ogólnokrajowych.

W eksporcie kluczowymi odbiorcami są międzynarodowe firmy tradingowe.

Tabela 16. Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS (w tys. ton)

	za okres 01.01.2013 - 31.12.2013		za okres 01.01.2012 - 31.12.2012		zmiana 13/12
	tys. ton	% udział	tys. ton	% udział	%
Benzyny	1 514	16,2%	1 508	14,8%	0,4%
Benzyna surowa	286	3,1%	356	3,5%	-19,7%
Reformat	-	-	130	1,3%	-100,0%

**Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS
za rok 2013**

	za okres 01.01.2013 - 31.12.2013		za okres 01.01.2012 - 31.12.2012		zmiana 13/12
	tys. ton	% udział	tys. ton	% udział	%
Oleje napędowe	4 371	46,8%	4 592	45,2%	-4,8%
Paliwo bunkrowe	40	0,4%	34	0,3%	18,80%
Lekki olej opałowy	293	3,1%	338	3,3%	-13,3%
Ciężki olej opałowy	1 086	11,6%	1 075	10,6%	1,0%
Paliwo JET A-1	450	4,8%	543	5,3%	-17,1%
Oleje smarowe	72	0,8%	69	0,7%	4,2%
Oleje bazowe	152	1,6%	152	1,5%	-0,1%
Asfalty	610	6,5%	753	7,4%	-19,0%
Gazy płynne	220	2,4%	173	1,7%	27,5%
Pozostałe materiały ropopochodne	246	2,6%	434	4,3%	-43,3%
Razem produkty, towary i materiały ropopochodne	9 340	100,0%	10 158	100,0%	-8,17%

W 2013 roku Grupa Kapitałowa LOTOS sprzedała 9 340 tys. ton produktów, o 8,17% mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Spadek sprzedaży był głównie wynikiem słabej koniunktury na rynku krajowym i spadku zapotrzebowania w głównej mierze na paliwa transportowe oraz asfalt.

Największy udział w sprzedaży, podobnie jak w ubiegłych latach, miał olej napędowy. Wolumen sprzedaży oleju napędowego wyniósł w 2013 roku 4 371 tys. ton, osiągając tym samym udział w ogóle sprzedaży 46,8%. Drugą, co do wielkości pozycją w ilościowej strukturze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS są benzyny, z udziałem na poziomie 16,2%. Wielkość wolumenu sprzedaży benzyny w roku 2013 wyniosła 1 514 tys. ton, co oznacza wzrost sprzedaży w stosunku do poprzedniego roku o 0,4%. Wysoki udział w wolumenie sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS S.A. ma również ciężki olej opałowy (11,6%), którego sprzedaż w 2013 roku wzrosła o 1% (z 1 075 tys. ton w 2012 roku do 1 086 tys. ton w 2013 roku).

Tabela 17. Struktura asortymentowa przychodów ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres 01.01.2013 - 31.12.2013		za okres 01.01.2012 - 31.12.2012	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Benzyny	5 010 064	17,5%	5 221 788	15,9%
Benzyna surowa	824 241	2,9%	1 097 071	3,3%
Reformat	-	0,0%	458 827	1,4%
Oleje napędowe	14 365 265	50,1%	16 374 326	49,6%
Paliwo bunkrowe	124 661	0,4%	111 347	0,3%
Lekki olej opałowy	942 434	3,3%	1 145 857	3,5%
Ciężki olej opałowy	2 037 899	7,1%	2 226 874	6,7%
Paliwo lotnicze	1 474 528	5,2%	1 855 654	5,6%
Oleje smarowe	380 218	1,3%	367 701	1,1%

**Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS
za rok 2013**

	za okres		za okres	
	01.01.2013 -	31.12.2013	01.01.2012 -	31.12.2012
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Oleje bazowe	485 887	1,7%	568 804	1,7%
Asfalty	1 246 061	4,4%	1 730 266	5,2%
Gazy płynne	564 540	2,0%	502 388	1,50%
Ropa naftowa	32 094	0,1%	239 828	0,7%
Pozostałe produkty, towary i materiały rafineryjne	517 155	1,8%	765 660	2,3%
Pozostałe produkty, towary i materiały	300 683	1,1%	180 823	0,5%
Usługi	304 064	1,1%	280 877	0,8%
Efekt rozliczenia rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(12 452)	0,0%	(17 091)	-0,1%
Razem	28 597 342	100,0%	33 111 000	100,0%

Tabela 18. Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w podziale na rynki zbytu

		za okres		za okres		zmiana
		01.01.2013-31.12.2013		01.01.2012-31.12.2012		2013/2012
		tys. ton	% udział	tys. ton	% udział	%
Kraj	Benzyny	974	10,4%	1 105	10,9%	-11,9%
	Oleje napędowe	3 950	42,3%	4 256	41,9%	-7,2%
	Paliwo bunkrowe	40	0,4%	34	0,3%	18,80%
	Lekki olej opałowy	293	3,1%	338	3,3%	-13,3%
	Ciężki olej opałowy	70	0,7%	117	1,2%	-40,5%
	Paliwo JET A-1	84	0,9%	110	1,1%	-24,0%
	Oleje smarowe	49	0,5%	50	0,5%	-1,7%
	Oleje bazowe	7	0,1%	7	0,1%	-10,4%
	Asfalty	457	4,9%	532	5,2%	-14,1%
	Gazy płynne	197	2,1%	163	1,6%	21,1%
	Pozostałe materiały ropopochodne	137	1,5%	300	3,0%	-54,2%
Razem kraj		6 258	67,0%	7 012	69,0%	-10,8%
Sprzedaż zagraniczna	Benzyny	540	5,8%	403	4,0%	34,0%
	Benzyna surowa	286	3,1%	356	3,5%	-19,7%
	Reformat	-	0,0%	130	1,3%	-100,0%
	Oleje napędowe	421	4,5%	337	3,3%	25%
	Paliwo bunkrowe	-	0,0%	0	0,0%	0,0%
	Ciężki olej opałowy	1 016	10,9%	958	9,4%	6,1%
	Paliwo JET A-1	366	3,9%	433	4,3%	-15,3%
	Oleje smarowe	23	0,2%	19	0,2%	19,7%
	Oleje bazowe	145	1,6%	145	1,4%	0,4

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

	za okres		za okres		zmiana
	01.01.2013-31.12.2013		01.01.2012-31.12.2012		2013/2012
	tys. ton	% udział	tys. ton	% udział	%
Asfalty	153	1,6%	221	2,2%	-30,8%
Gazy płynne	23	0,2%	10	0,1%	133,3%
Pozostałe materiały ropopochodne	109	1,2%	135	1,3%	-18,91%
Razem sprzedaż zagraniczna	3 082	33,%	3 146	31,0%	-2,0%
Razem	9 340	100,0%	10 158	100,0%	-8,1%

W 2013 roku Grupa Kapitałowa LOTOS zrealizowała sprzedaż na rynku krajowym na poziomie 6 258 tys. ton (vs 7 012 tys. ton w roku 2012), na rynek eksportowy wprowadziła natomiast 3 082 tys. ton produktów (vs 3 146 tys. ton w 2012 roku).

Największy wpływ na spadek wolumenu krajowego miał spadek sprzedaży oleju napędowego o 306 tys. ton (-7,2% rok do roku), który spowodowany był przede wszystkim 6,0%⁷ spadkiem raportowanego krajowego popytu na ten produkt. Spadek zapotrzebowania na paliwa w Polsce wpłynął również na zmniejszenie sprzedaży benzyny przez Grupę Kapitałową LOTOS S.A. do poziomu 974 tys. ton (11,9% spadek rok do roku) oraz lekkiego oleju opałowego do poziomu 293 tys. ton (13,3% spadek rok do roku). Znaczący wpływ na spadek sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS S.A. miał również 14% (75 tys. ton) spadek sprzedaży asfaltów spowodowany ograniczeniem inwestycji drogowych.

Wzrost sprzedaży eksportowej Grupa Kapitałowa LOTOS odnotowała w głównej mierze w obszarze sprzedaży benzyn (wzrost o 34, %, do poziomu 540 tys. ton), oleju napędowego (wzrost o 25%, do poziomu 421 tys. ton) i ciężkiego oleju opałowego (wzrost o 6,1%, do poziomu 1 016 tys. ton). Wzrost sprzedaży odnotowany został również w przypadku sprzedaży gazu płynnego (z 10 tys. ton w 2012 roku do 23 tys. ton w 2013 roku) oraz olejów smarowych (z 19 tys. ton w 2012 roku do 23 tys. ton w 2013 roku). Spadek sprzedaży eksportowej pozostałych produktów to głównie skutek optymalizacji produkcji związanej z dostosowywaniem podaży do poziomu marż oraz przestoju remontowego realizowanego w pierwszej połowie roku.

Tabela 19. Przychody netto ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w podziale na rynki zbytu

	za okres		za okres	
	01.01.2013 -	31.12.2013	01.01.2012 -	31.12.2012
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Sprzedaż krajowa:	20 384 352	71,3%	24 150 082	72,9%
- produkty i usługi	18 818 128	65,8%	23 115 448	69,8%
- towary i materiały	1 566 224	5,5%	1 034 634	3,1%
Sprzedaż zagraniczna:	8 212 990	28,7%	8 960 918	27,1%
- produkty i usługi	7 873 561	27,5%	8 576 400	25,9%
- towary i materiały	339 429	1,2%	384 518	1,2%
Razem	28 597 342	100,0%	33 111 000	100,0%

⁷ Wstępne dane za 12 miesięcy

Najwięksi odbiorcy Grupy Kapitałowej LOTOS

Zarówno w 2013, jak i w 2012 roku jedynymi odbiorcami, których udział w przychodach ze sprzedaży ogółem Grupy Kapitałowej LOTOS S.A. przekroczył 10% były spółki należące do grupy kapitałowej Shell. Łączny udział tych podmiotów wyniósł: w 2013 roku 10,88% oraz w 2012 roku 11,04%. Zgodnie z wiedzą Spółki do dnia publikacji Sprawozdania Zarządu z Działalności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. pomiędzy Grupą LOTOS S.A. i spółkami należącymi do grupy kapitałowej Shell nie występowały powiązania formalne, za wyjątkiem umów handlowych.

Trading i optymalizacja

Zaopatrzenie w ropę naftową

W roku 2013 Grupa LOTOS S.A. zakupiła 8,73 mln ton ropy naftowej. Ropa rosyjska REBCO stanowiła 89,8% całości zakupów. Pozostałą część zakupów stanowiły inne gatunki rop naftowych, w tym ropa naftowa wydobywana na terenie Polski przez LOTOS Petrobaltic oraz ropa naftowa wydobywana na terenie Litwy przez LOTOS Geonafta.

Eksport produktów naftowych

W 2013 roku Grupa Kapitałowa LOTOS wyeksportowała 3 082 tys. ton produktów naftowych o wartości 8 213 mln PLN. Dynamika przychodów ze sprzedaży eksportowej w stosunku do roku poprzedniego wyniosła -8,3%, do czego przyczynił się w głównej mierze spadek marż rafineryjnych w Europie.

Kluczowymi rynkami zbytu dla produktów eksportowanych przez Grupę LOTOS były kraje północnej i zachodniej Europy. Benzyna surowa sprzedawana była do zintegrowanych koncernów naftowych i petrochemicznych w Holandii, Niemczech i Belgii. Głównym obszarem sprzedaży benzyn motorowych był hub naftowy w Rotterdamie, a także Szwecja i Wielka Brytania. Paliwo lotnicze eksportowane z Grupy LOTOS trafiało głównie do krajów skandynawskich i państw bałtyckich. Nowym istotnym kierunkiem sprzedaży eksportowej paliwa lotniczego były w 2013 dostawy drogą lądową do Republiki Czeskiej.

W roku 2013 istotnie wzrosła sprzedaż eksportowa oleju napędowego (29% w stosunku do roku 2012). Produkt ten trafiał głównie do Niemiec, Holandii, Wielkiej Brytanii i Francji. Podobnie jak w latach ubiegłych, największy wolumen przypadł na eksport ciężkiego oleju opałowego, który w roku 2013 przekroczył milion ton. Produkt ten sprzedawany był do baz magazynowych globalnych firm tradingowych w Estonii, Danii i Holandii, z przeznaczeniem na reeksport poza kontynent europejski.

Wzrosło znaczenie sprzedaży eksportowej drogą lądową. Wartość eksportu tą drogą wzrosła w 2013 r. o prawie 17% w stosunku do roku poprzedniego, chociaż nadal eksport lądowy stanowi zaledwie niecałe 5% całości sprzedaży eksportowej Grupy LOTOS. Najważniejszymi produktami eksportowanymi w tym kanale dystrybucji były paliwo lotnicze dostarczane do Republiki Czeskiej oraz butan techniczny do Niemiec.

Klientami Grupy LOTOS w eksporcie były głównie międzynarodowe pionowo zintegrowane koncerny naftowe, a także domy tradingowe. Sprzedaż do żadnego z odbiorców nie przekroczyła 5% przychodów ze sprzedaży ogółem. Największymi klientami w eksporcie były firmy tradingowe Mercuria Energy Trading (Szwajcaria) i O.W. Supply & Trading A/S (Dania), a także koncerny Neste Oil, BP Oil oraz Shell.

Optymalizacja działalności operacyjnej i handlowej

Sprzedaż eksportowa, a także zakupy uzupełniające produktów naftowych to element procesu optymalizacji marży zintegrowanej. Ilości i struktura gatunków eksportowanych produktów były uzależnione od bieżących decyzji optymalizacyjnych dostosowujących wielkość i strukturę przerobu ropy naftowej do bieżącej sytuacji rynkowej. W ramach tego samego procesu dokonywano uzupełniających zakupów produktów naftowych drogą lądową od podmiotów krajowych i zagranicznych. Istotnym elementem aktywności handlowej w obszarze tradingu i

optymalizacji są zakupy półproduktów do przerobu na instalacjach rafineryjnych, wspomagające proces optymalizacji doboru surowca. W roku 2013 zrealizowano remont postojowy rafinerii Grupy LOTOS w Gdańsku. Zadaniem Pionu Tradingu i Optymalizacji było zapewnienie ciągłości sprzedaży produktów w tym okresie z zachowaniem optymalnego poziomu kosztów zaopatrzenia. Cel ten osiągnięto poprzez zakupy produktów naftowych z zewnątrz oraz dystrybucję produktów ze zgromadzonych uprzednio zapasów.

3.6. LOGISTYKA

Rafineria

Baza magazynowa

Grupa Kapitałowa LOTOS systematycznie dostosowuje działania logistyczne do wymogów handlowych oraz tworzy efektywny, satysfakcjonujący klientów system dystrybucji, przy jednoczesnym ograniczaniu kosztów. Celem tych działań jest tworzenie optymalnie funkcjonującego łańcucha logistycznego w zmieniającym się środowisku wewnętrznym i zewnętrznym.

- Największym wyzwaniem logistycznym w 2013 roku było dostosowanie systemu dystrybucji do nowych źródeł zaopatrzenia w okresie postoju remontowego rafinerii w Gdańsku. Cała operacja została przeprowadzona przy udziale Agencji Rezerw Materiałowych i w pełni zabezpieczyła ciągłość wydań paliw z baz oraz zapewniła obsługę klientów na niezmiennym poziomie. Struktura zapasów obowiązkowych została odpowiednio zoptymalizowana w celu osiągnięcia minimalnego poziomu kosztów ich utrzymywania, przy uwzględnieniu przychodów z tytułu świadczenia usługi biletowej, opartej o potencjał wytwórczy ropy naftowej.
- W celu zwiększenia efektywności funkcjonowania własnych aktywów logistycznych w 2013 roku została rozpoczęta konsolidacja baz paliw w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS. W pierwszym etapie tego procesu nastąpiła reorganizacja spółek Grupy zlokalizowanych na południu Polski, zmiana profilu ich działalności, a co za tym idzie nazw spółek na LOTOS Terminale i LOTOS Infrastruktura. Kolejny etap zakończył się przeniesieniem własności baz paliw w Rypinie i Piotrkowie Trybunalskim do LOTOS Terminale. Rozpoczęto również prace budowlane związane z kompleksową modernizacją bazy paliw w Poznaniu należącej do Grupy LOTOS S.A. Zakończenie procesu konsolidacji planowane jest na rok 2014.
- W 2013 roku kontynuowano prace nad uruchomieniem pełnej automatyzacji i centralizacji procesu obsługi kierowców w bazach własnych. Pod koniec roku wdrożono samoobsługowy system odbioru paliw

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

transportem autocysternowym w terminalu w Gdańsku. W kolejnych lokalizacjach system będzie uruchamiany sukcesywnie w 2014 roku. Wprowadzenie jednolitych rozwiązań pozwoli na standaryzację pracy, ujednolicenie interfejsów wymiany danych oraz raportowania procesów związanych z wydaniem produktów w bazach paliw Grupy Kapitałowej LOTOS.

- W obszarze logistyki wtórnej rozpoczęto realizację dostaw paliwa JET A-1 do Portu Lotniczego w Warszawie. Uruchomiono również dostawy do klientów hipermarketowych.

Dane o zaopatrzeniu i zakupach

Tabela 20. Struktura terytorialna zakupów surowców oraz towarów i materiałów ropopochodnych Grupy Kapitałowej LOTOS

	za 01.01.2013 – 31.12.2013		za 01.01.2012 – 31.12.2013	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Zakupy krajowe	3 211 570	12,8%	2 862 204	10,1%
Zakupy zagraniczne	21 942 259	87,2%	25 599 534	89,9%
Razem	25 153 829	100,0%	28 461 738	100,0%

Tablea 21. Struktura zaopatrzenia Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres 01.01.2013 - 31.12.2013		za okres 01.01.2012 - 31.12.2012	
	tys. zł	(%) udział	tys. zł	(%) udział
Surowce	23 630 633	82,9%	27 738 738	88,5%
Towary	1 826 816	6,4%	931 061	3,0%
Usługi	1 609 414	5,6%	1 519 350	4,8%
Materiały	374 074	1,3%	363 918	1,2%
Pozostałe zakupy*	1 074 569	3,8%	778 944	2,5%
Razem	28 515 506	100,0%	31 332 011	100,0%

* w tym: rzeczowe aktywa trwałe, rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy, zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy, aktywa niematerialne

Tabela 22. Struktura zaopatrzenia w towary ropopochodne Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres 01.01.2013 - 31.12.2013		za okres 01.01.2012 - 31.12.2012	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Gaz płynny	547	0,0%	409	0,1%
Benzyny	518 172	34,3%	222 083	31,2%
Oleje napędowe	925 466	61,3%	393 018	55,2%
Pozostałe	67 033	4,4%	96 307	13,5%
Razem	1 511 218	100,0%	711 817	100,0%

Tabela 23. Struktura zaopatrzenia w surowce, półprodukty, chemikalia i materiały ropopochodne Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres 01.01.2013 - 31.12.2013		za okres 01.01.2012 - 31.12.2012	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Ropa naftowa	21 057 218	89,0%	24 667 252	88,9%
Olej napędowy	9 358	0,0%	8 102	0,1%
Komponenty do benzyn: MTBE/ETBE	283 190	1,2%	332 258	1,2%
Estry metylowe kwasów tłuszczowych	688 481	2,9%	926 524	3,3%
Benzyny	35 489	0,2%	359	0,0%
Olej opałowy ciężki	14 885	0,1%	58 339	0,2%
Alkohol etylowy	130 694	0,6%	181 691	0,7%
Dodatki	116 641	0,5%	119 417	0,4%
Destylat naftowy	185 405	0,8%	149 369	0,5%
Komponent oleju napędowego	-	-	342 900	1,2%
Gaz ziemny	691 259	2,9%	406 005	1,5%
Asfalty, komponenty i dodatki asfaltowe	36 280	0,2%	55 215	0,2%
Surowiec do produkcji FAME	384 559	1,6%	475 795	1,7%
Pozostałe	9 152	0,0%	26 695	0,1%
Razem	23 642 611	100,0%	27 749 921	100,0%

Najwięksi dostawcy Grupy Kapitałowej LOTOS

Głównymi dostawcami Grupy Kapitałowej LOTOS, których wartość zaopatrzenia stanowiła ponad 10% przychodów ze sprzedaży ogółem zarówno w 2013, jak i w 2012 roku były firmy: MERCURIA ENERGY TRADING z siedzibą w Szwajcarii i Petraco Oil Company Ltd. z siedzibą w Wielkiej Brytanii. Udział w zaopatrzeniu Grupy Kapitałowej LOTOS powyższych dostawców wyniósł odpowiednio: 33,34 % (2012: 51,64 %) i 20,89 % (2012: 11,67 %). Zgodnie z wiedzą Spółki, do dnia publikacji Sprawozdania Zarządu z Działalności Grupy Kapitałowej LOTOS pomiędzy Grupą LOTOS S.A. i żadnym z wyżej wymienionych dostawców nie występowały powiązania formalne za wyjątkiem umów handlowych.

3.6.1. LOGISTYKA MORSKA

Logistyka morska jest ważnym elementem w łańcuchu logistycznym Grupy Kapitałowej LOTOS. Połączenie rurociągami produktowymi rafinerii w Gdańsku z bazą przeładunkową paliw płynnych w Porcie Północnym pozwala Spółce osiągać znaczące korzyści dzięki obniżeniu kosztów transportu. Transport morski stanowi główną drogę wysyłek eksportowanych przez Grupę LOTOS S.A. produktów naftowych oraz istotną część dostaw surowców i komponentów do produkcji. Rok 2013 był dla Grupy Kapitałowej LOTOS rekordowy zarówno pod względem wolumenu przeładowanego w portach morskich, jak też liczby obsługiwanych zbiornikowców, która po raz pierwszy w historii Grupy przekroczyła liczbę 300 jednostek.

- **Baza Przeładunkowa Paliw Płynnych**, należąca do Naftoportu, stwarza możliwości przeładunku zbiornikowców o zanurzeniu do 15 m i możliwość załadunku do 150 tys. ton ropy lub produktów naftowych. Dzięki temu Grupa LOTOS S.A. efektywnie eksportuje nadwyżki produkcyjne, lokując je głównie na rynkach

krajów skandynawskich, północno-zachodniej Europy oraz krajów nadbałtyckich. Bezpośrednie połączenie z portem ułatwia także organizację i prowadzenie uzupełniającego importu dodatkowego wsadu w postaci półproduktów do dalszego pogłębionego przerobu w gdańskiej rafinerii, a także komponentów paliwowych. Nadmorska lokalizacja pozwala Grupie LOTOS S.A. na szybkie i elastyczne reagowanie na zmieniającą się sytuację rynkową. Poza Bazą Paliw Naftoportu Grupa LOTOS S.A. korzysta także z usług Morskiego Terminalu Masowego w Gdyni oraz Siarkopolu w Gdańsku, gdzie obsługiwane są ładunki o mniejszym tonażu.

- Położenie rafinerii Grupy LOTOS S.A. w pobliżu morskiego terminala przeładunkowego ropy naftowej pozwala na **dywersyfikację dostaw surowca**, umożliwia dostawy ropy naftowej pochodzącej z własnych złóż na Bałtyku i na Litwie, a w niedalekiej przyszłości również z Morza Północnego.
- Grupa LOTOS S.A. konsekwentnie dąży do **kontrolowania transportu na jak najdłuższym odcinku łańcucha dostaw**, od frachtowania statków po formalną obsługę transportu morskiego. Zapewnia to większą kontrolę i usprawnia proces planowania przeładunków w portach morskich, pozwalając minimalizować przypadki przestoju statków i optymalizować związane z tym koszty. W 2013 roku kontynuowano **prace związane z przygotowaniem realizacji projektu budowy terminala przeładunkowego produktów naftowych na Martwej Wiśle**. Projekt ma na celu umożliwienie przeładunków komponentów i produktów o jednostkowych wolumenach do 5 tys. ton w eksporcie i imporcie na własnym nabrzeżu Grupy LOTOS S.A.

3.6.2. LOGISTYKA KOLEJOWA

W celu zapewnienia bezpiecznej, ekonomicznej i terminowej dystrybucji produktów transportem kolejowym, spółki Grupy Kapitałowej LOTOS powierzają kompleksową realizację usług z tym związanych spółce LOTOS Kolej.

Spółka poprzez innowatorską logistykę kolejową dostosowaną do całego łańcucha dostaw zapewnia ekonomiczny, sprawny i bezpieczny transport kolejowy na terenie całego kraju. Dzięki odpowiednio rozwiniętej działalności spedycyjnej LOTOS Kolej organizuje również ekspedycję towarów transportem kolejowym na całym obszarze Unii Europejskiej. W zakres kompleksowych usług kolejowych realizowanych przez spółkę wchodzi:

- zarządzanie i obsługa bocznkami kolejowymi Grupy Kapitałowej LOTOS,
- przewóz kolejowy rzeczy,
- utrzymanie infrastruktury kolejowej,
- utrzymanie taboru kolejowego,
- ekologiczne czyszczenie cystern kolejowych.

LOTOS Kolej posiada profesjonalną i wykwalifikowaną kadrę pracowniczą, tabor kolejowy o najwyższych technologicznych standardach europejskich, ekologiczne instalacje czyszczenia cystern kolejowych oraz wysoko zaawansowane systemy IT, dzięki czemu zapewnia bardzo wysoki poziom świadczonych usług. Dzięki wdrożonym systemom IT spółka jest jedynym przewoźnikiem kolejowym w Polsce, którego Klienci posiadają możliwość śledzenia przesyłek w czasie rzeczywistym.

Nowoczesne rozwiązania technologiczne oraz innowacyjna logistyka kolejowa sprawia, że możliwe jest świadczenie usługi przewozów całopociągowych, jak również przewozów pojedynczych wagonów, co buduje wysoką pozycję konkurencyjną spółki na rynku przewozów kolejowych.

LOTOS Kolej jako przewoźnik kolejowy rzeczy jest w Polsce:

- liderem na rynku przewozów kolejowych w obszarze przewozów towarów niebezpiecznych,
- wiceliderem na rynku przewozów kolejowych rzeczy (w ujęciu wg pracy przewozowej),
- wiceliderem na rynku przewozów intermodalnych.

Otwartość, innowacyjność, transparentność oraz wysokie standardy pracy pozwalają spółce LOTOS Kolej zapewniać wysoki poziom usług świadczonych dla Grupy Kapitałowej LOTOS oraz innych klientów z obszaru Unii Europejskiej.

3.7. OCHRONA ŚRODOWISKA

Grupa LOTOS S.A. od ok. dwóch lat realizuje zobowiązania zawarte w podpisanej [Deklaracji polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju](#), zarówno w odniesieniu do zapewnienia działania instalacji produkcyjnych w pełnej zgodności z wymogami ochrony środowiska, jak i w uwzględnianiu w planach rozwojowych innowacyjnych projektów technologicznych. Grupa LOTOS S.A. wdraża takie rozwiązania techniczne, które z punktu widzenia oddziaływania środowiskowego i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych spełniają restrykcyjne wymagania najlepszych dostępnych technik.

- Studia porównawcze firmy konsultingowej Solomon Associates (przygotowującej najważniejszy w świecie ranking rafinerii) zaprezentowane we wrześniu 2013 roku, usytuowały Grupę LOTOS S.A. w kategorii „efektywność energetyczna” wśród rafinerii na świecie na początku pierwszego kwartylu oraz na pierwszym miejscu w Europie Środkowej i Południowej.

Instalacja hydrokraking (MHC) Grupy LOTOS S.A. osiąga dla stosowanego rodzaju wsadu stopień konwersji na poziomie 90% vs. zakładana przez licencjodawcę wartość 60%.

- W 2013 roku rozszerzono zakres stosowania gazu ziemnego w sieci rafineryjnego gazu opałowego. Znaczące zwiększenie zastosowania błękitnego paliwa w systemie energetycznym rafinerii Grupy LOTOS S.A. oraz jako surowca do produkcji wodoru, wymiana pieców na dwóch instalacjach produkcyjnych oraz zwracanie gazów zrzutowych do sieci opałowej umożliwiły osiągnięcie wyników lepszych niż zakładane w realizacji celu strategicznego dotyczącego emisji dwutlenku węgla. Na koniec 2013 roku średnia dla tego parametru wyniosła 31,3 kg CO₂/CWT, wobec planowanych 33,8 kg CO₂/CWT.

Tabela 24. Emisja substancji do atmosfery w 2013 roku

Działanie	Redukcja wielkości emisji w 2013 roku [t]			
	CO ₂	SO ₂	Pył	NO _x
Zastąpienie oleju opałowego dostrzykiem gazu ziemnego do sieci gazu opałowego	35 000	1 960	150	190
Zastąpienie oleju opałowego gazem ziemnym w elektrociepłowni	68 000	1 420	60	220
Zastąpienie benzyny lekkiej/LPG gazem ziemnym w HGU	82 000	0	0	0
Razem	185 000	3 380	210	410

- Grupa LOTOS S.A. monitoruje oddziaływanie infrastruktury Grupy Kapitałowej na środowisko w sposób wykraczający poza obowiązkowe działania w tym zakresie. W celu ograniczenia ryzyka oddziaływania na środowisko Spółka kontynuowała zapoczątkowany w 2012 roku przegląd dokumentacji stacji paliwowych, który w raportowanym roku objął 70% stacji (vs. 30% w 2012 roku). Wytypowano stacje paliw, dla których zlecona zostanie ocena oddziaływania na otoczenie, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000.

- Spółka dąży do utrzymywania poziomu zanieczyszczeń w odprowadzanych strumieniach oczyszczonych ścieków i wód na możliwie najniższym poziomie. W roku 2013 i w latach wcześniejszych, średnioroczny stosunek ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do sąsiadujących z gdańską rafinerią zbiorników wodnych do wielkości dopuszczalnej monitorowanych wskaźników (poza jednym wyjątkiem) kształtował się na bezpiecznym poziomie. Wspomnianym wyjątkiem była zawartość boru, wyższa o 50% od wartości dopuszczalnej, co wynika z charakteru ścieków dostarczanych z zewnątrz.

3.8. OSIĄGNIĘCIA W DZIEDZINIE BADAŃ I ROZWOJU

Działalność badawczo-rozwojowa Grupy Kapitałowej LOTOS związana była z dalszą optymalizacją technologii produktów z Bloku Olejowego. Najważniejszym osiągnięciem w dziedzinie badań i rozwoju technicznego w 2013 roku było opracowanie technologii produkcji oraz wyprodukowanie i sprzedaż oleju typu Bright Stock o podwyższonym wskaźniku lepkości nie niższym niż 95. Podwyższenie wskaźnika lepkości uzyskano poprzez zastosowanie pozostałości z frakcji parafinowej.

W zakresie technologii związanych z produkcją asfaltów drogowych:

- W 2013 roku dokonano przemysłowej walidacji nowego wyrobu MODBIT 45/80-55 CR - asfaltu modyfikowanego polimerami z dodatkiem gumy (odzyskanej z odpadów gumowych), przeznaczonego do budowy trwałych i ekologicznych dróg.
- Zrealizowane w roku 2013 prace badawczo-rozwojowe koncentrowały się na innowacyjnych wyrobach przeznaczonych do budowy nowoczesnych nawierzchni asfaltowych w oparciu o rozwój asfaltów modyfikowanych gumą w zakresie technologii i możliwości zastosowania.

Laboratoryjna walidacja asfaltu MODBIT 25/55-60 CR potwierdziła możliwość jego stosowania jako rozwiązania minimalizującego skutki usztywnienia się konstrukcji drogowej w okresie występowania bardzo niskiej temperatury oraz asfalty modyfikowane zaawansowanymi technicznie polimerami poliuretanowymi.

W 2013 roku prowadzono prace rozwojowe nad wytwarzanymi produktami olejowymi. W ramach najważniejszych działań w dziedzinie badań i rozwoju środków smarowych w 2013 roku:

- zakończono badania olejów hydraulicznych L-HV na zgodność z wymaganiami Denison HF-0 celem pozyskania Aprobaty,
- prowadzono badania eksploatacyjne olejów do stacjonarnych silników zasilanych gazem ziemnym pod kątem uzyskania formalnego dopuszczenia ich do stosowania przez wybranych producentów silników,
- wprowadzono nowe klasy olejów silnikowych i przemysłowych dostosowane do warunków klimatycznych na rynkach eksportowych,
- przedłużono 27 Aprobat dla olejów smarowych,
- uzyskano 16 Aprobat dla nowych olejów.

3.9. ISTOTNE WYDARZENIA W 2013 ROKU

Tabela 25. Zestawienie podsumowujące istotnych wydarzeń dla Grupy Kapitałowej LOTOS w 2013 roku

Okres	Wydarzenie
Styczeń – Luty	<ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie sprzedaży paliw lotniczych na lotnisku Okęcie • Umowa z LOTOS Geonafta na dostawy 100 tysięcy ton ropy naftowej rocznie do rafinerii Grupy LOTOS SA
Marzec – Kwiecień	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoczęcie postoju remontowego Wiosna 2013
Maj – Czerwiec	<ul style="list-style-type: none"> • Zakończenie postoju remontowego i uruchomienie nowych pieców instalacji 200 • Air BP oraz Grupa LOTOS zawarły porozumienie o utworzeniu spółki joint venture LOTOS Air BP
Lipiec – Sierpień	<ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie instalacji odzysku gazów zrzutowych oraz instalacji VRU – odzysk odpadów • Umowa z PGNiG o wspólnych poszukiwaniach na obszarze koncesyjnym Kamień Pomorski
Wrzesień – Październik	<ul style="list-style-type: none"> • Rafineria Grupy LOTOS została uznana za najbardziej efektywną energetycznie rafinerię w Europie Środkowej i Południowej w 2012 roku, wg rankingu Solomon Associates • Podpisanie porozumienia między Polskimi Inwestycjami Rozwojowymi S.A. (PIR) oraz LOTOS Petrobaltic S.A. dotyczącego finansowania projektu inwestycyjnego związanego z zagospodarowaniem złoża ropy naftowej B8 na Morzu Bałtyckim • Przywrócenie zdolności produkcyjnych platformy PG -1 po remoncie podnoszącym jej wydajność
Listopad – Grudzień	<ul style="list-style-type: none"> • Umowa LOTOS Norge z Centrica Norge w sprawie nabycia udziałów w 14 koncesjach na szelfie norweskim - pakiet Heimdal • Podpisanie porozumienia z Grupą AZOTY S.A. w celu wykonania pełnego studium wykonalności kompleksu petrochemicznego (podpisanie również wstępnego porozumienia z Polskimi Inwestycjami Rozwojowymi, jako potencjalnym inwestorem finansowym przy realizacji ww. przedsięwzięcia) • Podpisanie umowy z PGNiG na sprzedaż ropy naftowej dla rafinerii w Gdańsku • Zakup nowej platformy wiertniczej

3.10. ISTOTNE UMOWY ORAZ POSTĘPOWANIA SĄDOWE W 2013 ROKU

3.10.1. UMOWY ZNACZĄCE DLA DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

Tabela 26. Umowy znaczące dla działalności Grupy Kapitałowej

Lp	Kontrahent	Data	Przedmiot umowy/największej umowy	Szacunkowa wartość netto wszystkich umów (zł)	Szerzej opisane	Link
1	Grupa Kapitałowa ADM	15.01.2013	Zakup biokomponentu	745 mln ²	Raport bieżący 2/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.705/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_spolkami_grupy_kapitalowej_adm
2	AB LOTOS Geonaftha	17.01.2013	Zakup ropy naftowej	822 mln ²	Raport bieżący 3/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.706/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umowy_na_dostawy_ropy_naftowej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_spolka_ab_lotos_geonaftha
3	Grupa Kapitałowa Neste	22.01.2013	Sprzedaż benzyny	813 mln ²	Raport bieżący 5/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.709/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_spolkami_grupy_kapitalowej_neste
4	DEVONOIL S.A.	26.04.2013	Zakup ropy naftowej	874 mln ¹	Raport bieżący 10/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.716/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_devonoil_sa
5	Grupa Kapitałowa Statoil	28.06.2013	Zakup ropy naftowej	819 mln ¹	Raport bieżący 17/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.726/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_umowy_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_spolkami_grupy_kapitalowej_statoil
6	VITOL S.A.	28.08.2013	Zakup ropy naftowej	859 mln ²	Raport bieżący 18/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.728/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_umowy_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_vitol_sa
7	BP Oil International Limited	28.08.2013	Sprzedaż benzyny surowej	668 mln ¹	Raport bieżący 19/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.729/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_bp_oil_international_limited
8	Grupa Kapitałowa Shell	25.09.2013	Zakup ropy naftowej	714 mln ¹	Raport bieżący 20/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.732/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_spolkami_grupy_kapitalowej_shell
9	Petraco Oil Company Ltd.	24.10.2013	Niekontynuowanie umowy na zakup ropy naftowej	17 700 mln	Raport bieżący 22/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.736/raporty_i_dane/raporty_biezace/niekontynuowanie_umowy_na_dostawy_ropy_naftowej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_petraco_oil_company_ltd

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

Lp	Kontrahent	Data	Przedmiot umowy/największej umowy	Szacunkowa wartość netto wszystkich umów (zł)	Szerzej opisane	Link
10	Mercuria Energy Trading SA	24.10.2013	Wypowiedzenie umowy na zakup ropy naftowej	746 mln	Raport bieżący 23/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.737/raporty_i_dane/raporty_biezace/wypowiedzenie_umowy_na_dostawy_ropy_naftowej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_mercuria_energy_trading_sa
11	DEVONIL S.A.	28.10.2013	Zakup ropy naftowej	865 mln ¹	Raport bieżący 24/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.738/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_umowy_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_devonil_sa
12	Mercuria Energy Trading SA	04.12.2013	Zakup ropy naftowej	822 mln ¹	Raport bieżący 29/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.747/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_umowy_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_mercuria_energy_trading_sa
13	Tatneft Europe AG	06.12.2013	Zakup ropy naftowej	18 000 mln	Raport bieżący 30/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.749/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umowy_znaczacej_pomiedzy_tatneft_europe_ag_a_grupa_lotos_sa
14	Mercuria Energy Trading SA	16.12.2013	Sprzedaż ciężkiego oleju opałowego	755 mln ¹	Raport bieżący 31/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.750/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_umowy_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_mercuria_energy_trading_sa
15	PGNiG S.A.	20.12.2013	Zakup ropy naftowej	3 200 mln	Raport bieżący 34/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.756/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umowy_znaczacej_pomiedzy_pgnig_sa_a_grupa_lotos_sa
16	Grupa Kapitałowa Shell	20.12.2013	Sprzedaż paliw płynnych	4 120 mln ¹	Raport bieżący 35/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.757/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_kapitalowa_shell_a_grupa_lotos_sa
17	Rosneft Oil Company	20.12.2013	Zakup ropy naftowej	18 000 mln	Raport bieżący 36/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.758/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umowy_znaczacej_pomiedzy_rosneft_oil_company_a_grupa_lotos_sa
18	VITOL S.A.	23.12.2013	Zakup ropy naftowej	6 000 mln	Raport bieżący 37/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.759/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umowy_znaczacej_pomiedzy_vitol_sa_a_grupa_lotos_sa
19	O.W. Supply & Trading SA	30.12.2013	Sprzedaż paliw płynnych	715 mln ¹	Raport bieżący 38/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.760/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_ow_supply_trading_sa_a_grupa_lotos_sa
20	Grupa kapitałowa BP	31.12.2013	Sprzedaż paliw płynnych	1 300 mln ¹	Raport bieżący 39/2013	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.761/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_spolkami_grupy_kapitalowej_bp

1) łączna wartość umów z podmiotem od publikacji ostatniego raportu bieżącego (zawarcie umowy opisywanej spowodowało przekroczenie wartościowe kryterium umowy znaczącej)

**Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS
za rok 2013**

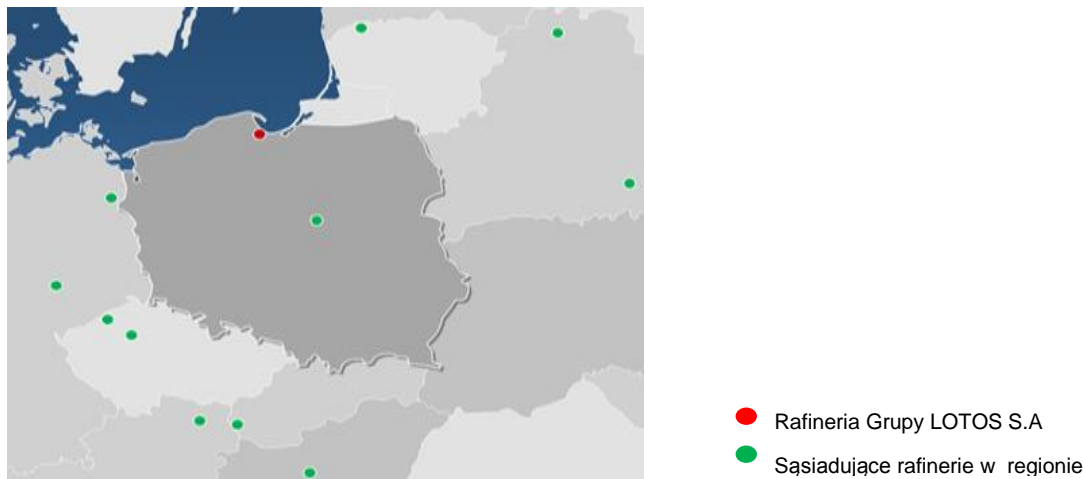
Lp	Kontrahent	Data	Przedmiot umowy/największej umowy	Szacunkowa wartość netto wszystkich umów (zł)	Szerzej opisane	Link
----	------------	------	-----------------------------------	---	-----------------	------

2) łączna wartość umów z podmiotem w ciągu 12 miesięcy poprzedzających umowę (zawarcie umowy opisywanej spowodowało przekroczenie wartościowe kryterium umowy znaczącej)

Zakup surowca

Geograficzne Położenie rafinerii Grupy LOTOS S.A. nad Morzem Bałtyckim (w pobliżu portów Primorsk i Ust Ługa, z których eksportowane są morskie ładunki ropy Urals oraz dostęp do dostaw rurociągowych tej ropy poprzez rurociąg „Przyjaźń”), ilość dostępnych na rynku ładunków ropy Urals a także schemat technologiczny rafinerii w Gdańsku sprawiają, że kierunek rosyjski jest głównym i najbardziej ekonomicznie uzasadnionym kierunkiem zaopatrzenia w ropę naftową gdańskiej rafinerii.

Rysunek 47. Nadmorskie położenie rafinerii Grupy LOTOS S.A. w Gdańsku na tle sąsiadów

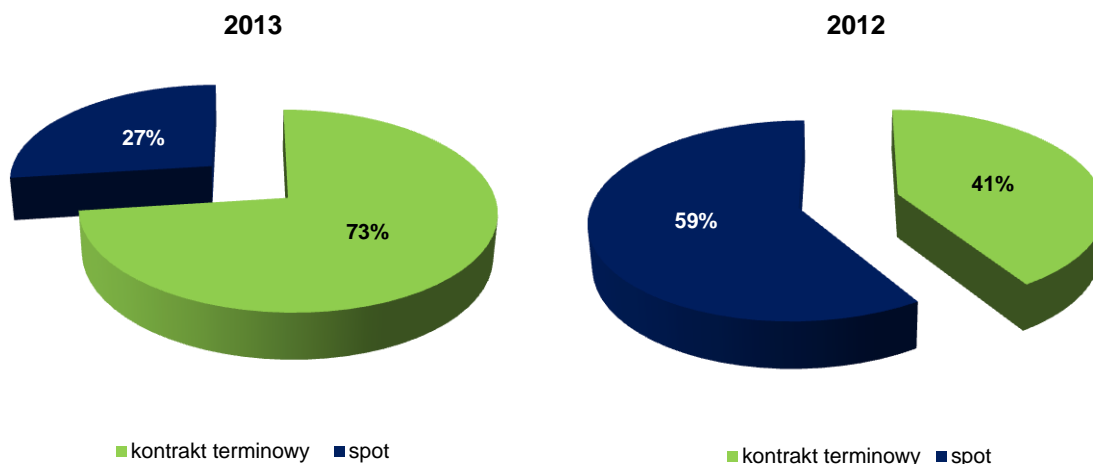

W 2013 roku, w okresach gdy cena ropy Urals umacniała się względem Dated Brent na skutek wyższego popytu na ropę rosyjską zgłaszanego przez europejskie rafinerie lub ograniczonej podaży ropy Urals, spowodowanej m.in. rosnącym przerobem surowca przez rafinerie rosyjskie i większym eksportem rosyjskich wolumenów realizowanym na kierunku dalekowschodnim, spółka wykorzystując swoje dogodne położenie logistyczne, mocne kompetencje handlowe i elastyczność rafinerii zwiększała udział alternatywnych rop w przerobie (m.in. na przełomie lipca i sierpnia 2013 roku, kiedy spread Urals Rdam vs fwd Dated Brent był dodatni udział innych niż rosyjska gatunków rop w przerobie gdańskiej rafinerii zwiększył się do 25%).

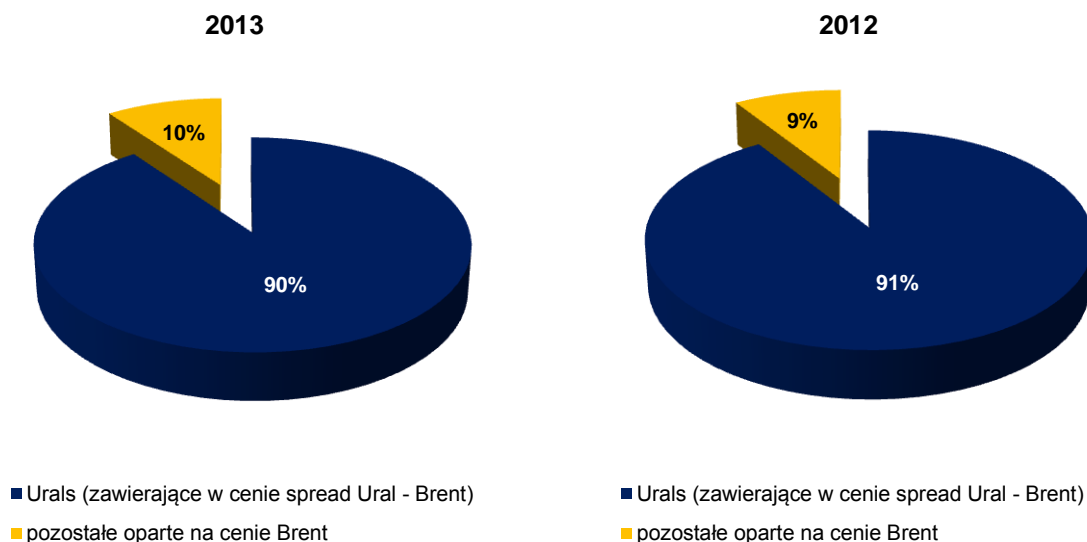
W 2013 roku Spółka dokonała rewluacji ekonomiki obowiązujących umów terminowych na dostawy ropy rosyjskiej w wyniku czego zdecydowano się na zakończenie współpracy z ówczesnymi kontrahentami na obowiązujących wówczas warunkach o rozpoczęcie negocjacji zmierzających do podpisania nowych umów terminowych. Dzięki podjętym działaniom zawarto nowe kontrakty terminowe zawierające zarówno dogodniejsze warunki logistyczne realizowanych dostaw jak również atrakcyjniejsze warunki cenowe.

W 2013 roku Spółka zawarła umowy znaczące i transakcje spot na dostawy surowca do rafinerii zespółką Devonil S.A., grupą Statoil, Shell, spółką Vitol S.A., Mercuria Trading Energy S.A., Tatneft Europe AG, Rosneft Oil Company, PGNiG S.A. oraz spółką ze swej grupy kapitałowej AB LOTOS Geonafta.

Rysunek 48. Zakup ropy naftowej na podstawie kontraktów terminowych vs. transakcje spot

Rysunek 49. Struktura zakupu ropy naftowej w rozbiciu na ogólną formułę cenową rynku ARA

Sprzedaż do koncernów

W 2014 roku Spółka będzie dostarczać paliwo do koncernów: Statoil, Shell, BP oraz Lukoil. Realizacji założeń wolumenowych towarzyszy wybór optymalnej, czyli gwarantującej realizację najwyższej marży, struktury klientów.

Mimo niesprzyjającym warunkom makroekonomicznym, tj. w sytuacji malejącej liczby koncernów międzynarodowych posiadających w Polsce zorganizowane sieci stacji paliw, Grupa Kapitałowa LOTOS będzie dążyć do utrzymania 30% udziału w hurtowym rynku paliw w najbliższych latach poprzez utrzymanie dotychczasowego poziomu współpracy z największymi klientami i poszerzanie współpracy z sieciami hipermarketów przy jednoczesnym poszukiwaniu możliwości maksymalizowania uzyskiwanych marż.

Grupa Kapitałowa LOTOS to producent paliw o ugruntowanej pozycji rynkowej, posiadający dobrze zbudowane i stale rozwijane relacje handlowe z największymi klientami na krajowym rynku. Dotychczas realizowana skala współpracy m.in. w sektorze B2B potwierdza wiarygodność koncernu, jako dostawcy wysokiej jakości paliw, który wywiązuje się z podjętych zobowiązań w zakresie terminowości i ciągłości dostaw produktów. Koncern dysponuje

rozbudowaną siatką logistyczną, rozwijaną z uwzględnieniem geograficznej struktury konsumpcji paliw. Grupa oferuje rynkowy poziom cen przy wysokim poziomie serwisu, w tym rozwiązań technicznych usprawniających współpracę (elektroniczna wymiana danych, e-faktury).

3.10.2. ISTOTNE TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI NA WARUNKACH INNYCH NIŻ RYNKOWE

W roku zakończonym 31 grudnia 2013 roku nie zawierano transakcji z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe.

3.10.3. UMOWA Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

Na podstawie uchwały Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. z 31 października 2012 roku podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych Spółki za lata 2013, 2014 oraz 2015 została spółka Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., wpisana na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych prowadzoną przez KIBR pod numerem 130.

Grupa LOTOS S.A. w dniu 30 lipca 2013 roku zawarła umowę z firmą Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. z siedzibą w Warszawie m.in. o dokonanie:

- przeglądu jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych za I półrocza w latach 2013-2015,
- badania jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych w latach 2013-2015.

**Tabela 27. Łączne wynagrodzenie należne z tytułu badania, przeglądów oraz procedur weryfikacyjnych
(tys. zł)**

	2013	2012
Badanie rocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy LOTOS S.A.	215	351
Badanie rocznych jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych wybranych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS ⁽¹⁾	982	971
Usługi poświadczające, w tym:	472	555
- <i>przegląd półrocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy LOTOS S.A.</i>	136	284
Usługi doradztwa podatkowego	156	217
Pozostałe usługi	107	139
Razem	1 932	2 233

¹⁾ wynagrodzenie za badanie wybranych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS jest płacone na podstawie odrębnych umów zawartych pomiędzy podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych i każdą z wybranych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS

3.10.4. POSTĘPOWANIA TOCZĄCE SIĘ PRZED SĄDEM, ORGANEM WŁAŚCIWYM DLA POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO LUB ORGANEM ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

W 2013 roku nie toczyły się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej postępowania dotyczące zobowiązań albo wierzytelności Grupy LOTOS S.A. ani spółek od niego zależnych, których wartość dotycząca spółek Grupy Kapitałowej LOTOS stanowiłaby co najmniej 10 % kapitałów własnych Spółki. Istotne sprawy sądowe zostały przedstawione w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym w nocy 35.1 Dodatkowych informacji i objaśnień.

4. SYTUACJA FINANSOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

4.1. OMÓWIENIE PODSTAWOWYCH WIELKOŚCI EKONOMICZNO-FINANSOWYCH ORAZ OCENA ISTOTNYCH CZYNNIKÓW I NIETYPOWYCH ZDARZEŃ

4.1.1. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

Wynik operacyjny

W 2013 roku przychody ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosły 28.597,3 mln zł (-13,6% vs. 2012), głównie w związku z niższym o 8,1% wolumenem sprzedaży, niższymi notowaniami produktów naftowych na rynkach światowych oraz niższym średniorocznym kursem dolara (-3,1% vs. 2012). Średni przychód netto ze sprzedaży przypadający na 1 tonę sprzedanego wolumenu w 2013 roku wyniósł 3.062 zł/t (-198 zł/t, -6,1% vs. 2012).

Tabela 28. Dane makroekonomiczne

USD/bbl	2013	2012	2011	2013 / 2012
Notowania DATED Brent FOB	108,62	111,62	111,26	-2,7%
Spread Brent vs. Ural	0,96	1,27	1,68	-24,4%
Modelowa marża rafineryjna	5,70*	8,45*	3,41	-32,5

* według nowej metodologii liczenia marży rafineryjnej

Marża z notowań (USD/t)	2013	2012	2011	2013 / 2012
Benzyna	162,21	190,5	142,91	-14,9%
Benzyna surowa	76,65	88,41	85,06	-13,3%
Olej Napędowy (10 ppm)	120,88	140,13	118,88	-13,7%
Lekki Olej Opałowy	101,7	109,93	91,68	-7,5%
Paliwo lotnicze	164,36	179,85	169,8	-8,6%
Ciężki olej opałowy	-233,8	-217,33	-235,84	-7,6%

Waluta (USD/PLN)	2013	2012	2011	2013 / 2012
Kurs dolara na koniec okresu	3,01	3,1	3,42	-2,9%
Średni kurs dolara	3,16	3,26	2,96	-3,1%

Wolumen sprzedaży produktów, towarów i materiałów ropopochodnych w 2013 roku w Grupie Kapitałowej LOTOS wyniósł 9.339,6 tys. ton (-818,0 tys. ton vs. 2012). Największy spadek nastąpił w grupie olejów napędowych i asfaltów. Związane jest to przede wszystkim ze słabszą koniunkturą na rynku krajowym.

Tabela 29. Wyniki operacyjne Grupy Kapitałowej LOTOS (mln zł)

	2013	2012	2011	2013-2012	2013/2012
Wolumen sprzedaży (tys.ton)	9 339,6	10 157,6	10 021,0	-818,0	-8,1%
Przychody ze sprzedaży	28 597,3	33 111,0	29 259,6	-4 513,7	-13,6%
Koszt własny sprzedaży	-26 913,2	-30 340,0	-26 572,4	3 426,8	-11,3%
Zysk na sprzedaży	1 684,1	2 771,0	2 687,2	-1 086,9	-39,2%
Koszty sprzedaży	-1 106,7	-1 052,0	-1 000,3	-54,7	5,2%
Koszty ogólnego zarządu	-434,0	-446,4	-432,3	12,4	-2,8%
Pozostałe przychody operacyjne	30,3	42,0	41,7	-11,7	-27,9%
Pozostałe koszty operacyjne	-40,7	-1 084,5	-337,9	1 043,8	-96,2%
Efekt rozliczenia stopniowego przejęcia kontroli (AB LOTOS Geonafta)	0,0	61,7	126,4	-61,7	-100,0%
Utrata kontroli nad jednostką zależną	13,5	21,0	0,7	-7,5	-35,7%
Zysk operacyjny	146,5	312,8	1 085,5	-166,3	-53,2%
EBIT LIFO	523,1	367,7	94,3	155,4	42,3%

Koszt własny sprzedaży w 2013 roku wyniósł w Grupie Kapitałowej 26.913,2 mln zł (-11,3% vs. 2012). Jednostkowy koszt własny w 2013 roku wyniósł 2.882 zł/t (-105 zł/t; -3,5% vs. 2012). Jednostkowa marża na sprzedaży w 2013 roku była na poziomie 180 zł/t (-34,1% vs. 2012). Skonsolidowany zysk na sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w 2013 roku wyniósł 1.684,1 mln zł (-1.086,9 mln zł vs. 2012).

Wzrost kosztów sprzedaży o 54,7 mln zł (+5,2% vs. 2012) był głównie skutkiem zmiany zasad funkcjonowania i rozliczania stacji paliw w spółce LOTOS Paliwa oraz wzrostu kosztów sponsoringu sportowego i reklamy w mediach w Jednostce Dominującej.

Koszty ogólnego zarządu obniżyły się o 12,4 mln zł (-2,8% vs. 2012) głównie w obszarze wydobywczym.

Ujemny wynik na pozostałej działalności operacyjnej w 2013 roku wyniósł -10,4 mln zł i zawierał między innymi odpis aktualizujący wartość aktywów związanych ze złożem B-28 w wysokości -26,8 mln zł, odpisy aktualizujące wartość stacji paliw w kwocie -11,9 mln zł, odpisy aktualizujące aktywa na Litwie związane ze złożami spółek Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafta w wysokości -26,4 mln zł oraz odwrócenie odpisów aktualizujących wartość aktywów związanych ze złożami B-4 i B-6 wniesionych aportem do spółki Baltic-Gas na poziomie 48,3 mln zł. Ujemny wynik 2012 roku na poziomie -1.042,5 mln zł uwzględniał przede wszystkim odpis aktualizujący posiadane przez spółkę LOTOS Exploration and Production Norge AS udziały w zasobach węglowodorów w ramach nabytych koncesji wydobywczych obejmujących projekt zagospodarowania złoża YME w kwocie 935,2 mln zł.

Zysk operacyjny Grupy Kapitałowej LOTOS za 2013 roku zawiera efekt utraty kontroli nad jednostką zależną (sprzedaż 50% udziałów spółki LOTOS Tank Sp. z o.o.) powiększający wynik operacyjny o 13,5 mln zł.

Grupa Kapitałowa LOTOS wykazała za 2013 rok zysk operacyjny na poziomie 146,5 mln zł (-166,3 mln zł; -53,2% vs. 2012), na który składały się:

- zysk operacyjny w segmencie wydobywczym w wysokości 153,9 mln zł,
- zysk operacyjny w segmencie produkcji i handlu w wysokości 13,9 mln zł.

Segmenty operacyjne

Tabela 30. Wyniki operacyjne segmentu wydobywczego (mln zł)

	2013	2012	2011	2013-2012	2013/2012
Sprzedaż ropy naftowej (tys.ton)	233,8	270,0	233,4	-36,2	-13,4%
Sprzedaż gazu (mln m3)	11,5	10,4	9,6	1,1	10,6%
Przychody ze sprzedaży	623,9	759,8	582,3	-135,9	-17,9%
Zysk/(strata) operacyjny/(a)	153,9	-675,2	21,7	829,1	-
Amortyzacja	147,2	137,9	120,0	9,3	6,7%
EBITDA	301,1	-537,3	141,7	838,4	-

Na niższe przychody segmentu wydobywczego w 2013 roku (-17,9% vs. 2012) wpływ miały przede wszystkim: niższy o 13,4% wolumen sprzedaży ropy naftowej (związany z tymczasową eksploatacją złoża B8 na Morzu Bałtyckim w I półroczu 2012 roku) oraz niższe ceny ropy na skutek niższych notowań ropy Brent (-2,7% vs. 2012) i niższego średniorocznego kursu dolara (-3,1% vs. 2012).

W segmencie wydobywczym uzyskano w 2013 roku zysk operacyjny na poziomie 153,9 mln zł, tj. wyższy o 829,1 mln zł od wyniku w roku 2012, który uwzględniał odpis z tytułu utraty wartości aktywów związanych ze złożem YME w kwocie 935,2 mln zł, odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości koncesji z tytułu poszukiwań na złożach norweskich w kwocie 74,5 mln zł, odpis aktualizujący wartość aktywów w AB Geonafta z tytułu utraty wartości licencji na poziomie 14,5 mln zł oraz zawierał efekt ostatecznego rozliczenia nabycia udziałów spółki UAB Manifolds w kwocie 61,7 mln zł.

Tabela 31. Wyniki operacyjne segmentu produkcji i handlu (mln zł)

	2013	2012	2011	2013-2012	2013/2012
Wolumen sprzedaży (tys.ton)	9 327,3	10 066,8	9 929,8	-739,5	-7,3%
Przychody ze sprzedaży	28 587,3	32 899,9	29 062,3	-4 312,6	-13,1%
Zysk operacyjny	13,9	984,1	1 061,3	-970,2	-98,6%
Amortyzacja	500,8	520,1	480,3	-19,3	-3,7%
EBITDA	514,7	1 504,2	1 541,6	-989,5	-65,8%

Spadek przychodów ze sprzedaży segmentu produkcji i handlu w 2013 roku (vs. 2012) wynika głównie z niższego o 7,3% wolumenu sprzedaży w tym segmencie, z niższej o 6,2% średniej ceny sprzedaży związanej z niższymi notowaniami produktów naftowych na rynkach światowych oraz niższym średniorocznym kursem dolara.

Niski wynik operacyjny segmentu produkcji i handlu w 2013 roku jest skutkiem przede wszystkim:

- niskich marż z notowań dla paliw i ciężkiego oleju opałowego,
- niskiego średniorocznego kursu dolara,
- niskiego dyferencjału dla ropy rosyjskiej,
- mniejszego niż w 2012 roku wolumenu sprzedaży, a szczególnie z własnej produkcji,
- niższej marży na sprzedaży pozostałych produktów rafineryjnych,
- kosztu przeprowadzonego w I półroczu postępu remontowego rafinerii w Gdańsku (ok. 92,1 mln zł),
- stosowanej w Grupie metody średniej ważonej dla wyceny rozchodu zapasów, wpływającej w 2013 roku na spadek wyniku operacyjnego.

Wynik netto

Tabela 32. Wyniki netto Grupy Kapitałowej LOTOS (mln zł)

	2013	2012	2011	2013-2012	2013/2012
Zysk operacyjny	146,5	312,8	1 085,5	-166,3	-53,2%
Przychody finansowe	135,1	302,0	22,3	-166,9	-55,3%
Koszty finansowe	-342,6	-248,4	-559,3	-94,2	37,9%
Udziały w zyskach jednostek współkontrolowanych wycenianych metodą praw własności	-1,0	0,0	2,9	-1,0	-
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem	-62,0	366,4	551,4	-428,4	-
Podatek dochodowy	101,4	561,5	97,9	-460,1	-81,9%
Zysk netto	39,4	927,9	649,3	-888,5	-95,8%

Główne czynniki wpływające na wynik działalności finansowej w wysokości -207,5 mln zł:

- ujemny wynik skompensowania odsetek od zadłużenia, przychodów odsetkowych i prowizji w wysokości -205,1 mln zł, (w 2012: -218,0 mln zł).
- ujemne różnice kursowe (związane głównie z wyceną kredytów pożyczek) w wysokości -115,6 mln zł, (w 2012: +156,1 mln zł),
- dodatni efekt wyceny i rozliczenia instrumentów pochodnych zabezpieczających ryzyko rynkowe na poziomie +112,9 mln zł, (w 2012: +117,8 mln zł),

Grupa LOTOS S.A. od 1 stycznia 2011 roku wdrożyła zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych w odniesieniu do kredytów walutowych przeznaczonych na finansowanie Programu 10+ wyznaczonych na instrument zabezpieczający dla przyszłych transakcji sprzedaży produktów naftowych denominowanych w USD. W związku z tym, w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2013 roku wartość dodatnich różnic kursowych odniesionych na kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych wyniosła 120,8 mln zł.

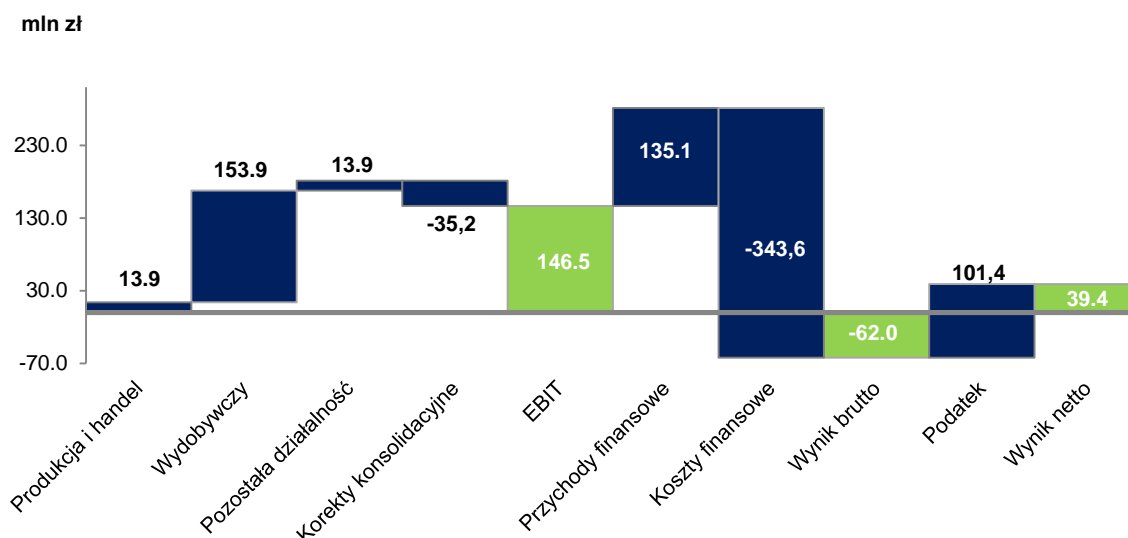
Efekt wyceny i rozliczenia transakcji zabezpieczających ryzyko rynkowe w 2013 roku w Grupie Kapitałowej LOTOS wynoszące 112,9 mln zł zawiera:

- nadwyżkę dodatniego rozliczenia i wyceny instrumentów pochodnych z tytułu transakcji zabezpieczających poziom kursów walutowych na poziomie 63,5 mln zł,
- dodatni efekt rozliczenia i wyceny transakcji zabezpieczających poziom cen produktów naftowych w wysokości 28,2 mln zł,
- dodatni efekt rozliczenia i wyceny transakcji IRS zabezpieczających poziom stopy procentowej w kwocie 15,1 mln zł,
- dodatni efekt rozliczenia i wyceny kontraktów futures zabezpieczających ceny uprawnień do emisji CO₂ w wysokości 6,1 mln zł.

Podatek dochodowy od osób prawnych (część odroczonego związana głównie z odpisami aktualizującymi w segmencie wydobywczym) powiększył zysk przed opodatkowaniem o 101,4 mln zł.

Zysk netto Grupy Kapitałowej LOTOS za 2013 roku wyniósł 39,4 mln zł (-888,5 mln zł vs. 2012).

Rysunek 50. Analiza skonsolidowanego wyniku finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS

4.1.2. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

Tabela 33. Pozycja finansowa – aktywa (mln zł)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	zmiana w 2013	%
Aktywa (mln zł)	20 299,6	20 027,6	20 396,6	272,0	1,4%
Aktywa trwałe	12 038,8	11 509,8	11 582,2	529,0	4,6%
Rzeczowe aktywa trwałe	10 048,4	9 685,9	10 523,5	362,5	3,7%
Wartość firmy	46,7	46,7	46,7	0,0	0,0%
Pozostałe aktywa niematerialne	686,2	548,7	475,6	137,5	25,1%
Jednostki wyceniane metodą praw własności	66,2	0,0	0,0	66,2	-
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	980,3	1 121,3	400,1	-141,0	-12,6%
Pozostałe aktywa długoterminowe	211,0	107,2	136,3	103,8	96,8%
Aktywa obrotowe	8 260,0	8 515,4	8 705,3	-255,4	-3,0%
Zapasy	5 731,9	5 966,2	5 855,8	-234,3	-3,9%
Należności z tytułu dostaw i usług	1 594,7	1 632,9	2 071,3	-38,2	-2,3%
Należności z tytułu podatku dochodowego	30,7	90,6	132,9	-59,9	-66,1%
Pochodne instrumenty finansowe	73,9	121,3	37,2	-47,4	-39,1%
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	325,1	436,1	224,4	-111,0	-25,5%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	503,7	268,3	383,7	235,4	87,7%
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	0,8	2,4	109,1	-1,6	-66,7%

Na dzień 31 grudnia 2013 roku suma bilansowa Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosła 20.299,6 mln zł (+272,0 mln zł vs. 31 grudnia 2012 roku).

Główne zmiany w pozycjach aktywów:

- wyższy o 362,5 mln zł poziom rzeczowych aktywów trwałych związany głównie z nabyciem aktywów Heimdal oraz utworzonym aktywem z tytułu likwidacji kopalni ropy naftowej w związku z nabyciem Heimdal,

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

- wzrost o 137,5 mln zł pozostałych aktywów niematerialnych dotyczy przede wszystkim norweskich koncesji poszukiwawczych na Morzu Północnym,
- wzrost o 103,8 mln zł poziomu pozostałych aktywów długoterminowych, głównie na skutek zablokowanych środków pieniężnych dotyczących zawartego porozumienia między stronami zaangażowanymi w realizację projektu YME w Norwegii,
- spadek o 141,0 mln zł aktywów z tytułu podatku odroczonego, przede wszystkim w segmencie wydobywczym,
- niższa o 234,3 mln zł wycena zapasów związana z niższym wolumenem zapasów obowiązkowych, niższymi cenami produktów i ropy oraz mniejszymi zapasami półproduktów w Jednostce Dominującej, które w 2012 roku były gromadzone na potrzeby remontu postojowego,
- spadek o 111,0 mln zł poziomu pozostałych aktywów krótkoterminowych, głównie należności budżetowych innych niż podatek dochodowy (podatek od towarów i usług),
- wzrost o 235,4 mln zł stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

Tabela 34. Pozycja finansowa – kapitał własny i zobowiązania (mln zł)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	zmiana w 2013	%
Kapitał własny i zobowiązania (mln zł)	20 299,6	20 027,6	20 396,6	272,0	1,4%
Kapitał własny	9 189,6	9 066,4	7 782,4	123,2	1,4%
Kapitał podstawowy	129,9	129,9	129,9	0,0	0,0%
Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	1 311,3	1 311,3	1 311,3	0,0	0,0%
Kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	61,0	-36,8	-419,3	97,8	-265,8%
Zyski zatrzymane	7 666,8	7 627,4	6 700,4	39,4	0,5%
Różnice kursowe z przeliczenia	20,3	33,9	59,1	-13,6	-40,1%
Udziały niekontrolujące	0,3	0,7	1,0	-0,4	-57,1%
Zobowiązania długoterminowe	5 693,6	5 415,4	5 847,5	278,2	5,1%
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	4 496,2	4 462,1	5 161,5	34,1	0,8%
Pochodne instrumenty finansowe	52,9	88,3	127,4	-35,4	-40,1%
Zobowiązanie z tytułu podatku odroczonego	281,3	322,9	105,2	-41,6	-12,9%
Świadczenia pracownicze	151,4	129,9	115,9	21,5	16,6%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	711,8	412,2	337,5	299,6	72,7%
Zobowiązania krótkoterminowe	5 416,4	5 545,8	6 726,3	-129,4	-2,3%
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 715,2	2 094,6	2 427,2	-379,4	-18,1%
Pochodne instrumenty finansowe	21,3	91,0	140,4	-69,7	-76,6%
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	2 396,1	2 174,5	2 812,3	221,6	10,2%
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	8,8	5,8	7,4	3,0	51,7%
Świadczenia pracownicze	105,1	110,9	94,7	-5,8	-5,2%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	1 169,9	1 069,0	1 244,3	100,9	9,4%
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży	0,0	0,0	40,4	0,0	-

Wzrost stanu kapitału własnego Grupy Kapitałowej LOTOS na koniec 2013 roku do poziomu 9.189,6 mln zł (+123,2 mln zł vs. 2012) nastąpił głównie na skutek:

- odniesionych na kapitał rezerwowy dodatnich różnic kursowych z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych skorygowanych o efekt podatkowy w kwocie 97,8 mln zł,
- wzrostu poziomu zysków zatrzymanych o 39,4 mln zł.

Udział kapitału własnego w sumie pasywów pozostał na tym samym poziomie 45,3% jak w 2012 roku.

Stan zobowiązań długoterminowych w okresie 2013 roku wzrósł o 278,2 mln zł przede wszystkim w związku z utworzoną rezerwą na przyszłe koszty likwidacji zakupionych aktywów wydobywczych na Norweskim Szelfie Kontynentalnym oraz rezerwą na przyszłe koszty usunięcia platformy MOPU na złożu YME.

Stan zobowiązań krótkoterminowych na 31 grudnia 2013 roku obniżył się o 129,4 mln zł (vs. 31 grudnia 2012 roku) głównie na skutek:

- spadku poziomu kredytów krótkoterminowych o 396,5 mln zł, głównie w segmencie wydobywczym i Jednostce Dominującej,
- wzrostu o 221,6 mln zł stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług, głównie w Jednostce Dominującej, związanych z zakupami ropy.

Dług finansowy Grupy Kapitałowej LOTOS na 31 grudnia 2013 roku osiągnął poziom 6.211,4 mln zł (-345,3 mln zł vs. 31 grudnia 2012 roku). Spadek ten nastąpił głównie na skutek niższego kursu dolara (-0,09 zł/USD vs. 31 grudnia 2012 roku) oraz spłat kredytów. Wskaźnik relacji długu finansowego skorygowanego o wolną gotówkę do kapitału własnego wyniósł 62,1% (-7,3 punkty procentowe vs. 31 grudnia 2012 roku).

W okresie sprawozdawczym w Grupie Kapitałowej LOTOS nie występowały istotne pozycje pozabilansowe w ujęciu skonsolidowanym poza opisanymi w nocie nr 35 do Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS za 2013 rok.

4.1.3. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Tabela 35. Przepływy środków pieniężnych (mln zł)

	2013	2012	zmiana
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	1 436,5	1 347,1	89,4
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	-938,4	-838,1	-100,3
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	-251,1	-883,3	632,2
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	245,4	-402,3	647,7
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	-240,6	161,7	-402,3
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	4,8	-240,6	245,4

Stan środków pieniężnych w Grupie Kapitałowej LOTOS na 31 grudnia 2013 roku uwzględniający zadłużenie w rachunkach bieżących wyniósł 4,8 mln zł. Wielkość przepływów pieniężnych netto w okresie dwunastu miesięcy 2013 roku wyniosła 245,4 mln zł (+647,7 mln zł vs. 2012 rok).

Z działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa LOTOS wygenerowała 1.436,5 mln zł dodatnich przepływów pieniężnych (+89,4 mln zł vs. 2012 rok).

Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej wyniosły -938,4 mln zł i obejmowały przede wszystkim wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych w kwocie -977,0 mln zł, głównie w segmencie wydobywczym.

Saldo przepływów pieniężnych z działalności finansowej w kwocie -251,1 mln zł wynikało głównie z ujemnego salda (-476,9 mln zł) wpływów z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, wydatków z tytułu ich spłaty i zapłaconych odsetek oraz wpływów z tytułu emisji obligacji w kwocie 203,1 mln zł.

4.1.4. OCENA CZYNNIKÓW I ZDARZEŃ O NIETYPOWYM CHARAKTERZE MAJĄCYCH WPŁYW NA WYNIKI Z DZIAŁALNOŚCI

Główne czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze mające wpływ na osiągnięte wyniki Grupy Kapitałowej w 2013 roku:

- Wynik na transakcji sprzedaży udziałów spółki LOTOS Tank w kwocie 13,5 mln zł.
- Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość aktywów związanych ze złożami B-4 i B-6, wniesionych aportem do spółki Baltic Gas w wysokości 48,3 mln zł,
- Odpis aktualizujący na odwiert i strukturę na złożu B-28 -26,8 mln zł,
- Odpis aktualizujący aktywa związane ze złożami litewskim -26,4 mln zł.

4.1.5. OBJAŚNIENIE RÓŻNIC POMIĘDZY WYNIKAMI FINANSOWYMI A WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI PROGNOZAMI WYNIKÓW NA 2013 ROK

Grupa Kapitałowa LOTOS nie publikowała prognoz wyników finansowych dotyczących 2013 roku.

4.2. GŁÓWNE INWESTYCJE KRAJOWE I ZAGRANICZNE ORAZ INWESTYCJE KAPITAŁOWE

4.2.1. INWESTYCJE RZECZOWE

Całość nakładów inwestycyjnych na inwestycje rzeczowe dla Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosła 1 132 mln zł, co stanowi wzrost o 39% w stosunku do roku 2012. Największy udział w całości działalności stanowi segment poszukiwawczo-wydobywczy: nakłady na zakup pakietu Heimdal, zagospodarowanie złoża B8 oraz remont palftormy bezzałogowej PG-1. W segmencie produkcji i handlu nakłady inwestycyjne koncentrowały się na rozbudowie sieci stacji paliw oraz remoncie postojowym Wiosna 2013.

Tabela 36. Inwestycje o charakterze rzeczowym Grupy Kapitałowej LOTOS w 2013 roku (tys. zł)

	Nakłady poniesione 1.01.2012 - 31.12.2012
Roboty budowlano - montażowe	560 049
Kompletacja dostaw - zakupy	235 529
Zakupy wartości niematerialnych	221 338
Pozostałe nakłady	113 530
Razem	1 130 446

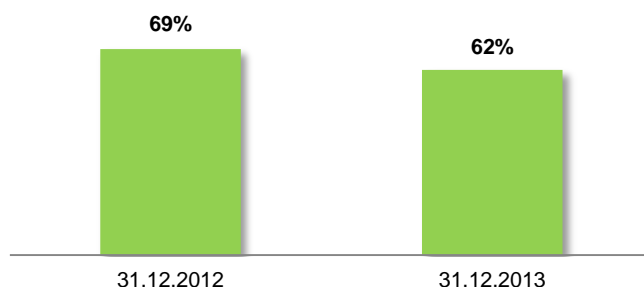
4.2.2. INWESTYCJE KAPITAŁOWE

W 2013 roku Grupa LOTOS S.A. nie poczyniła inwestycji kapitałowych poza grupą jednostek powiązanych, szerzej opisanych w rozdziale 1.1.2. Zmiany własnościowe w Grupie Kapitałowej LOTOS.

4.2.3. OCENA MOŻLIWOŚCI REALIZACJI ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH, W TYM INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH W PORÓWNANIU DO WIELKOŚCI POSIADANYCH ŚRODKÓW

W 2013 roku spółki Grupy Kapitałowej LOTOS efektywnie zarządzały swoją sytuacją płynnościową. Wysoki poziom zadłużenia Grupy LOTOS S.A. jest obsługiwany na bieżąco, a w całym 2013 roku Spółka spłaciła część zadłużenia związanego z inwestycjami w ramach Programu 10+. Relacja zadłużenia netto do kapitałów własnych została obniżona w 2013 roku o 7 punktów procentowych (z 69% do 62%).

Rysunek 51. Gearing ratio – relacja długu netto (dług finansowy skorygowany o wolną gotówkę) do kapitałów własnych

Powyższa poprawa wskaźnika zadłużenia potwierdza zdolność spółki do zarządzania płynnością i obecnym poziomem zadłużenia, i tym samym potwierdza bezpieczne założenia strategii finansowania działalności.

Zgodnie z obowiązującą Strategią Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011 – 2015 całość nakładów inwestycyjnych zakłada wydatek 5,7 mld zł. Uwzględniając obecny potencjał Grupy Kapitałowej LOTOS w zakresie kreowania dodatnich przepływów gotówkowych z działalności operacyjnej, niski poziom zadłużenia spółek córek, które potencjalnie mogą zostać wykorzystane jako kredytobiorcy, możliwości finansowania projektów poprzez spółki celowe oraz zawarte porozumienie z PIR (szerzej: [raport bieżący nr 21/2013 z dnia 7 października 2013 roku](#)), ocena możliwości finansowania zamierzeń inwestycyjnych jest wysoka i spółka nie powinna mieć możliwości sfinansowania projektów kluczowych dla realizacji obowiązującej strategii biznesowej.

Na dzień publikacji, tj. 5 marca 2014 roku Spółka nie przewiduje znaczących zmian w strukturze finansowania działalności.

4.3. FINANSOWANIE

4.3.1. INFORMACJA O UMOWACH KREDYTOWYCH I POŻYCZKACH UDZIELONYCH W 2013 ROKU

Tabela 37. Informacje na temat kredytów Grupy Kapitałowej LOTOS na dzień 31 grudnia 2013 roku przedstawiały się następująco:

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)					
	PLN	Waluta	PLN	Waluta	PLN	Waluta	krótko- terminowej	długo- terminowej		
	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)				
Konsorcjum banków (1)*	-	400.000 USD	753.296	250.099 USD	-	-	20.12.2014	-	oprocentowanie oparte o 3M lub 6M LIBOR USD w zależności od wybranego w danym momencie okresu odsetkowego + marża bankowa	zastaw rejestrowy na zapasach, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia zapasów, cesja z umów przechowywania zapasów, poddanie się egzekucji
Konsorcjum banków (2)**	-	1.125.000 USD	270.050	89.857 USD	2.598.132	860.307 USD	15.10.2014	15.01.2021	oprocentowanie oparte o 1M, 3M lub 6M LIBOR USD w zależności od wybranego w danym momencie okresu odsetkowego + marża bankowa	hipoteka, zastaw rejestrowy na ruchomościach istniejących i przyszłych, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia dotyczących rafinerii w Gdańsku, cesja umów licencyjnych oraz sprzedaży o wartości powyżej 10 mln PLN/rok, poddanie się egzekucji
Konsorcjum banków (3)***	-	425.000 USD	105.438	35.943 USD	940.647	310.960 USD	15.10.2014	15.01.2021	oprocentowanie stałe	
Konsorcjum banków (4)****	200.000 USD lub równowartość		328.505	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	oprocentowanie oparte o LIBOR 3M dla środków	
			115.760	38.433 USD	-	-				

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)					
	PLN	Waluta	PLN	Waluta	PLN	Waluta	krótko- terminowej	długo- terminowej		
	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)				
								wykorzystanych w USD, WIBOR 3M dla wykorzystania w PLN oraz EURIBOR 3M dla wykorzystania w EUR + dla każdej z walut marża jak dla Kredytu A. Płatność odsetek zawsze co trzy mce w datach 15.01, 15.04, 15.07 lub 15.10.		
Konsorcjum banków (5)*****	490.000	-	51.818	-	141.667	-	31.12.2014	30.06.2024	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteki
Bank PEKAO S.A.	20.000	-	1.500	-	13.625	-	31.12.2014	31.12.2018	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteki
PKO BP S.A.	20.000	-	1.500	-	13.625	-	31.12.2014	31.12.2018	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteki
PKO BP S.A.	75.000	-	40.044	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	WIBOR 1M + marża bankowa	oświadczenie o poddaniu się egzekucji pełnomocnictwo do rachunku
Nordea Bank Polska S.A.	7.379	-	7.379	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	WIBOR 1M + marża bankowa	weksel
Bank Millennium	30.000	-	6.529	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	WIBOR 1M + marża bankowa	oświadczenie o poddaniu się egzekucji pełnomocnictwo do rachunku
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	5.000	-	1.000	-	3.250	-	30.11.2014	30.11.2017	0,8 stopy redyskontowej weksli	weksel in blanco, przelew wierzytelności

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)					
	PLN	Waluta	PLN	Waluta	PLN	Waluta	krótko- terminowej	długo- terminowej		
	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)				
PEKAO S.A.	-	7.060 EUR	2.446	589 EUR	2.444	589 EUR	31.10.2014	31.10.2015	EURIBOR 1M + marża bankowa	hipoteka, przelew wierzytelności i zastaw rejestrowy na przedmiocie inwestycji wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej
PEKAO S.A.	44.754	-	32	-	32	-	31.10.2014	31.10.2015	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteka, przelew wierzytelności i zastaw rejestrowy na przedmiocie inwestycji wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	35.000	-	6.056	-	-	-	20.12.2014	-	0,8 stopy redyskontowej weksli	gwarancja bankowa oraz weksel
ING Bank Śląski	35.000	-	298	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	WIBOR 1M + marża bankowa	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
BRE Bank S.A.	50.000	-	396	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	WIBOR O/N + marża bankowa	weksel In blanco
Bank Ochrony Środowiska S.A.	10.900	-	4.844	-	4.844	-	31.12.2014	31.12.2015	WIBOR 3M + marża bankowa	weksel in blanco, przelew wierzytelności
PKO BP	-	80.000 USD	152.972	50.767 USD	-	-	31.12.2014	-	LIBOR 1M + marża bankowa	zastaw i gwarancja
PKO BP	-	105.000 USD	-	-	403.797	134.007 USD	-	31.12.2016	LIBOR 1M + marża bankowa	zastaw i gwarancja
Konsorcjum banków (6)*****	-	57.298 USD	59.723	19.993 USD	32.723	10.993 USD	31.12.2014	31.12.2015	LIBOR 6M + marża bankowa	aktywa LOTOS Petrobaltic, środki trwałe LOTOS Geonafra, akcje LOTOS Geonafra

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)					
	PLN	Waluta	PLN	Waluta	PLN	Waluta	krótko- terminowej	długo- terminowej		
	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)				
Nordea Bank Litwa	-	19.300 USD	14.418	4.825 USD	28.836	9.650 USD	31.12.2014	31.12.2015	LIBOR 3M + marża bankowa	udziały w spółkach zależnych, cesja praw z kontraktów sprzedaży ropy naftowej
Środki zgromadzone na lokatach bankowych zabezpieczających spłatę odsetek oraz rat kapitałowych*****			- 245.516	-81.513 USD	-	-	-	-	-	-
RAZEM			449.901	-	177 043	-				
			1.226.142	408.404 USD	4.004.137	1.325.917 USD				
			2.448	590 EUR	2.444	589 EUR				
			1.678.491		4.183.624					

Marże bankowe dotyczące zaciągniętych kredytów i pożyczek mieszczą się w przedziale 0,30 pp. – 3,75 pp.

*Konsorcjum banków (1): Pekao S.A., BRE Bank S.A., ING Bank Śląski S.A., Société Générale S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., Bank Zachodni WBK S.A. – w dniu 20 grudnia 2013 roku skład konsorcjum uległ zmianie, co szerzej opisano poniżej

**Konsorcjum banków (2): Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A., Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V., Pekao S.A., BNP Paribas S.A., Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, Credit Agricole CIB (dawniej Calyon), DnB Nor Bank ASA, DnB Nord Polska S.A., ING Bank Śląski S.A., KBC Finance Ireland, Kredyt Bank S.A., Nordea Bank AB, PKO BP S.A., The Royal Bank of Scotland plc, Société Générale S.A., Bank Zachodni WBK S.A., Rabobank Polska S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A., Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Ltd.,

***Konsorcjum banków (3): Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A., BNP Paribas S.A.,

****Konsorcjum banków (4): Pekao S.A., PKO BP S.A., BNP Paribas S.A., ING Bank Śląski S.A., Nordea Bank Polska S.A., Rabobank Polska S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.,

*****Konsorcjum banków (5): Pekao S.A., PKO BP S.A.,

*****Konsorcjum banków (6): Nordea Bank Finland Plc. Lithuania Branch, Nordea Bank Polska S.A.

*****Grupa LOTOS S.A. na dzień 31 grudnia 2013 roku dokonała skompensowania składnika aktywów finansowych (środków zabezpieczonych na spłatę zobowiązań kredytowych) i zobowiązania finansowego z tytułu otrzymanych kredytów i wykazała zgodnie z MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja” w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, gdyż posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz zamierza jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie. Służy to odzwierciedleniu oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z rozliczenia dwóch lub więcej instrumentów finansowych.

4.3.2. POŻYCZKI UDZIELONE PRZEZ SPÓŁKI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

Tabela 38. Pożyczki udzielone jednostkom zależnym w roku zakończonym 31 grudnia 2013 roku

Jednostka powiązana	Termin zawarcia umowy pożyczki	Kwota pożyczki według umowy	Termin spłaty pożyczki	Zabezpieczenie	Warunki oprocentowania)
		PLN tys			
LOTOS Petrobaltic S.A.	30.01.2013	23 000	31.12.2015	weksel własny in blanco z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową	Oprocentowanie pożyczki w skali roku jest zmienne, określone w oparciu o stawkę WIBOR 6M powiększoną o marżę
	05.03.2013	7 000	31.12.2015		
LOTOS Gaz S.A. w likwidacji	17.12.2013	150	31.10.2014	weksel własny in blanco z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową	Oprocentowanie pożyczki w skali roku jest stałe, określone w oparciu o stawkę WIBOR 3M powiększoną o marżę
	23.12.2013	70	31.08.2014		

Ponadto, w roku 2013 podpisano aneksy zmieniające terminy spłaty pożyczek udzielonych spółce LOTOS Petrobaltic S.A. oraz spółce LOTOS Gaz S.A. w likwidacji.

Pożyczki udzielone spółce LOTOS Petrobaltic S.A.:

Dla umów pożyczek z dnia 29 sierpnia 2012 roku w kwocie 10.000 tys. USD oraz z dnia 27 września 2012 roku w kwocie 9.500 tys. USD termin spłaty został ustalony do dnia 31 grudnia 2015 roku.

Pożyczki udzielone spółce LOTOS Gaz S.A. w likwidacji:

Dla umów pożyczek:

- z dnia 8 marca 2011 roku w kwocie 247 tys. zł, z dnia 29 marca 2011 roku w kwocie 352 tys. zł oraz z dnia 5 sierpnia 2011 roku w kwocie 160 tys. zł termin spłaty został ustalony do dnia 30 kwietnia 2014 roku,
- z dnia 29 czerwca 2010 roku w kwocie 2.000 tys. zł, z dnia 26 maja 2011 roku w kwocie 123 tys. zł termin spłaty został ustalony do dnia 30 września 2014 roku.

Pozostałe pożyczki wewnątrzgrupowe

- W dniu 6 czerwca 2013 roku na podstawie aneksu z dnia 24 maja 2013 roku do umowy udzielenia pożyczki spółce LOTOS Exploration and Production Norge AS przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. z dnia 17 października 2012 roku w kwocie 10.000 tys. USD (tj. 31.261 tys. zł według średniego kursu ustalonego dla USD przez NBP na dzień 17 października 2012 roku) dokonała spłaty kapitału pożyczki.
- W dniu 3 lipca 2013 roku został zawarty aneks do umowy udzielenia pożyczki spółce LOTOS Exploration and Production Norge AS przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. z dnia 14 września 2012 roku w kwocie

10.000 tys. USD (tj. 31.131 tys. zł według średniego kursu ustalonego dla USD przez NBP na dzień 14 września 2012 roku) dotyczący wcześniejszej spłaty raty pożyczki w kwocie 3.300 tys. USD.

- W dniu 5 lipca 2013 roku został zawarty kolejny aneks do umowy udzielenia pożyczki spółce LOTOS Exploration and Production Norge AS przez spółkę AB LOTOS Geonafta z dnia 24 października 2011 roku w kwocie 20.000 tys. USD (tj. 63.410 tys. zł według średniego kursu ustalonego dla USD przez NBP na dzień 24 października 2011 roku) wydłużający termin spłaty do dnia 31 grudnia 2017 roku.
- W dniu 31 maja 2013 roku spółka Miliana Shipmanagement Co. Ltd. dokonała wcześniejszej spłaty pozostałej części pożyczki w kwocie 902 tys. USD otrzymanej na podstawie umowy z dnia 10 października 2011 roku zawartej pomiędzy Miliana Shipping Company Ltd. (obecnie Miliana Shipholding Company Ltd.) (pożyczkodawca), a Miliana Shipmanagement Ltd. (pożyczkobiorca) w kwocie 1.800 tys. USD (tj. 5.736 tys. zł według średniego kursu ustalonego dla USD przez NBP na dzień 10 października 2011 roku) bez zabezpieczenia. Spłata pożyczki miała nastąpić w 18 miesięcznych równych ratach, przy czym termin płatności pierwszej raty przypadał w dniu 31 sierpnia 2012 roku.
- W dniu 30 października 2013 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. zawarła umowę udzielenia pożyczki spółce Energobaltic Sp. z o.o. w kwocie 9.927 tys. zł. z przeznaczeniem na spłatę zadłużenia spółki objętego układem przyjętym dnia 29 czerwca 2009 roku, zatwierdzonego postanowieniem Sądu Rejonowego Gdańsk Północ dnia 1 września 2009 roku. Termin spłaty pożyczki obowiązuje do dnia 31 grudnia 2017 roku. Oprocentowanie pożyczki w skali roku jest zmienne, określone w oparciu o stawkę WIBOR 1M powiększoną o marżę. Zabezpieczenie spłaty udzielonej pożyczki stanowi weksel własny in blanco z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową.
- Spółka Energobaltic Sp. z o.o. dokonała w dniu 5 listopada 2013 roku zapłaty na rzecz spółki LOTOS Petrobaltic S.A. kwoty 12.259 tys. zł, tytułem spłaty całości swoich zobowiązań wynikających z umowy pożyczki udzielonej przez LOTOS Petrobaltic S.A., spółce Energobaltic Sp. z o.o. w dniu 12 listopada 2001 roku oraz umowy pożyczki zawartej w dniu 12 listopada 2001 roku pomiędzy Energobaltic Sp. z o.o. a Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd., z której to umowy wierzytelność wynikająca wobec Energobaltic Sp. z o.o. została zakupiona przez LOTOS Petrobaltic S.A. w wyniku zawartej przez LOTOS Petrobaltic S.A. ze Stablewood Power Ventures (Władysławowo) Ltd. umowy zakupu udziałów i przelewu wierzytelności z dnia 27 listopada 2009 roku oraz umowy przelewu wierzytelności z dnia 1 marca 2010 roku.
- W dniu 12 listopada 2013 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. udzieliła spółce LOTOS Exploration and Production Norge AS pożyczki w kwocie 4.500 tys. USD. Termin spłaty kapitału pożyczki został określony do dnia 31 grudnia 2013 roku. Spłata całości pożyczki nastąpiła dnia 30 grudnia 2013 roku. Oprocentowanie pożyczki w skali roku było zmienne, określone w oparciu o stawkę LIBOR 6M powiększoną o marżę.
- W dniu 23 grudnia 2013 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. zawarła umowę udzielenia pożyczki spółce SPV Baltic Sp. z o.o. w wysokości 14.000 tys. USD. Zabezpieczenie spłaty udzielonej pożyczki stanowi weksel własny in blanco z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową. Termin spłaty kapitału pożyczki przypada na dzień 31 stycznia 2022 roku, z możliwością wcześniejszej spłaty. Oprocentowanie pożyczki w skali roku jest zmienne, określone w oparciu o stawkę LIBOR 6M powiększoną o marżę.
- W dniu 29 maja 2013 roku spółka Miliana Shipmanagement Ltd. (pożyczkobiorca) podpisała umowy zaciągnięcia pożyczek na łączną kwotę 2.080 tys. USD od:
 - St. Barbara Navigation Company Ltd. (kwota 440 tys. USD),

- Kambr Navigation Company Ltd. (kwota 210,000 USD),
- Granit Navigation Company Ltd. (kwota 175,000 USD),
- Bazalt Navigation Company Ltd. (kwota 160,000 USD),
- Petro Icarus Company Ltd. (kwota 1,095,000 USD).

Termin spłaty pożyczek został ustalony do 30 czerwca 2016 roku.

- W roku 2013 podpisano aneksy zmieniające termin spłaty pożyczki z dnia 7 sierpnia 2012 roku pomiędzy spółką Technical Ship Management Sp. z o.o. (dawniej: LOTOS Ekoenergia Sp. z o.o.) a spółką Miliana Shipholding Company Ltd. (pożyczkobiorca) w wysokości 400 tysięcy złotych. Termin spłaty pożyczki został zmieniony na 31 stycznia 2014 roku.

Pozostałe informacje

W roku 2013 spółka LOTOS Petrobaltic S.A. dokonała emisji obligacji średnioterminowych na podstawie umowy zawartej z Bankiem Pekao S.A. w dniu 29 października 2013 roku. W ramach umowy spółka LOTOS Petrobaltic S.A. może dokonać emisji obligacji do równowartości w dolarach amerykańskich kwoty 200 mln zł. Nabywcą wyemitowanych obligacji jest Bank Pekao S.A.

4.3.3. INFORMACJA O ISTOTNYCH PORECZENIACH, GWARANCJACH ORAZ POZOSTAŁYCH ZABEZPIECZENIACH

- Na dzień 31 grudnia 2013 roku Jednostka Dominująca posiada złożony do Urzędu Celnego w Gdańsku weksel własny in blanco w kwocie 240.000 tys. zł, jako zabezpieczenie akcyzowe ryczałtowe na kwotę 800.000 tys. zł. Zabezpieczenie jest ważne do dnia 19 sierpnia 2014 roku.
- Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku obowiązywała wystawiona w dniu 17 czerwca 2008 roku przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. bezwarunkowa i nieodwołalna gwarancja na rzecz rządu Norweskiego za działania LOTOS Exploration and Production Norge AS w zakresie poszukiwań i wydobywania na norweskim szelfie kontynentalnym. Spółka Petrobaltic S.A. w wystawionej gwarancji zobowiązuje się ponieść pełną odpowiedzialność finansową tytułem zabezpieczenia wszelkich zobowiązań mogących powstać w związku z działalnością spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS w ramach poszukiwań i wydobywania naturalnych złóż znajdujących się pod dnem morza, w tym składowania i transportu przy pomocy innych środków transportu niż statki na norweskim szelfie kontynentalnym.
- W dniu 29 marca 2013 roku spółka LOTOS Petrobaltic S.A. zawarła ze spółką LOTOS Exploration and Production Norge AS Umowę przyrzeczenia udzielenia pożyczek, jako kolejne zabezpieczenie Umowy w formie limitu kredytowego wielocelowego zaciągniętego przez spółkę LOTOS Exploration and Production Norge AS w Banku PKO BP S.A., na mocy której spółka LOTOS Petrobaltic S.A. zobowiązała się do udzielenia pożyczek spółce LOTOS Exploration and Production Norge AS, w przypadku gdy: (1) spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS w terminie do 31 grudnia 2013 roku nie nabędzie udziałów w złożu Draugen lub podobnym produkującym złożu na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, (2) spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS nie będzie posiadała wystarczających środków na spłatę kredytu w wysokości 80.000 tys. USD oraz dokonania przelewu wierzytelności z niniejszej umowy na Bank Kredytujący. Dodatkowo, jako zabezpieczenie Umowy w formie limitu kredytowego wielocelowego

zaciągniętego przez spółkę LOTOS Exploration and Production Norge AS w Banku PKO BP S.A. obowiązuje udzielone przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. na rzecz Banku PKO BP S.A. poręczenie za zobowiązanie spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS do niższej z kwot tj. 80.000 tys. USD i 293.828 tys. zł. Zmiana terminu daty powstania obowiązku udzielenia przez LOTOS Petrobaltic S.A. pożyczek dla LOTOS Exploration&Production Norge AS, z daty 30 września 2013 roku na dzień 31 grudnia 2013 roku wynika ze zmiany umowy przyrzeczenia udzielenia pożyczek z dnia 27 września 2013 roku. W związku zawarciem i realizacją umowy na zakup pakietu aktywów Heimdal na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, zobowiązanie LOTOS Petrobaltic S.A. do udzielania pożyczek spółce LOTOPS E&P Norge AS wynikające z ww. umowy wygasło i stało się bezprzedmiotowe.

4.3.4. OCENA DOTYCZĄCA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI

W 2013 roku Grupa Kapitałowa LOTOS wykazywała pełną zdolność do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań wobec innych podmiotów. W okresie 1 stycznia do 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa LOTOS korzystała z kredytów inwestycyjnych i obrotowych w rachunku bieżącym. Na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa LOTOS dysponowała niewykorzystanymi przyznanymi środkami kredytowymi w wysokości 683,1 mln zł związanymi z kredytami obrotowymi. Saldo kredytów w rachunku bieżącym na 31.12.2013 roku wynosiło 498,9 mln zł.

Szerzej o strukturze zadłużenia kredytowego w Nocie 27 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS za 2013 rok.

Grupa LOTOS S.A. w ramach kredytów związanych z realizacją Programu 10+ oraz kredytu na refinansowanie zapasów zobowiązana jest do utrzymywania wskaźnika określonego jako Tangible Consolidated Net Worth na poziomie nie niższym niż zapisany w umowach kredytowych.

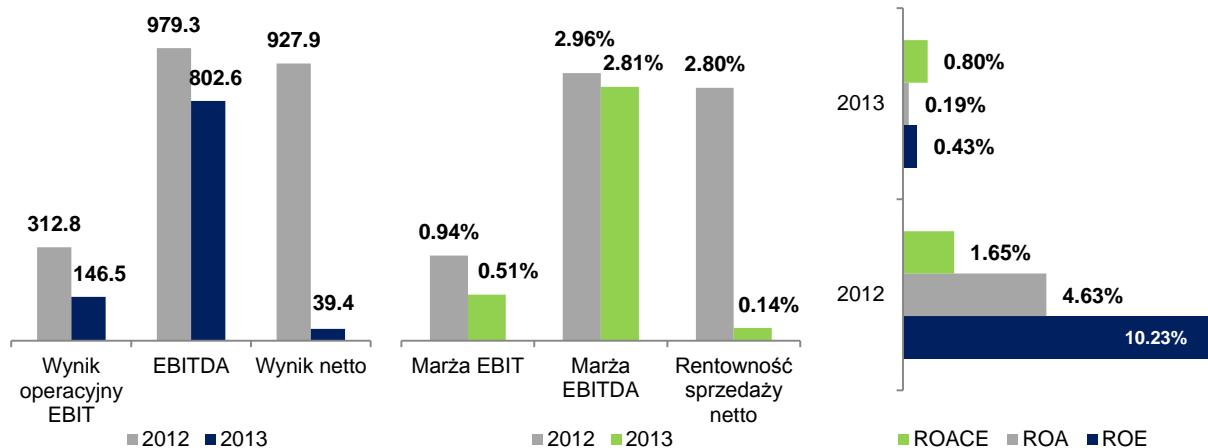
Ponadto, w ramach kredytu na refinansowanie zapasów Spółka dodatkowo zobowiązana jest do utrzymywania wartości wskaźnika finansowego określonego jako Loan to Pledged Inventory Value Ratio (wartość kredytu na zapasy / wartość zapasów Spółki stanowiących przedmiot zastawu) na poziomie nie wyższym niż określony umową kredytową.

Spółka na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku wypełniała opisane powyżej zobowiązania.

Syntetycznej oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej Grupy Kapitałowej LOTOS dokonano za pomocą analizy wskaźnikowej, badając kształtowanie się wartości wskaźników w obszarach rentowności, płynności, rotacji i zadłużenia.

Wskaźniki rentowności

(wyrażone w mln zł lub %)

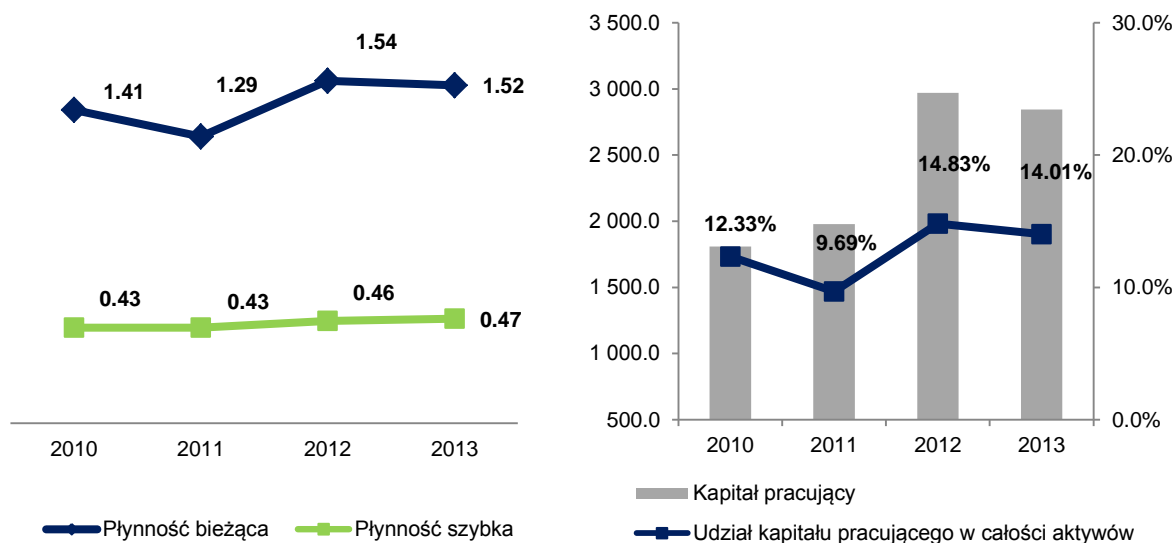
- obniżka marży EBIT i marży EBITDA na skutek spadku wyniku operacyjnego (-53,2%) przy spadku (-13,6%) przychodów ze sprzedaży,
- niższy (-95,8%) wynik netto przy niższych (-13,6%) przychodach ze sprzedaży, wyższej (+1,4%) sumie aktywów i wyższym (+1,4%) kapitale własnym był przyczyną spadku rentowności sprzedaży netto i wskaźników rentowności ROE i ROA określających stopę zyskowności zainwestowanych kapitałów własnych oraz efektywność wykorzystania majątku,
- niższy EBIT (-53,2%) i wyższy kapitał własny (+1,4%), mimo niższego długu finansowego netto (-9,2%), spowodowały spadek wskaźnika ROACE określającego efektywność wykorzystania kapitałów o 0,85 punktów procentowych.

Obliczenie wskaźników rentowności

Marża EBIT	stosunek wyniku operacyjnego do sprzedaży netto
EBITDA	wynik operacyjny EBIT powiększony o amortyzację
Marża EBITDA	stosunek EBITDA do sprzedaży netto
Rentowność/deficytowość sprzedaży netto	stosunek wyniku netto do sprzedaży netto
Stopa zwrotu z kapitału własnego ROE	stosunek wyniku netto do wartości kapitału własnego na koniec okresu
Stopa zwrotu z aktywów ROA	stosunek wyniku netto do wartości aktywów na koniec okresu
Stopa zwrotu z kapitału zaangażowanego ROACE	stosunek wyniku operacyjnego po opodatkowaniu do wartości kapitału własnego powiększonego o dług netto na koniec okresu

Wskaźniki płynności

(wyrażone w mln zł, wartości bezwzględnej lub %)

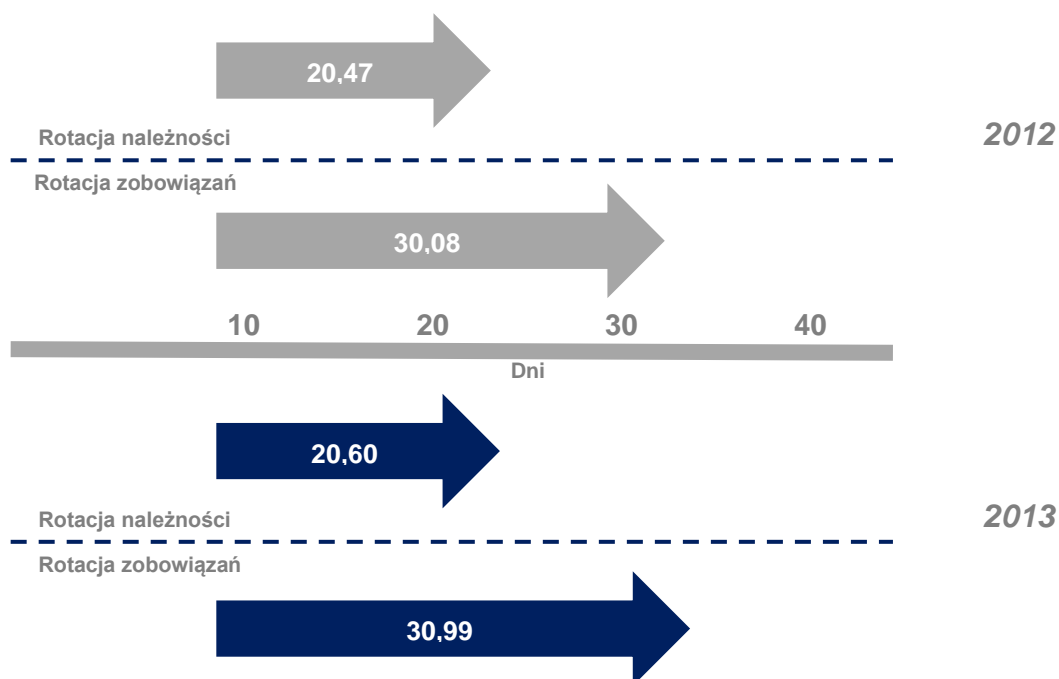

- wskaźniki płynności bieżącej (1,52) i płynności szybkiej (0,47) na poziomach zbliżonych do poziomu z poprzedniego roku (odpowiednio 1,54 i 0,46),
- spadek (-126,0 mln zł) poziomu kapitału pracującego w związku z większym spadkiem stanu aktywów obrotowych (-255,4 mln zł) niż spadkiem zobowiązań krótkoterminowych (-129,4 mln zł) oraz nieznaczny spadek jego udziału w całości aktywów.

Obliczenie wskaźników płynności

Płynność bieżąca	stosunek aktywów obrotowych do wartości zobowiązań krótkoterminowych (dane z końca okresu)
Płynność szybka	stosunek aktywów obrotowych pomniejszonych o zapasy do wartości zobowiązań krótkoterminowych (dane z końca okresu)
Kapitał pracujący	wartość aktywów obrotowych pomniejszonych o zobowiązania krótkoterminowe (dane z końca okresu)
Udział kapitału pracującego w całości aktywów	stosunek kapitału pracującego do wartości aktywów (dane z końca okresu)

Cykle rotacji
(wyrażone w dniach)

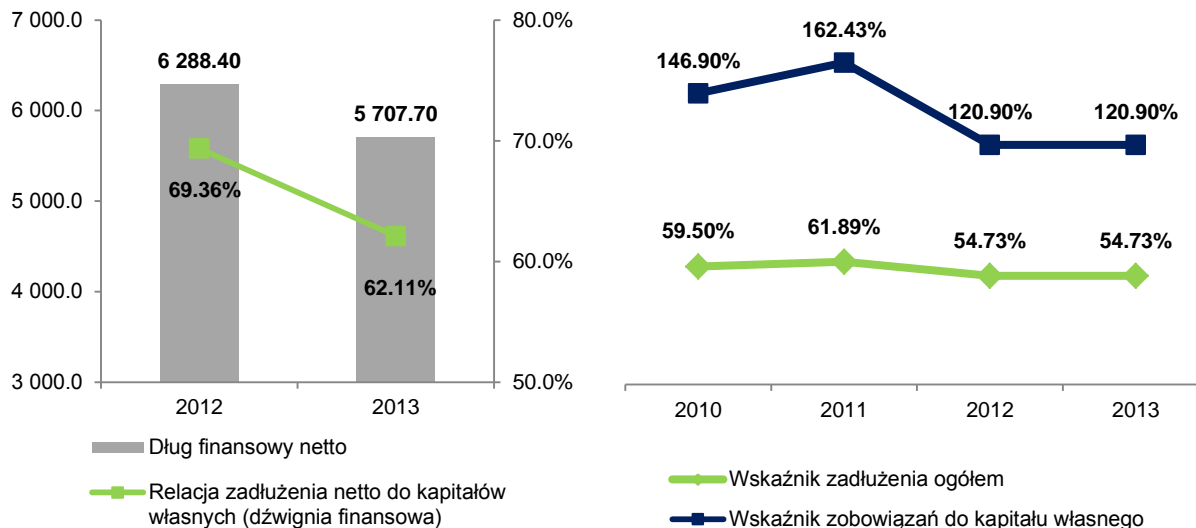

- wskaźniki rotacji należności i rotacji zobowiązań na poziomach zbliżonych do roku 2012.

Obliczenie wskaźników rotacji	
Rotacja należności w dniach	stosunek średniej wysokości należności z tytułu dostaw i usług do sprzedaży netto, pomnożony przez 365/6 dni
Rotacja zobowiązań w dniach	stosunek średniej wysokości zobowiązań z tytułu dostaw i usług do kosztu własnego sprzedaży, pomnożony przez 365/6 dni

Wskaźniki struktury kapitału i zdolności obsługi zadłużenia

(wyrażone w mln zł lub %)

- wskaźniki udziału zobowiązań w finansowaniu aktywów i wskaźnik zobowiązań do kapitału własnego na niezmienionych poziomach roku poprzedniego,
- spadek o 7,2 punktów procentowych relacji między długiem finansowym netto a kapitałem własnym (dźwignia finansowa) w związku ze spadkiem długu finansowego netto (-9,2%) i wzrostem kapitału własnego (+1,4%).

Obliczenie wskaźników struktury kapitału i zdolności obsługi zadłużenia

Wskaźnik zadłużenia ogółem	stosunek zobowiązań ogółem do wartości aktywów (dane z końca okresu)
Dług finansowy netto	wartość kredytów, pożyczek, obligacji i zobow.leasingowych długoterminowych oraz krótkoterminowych pomniejszona o środki pieniężne (dane z końca okresu)
Relacja zadłużenia netto do kapitałów własnych (dźwignia finansowa)	stosunek długu finansowego netto do kapitału własnego (dane z końca okresu)
Wskaźnik zobowiązań do kapitału własnego	stosunek zobowiązań ogółem do wartości kapitału własnego (dane z końca okresu)

4.3.5. WYKORZYSTANIE WPŁYWÓW Z EMISJI W RAMACH REALIZACJI CELÓW EMISYJNYCH

W roku 2013 spółka LOTOS Petrobaltic S.A. dokonała emisji obligacji średnioterminowych na podstawie umowy zawartej z Bankiem Pekao S.A. W ramach umowy spółka LOTOS Petrobaltic S.A. może dokonać emisji obligacji do równowartości w dolarach amerykańskich kwoty 200 mln zł. Nabywcą wyemitowanych obligacji jest Bank Pekao S.A.

Wartość zobowiązań z tytułu emisji obligacji wynosi w sumie 198,2 mln zł i poza wartością bilansową wyemitowanych obligacji uwzględnia również wartość naliczonych odsetek w wysokości 0,1 mln zł oraz rozliczanej w czasie, opłaconej prowizji przygotowawczej, która pomniejsza wartość zobowiązania, w wysokości (0,4) mln zł.

Ponadto w Grupie Kapitałowej LOTOS funkcjonuje program emisji obligacji krótkoterminowych w spółce LOTOS Asphalt Sp. z o.o. w ramach umowy z 27 lipca 2010 roku. Czas trwania programu wynosi 5 lat. W roku 2013 w ramach tego programu nie dokonywano emisji obligacji. Na dzień 31 grudnia 2013 roku nie występują również zobowiązania związane z tym programem.

Wpływy z tytułu wyemitowanych przez spółki Grupy Kapitałowej obligacji dla inwestorów zewnętrznych, z uwzględnieniem wydatków związanych z emisją obligacji, w 2013 roku wynosiły 203.050 tys. zł (w roku 2012: 362.367 tys. zł). W 2013 nie nastąpił wykup obligacji.

Wyżej opisana emisja w ramach Grupy kapitałowej LOTOS dokonana została przez LOTOS Petrobaltic w celu zwiększenia stabilności finansowej spółek.

5. INFORMACJE DOTYCZĄCE AKCJI GRUPY LOTOS S.A.

5.1. GRUPA LOTOS S.A. NA GIEŁDZIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

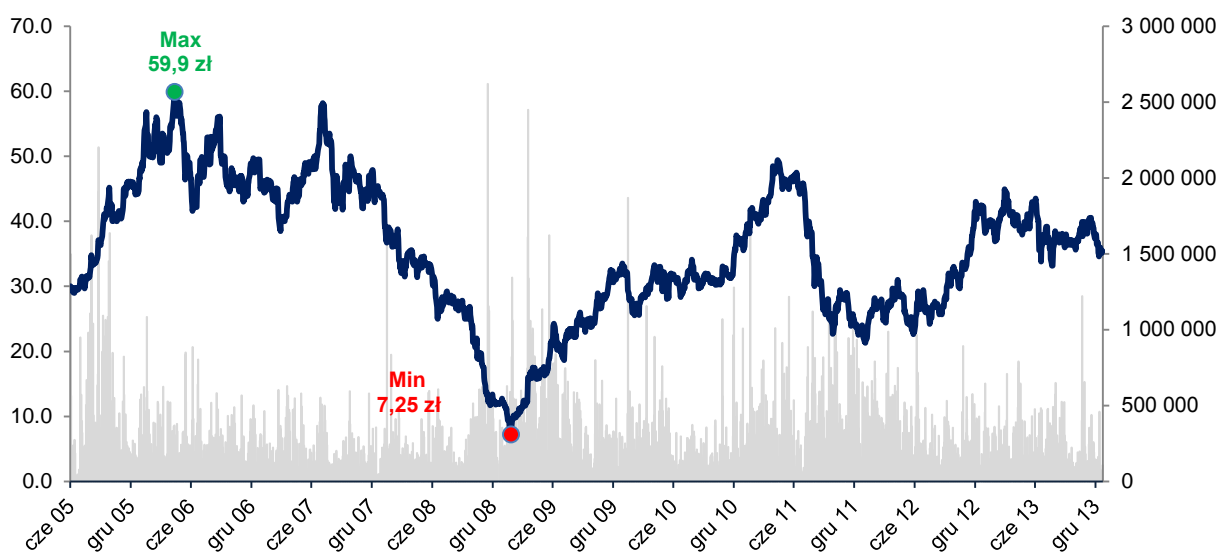
Akcje Spółki notowane są na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW). Grupa LOTOS S.A. zadebiutowała na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych dnia 9 czerwca 2005 roku. Obrót giełdowy papierami wartościowymi dokonywany jest w walucie PLN.

ISIN	Warsaw Stock Exchange	Thomson Reuters	Bloomberg
PLLOTOS00025	LTS	LTOS.WA	LTS PW

Na dzień 31 grudnia 2013 roku kapitał zakładowy Grupy LOTOS S.A. wynosi 129 873 362 zł i składa się z 129 873 362 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1 zł. Każda akcja uprawnia akcjonariusza do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy.

Kapitalizacja rynkowa Grupy LOTOS S.A. na koniec 2013 roku wyniosła nieco ponad 4,6 mld zł.

Rysunek 52. Kurs akcji (zł) i wolumen obrotu (szt.) - od dnia debiutu na GPW

Akcje Grupy LOTOS S.A. w 2013 roku wchodziły w skład następujących indeksów:

Indeksy dochodowe

- WIG - obejmuje wszystkie spółki notowane na Głównym Rynku GPW, które spełnią bazowe kryteria uczestnictwa w indeksach
- WIG-PALIWA - obejmuje spółki uczestniczące w indeksie WIG i jednocześnie zakwalifikowane do sektora „przemysł paliwowy”
- WIG Poland – obejmuje wyłącznie akcje krajowych spółek notowanych na Głównym Rynku GPW, które spełnią bazowe kryteria uczestnictwa w indeksach
- RESPECT - obejmuje firmy odpowiedzialne społecznie notowane na Głównym Rynku GPW

Indeksy cenowe

- WIG 20 - obliczany na podstawie wartości portfela akcji 20 największych i najbardziej płynnych spółek z Głównego Rynku GPW
- WIG 30 – obliczany na podstawie wartości portfela akcji 30 największych i najbardziej płynnych spółek z Głównego Rynku GPW

** Indeks dochodowy - przy jego obliczaniu uwzględnia się zarówno ceny zawartych w nim akcji, jak i dochody z dywidend i praw poboru.*

** Indeks cenowy - przy jego obliczaniu bierze się pod uwagę jedynie ceny zawartych w nim transakcji, a nie uwzględnia się dochodów z tytułu dywidend.*

Analiza kursu akcji Grupy LOTOS S.A. na tle indeksów

Rok 2013 był korzystny dla inwestorów na rynku akcji – akcje okazały się najlepszą klasą aktywów inwestycyjnych w 2013 roku, zwłaszcza na rynkach rozwiniętych. Indeksy giełdowe w Stanach Zjednoczonych, największej gospodarce świata, rosły o ponad 30% - NASDAQ +35% i S&P500 ok. +30%, natomiast na europejskich rynkach rozwiniętych najsilniejszy okazał się niemiecki indeks DAX +26%.

Główne indeksy Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) zakończyły rok niewielkimi zmianami. Indeks obejmujący wszystkie spółki notowane na Głównym Rynku – WIG - wzrósł o 8%, zaś roczna zmiana indeksu WIG-20 wyniosła -7%. We wrześniu zadebiutował nowy indeks warszawskiej giełdy – WIG30, który obejmuje trzydzieści największych i najbardziej płynnych spółek GPW. Zanotował on spadek o prawie 2% na koniec roku. Największą stopę zwrotu na warszawskim parkiecie osiągnęły indeksy małych i średnich spółek - mWIG40 oraz sWIG80 wzrosły odpowiednio o 31% i 37%.

W ujęciu branżowym największy wzrost odnotował WIG-BUDOWNICTWO +33%, natomiast indeks WIG-PALIWA należał do tych indeksów sektorowych, które zanotowały największe spadki (-10%). Indeks spółek odpowiedzialnych społecznie RESPECT spadł o ponad 4% w ciągu 2013 roku.

Notowania akcji Grupy LOTOS S.A. w 2013 roku poruszały się zgodnie z trendem rynkowym. Cena walorów Grupy LOTOS S.A. w ciągu roku kształtowała się w przedziale 33,15 – 44,95 zł, a rok kalendarzowy zamknęła na poziomie 35,45 zł.

Średnio w analizowanym okresie podczas jednej sesji giełdowej 229 877 akcji Spółki zmieniało właściciela, tj. o 18% mniej niż w poprzednim roku. Łączna wartość obrotów wyniosła ponad 2,2 mld złotych, stanowiąc 1% wszystkich obrotów na GPW, zaś średnia liczba transakcji na sesję wynosiła 877 transakcji.

Tabela 39. Dane dotyczące akcji Grupy LOTOS S.A.

	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba akcji w obrocie giełdowym (mln szt.)	129,87	129,87	129,87	129,87	129,87
Kształtowanie się kursu akcji (zł)					
Kurs minimalny	7,21	25,05	22,26	21,30	32,97
Kurs maksymalny	32,80	37,85	49,50	43,78	45,45
Kurs zamknięcia	31,80	36,35	23,30	41,20	35,45
Stopa zwrotu na koniec okresu (%)	166,11	14,31	-35,9	76,82	-13,96

	2009	2010	2011	2012	2013
Obroty na akcjach					
Wartość obrotów (mln zł)	3 642,56	3 684,33	3 299,07	2 013,15	2 211,43
Udział w obrotach (%)	1,11	0,88	1,31	1,07	1,00
Średni wolumen na sesję (szt.)	381 938	234 464	377 048	282 163	229 877
Średnia liczba transakcji na sesję	945	699	967	810	877

	2009	2010	2011	2012	2013
Wycena spółki					
Kapitalizacja rynkowa na koniec okresu (mln zł)	4 130,80	4 720,80	3 026,00	5 351,00	4 603,89
Wartość księgowa (mln zł)	6 846,20	7 513,50	7 782,40	9 066,40	9 189,60
EV (mln zł)	9 440,12	10 650,27	10 032,87	11 472,60	10 311,89
Wskaźniki wyceny akcji					
Zysk na jedną akcję (zł)	7,44	5,23	5,03	7,14	0,30
P/E (x)	4,27	6,95	4,66	5,80	118,00
P/BV (x)	0,60	0,63	0,38	0,59	0,50
EV/EBITDA (x)	12,94	7,36	6,04	11,89	12,85

* Opracowanie własne na podstawie danych GPW oraz Spółki

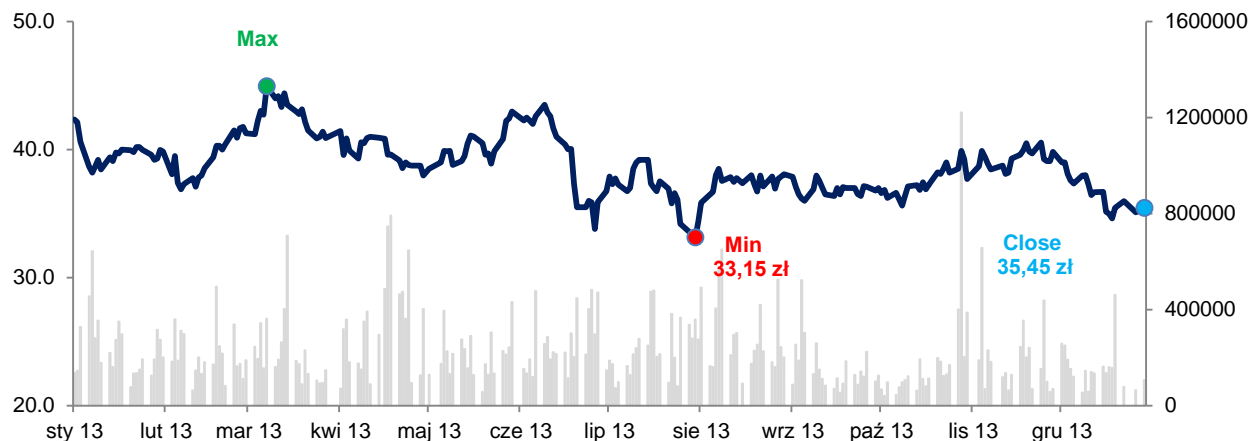
* EV (ang. Enterprise Value) tj. Wartość Przedsiębiorstwa - suma kapitalizacji rynkowej i długu, powiększona o udziały akcjonariuszy mniejszościowych i akcje uprzywilejowane oraz pomniejszona o środki pieniężne i ich ekwiwalenty.

* P/E (ang. Price/Earnings) – Cena / Zysk

* P/BV (ang. Price/Book Value) – Cena / Wartość Księgowa

* EV/EBITDA - Wartość Przedsiębiorstwa / Zysk operacyjny powiększony o amortyzację

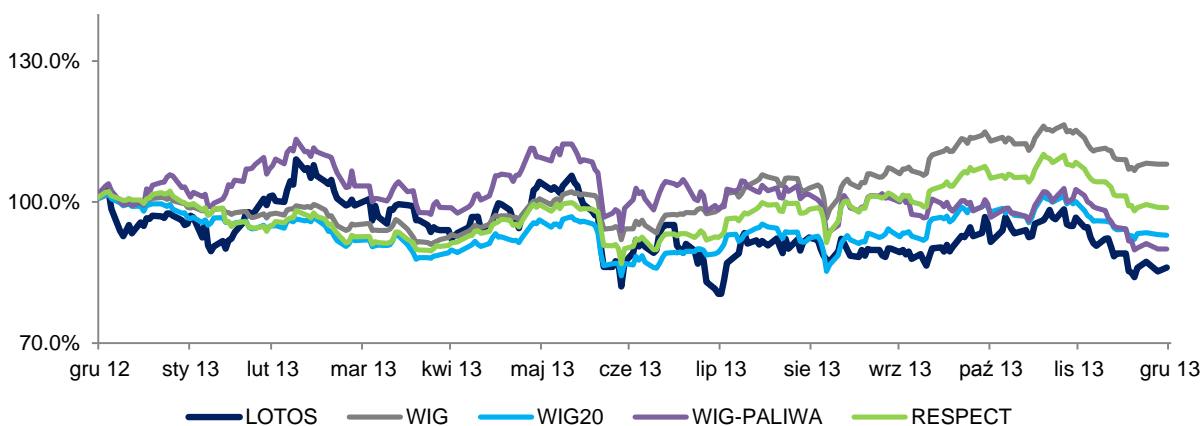
Rysunek 53. Kształtowanie się ceny akcji Grupy LOTOS S.A. w 2013 roku

Rysunek 54. Ważne wydarzenia w Spółce na tle notowań akcji Grupy LOTOS S.A.

Rysunek 55. Notowania akcji Grupy LOTOS S.A. na tle indeksów giełdowych w 2013 roku

* Wykres rebazowany, 100=zamknięcie sesji 28 grudnia 2012 roku

Rekomendacje analityków domów maklerskich dla akcji Grupy LOTOS S.A.

Rekomendacje dla akcji Grupy LOTOS S.A. wydaje 13 domów inwestycyjnych (w tym domy maklerskie i banki inwestycyjne):

Tabela 40. Domy Inwestycyjne wydające rekomendacje na temat akcji Grupy LOTOS

Z siedzibą w Polsce	Z siedzibą zagranicą
DM mBanku	Societe Generale
DM BZ WBK	Erste Bank
DM IDM	Wood & Co.
DM PKO BP	Deutsche Bank
DM BDM	Raiffeisen Centrobank
DI Investors	
ING Securities	
Espirito Santo Investment Bank	

Zgodnie z wiedzą Spółki, w 2013 roku wydano 25 rekomendacji biur maklerskich, w tym:

- 4 rekomendacje „Kupuj”
- 9 rekomendacji „Trzymaj”
- 3 rekomendacje „Redukuj”
- 9 rekomendacji „Sprzedaj”

Z czego:

- 6 rekomendacji podwyższonych (*ang. Upgrade*)
- 10 rekomendacji podtrzymanych (*ang. Maintained*)
- 5 rekomendacji obniżonych (*ang. Downgrade*)

Dodatkowo,

- 1 rozpoczęcie rekomendowania (*ang. coverage initiation*)
- 3 wznowienie rekomendowania (*ang. coverage re-initiation*)

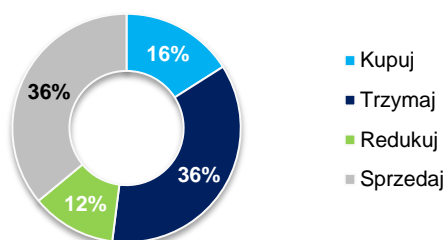
* Kupuj (*ang. Buy*) – całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji przekroczy 15% w ciągu dwunastu miesięcy

* Trzymaj (*ang. Hold*) – całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie od -5% do +5% w ciągu dwunastu miesięcy

* Redukuj (*ang. Reduce*) - całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie od -5% do -15% w ciągu dwunastu miesięcy

* Sprzedaj (*ang. Sell*) - całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie powyżej -15% w ciągu dwunastu miesięcy.

Rysunek 56. Struktura rekomendacji biur maklerskich dla akcji Grupy LOTOS S.A. w 2013 roku

Cena docelowa akcji Grupy LOTOS S.A. wyceniana przez biura maklerskie wahała się w przedziale 29,50 - 56,30 zł wobec 19,40 - 38,90 zł w roku poprzednim. Akcje Grupy LOTOS S.A. w 2013 roku wyceniane były średnio na poziomie 37,70 zł wobec 26,80 zł rok wcześniej.

Rynkowa wycena akcji Grupy LOTOS S.A. wahała się w przedziale 33,15 - 44,95 zł. Rok 2013 walory Grupy LOTOS S.A. zamknęły na poziomie 35,45 zł.

Rysunek 57. Wydane rekomendacje oraz średnia krocząca cen docelowych na tle notowań akcji Spółki

** Prosta średnia krocząca – średnia arytmetyczna cen docelowych z rekomendacji za 12 miesięcy (z wyłączeniem aktualizacji rekomendacji starszych niż 6 miesięcy)*

5.2. POLITYKA DYWIDENDOWA

Wypłaty dywidendy z zysków lat objętych strategią 2011 – 2015 podporządkowane są optymalizacji struktury finansowania Grupy Kapitałowej LOTOS. Strategia finansowa Grupy LOTOS S.A. zakłada wypłatę dywidendy na poziomie do 30% zysku netto.

Zarządu Grupy LOTOS S.A. zarekomendował całość zysku netto za 2012 rok wyłączyć od podziału pomiędzy Akcjonariuszami Spółki.

Uwzględniając rekomendację Zarządu, dnia 28.06.2013 roku Walne Zgromadzenie zdecydowało o przeznaczeniu zysku za 2012 rok na:

- Kapitał zapasowy w wysokości 834 931 320,89 zł,
- Zasilenie Funduszu Celowego na finansowanie przedsięwzięć społecznych w wysokości 1 500 000,00 zł.

Tabela 41. Dywidenda i stopa dywidendy (zł)

Rok obrotowy	Dywidenda	Dywidenda na akcję	Cena akcji na koniec roku	Stopa dywidendy
2005	0,0	0,0	44,2	-
2006	40 932 000,0	0,4	49,3	0,7
2007	0,0	0,0	44,5	-
2008	0,0	0,0	12,0	-
2009	0,0	0,0	31,8	-
2010	0,0	0,0	36,4	-
2011	0,0	0,0	23,3	-
2012	0,0	0,0	35,5	-

* Stopa dywidendy - stosunek wartości dywidendy przypadającej na jedną akcję do ceny akcji.

Tabela 42. Historyczne dywidendy na akcję (zł)

Rok obrotowy	Dywidenda na akcję	% zysku netto	Dzień do dywidendy	Dzień wypłaty dywidendy
2005	0,0	0,0	-	-
2006	0,4	10,1	11.06.2007	nie później niż 31.07.2007
2007	0,0	0,0	-	-
2008	0,0	0,0	-	-
2009	0,0	0,0	-	-
2010	0,0	0,0	-	-
2011	0,0	0,0	-	-
2012	0,0	0,0	-	-

* Dzień prawa do dywidendy - dzień, według którego ustala się listę akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy.

* Dzień wypłaty dywidendy - dzień, w którym wypłaca się dywidendę akcjonariuszom Spółki.

5.3. NABYCIE UDZIAŁÓW (AKCJI) WŁASNYCH

W 2013 roku Grupa LOTOS S.A. nie nabywała udziałów (akcji) własnych.

5.4. AKCJE I UDZIAŁY W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH

Zgodnie z posiadanymi przez Spółkę informacjami dwie niżej wymienione osoby zarządzające posiadają akcje Grupy LOTOS S.A. (stan na 5 marca 2014 roku):

Tabela 43. Określenie łącznej liczby i wartości nominalnej wszystkich akcji spółki oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych spółki, będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Osoby zarządzające/nadzorujące	Liczba akcji Grupy LOTOS S.A.	Wartość nominalna (zł)
Zarząd, w tym:	9 636	9 636
Pan Marek Sokołowski	8 636	8 636
Pan Zbigniew Paszkowicz	1 000	1 000
Rada Nadzorcza	0	0
Razem	9 636	9 636

** według oświadczeń na dzień 26 lutego 2014 roku*

Osoby zarządzające i nadzorujące według informacji Spółki na 5 marca 2014 roku nie posiadały akcji ani udziałów spółek powiązanych Grupy LOTOS S.A.

5.5. UMOWY, W WYNIKU KTÓRYCH MOGĄ W PRZYSZŁOŚCI NASTĄPIĆ ZMIANY W PROPORCJACH POSIADANYCH AKCJI PRZEZ DOTYCHCZASOWYCH AKCJONARIUSZY I OBLIGATARIUSZY

Zarząd Grupy LOTOS S.A. nie posiada informacji na temat umów w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy.

6. ŁAD KORPORACYJNY

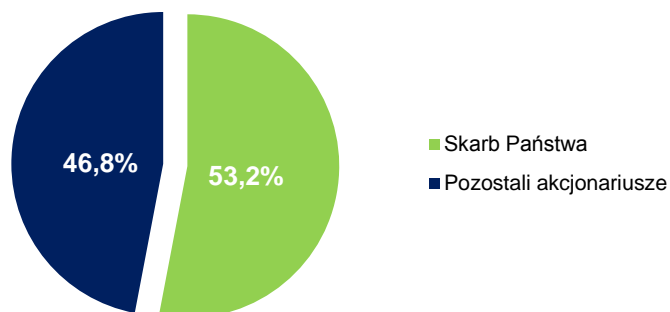
6.1. AKCJONARIAT

6.1.1. ZNACZNE PAKIETY AKCJI

Zmiany w latach 2012 - 2013

Kapitał akcyjny Grupy LOTOS S.A. nie uległ zmianom w stosunku do poprzednio raportowanego w 2012 roku i składa się z 129.873.362 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1 zł, mających pełne pokrycie w kapitale podstawowym. Każda akcja jest równoważna pojedynczemu głosowi na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy i posiada prawo do dywidendy.

Rysunek 58. Struktura akcjonariatu Grupy LOTOS na koniec 2012 r.

W dniu 29 kwietnia 2013 roku Spółka powzięła informację, że w wyniku nabycia akcji Grupy LOTOS S.A. w transakcjach na GPW w Warszawie, rozliczonych w dniu 24 kwietnia 2013 roku, ING Otwarty Fundusz Emerytalny zwiększył stan posiadania akcji LOTOS powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki ([raport bieżący nr 11/2013](#)).

Tabela 44. Udział akcjonariuszy w kapitale podstawowym i w ogólnej liczbie głosów na WZ

Akcjonariusze	Liczba akcji/głosów	Wartość nominalna akcji	Udział w kapitale podstawowym/udział w ogólnej liczbie głosów na WZ
Skarb Państwa	69 076 392	69 076 392	53,2%
ING OFE	6 893 079	6 893 079	5,3%
Pozostali	53 903 891	53 903 891	41,5%
Razem	129 873 362	129 873 362	100,0%

Rysunek 59. Struktura akcjonariatu Grupy LOTOS od dnia 24 kwietnia 2013 r. do dnia publikacji niniejszego Sprawozdania Zarządu

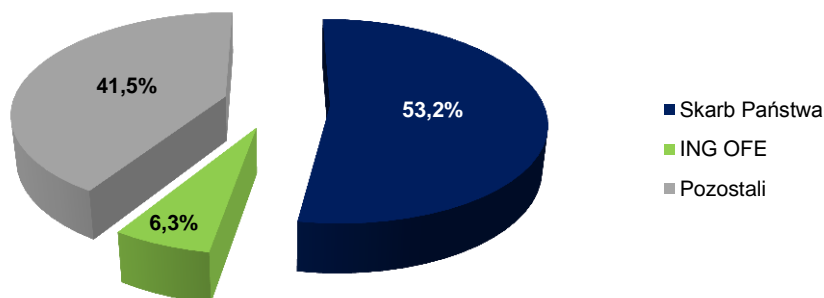
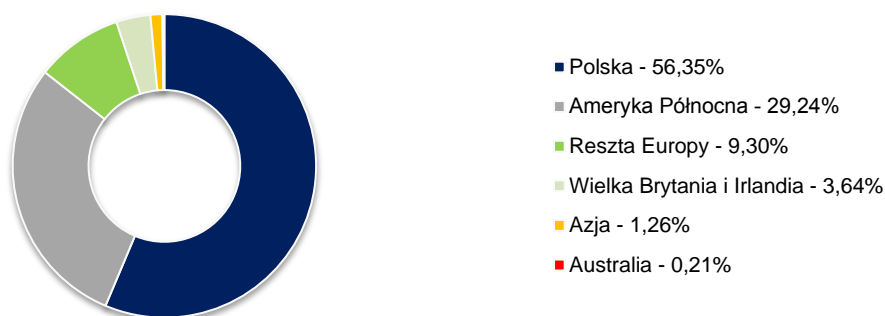

Tabela 45. Pozostałe fundusze emerytalne w strukturze akcjonariatu Grupy LOTOS S.A.

Fundusz emerytalny	Udział % w strukturze akcjonariatu
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU	3,30
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny	3,00
Allianz Polska Otwarty Fundusz Emerytalny	1,36
Nordea Otwarty Fundusz Emerytalny	0,59
Aegon Otwarty Fundusz Emerytalny	0,44
Axa Otwart Fundusz Emerytalny	0,39
Otwarty Fundusz Emerytalny Warta	0,30
Otwarty Fundusz Emerytalny Pocztylion	0,30
Pekao Otwarty Fundusz Emerytalny	0,26
Generali Otwarty Fundusz Emerytalny	0,26
PKO BP BANKOWY Otwarty Fundusz Emerytalny	0,12
Amplico Otwarty Fundusz Emerytalny	0,11

* na podstawie sprawozdań finansowych funduszy inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2013 roku

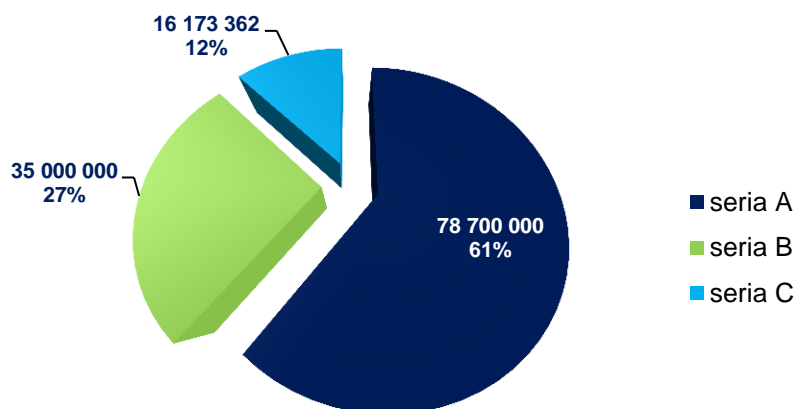
Rysunek 60. Struktura geograficzna akcjonariuszy mniejszościowych

* na podstawie zidentyfikowanego akcjonariatu mniejszościowego

Struktura kapitału akcyjnego

Kapitał akcyjny Grupy LOTOS S.A. składa się z 129.873.362 akcji zwykłych, o wartości nominalnej 1 złoty, mających pełne pokrycie w kapitale podstawowym, które są równoważne pojedynczemu głosowi na WZ i posiadają prawo do dywidendy.

Rysunek 61. Struktura kapitału akcyjnego Grupy LOTOS

W latach 2012 - 2013 i do dnia publikacji niniejszego Sprawozdania Zarządu Skarb Państwa posiadał łącznie 69.076.392 akcje zwykłe na okaziciela Grupy LOTOS, reprezentujące 53,19% udziału w kapitale zakładowym i tyle samo głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki.

W roku 2012 nie doszło do zmian w strukturze najważniejszych akcjonariuszy, co oznacza, że pozostałe 46,81%, tj. 60 796 970 akcji pozostawało w wolnym obrocie.

W dniu 28 czerwca 2013 roku Spółka podała do wiadomości publicznej [raportem bieżącym nr 16/2013](#), wykaz Akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Grupy LOTOS S.A. w dniu 28 czerwca 2013 roku.

Tabela 46. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% udziału w głosach na ZWZ Spółki w dniu 28 czerwca 2013 roku

Podmiot	Ilość akcji LOTOS	Udział % na ZWZ	Udział % ogółem
Skarb Państwa	69 076 392	78%	53,19%

Szczególne uprawnienia i ich wykonywanie zapewniające w Grupie LOTOS kontrolę niewspółmierną do udziału we własności

Spółka nie wyemitowała papierów wartościowych dających Akcjonariuszom specjalne uprawnienia kontrolne. Na dzień publikacji niniejszego raportu Spółka nie posiada informacji o umowach między akcjonariuszami w sprawie wspólnego wykonywania głosów.

Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu Grupy LOTOS S.A.

Jedna akcja Grupy LOTOS S.A. daje prawo do jednego głosu na WZ. Jednakże, zgodnie ze Statutem Spółki, prawo głosowania akcjonariuszy zostaje ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na WZ więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w dniu odbywania WZ, z zastrzeżeniem, że dla potrzeb ustalania obowiązków nabywców znacznych pakietów akcji przewidzianych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz w ustawie z 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej, takie ograniczenie prawa głosowania uważane będzie za nieistniejące.

6.1.2. POSIADACZE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, KTÓRE DAJĄ SPECJALNE UPRAWNIENIA KONTROLNE, WRAZ Z OPISEM TYCH UPRAWNIENI

Grupa LOTOS S.A. nie wyemitowała papierów wartościowych dających akcjonariuszom specjalne uprawnienia kontrolne.

6.1.3. SZCZEGÓLNE UPRAWNIENIA SKARBU PAŃSTWA ORAZ ICH WYKONYWANIE W SPÓŁKACH KAPITAŁOWYCH

Ustawa z dnia 18 marca 2010 roku o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw gazowych (Dz. U. Nr 65, poz. 404) („Ustawa”) wprowadziła instytucję pełnomocnika do spraw ochrony infrastruktury krytycznej.

Zgodnie z ww. ustawą Zarząd Spółki, w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa oraz dyrektorem Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, jest uprawniony do powoływania i odwoływania pełnomocnika do spraw ochrony infrastruktury krytycznej w Spółce. Do zadań pełnomocnika należy w szczególności zapewnienie Ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa informacji dotyczących dokonania przez organy Spółki czynności prawnych wskazanych wyżej, przekazywanie informacji o infrastrukturze krytycznej dyrektorowi Rządowego Centrum Bezpieczeństwa na jego wniosek, przekazywanie i odbieranie informacji o zagrożeniu infrastruktury krytycznej we współpracy z dyrektorem Rządowego Centrum Bezpieczeństwa.

Pełnomocnik do spraw ochrony infrastruktury krytycznej może żądać od organów spółek wszelkich dokumentów oraz wyjaśnień w wyżej wymienionych sprawach, a następnie – po przeprowadzonej analizie – ma obowiązek ich przekazania Ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa oraz Dyrektorowi Rządowego Centrum Bezpieczeństwa wraz z pisemnym stanowiskiem oraz jego uzasadnieniem.

W dniu 11 lipca 2011 roku Grupa LOTOS S.A. otrzymała informację o ujęciu jej majątku w wykazie składników, obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej i w związku z powyższym w dniu 23 sierpnia 2011 roku Zarząd Grupy LOTOS S.A. powołał Pełnomocnika ds. Ochrony Infrastruktury Krytycznej.

Zgodnie z przepisami niniejszej ustawy, Minister właściwy do spraw Skarbu Państwa może wyrazić sprzeciw wobec podjętej przez Zarząd Spółki uchwały lub innej dokonanej przez Zarząd Spółki czynności prawnej, której przedmiotem jest rozporządzenie składnikami mienia ujawnionymi w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, o którym mowa w art. 5b ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym, stanowiące rzeczywiste zagrożenie dla funkcjonowania, ciągłości działania oraz integralności infrastruktury krytycznej obejmujące:

- w sektorze energii elektrycznej — infrastrukturę służącą do wytwarzania albo przesyłania energii elektrycznej,
- w sektorze ropy naftowej — infrastrukturę służącą do wydobycia, rafinacji, przetwarzania ropy naftowej oraz magazynowania i przesyłania rurociągami ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych, jak również terminale portowe do przeładunku tych produktów oraz ropy naftowej,
- w sektorze paliw gazowych — infrastrukturę służącą do produkcji, wydobycia, rafinacji, przetwarzania, magazynowania, przesyłania paliw gazowych gazociągami oraz terminale skroplonego gazu ziemnego (LNG).

Sprzeciwem Ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa może być również objęta uchwała organu Spółki dotycząca:

- rozwiązania Spółki,
- zmiany przeznaczenia lub zaniechania eksploatacji składnika mienia⁽¹⁾ Spółki, ujawnionego w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, o którym mowa w art. 5b ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym,
- zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa Spółki,
- zbycia albo wydzierżawienia przedsiębiorstwa Spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nim ograniczonego prawa rzeczowego,
- przyjęcia planu rzeczowo-finansowego, planu działalności inwestycyjnej lub wieloletniego planu strategicznego,
- przeniesienia siedziby Spółki za granicę,

jeżeli wykonanie takiej uchwały stanowiłoby rzeczywiste zagrożenie dla funkcjonowania, ciągłości działania oraz integralności infrastruktury krytycznej.

6.1.4. OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRAWA GŁOSU NA WALNYM ZGROMADZENIU

Jedna akcja Grupy LOTOS S.A. daje prawo do jednego głosu na WZ. Jednakże, zgodnie ze Statutem Spółki, prawo głosowania akcjonariuszy zostaje ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na WZ więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w dniu odbywania WZ, z zastrzeżeniem, że dla potrzeb ustalania obowiązków nabywców znacznych pakietów akcji przewidzianych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz w ustawie z 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej, takie ograniczenie prawa głosowania uważane będzie za nieistniejące.

Ograniczenie powyższe nie dotyczy:

- 1) akcjonariuszy, którzy w dniu powzięcia uchwały WZ wprowadzającej ograniczenie, są uprawnieni z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce;
- 2) akcjonariuszy działających z akcjonariuszami określonymi w pkt 1 na podstawie zawartych porozumień dotyczących wspólnego wykonywania prawa głosu z akcji.

Dla potrzeb ograniczenia prawa do głosowania, o którym mowa powyżej, głosy akcjonariuszy, między którymi istnieje stosunek dominacji lub zależności, są sumowane zgodnie z następującymi zasadami:

1. Przez akcjonariusza rozumie się każdą osobę, w tym jej podmiot dominujący i zależny, której przysługuje bezpośrednio lub pośrednio prawo głosu na Walnym Zgromadzeniu na podstawie dowolnego tytułu prawnego; dotyczy to także osoby, która nie posiada akcji Spółki, a w szczególności użytkownika, zastawnika, osoby uprawnionej z kwitu depozytowego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi, a także osoby uprawnionej do udziału w WZ mimo zbycia posiadanych akcji po dniu ustalenia prawa do uczestnictwa w WZ.
2. Przez podmiot dominujący oraz podmiot zależny rozumie się odpowiednio osobę:
 - 1) spełniającą przesłanki wskazane w art. 4 § 1 pkt 4) Kodeksu spółek handlowych, lub
 - 2) mającą status przedsiębiorcy dominującego, przedsiębiorcy zależnego albo jednocześnie status przedsiębiorcy dominującego i zależnego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów, lub
 - 3) mającą status jednostki dominującej, jednostki dominującej wyższego szczebla, jednostki zależnej, jednostki zależnej niższego szczebla, jednostki współzależnej albo mającą jednocześnie status jednostki dominującej (w tym dominującej wyższego szczebla) i zależnej (w tym zależnej niższego szczebla i współzależnej) w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości, lub
 - 4) która wywiera (podmiot dominujący) lub na którą jest wywierany (podmiot zależny) decydujący wpływ w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 22 września 2006 roku o przejrzystości stosunków finansowych pomiędzy organami publicznymi a przedsiębiorcami publicznymi oraz o przejrzystości finansowej niektórych przedsiębiorców, lub
 - 5) której głosy wynikające z posiadanych bezpośrednio lub pośrednio akcji Spółki podlegają kumulacji z głosami innej osoby lub innych osób na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych w związku z posiadaniem, zbywaniem lub nabywaniem znacznych pakietów akcji Spółki.

Akcjonariusze, których głosy podlegają kumulacji i redukcji zgodnie z zasadami opisanymi powyżej, zwani są łącznie Zgrupowaniem. Kumulacja głosów polega na zsumowaniu głosów, którymi dysponują poszczególni

akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania. Redukcja głosów polega na pomniejszeniu ogólnej liczby głosów w Spółce przysługujących na WZ akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania.

Redukcja głosów jest dokonywana według następujących zasad:

- 1) liczba głosów akcjonariusza, który dysponuje największą liczbą głosów w Spółce spośród wszystkich akcjonariuszy wchodzących w skład Zgrupowania, ulega pomniejszeniu o liczbę głosów równą nadwyżce ponad 10% ogólnej liczby głosów w Spółce przysługujących łącznie wszystkim akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania;
- 2) jeżeli mimo redukcji, o której mowa powyżej, łączna liczba głosów przysługujących na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania przekracza próg 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w dniu odbywania Walnego Zgromadzenia, dokonuje się dalszej redukcji głosów należących do pozostałych akcjonariuszy wchodzących w skład Zgrupowania. Dalsza redukcja głosów poszczególnych akcjonariuszy następuje w kolejności ustalonej na podstawie liczby głosów, którymi dysponują poszczególni akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania (od największej do najmniejszej). Dalsza redukcja jest dokonywana aż do osiągnięcia stanu, w którym łączna liczba głosów, którymi dysponują akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania nie będzie przekraczać 10% ogólnej liczby głosów w Spółce;
- 3) jeżeli na potrzeby redukcji nie można ustalić kolejności redukcji głosów z uwagi na to, że dwóch lub więcej akcjonariuszy dysponuje tą samą liczbą głosów, to głosy akcjonariuszy dysponujących tą samą liczbą głosów redukuje się proporcjonalnie, przy czym liczby ułamkowe zaokrągla się w dół do pełnej liczby akcji. W pozostałym zakresie zasady określone w punktach poprzedzających stosuje się odpowiednio;
- 4) w każdym przypadku akcjonariusz, któremu ograniczono wykonywanie prawa głosu, zachowuje prawo wykonywania co najmniej jednego głosu;
- 5) ograniczenie wykonywania prawa głosu dotyczy także akcjonariusza nieobecnego na WZ.

W celu ustalenia podstawy do kumulacji i redukcji głosów, każdy akcjonariusz Spółki, Zarząd, Rada Nadzorcza oraz poszczególni członkowie tych organów, a także Przewodniczący WZ, mogą żądać, aby akcjonariusz Spółki, podlegający zasadzie ograniczenia prawa głosowania, udzielił informacji czy jest on w stosunku do dowolnego innego akcjonariusza Spółki podmiotem dominującym lub zależnym w rozumieniu Statutu Spółki. Uprawnienie to obejmuje także prawo żądania ujawnienia liczby głosów, którymi akcjonariusz Spółki dysponuje samodzielnie lub łącznie z innymi akcjonariuszami Spółki, w stosunku do których jest podmiotem dominującym lub zależnym w rozumieniu zgodnym ze Statutem Spółki. Osoba, która nie wykonała lub wykonała w sposób nienależyty powyższy obowiązek informacyjny, do chwili usunięcia uchybienia obowiązku informacyjnego, może wykonywać prawo głosu wyłącznie z jednej akcji, a wykonywanie przez taką osobę prawa głosu z pozostałych akcji jest bezskuteczne.

W przypadku wątpliwości wykładni postanowień dotyczących ograniczenia prawa do głosowania należy dokonywać zgodnie z art. 65 § 2 Kodeksu cywilnego.

Od momentu, w którym udział akcjonariuszy, którzy w dniu powzięcia uchwały Walnego Zgromadzenia wprowadzającej ograniczenie prawa głosowania, byli uprawnieni z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w kapitale zakładowym Spółki spadnie poniżej poziomu 5% ograniczenia prawa głosowania akcjonariuszy wygasają.

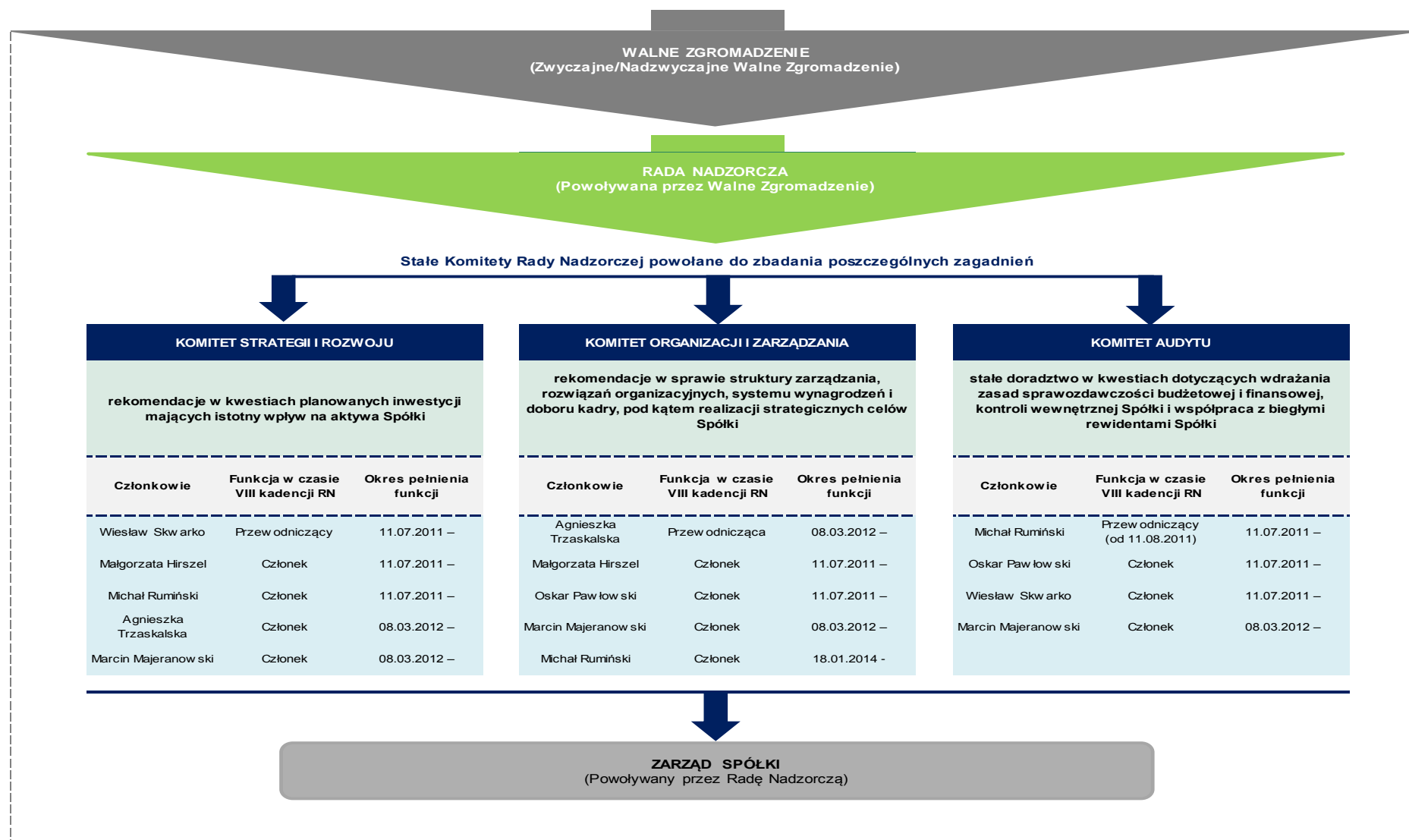
Z zachowaniem właściwych przepisów Kodeksu spółek handlowych istotna zmiana przedmiotu działalności Spółki może nastąpić bez wykupu akcji tych akcjonariuszy, którzy nie godzą się na taką zmianę.

6.1.5. OGRANICZENIA DOTYCZĄCE PRZENOSZENIA PRAWA WŁASNOŚCI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Brak jakichkolwiek ograniczeń w przenoszeniu prawa własności w odniesieniu do wszystkich akcji wyemitowanych przez Grupę LOTOS S.A.

6.2. FUNKCJONOWANIE ORGANÓW SPÓŁKI

Rysunek 62. Struktura nadzioru korporacyjnego w Grupie LOTOS S.A.

6.2.1. WALNE ZGROMADZENIE GRUPY LOTOS S.A.

Kompetencje i przebieg Walnych Zgromadzeń (WZ) Grupy LOTOS określają szczegółowo [Statut Spółki](#) (tekst jednolity z 21 grudnia 2012 roku) i [Regulamin Walnych Zgromadzeń](#) (tekst jednolity z 26 sierpnia 2009 roku). Oba dokumenty są dostępne na stronie internetowej Spółki w zakładce [Ład Korporacyjny](#).

WZ odbywa się w siedzibie Spółki, zwoływane jest przez Zarząd Spółki w przypadkach przewidzianych w Statucie lub przepisach Kodeksu Spółek Handlowych (KSH), poprzez ogłoszenie dokonywane na stronie internetowej Spółki i w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z przepisami o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

W 2013 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie (ZWZ) odbyło się dnia 28 czerwca. Prawo do zwołania ZWZ przysługuje również Radzie Nadzorczej jeżeli Zarząd nie zwoła go w ciągu sześciu miesięcy po zakończeniu roku obrotowego.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie (NWZ) może zostać zwołane przez Zarząd z własnej inicjatywy, przez Radę Nadzorczą, jeżeli jego zwołanie Rada uzna za wskazane, bądź przez akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego lub co najmniej połowę ogółu głosów w Spółce.

Ponadto akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą żądać zwołania NWZ i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego Zgromadzenia. Jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania Zarządowi, NWZ nie zostanie zwołane, Sąd Rejestrowy może upoważnić do zwołania NWZ akcjonariuszy występujących z tym żądaniem.

Żądanie zwołania WZ oraz umieszczenia określonych spraw w porządku obrad, zgłaszane przez uprawnione podmioty, powinno być uzasadnione. Akcjonariusz lub akcjonariusze Spółki reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą przed terminem WZ zgłaszać Spółce projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad WZ lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad.

Prawo uczestniczenia w WZ mają tylko osoby będące akcjonariuszami Spółki na 16 dni przed datą WZ (dzień rejestracji uczestnictwa w WZ). Uprawnieni z akcji imiennych i świadectw tymczasowych oraz zastawnicy i użytkownicy, którym przysługuje prawo głosu, mają prawo uczestniczenia w WZ, jeżeli są wpisani do księgi akcyjnej w dniu rejestracji uczestnictwa w WZ. Akcjonariusz może uczestniczyć w WZ oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika. Pełnomocnik ma obowiązek ujawnić akcjonariuszowi okoliczności wskazujące na istnienie bądź możliwość wystąpienia konfliktu interesów oraz głosować zgodnie z instrukcjami udzielonymi przez akcjonariusza.

Wszystkie sprawy wnoszone pod obrady WZ są uprzednio przedstawiane RN do rozpatrzenia. W sprawach nieobjętych porządkiem obrad nie można powziąć uchwały, chyba że cały kapitał zakładowy jest reprezentowany na WZ, a nikt z obecnych nie zgłosił sprzeciwu dotyczącego powzięcia uchwały, za wyjątkiem wniosków o zwołanie NWZ oraz wniosków o charakterze porządkowym, które mogą być uchwalone. Uchwały WZ zapadają bezwzględłą większością głosów, jeżeli Statut lub KSH nie stanowi inaczej. Uchwały i przebieg WZ są protokołowane przez notariusza. Protokół podpisuje Przewodniczący Zgromadzenia i notariusz.

6.2.2. RADA NADZORCZA GRUPY LOTOS S.A.

Rada Nadzorcza Grupy LOTOS S.A. działa na podstawie Statutu Spółki (tekst jednolity z 21 grudnia 2012 roku) oraz Regulaminu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. (tekst jednolity z 17 grudnia 2009 roku) (hiperłącze: http://inwestor.lotos.pl/226/lad_korporacyjny/dokumenty_spolki) Sposób procedowania i zakres kompetencji Rady Nadzorczej (RN) Spółki szczegółowo określa Regulamin Rady Nadzorczej Grupy LOTOS (tekst jednolity z 17 grudnia 2009 roku).

Rada Nadzorcza może liczyć od 5 do 9 członków powoływanych przez WZ bezwzględną większością głosów w głosowaniu tajnym spośród nieograniczonej liczby kandydatów na wspólny okres trzyletniej kadencji. Liczbę członków RN ustala WZ. Przewodniczący RN powoływany jest przez WZ natomiast Wiceprzewodniczący i Sekretarz wybierani są przez RN z grona pozostałych jej członków. Poszczególni członkowie Rady oraz cała RN mogą zostać odwołani w każdym czasie przed upływem kadencji. Skarb Państwa uprawniony jest do bezpośredniego powoływania i odwoływania jednego członka RN tak długo jak pozostaje akcjonariuszem Spółki.

CZŁONKOWIE RADY NADZORCZEJ	FUNKCJA	W RN VIII KADENCJI	PRZEBIEG KARIERY I KOMPETENCJE
 Wiesław Skwarko	przewodniczący	27.06.2011 r. -	http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-21
 Marcin Majeranowski	wiceprzewodniczący	29.02.2012 r. -	http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-53
 Oskar Pawłowski	sekretarz	27.06.2011 r. -	http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-54

	członek	27.06.2011 r. -	http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-55
Małgorzata Hirszel			
	członek	29.02.2012 r. -	http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-56
Agnieszka Trzaskalska			
	członek	27.06.2011 r. -	http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-57
Michał Rumiński			

RN sprawuje stały nadzór nad działalnością Grupy LOTOS S.A. we wszystkich dziedzinach działalności Spółki. Rada realizuje swoje zadania kolegalnie, jednakże może powoływać stałe bądź doraźne komitety do nadzoru nad poszczególnymi obszarami lub zbadania poszczególnych zagadnień. Stałe komitety RN to: Komitet Audytu, Komitet Strategii i Rozwoju oraz Komitet Organizacji i Zarządzania.

Członkowie Rady Nadzorczej delegowani do samodzielnego pełnienia obowiązków

RN może delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych funkcji. Decyzją z 24 października 2012 roku (uchwała nr 58/VIII/2012) RN delegowała Pana Oskara Pawłowskiego do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych nad prawnymi aspektami dalszego uczestnictwa Spółki w konsorcjum zagospodarowującym złożę YME oraz sporu z operatorem tego złoża. W związku z wyczerpaniem zakresu udzielonej przez Radę delegacji oraz prowadzoną restrukturyzacją działalności na Morzu Północnym, decyzją Rady Nadzorczej z 23 maja 2013 roku utrzymano delegację w zakresie obejmującym samodzielne pełnienie czynności nadzorczych nad procesem restrukturyzacji obszaru aktywów norweskich Segmentu Poszukiwawczo-Wydobywczego Grupy Kapitałowej LOTOS

Pan Marcin Majeranowski na mocy uchwały nr 66/VIII/2013 z 11 stycznia 2013 roku został delegowany do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych nad realizacją programu rekonstrukcji kapitałowej Grupy Kapitałowej LOTOS i wykonaniem jego harmonogramu.

6.2.3. ZARZĄD GRUPY LOTOS S.A. ORAZ UPRAWNIENIA POSZCZEGÓLNYCH CZŁONKÓW

Zarząd Grupy LOTOS S.A. działa na podstawie dostępnych na stronie internetowej Spółki w zakładce Ład Korporacyjny dokumentów: [Statut Spółki i Regulamin Zarządu Spółki](#) (przyjęty Uchwałą Zarządu Grupy LOTOS S.A. nr 6/VI/2007 z dnia 23 stycznia 2007 roku i zatwierdzony uchwałą RN nr 70/VI/2007 z dnia 29 stycznia 2007 roku).

Zarząd reprezentuje Grupę LOTOS S.A. wobec osób trzecich oraz prowadzi wszelkie sprawy korporacyjne Grupy LOTOS S.A. Ponadto poszczególni członkowie Zarządu prowadzą działania zgodnie z podziałem kompetencji wynikającym z funkcji operacyjnych powierzonych im w Spółce. Jednocześnie każdy z członków Zarządu ma prawo reprezentować Spółkę we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa Spółki z wyłączeniem czynności zastrzeżonych postanowieniami KSH lub Statutem Spółki do kompetencji WZ lub RN oraz spraw przekraczających zwykły zarząd przedsiębiorstwem, które wymagają uprzedniej uchwały Zarządu oraz spraw znajdujących się w kompetencji innego członka Zarządu.

W okresie od dnia 1 stycznia 2013 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień przekazania niniejszego Sprawozdania skład Zarządu Grupy LOTOS S.A. VIII kadencji przedstawiał się następująco:

Skład i kompetencje Zarządu Spółki

**Paweł
Olechnowicz**

Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny

Okres pełnienia funkcji w Zarządzie:

Funkcję Prezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 12 marca 2002 r., kiedy to po raz pierwszy został powołany przez Radę Nadzorczą do składu Zarządu – wówczas IV kadencji.

Następnie kolejno w latach 2003, 2006, 2009 oraz 2012 obejmował funkcję Prezesa Zarządu - zgodnie z decyzją Rady Nadzorczej Spółki.

Jednocześnie od września 2007 roku zasiada w Radzie Dyrektorów LOTOS Exploration and Production Norge AS oraz od kwietnia 2011 roku w Radzie Dyrektorów AB LOTOS Geonafta – pełniąc w obu podmiotach funkcję Przewodniczącego.

Obszar zarządzania: Zarządza całokształtem działalności Grupy Kapitałowej LOTOS

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy:

Ukończył Wydział Technologii i Mechanizacji Odlewnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Podyplomowe Studia na Politechnice Gdańskiej – Organizacja, Ekonomika i Zarządzanie Przemysłem oraz MBA INSEAD, Fontainebleau, a także wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych z zakresu zarządzania. W 1977 r. rozpoczął karierę zawodową w Zakładach Mechanicznych „Zamech” w Elblągu (od 1990 r. ABB Zamech Sp. z o. o.). W latach 1990-1996 był Prezesem Zarządu i Dyrektorem Generalnym ABB Zamech Ltd. i jednocześnie w latach 1994 – 1996 pełnił funkcję Wiceprezesa ABB Polska. Kolejne dwa lata pracował w centrali ABB Ltd. w Zurichu na stanowisku Wiceprezesa na Europę Centralną i Wschodnią. W latach 1999-2000 pełnił funkcję Wiceprezesa i Zastępcy Dyrektora Generalnego w ZML Kęty S.A. Od 2001 r. kierował założoną przez siebie firmą konsultingową Paweł Olechnowicz – Consulting. Był jednym z inicjatorów powstania w 2010 roku organizacji eksperckiej Central Europe Energy Partners – CEEP reprezentującej interesy szeroko rozumianego sektora energii, w której został Przewodniczącym Rady Dyrektorów. Po objęciu funkcji Prezesa Zarządu Grupy LOTOS w marcu 2002 roku zapoczątkował wiele dynamicznych działań mających na celu unowocześnienie struktur organizacyjnych oraz rozwój potencjału produkcyjnego i rynkowego Spółki. m. in. zainicjował program budowy Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS o profilu produkcyjnym i rynkowym, doprowadził do zmiany nazwy firmy na Grupa LOTOS S.A. (czerwiec 2003 roku), rozpoczął modernizację techniczną rafinerii w Gdańsku, doprowadził do konsolidacji biznesowej z rafineriami południowymi w Czechowicach i Jaśle oraz do integracji Petrobalticu, przeprowadził wdrożenie Zintegrowanego Systemu Zarządzania opartego na normach ISO, wprowadził Grupę LOTOS S.A. na Warszawską Giełdę Papierów Wartościowych (czerwiec 2005 roku), a uzyskane z oferty środki przeznaczył na realizację Programu 10+ zakończoną w 2011 roku, przeprowadził Spółkę przez realizację opracowanego przez kierownictwo i załogę Spółki programu oszczędnościowego pn. Pakiet Antykryzysowy (2009 rok) oraz programu oszczędnościowo-efektywnościowego pn. Program Optymalnej Ekspansji (2012 rok), wdraża założenia programu rozwoju i rekonstrukcji kapitałowej Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2013-2015 pn. Efektywność i Rozwój 2013-2015 w ramach, którego realizowany jest przez Grupę LOTOS S.A., Grupę Azoty S.A. i Polskie Inwestycje Rozwojowe projekt petrochemiczny.

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-12

**Mariusz
Machajewski**

Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Ekonomiczno - Finansowych

Okres pełnienia funkcji w Zarządzie:

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 19 czerwca 2006 roku, kiedy to został powołany przez Radę Nadzorczą Spółki do składu Zarządu – wówczas VI kadencji. Następnie kolejno w latach 2009 oraz 2012 obejmował funkcję Wiceprezesa Zarządu - zgodnie z decyzją Rady Nadzorczej Spółki.

Jednocześnie od 2006 roku zasiada w Radzie Nadzorczej LOTOS Paliwa Sp. z o.o. pełniąc w niej funkcję Wiceprzewodniczącego oraz od 2010 roku w Radzie Nadzorczej RCEkoenergia Sp. z o.o. – pełniąc w niej funkcję Przewodniczącego.

Od 2013 roku pełni funkcję Członka Rady Nadzorczej Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych.

Obszar zarządzania: Zarządza głównie całokształtem działalności ekonomiczno-finansowej i rachunkowej firmy, a także całokształtem zagadnień w zakresie posiadanych aktywów oraz procesów restrukturyzacyjnych, ponosząc odpowiedzialność w tym zakresie działania. Ponadto sprawuje również nadzór nad sprawami związanymi z opracowywaniem wytycznych korporacyjnych i standaryzacją działalności w zakresie zawierania umów, wyboru i oceny kontrahenta oraz rozwoju systemów informatycznych i usług telekomunikacyjnych.

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy:

Ukończył Wydział Ekonomii Uniwersytetu Gdańskiego oraz wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych w zakresie zarządzania i ekonomii.

W latach 1994-1997 pracował w Stoczni Gdynia S.A. Związany z Grupą LOTOS S.A. (wcześniej Rafineria Gdańska S.A.) od roku 1997, gdzie od roku 1999 kierował służbami kontrolingu Spółki. Od połowy 2002 roku zatrudniony jest na stanowisku Dyrektora ds. Ekonomiczno-Finansowych. Od kwietnia 2005 roku do czerwca 2006 roku był również Prokurentem Spółki. Powołany do składu Zarządu w czerwcu 2006 roku. Brał udział w procesie restrukturyzacji wewnętrznej firmy, czego następstwem było między innymi powołanie do życia w 2005 roku Centrum Finansowo-Księgowego, świadczącego usługi głównie z zakresu księgowości na rzecz Grupy LOTOS S.A. i spółek zależnych. Uczestniczył w przygotowaniu Spółki do wejścia na Warszawską Giełdę Papierów Wartościowych, co nastąpiło 9 czerwca 2005 roku. Był liderem procesu przygotowywania koncepcji i organizacji finansowania Programu 10+. Umowa kredytowa zawarta w czerwcu 2008 roku na realizację Programu 10+ była największą w historii firmy i została uznana za transakcję roku w europejskim sektorze naftowym, a kilka prestiżowych pism specjalistycznych określiło ją mianem najlepszego projektu finansowego roku. Był odpowiedzialny za przygotowanie i monitorowanie realizacji programu oszczędnościowego pn. Pakiet Antykryzysowy (2009 rok) oraz programu oszczędnościowo-efektywnościowego pn. Program Optymalnej Ekspansji (2012 rok). W ramach sprawowania kontroli nad procesami restrukturyzacyjnymi – odpowiada za realizację programu rozwoju i rekonstrukcji kapitałowej Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2013-2015 pn. Efektywność i Rozwój 2013-2015 oraz sprawuje kontrolę nad funkcjonowaniem nadzoru właścicielskiego nad spółkami zależnymi.

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-15

**Zbigniew
Paszkowicz**

Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Poszukiwań i Wydobywania

Okres pełnienia funkcji w Zarządzie:

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od dnia 28 czerwca 2012 roku – powołany przez Radę Nadzorczą Spółki do składu Zarządu VIII kadencji. Od października 2012 roku pełni również funkcję Prezesa Zarządu LOTOS Petrobaltic S.A. oraz od stycznia 2013 roku zasiada w Radzie Dyrektorów LOTOS E&P Norge AS – pełniąc w niej funkcję Członka Rady.

Obszar zarządzania: Zarządza operacyjnym segmentem poszukiwań i wydobywania Grupy Kapitałowej LOTOS, w tym nadzoruje działalność spółek tego segmentu

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy:

W 1989 roku ukończył studia w zakresie mechaniki w Instytucie Okrętowym Politechniki Gdańskiej. Absolwent francuskiego Instytutu Ropy Naftowej w Paryżu, gdzie uzyskał w 1991 roku dyplom inżyniera Wyższych Studiów Ropy Naftowej i Silników Spalinowych (Ecole Nationale Supérieure du Pétrole et des Moteurs).

Z Grupą LOTOS S.A. wcześniej (Rafineria Gdańska S.A.) związany jest zawodowo od 1992 roku - początkowo zatrudniony jako specjalista w Dziale Planowania i Przygotowania Remontów. W latach 2002-2004 pracował na stanowisku kierownika Zakładu Utrzymania Ruchu odpowiadając za reorganizację służb remontowych i utrzymanie ruchu rafinerii w oparciu o nowoczesne metody profilaktyczne.

W 2004 roku objął stanowisko Dyrektora ds. Techniki Grupy LOTOS S.A. i odpowiadał bezpośrednio za przygotowanie i realizację remontu postojowego „Wiosna 2005” podczas którego podniesione zostały moce przerobowe zakładu z poziomu 4,5 do 6 mln ton ropy naftowej rocznie. W 2006 roku objął stanowisko Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii i został osobą bezpośrednio odpowiedzialną za realizację Programu 10+, największej inwestycji przemysłowej ostatniego dziesięciolecia w Polsce. Po zakończeniu ww. Programu od kwietnia 2011 roku objął stanowisko Zastępcy Dyrektora Generalnego Grupy LOTOS S.A., a w jego zakresie kompetencji znalazło się m.in. monitorowanie realizacji Strategii Spółki, nadzór nad całokształtem spraw związanych z obsługą organów Spółki oraz nad opracowywaniem wytycznych korporacyjnych i standaryzacją zawieranych umów, oraz rozwoju systemów informatycznych i telekomunikacyjnych oraz bezpieczeństwa i ochrony fizycznej.

Stanowił również wsparcie Dyrektora Generalnego w zakresie udzielonych uprawnień. Tu od stycznia 2012 – Przewodniczący Rady Nadzorczej LOTOS Petrobaltic. W czerwcu 2012 roku został powołany na funkcję Wiceprezesa Grupy LOTOS S.A., a od października 2012 roku pełni także funkcję Prezesa Zarządu LOTOS Petrobaltic S.A. Główny kierunek Jego działań skoncentrowany jest na rozwoju obszaru poszukiwań i wydobywania. Od czerwca 2012 roku był bezpośrednio zaangażowany w opracowanie strategii i pomyślnie zakończenie negocjacji (z operatorem koncesji – kanadyjską firmą Talisman) związanych z usunięciem wadliwej platformy ze złoża Yme oraz odzyskanie zainwestowanych środków finansowych (marzec 2013). Ponadto monitorował zawarcie transakcji dotyczącej nabycia udziału w złożu Heimdal, stanowiącego centrum przetwarzania i dystrybucji gazu ziemnego z Norweskiego Szelfu Kontynentalnego (listopad 2013). Ponadto nadzoruje prowadzenie intensywnych prac rozpoznawczych mających na celu zdobycie pełnej wiedzy na temat złóż węglowodorów na obszarze Morza Bałtyckiego, aby w pełni wykorzystać potencjał i zasoby, które znajdują się w polskiej strefie ekonomicznej. Obecnie nadzoruje finalną fazę programu inwestycyjnego związanego z zagospodarowaniem złoża B8 obejmującego przede wszystkim przebudowę platformy „Petrobaltic” – z wiertniczej na eksploatacyjną, budowę podwodnej infrastruktury produkcyjnej. W ramach realizowanych zadań strategicznych zostało zaplanowane rozpoczęcie na początek marca 2014 roku realizacji prac wiertniczych przez nowo nabytą platformę „LOTOS Petrobaltic”, która w drugiej połowie lutego 2014 zostanie przetransportowana na Morze Bałtyckie.

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-16

**Marek
Sokołowski**

Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Produkcji i Rozwoju

Okres pełnienia funkcji w Zarządzie:

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 19 kwietnia 2002 roku kiedy to został powołany przez Radę Nadzorczą do składu Zarządu – wówczas IV kadencji. Następnie kolejno w latach 2003, 2006, 2009 oraz 2012 obejmował funkcję Wiceprezesa Zarządu - zgodnie z decyzją Rady Nadzorczej Spółki.

Do 2009 roku był Przewodniczącym Rady Nadzorczej LOTOS Kolej od czasu utworzenia spółki w 2002 roku. Jednocześnie od maja 2005 roku zasiada w Radzie Nadzorczej LOTOS Terminale S.A. (wcześniej LOTOS Czechowice S.A.) oraz od grudnia 2010 roku w Radzie Nadzorczej LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. – pełniąc w obu podmiotach funkcję Przewodniczącego.

Obszar zarządzania: Zarządza pionami produkcji, techniki, rozwoju technologii, inwestycji związanych z rozwojem technicznym i technologicznym oraz nadzoruje spółki segmentu operacyjnego Grupy Kapitałowej LOTOS.

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy:

Ukończył Wydział Elektryczny Politechniki Gdańskiej, studia podyplomowe w zakresie realizacji inwestycji w przemyśle oraz wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych w zakresie zarządzania.

Z Grupą LOTOS S.A. (wcześniej Rafineria Gdańska S.A.) związany jest zawodowo od 1973 roku. Od 1990 roku jednocześnie sprawował funkcję Członka Zarządu oraz zajmował stanowisko Dyrektora Technicznego i tym samym odpowiadał za utrzymanie ruchu rafinerii oraz realizację inwestycji. Na przełomie lat 1994 i 1995 brał udział w stworzeniu „Programu rozwoju technicznego Rafinerii Gdańskiej S.A. do roku 2000” (PRT), którego celem było zwiększenie zdolności przerobu ropy naftowej z 3 do 4,5 mln ton rocznie oraz budowa instalacji konwersyjnej w tym hydrokrakingu. Następnie od 1996 roku zarządzał realizacją ww. Programu, aż do jego zakończenia pod koniec roku 1999. W połowie 2000 roku zrezygnował z funkcji Członka Zarządu i do kwietnia 2002 roku zajmował stanowisko Szefa Służb Technicznych, będąc jednocześnie od kwietnia 2000 roku Prokurentem. W kwietniu 2002 roku został powołany na funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. W latach 2004-2011 był odpowiedzialny za realizację rozbudowy rafinerii w ramach Programu 10+ (wcześniej Program Kompleksowego Rozwoju Technicznego), którego oficjalne rozpoczęcie nastąpiło w sierpniu 2007 roku wmurowaniem aktu erekcyjnego na miejscu rozpoczynającej się budowy hydroodsiarczania olejów napędowych (HDS).

Po uruchomieniu instalacji Programu 10+ istotnie zwiększyła się zdolność przerobu ropy w rafinerii, ale także głębokość jej przetwarzania i elastyczność surowcowa. Realizacja Programu 10+ pozwoliła wejść Grupie LOTOS S.A. do elitarnego klubu najnowocześniejszych rafinerii w Europie. W ostatnich latach był inicjatorem wdrożenia Programu Doskonałości Operacyjnej, a także doprowadzenia gazu sieciowego do rafinerii. Obecnie zaangażowany jest m.in. w powstanie kompleksu petrochemicznego w ramach współpracy pomiędzy Grupą LOTOS S.A., Grupą Azoty S.A. oraz Polskimi Inwestycjami Rozwojowymi S.A.

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-14

**Maciej
Szozda**

Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Handlu

Okres pełnienia funkcji w Zarządzie:

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 1 lipca 2009 roku - powołany przez Radę Nadzorczą Spółki do składu Zarządu – wówczas VII kadencji. Następnie w roku 2012 po raz kolejny objął funkcję Wiceprezesa Zarządu - zgodnie z decyzją Rady Nadzorczej Spółki. Jednocześnie od sierpnia 2009 roku zasiada w Radzie Nadzorczej LOTOS Paliwa Sp. z o.o. pełniąc w niej funkcję Przewodniczącego oraz od grudnia 2010 roku w Radzie Nadzorczej LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. – pełniąc w niej funkcję Wiceprzewodniczącego.

Obszar zarządzania: zarządza całokształtem spraw związanych z efektywnym zarządzaniem procesami sprzedaży, zaopatrzenia i dystrybucji w Grupie Kapitałowej LOTOS oraz ponosi odpowiedzialność w tym zakresie działania. Nadzoruje również spółki segmentu handlowego w strukturze korporacyjnej grupy kapitałowej.

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy:

Ukończył Wydział Handlu w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Od 1980 roku pracował w PHZ Labimex. W latach 1983-1984 był zatrudniony w KMW Engineering na stanowisku Dyrektora Zarządzającego. Następnie do roku 1986 przebywał w USA jako Kierownik Kontraktu. W roku 1986 rozpoczął pracę w Przedsiębiorstwie Zagranicznym Ipaco na stanowisku Dyrektora, zaś w latach 1987 – 1989 pełnił funkcję Export Managera w Sinexim GmbH w Berlinie Zachodnim. Od 1989 roku prowadził własną działalność gospodarczą, m.in. w Easy Garments UK Ltd. (Easy Jeans) jako Szef Przedstawicielstwa na teren Polski i krajów WNP. W roku 2002 związał swoją karierę z PKN Orlen S.A. obejmując kolejno stanowiska: Dyrektora Biura Planowania i Rozwoju Sieci Detalicznej, Dyrektora Biura Rozwoju Sieci Detalicznej – Europa, Dyrektora Wykonawczego ds. Sprzedaży Detalicznej. Od października 2008 do lutego 2009 roku sprawował funkcję członka Rady Nadzorczej Orlen Deutschland AG. Od 2007 r. do marca 2009 r. pracował w spółce z grupy kapitałowej PKN Orlen S.A., tj. AB VENTUS NAFTA z siedzibą w Wilnie obejmując funkcję Członka Zarządu, a następnie Prezesa Zarządu.

Z Grupą LOTOS S.A. związany jest od 2009 roku. Nadzoruje działania zmierzające do osiągnięcia większego udziału w rynku paliw poprzez rozbudowę sieci stacji, stałą poprawę ich efektywności wprowadzając jednocześnie jednolite standardy ich funkcjonowania. Rozwój sieci to także efekt inwestowania w Miejsca Obsługi Podróżnych (MOP), powstające od października 2009 roku przy różnych odcinkach autostrad na terenie Polski, których obecnie funkcjonuje już 14. Jednocześnie, oferowane na stacjach, paliwa LOTOS Dynamic w grudniu 2009 roku stały się dostępne we wszystkich większych miastach Polski i zdobyły I miejsce w V edycji programu „Laur Konsumenta 2009” w kategorii „Paliwa Premium”. Wdrożył koncepcję stacji ekonomicznych OPTIMA zakładających sprzedaż paliw podstawowych po atrakcyjnych cenach. W 2011 powstało 50 tego typu stacji, skutkiem czego w ciągu 2011 roku firma pobiła krajowy rekord w liczbie łącznie otwartych stacji w jednym roku włączając do swojej sieci aż 63 nowe placówki. Dzięki ww. działaniom stacje LOTOS zostały laureatem prestiżowego Kryształowego Godła European Trusted Brands (2012 rok). Realizuje również założenia utrzymania pozycji lidera na krajowym rynku olejów smarowych oraz stałą poprawę udziału w rynku innych grup produktów, a także kontynuuje rozwój sprzedaży paliwa lotniczego, co zaowocowało powstaniem nowej spółki joint-venture LOTOS Air BP Polska (2013 rok).

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-13

Szersze informacje nt. doświadczeń zawodowych Członków Zarządu znajdują się na korporacyjnej [stronie internetowej](#).

Uchwał Zarządu wymagają:

1. ustalenie regulaminu organizacyjnego przedsiębiorstwa Spółki, w tym ustalenie organizacji przedsiębiorstwa Spółki,
2. ustalanie budżetu rocznego Spółki,
3. uchwalanie strategii Grupy Kapitałowej LOTOS
4. ustalanie prawem wymaganych regulaminów w przedsiębiorstwie Spółki,
5. realizowanie przez Spółkę inwestycji kapitałowych oraz wszystkich inwestycji rzeczowych, z wyłączeniem inwestycji odtworzeniowych o wartości zadania inwestycyjnego do kwoty 100 tys. zł,
6. wykonywanie przez Spółkę prawa głosu na walnych zgromadzeniach i zgromadzeniach wspólników spółek zależnych w sprawach:
 - powołania lub odwołania członków zarządu lub rad nadzorczych,
 - pokrycia straty,
 - podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego,
 - połączenia z inną spółką i przekształcenia spółki,
 - zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa spółki, ustanowienia na nim użytkowania,
7. powołanie/odwołanie członków zarządu lub członków rad nadzorczych dokonywanych w trybie bezpośredniego powołania lub odwołania przez Grupę LOTOS,
8. tworzenie spółek prawa handlowego,
9. nabywanie/zbywanie udziałów,
10. nabywanie/zbywanie akcji, z wyłączeniem nabywania lub zbywania akcji w publicznym obrocie papierami wartościowymi, chyba że takie nabycie lub zbycie powoduje uzyskanie lub utratę pozycji dominującej,
11. nabycie/zbycie nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości,
12. tworzenie lub przystępowanie do spółek osobowych, organizacji lub przedsięwzięć powodujących nieograniczoną odpowiedzialność z majątku własnego Spółki,
13. sporządzanie:
 - sprawozdania finansowego Spółki za poprzedni rok obrotowy, zgodnie z wymogami ustawy o rachunkowości, wraz ze sprawozdaniem Zarządu z działalności Spółki za poprzedni rok obrotowy skonsolidowanego sprawozdania za poprzedni rok obrotowy oraz sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za poprzedni rok obrotowy
14. zwoływanie zwyczajnych i nadzwyczajnych WZ z własnej inicjatywy, na pisemny wniosek RN albo na wniosek akcjonariusza lub akcjonariuszy reprezentujących nie mniej niż 1/10 część kapitału zakładowego oraz innych przypadkach przewidzianych KSH i w wymaganych terminach,
15. ustalanie porządku obrad WZ,
16. sprawy przekraczające zwykły zarząd przedsiębiorstwem,
17. sprawy, których prowadzeniu sprzeciwił się choćby jeden z pozostałych członków Zarządu,

18. sprawy, których rozstrzygnięcia w formie uchwały Zarządu zażąda Prezes Zarządu lub co najmniej połowa Członków Zarządu, a które należą do kompetencji poszczególnych Członków Zarządu,
19. ustanowienie prokury.

Zgodnie z postanowieniami KSH oraz Statutu Spółki, Zarząd uprawniony jest do występowania z wnioskiem w sprawie emisji nowych akcji bądź wykupu akcji, który po uzyskaniu opinii RN przedkładany jest WZ. Oprócz powyższego Zarząd, o ile zostanie do tego upoważniony stosownym zapisem w statucie i uchwale WZ, może w drodze uchwały/uchwał podejmować decyzje o emisji nowych akcji w ramach ustalonego przez WZ kapitału docelowego.

Zwykłe czynności Spółki, nie zastrzeżone do decyzji Zarządu - w formie uchwały, prowadzone są jednoosobowo przez Prezesa i przez poszczególnych Członków Zarządu według wewnętrznego podziału kompetencyjnego określonego w Regulaminie organizacyjnym Grupy LOTOS S.A.

Ponadto Prezes Zarządu prowadzi i nadzoruje sprawy korporacyjne Spółki w zakresie:

- zwoływania posiedzeń Zarządu i przewodniczenia obradom,
- prowadzenia akt i protokołów Zarządu,
- wykonywania obowiązków z zakresu prawa handlowego, spraw rejestru przedsiębiorców,
- obsługi organów Spółki i sporządzania protokołów,
- reprezentacji Zarządu wobec pozostałych organów Spółki, z zastrzeżeniem postanowień
- przepisów KSH i Statutu Spółki.

Tryb procedowania Zarządu Spółki, tj. zwoływania posiedzeń, podejmowania uchwał i ich archiwizacji oraz kompetencje poszczególnych członków Zarządu szczegółowo określa

[Regulamin Zarządu Grupy LOTOS S.A.](#)

Zasady powoływania i odwoływania osób zarządzających

Zgodnie z postanowieniami Statutu Grupy LOTOS S.A. Zarząd może liczyć od trzech do siedmiu członków. Zarząd powoływany jest przez Radę Nadzorczą, która również określa liczbę Członków Zarządu. Rada Nadzorcza dokonuje wyboru Członków Zarządu po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego, zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Rady Ministrów 18 marca 2003 roku w sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu w niektórych spółkach handlowych (Dz. U. Nr 55, poz. 476) oraz mając na względzie ustalone przez Ministra Skarbu Państwa „Dobre praktyki w zakresie doboru kandydatów na członków organów spółek o kluczowym znaczeniu dla Skarbu Państwa”.

Kadencja Zarządu jest wspólna i trwa 3 lata. Prezes, Wiceprezesi i pozostali Członkowie Zarządu oraz cały Zarząd mogą być odwołani lub zawieszeni z ważnych powodów przez Radę Nadzorczą w każdym czasie przed upływem kadencji. Mandat każdego z Członków Zarządu wygasa najpóźniej z dniem odbycia WZ zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy. Uchwały RN w sprawie powołania oraz odwołania poszczególnych Członków lub całego Zarządu zapadają w obecności co najmniej 2/3 członków Rady. Wygaśnięcie mandatu Członka Zarządu następuje również przez złożenie rezygnacji.

6.2.4. ZASADY ZMIANY STATUTU GRUPY LOTOS S.A.

Zmiana Statutu Grupy LOTOS S.A. wymaga podjęcia uchwały przez WZ Spółki bezwzględną większością głosów, przy czym zmiana §10 ust. 1 Statutu Spółki wymaga większości 4/5 głosów i reprezentacji co najmniej połowy kapitału zakładowego Spółki na WZ.

Po podjęciu przez WZ uchwały w sprawie zmian w Statucie Spółki, Zarząd Grupy LOTOS S.A. zgłasza ten fakt do sądu rejestrowego. Zmiana dokonana w Statucie obowiązuje z chwilą zarejestrowania jej przez sąd.

Następnie RN ustala tekst jednolity Statutu uwzględniający wprowadzone zmiany, o ile WZ udzieli RN upoważnienia w tym zakresie.

6.3. ZBIÓR ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO, KTÓRE GRUPA LOTOS S.A. STOSOWAŁA W 2013 ROKU

Przestrzeganie Dobrych Praktyk w Grupie Kapitałowej LOTOS

Dobre Praktyki to normy utrwalające wysokie standardy obyczajów korporacyjnych, przez co wspomagają organizację w dostosowaniu systemu nadzoru korporacyjnego do rozwiązań przyjętych w Unii Europejskiej.

Grupa LOTOS dba o relacje z inwestorami i dokłada starań by budować je w sposób partnerski i satysfakcjonujący dla obu stron.

Kluczowe cele wdrażania ładu korporacyjnego w Grupie Kapitałowej LOTOS to:

- przejrzystość działania,
- zaufanie w relacjach z Interesariuszami,
- budowanie wartości spółki dla akcjonariuszy.

W latach 2005 - 2007 za obowiązujący przewodnik po zasadach ładu korporacyjnego dla spółek, które pragnęły długotrwale budować solidne relacje z akcjonariuszami uznano zmodyfikowany w toku praktyki, dyskusji i zaleceń Komisji Europejskiej, dokument pt. "Dobre praktyki w spółkach publicznych 2005". Od debiutu giełdowego w czerwcu 2005 roku Grupa LOTOS S.A. przestrzegała większości zaleceń skodyfikowanych w tym dokumencie, od początku 2008 r. realizowała „[Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW](#)”, tzw. DPSN, zaś w kolejnych latach – zalecenia DPSN w brzmieniu zmienionym Uchwałą Rady Giełdy z dnia 19 października 2011 roku, a następnie uchwałą z 21 listopada 2012 roku, których aktualna wersja obowiązuje od początku 2013 roku.

Zgodnie z wprowadzonymi zasadami informowania, Spółka raportuje wówczas, gdy nastąpi naruszenie którejś z zasad w sposób incydentalny lub trwały. Raporty są publikowane poprzez giełdową platformę Elektroniczna Baza Informacji (tzw. EBI), analogicznie jak raporty bieżące i umieszczane w dwóch wersjach językowych w internetowym [serwisie relacji inwestorskich](#) Spółki.

Nieobligatoryjne zasady ładu korporacyjnego stosowane przez Spółkę na podstawie rekomendacji dokumentu „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW” (tzw. DPSN)

Grupa Kapitałowa LOTOS rozumie, że ład korporacyjny stanowi instrument podnoszący jej wiarygodność, jako podmiotu notowanego na rynku regulowanym GPW, a przez to także konkurencyjność rynkową, dlatego uznaje wdrażanie i realizację dobrych praktyk za swój żywotny interes. Grupa podejmuje działania by przekazywane uczestnikom rynku kapitałowego informacje były jednoznaczne i rzetelne.

Grupa LOTOS S.A. i jej spółki zależne dokładają staranności, by ich polityka informacyjna była efektywna i wspierała cel realizacji [zasad ładu korporacyjnego](#), tj.: przejrzystość działania Grupy LOTOS S.A. jako spółki giełdowej, zaufanie w relacjach z Interesariuszami, konsekwentne budowanie wartości spółki dla akcjonariuszy.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.1

Polityka informacyjna spółki i relacje z uczestnikami rynku kapitałowego

Grupa Kapitałowa LOTOS dba o to, by relacje z inwestorami i interesariuszami budować i rozwijać w sposób partnerski, oparty na dialogu, satysfakcjonujący dla obu stron. Grupa analizuje i stopniowo wdraża nowe narzędzia komunikacji, stale doskonali treść i formę przekazu.

Zespół Relacji Inwestorskich Grupy LOTOS S.A. (kontakt: [zespół IR](#)) dąży do prezentowania inwestorom precyzyjnego, rzetelnego i przejrzystego obrazu działalności Spółki, jej strategii i sytuacji finansowej, z zachowaniem reguł zaangażowania, dostępności i równego traktowania wszystkich inwestorów.

W celu przekazania informacji inwestorom, Spółka wykorzystuje wachlarz narzędzi relacji inwestorskich, m.in. mailing, newsletter, webcast, uczestnictwo w konferencjach dedykowanych akcjonariuszom instytucjonalnym, indywidualnym i przedstawicielom domów maklerskich, telekonferencje, spotkania one-on-one, dni otwarte dla analityków i inwestorów, uczestnictwo w indeksie RESPECT.

W 2013 roku zespół ds. Relacji Inwestorskich wspierał Zarząd Spółki w organizacji spotkań z inwestorami i utrzymywaniu regularnych kontaktów z uczestnikami rynku kapitałowego. Każdorazowo publikacji raportu okresowego z wynikami Grupy Kapitałowej LOTOS towarzyszyły spotkania powynikowe analityków finansowych z Członkiem Zarządu, Dyrektorem ds. Ekonomiczno – Finansowych Panem Mariuszem Machajewskim.

W dniu 27 listopada 2013 roku. w Gdańsku odbył się Międzynarodowy Dzień Rynków Kapitałowych (ang. International Capital Markets Day), którego tematem wiodącym była realizacja strategii Grupy Kapitałowej LOTOS. [Prezentacja ze spotkania Zarządu](#) z przedstawicielami rynku kapitałowego jest dostępna w internetowym serwisie Spółki.

Dbając o akcjonariuszy indywidualnych Spółka współpracuje we Stowarzyszeniu Inwestorów Indywidualnych. W 2013 roku Grupa LOTOS wzięła udział w dedykowanej im Konferencji Wall Street 17 organizowanej przez SII w Karpaczu w dniach 7-9 czerwca.

Uczestnikom rynku, interesariuszom Spółki dedykowany jest [Internetowy serwis relacji inwestorskich Grupy LOTOS](#) aktualizowany na bieżąco i dwujęzyczny (polski i angielski) - w celu zapewnienia równego dostępu do informacji inwestorom i analitykom spoza Polski. Serwis grupuje informacje i narzędzia w czterech blokach tematycznych:

1. [Spółka](#) - przedstawia Grupę Kapitałową, jej Strategię, Strukturę kapitału akcyjnego i Społeczną odpowiedzialność biznesu.
2. [Raporty i dane](#) - porządkują dane finansowe i pozafinansowe (m.in. wygodny do pobrania plik [databook](#) w formacie excel), a także raporty bieżące i okresowe Grupy Kapitałowej publikowane na GPW
3. [Strefa inwestora](#) – blok zawiera informacje nt. metodologii liczenia i aktualizowane kwartalnie wielkości modelowej marży rafinerijnej Grupy LOTOS S.A., informacje nt. polityki i wypłat dywidendy przez Spółkę, przydatne dla inwestorów narzędzia (kalkulator, archiwum notowań akcji LOTOS), gromadzi w jednym miejscu pliki do pobrania w tj. raporty okresowe, prezentacje strategii i programów efektywnościowych, prospekt emisyjny. Inwestor znajdzie tu także listę analityków domów maklerskich wydających raporty analityczne o Spółce wraz z ich aktualnymi rekomendacjami dla papierów wartościowych LOTOS będących w obrocie na GPW. Harmonogram wydarzeń w Spółce (wyniki kwartalne, działalność WZ, dzień otwarty i inne istotne z punktu widzenia akcjonariuszy wydarzenia o potencjalnym wpływie na wycenę walorów LOTOS) jest tu publikowany w zakładce „[Kalendarz inwestora](#)”
4. [Ład korporacyjny](#) – blok porządkuje dane z zakresu realizacji przez Grupę LOTOS S.A. dobrych praktyk spółek notowanych na GPW, zawiera też informacje o składzie i kompetencjach, zasadach działania Zarządu Grupy LOTOS S.A., Rady Nadzorczej i Walnego Zgromadzenia wraz z dokumentami, na podstawie których funkcjonują organy Spółki.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.2 – uchylony

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.3

Spółka dokłada starań by akcjonariusze mogli realizować swe prawo do uczestnictwa w WZ. Statut Spółki prawnie umocowuje Zarząd, do ewentualnego podjęcia decyzji o transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym. Grupa LOTOS analizuje zastosowanie tego rozwiązania w przyszłości.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.4

Rekomendacja nie dotyczy Spółki.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.5

Wynagrodzenia Zarządu oraz RN Grupy LOTOS S.A. podlegają ograniczeniom i zasadom określonym w Ustawie z 3 marca 2000 roku o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. nr 26 z 2000 roku, poz. 306, z późn. zm.) tzw. „ustawie kominowej”.

Wysokość wynagrodzenia wiceprezesów Zarządu została ustalona przez RN 13 listopada 2009 roku w ramach przyznanych jej kompetencji na podstawie Statutu oraz ww. ustawy na poziomie 6-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (tj. GUS). Natomiast NWZ,

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2013

przychylając się do wniosku RN wyrażonego w uchwale nr 63/VII/2009 z 13 listopada 2009 roku, określiło dnia 17 grudnia 2009 roku zasady wynagradzania prezesa Zarządu Spółki na tym samym poziomie przy jednoczesnym uchyleniu uchwały Walnego Zgromadzenia z 18 sierpnia 2000 roku dotyczącej zasady wynagradzania Członków Zarządu Spółki.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie w ramach swoich kompetencji ustaliło w 2000 roku zasady wynagradzania Członków RN. Zgodnie z nimi Członkom Rady przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS.

Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami ww. „ustawy kominowej”, Członkom RN oraz Zarządu w 2013 roku nadal przysługiwało indywidualne wynagrodzenie miesięczne w wysokości, której podstawę ustalono w oparciu o przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku obowiązujące w IV kwartale 2009 roku.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.6 i 7

Zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą, Spółka uważa, że Członkowie RN realizują zalecenia DPSN dotyczące zaangażowania w wykonywanie swych obowiązków oraz kierują się w swym postępowaniu interesem Spółki.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.8

Spółka dba o partnerskie relacje i równe traktowanie akcjonariuszy w zakresie transakcji i umów zawieranych z nimi lub ich podmiotami powiązanymi.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.9

Spółka umożliwia równy dostęp kobietom i mężczyznom do zasiadania w organach nadzorczych i sprawowania funkcji kierowniczych, a tym samym nie prowadzi polityki dyskryminowania bądź faworyzowania żadnej z płci.

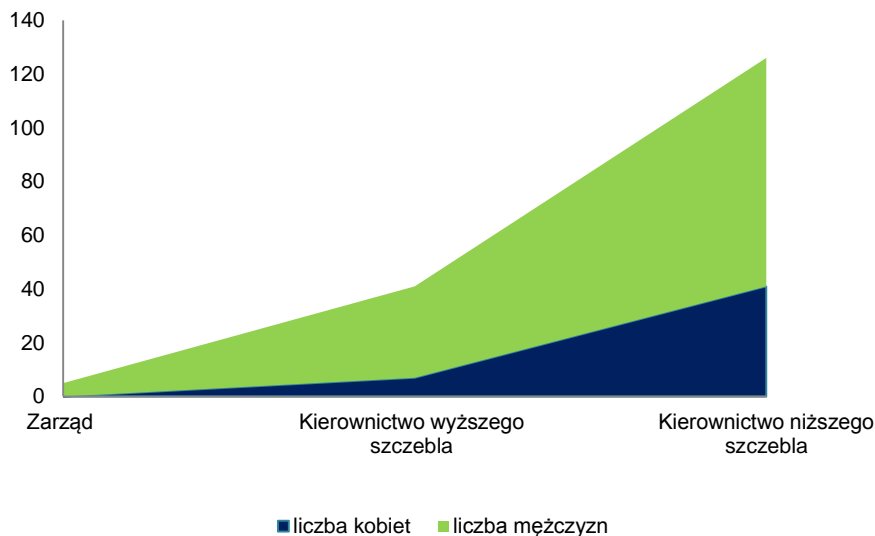
Tabela 47. Liczba kobiet i mężczyzn zasiadających w Radzie Nadzorczej

	liczba kobiet	liczba mężczyzn
01.01.2012 - 27.01.2012	1	5
27.01.2012 - 29.02.2012	1	4
29.02.2012 - 31.12.2012	2	4
01.01.2013 - 31.12.2013	2	4

Tabela 48. Liczba kobiet i mężczyzn zasiadających w Zarządzie i kierownictwie Grupy LOTOS S.A.

	liczba kobiet	liczba mężczyzn
Zarząd	0	5
Kierownictwo wyższego szczebla	7	34
Kierownictwo niższego szczebla	41	85
Razem	48	123

Rysunek 63. Zatrudnienie na stanowiskach kierowniczych wg płci - stan na 31.12. 2013 roku

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.10

Wspieranie form ekspresji artystycznej i kulturalnej, działalności sportowej, edukacji jako element strategii

Nadrzędnym celem strategicznym Grupy LOTOS S.A. do 2015 roku jest budowa wartości dla akcjonariuszy przez optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów intelektualnych i materialnych oraz realizację projektów rozwojowych w kluczowych obszarach działania, tj. w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym, rafineryjnym i rynkowym.

Wartości etyczne i strategia społecznej odpowiedzialności

Strategia społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS wiąże kwestie społeczne, środowiskowe, etyczne oraz wynikające z praw człowieka z podstawową działalnością i strategią biznesową Grupy Kapitałowej LOTOS.

W 2008 roku Zarząd Grupy LOTOS S.A. przyjął kompleksową [Strategię społecznej odpowiedzialności](#) Grupy LOTOS S.A. do 2012 roku, która po kompleksowych konsultacjach z interesariuszami i w wyniku przeprowadzonych analiz, ukierunkowanych na ocenę dotychczas realizowanych działań, ich uwarunkowań oraz poznanie zgłaszanych oczekiwań, została zaktualizowana w maju 2012 roku na lata 2012 - 2015 r. Cele strategiczne, jakie Spółka zidentyfikowała to:

W dziedzinie inwestowania w zasoby ludzkie - zapewnienie wysokokwalifikowanych pracowników niezbędnych dla skutecznej realizacji strategii biznesowej oraz udoskonalenie kultury organizacyjnej w oparciu o przyjęte wartości.

W zakresie wzmacniania sfery zdrowia i bezpieczeństwa - podniesienie świadomości i poziomu zaangażowania kadry kierowniczej i pracowników oraz podwykonawców w poprawę bezpieczeństwa pracy.

W obszarze integracji z otoczeniem lokalnym - zapewnienie przychylności otoczenia oraz wzmocnienie reputacji przedsiębiorstwa społecznie zaangażowanego poprzez podejmowanie działań przyczyniających się do trwałego rozwiązywania problemów społecznych i środowiskowych.

W zakresie zarządzania zasobami naturalnymi w procesie produkcji - ograniczenie ryzyka środowiskowego w działalności oraz dążenie do stałego minimalizowania stopnia oddziaływania działalności na środowisko naturalne.

W sferze etyki i przeciwdziałania nadużyciom - udoskonalenie sposobu zarządzania poprzez dbałość o etykę postępowania i transparentność procesów biznesowych oraz zabezpieczanie organizacji przed ryzykiem nieprawidłowości.

W obszarze partnerskich relacji z otoczeniem rynkowym - zbudowanie trwałych relacji z klientami poprzez koncentrację na zrozumieniu ich potrzeb oraz zapewnieniu im oczekiwanej jakości i bezpieczeństwa produktów.

W dziedzinie bezpieczeństwa w sektorze energii - udział w inicjatywach nakierowanych na podnoszenie poziomu bezpieczeństwa w sektorze energii, w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa i środowiska.

W dziedzinie komunikowania - zapewnienie pracownikom terminowej i dostosowanej do ich zróżnicowanych potrzeb komunikacji oraz wykształcenie kultury organizacyjnej opartej o wielokierunkową, otwartą komunikację, w tym rozwój systemu konsultacji społecznych w grupie kapitałowej.

Rysunek 64. Wartości korporacyjne

Grupa Kapitałowa LOTOS wierzy, że biznes powinien być prowadzony w zgodzie z normami etycznymi, środowiskiem naturalnym i potrzebami społeczeństwa, dlatego deklaruje korporacyjny system wartości, który traktuje jako długofalowe zobowiązanie wobec wszystkich interesariuszy. Przyjęte w działaniu cztery naczelne wartości to:

1. **Czystość** - dbałość Grupy Kapitałowej LOTOS o przestrzeganie najwyższych standardów środowiskowych i ekologicznych, ale także etyczna i uczciwa konkurencja, przeciwdziałanie korupcji i łamaniu praw człowieka,
2. **Otwartość** - stosunek Grupy Kapitałowej LOTOS do zmian, potrzeb świata i oczekiwań ludzi,
3. **Innowacyjność** - docenienie i ochrona kapitału intelektualnego, jakim dysponuje Grupa Kapitałowa LOTOS, oraz kompetencji pracowników firmy,
4. Grupa Kapitałowa LOTOS jest świadoma także swej szczególnej **odpowiedzialności** jako koncernu paliwowego i właściciela rafinerii, wobec przyszłości, ludzi, środowiska naturalnego, kraju i bezpieczeństwa jego pozycji w świecie.

W dniu 1 stycznia 2013 roku wprowadzony został [Kodeks etyki Grupy Kapitałowej LOTOS](#), który zastąpił istniejące od połowy minionej dekady dokumenty określające zasady postępowania pracowników i menadżerów grupy kapitałowej. Dokument określa zachowania wewnątrz organizacji, a także relacje z uczestnikami rynku kapitałowego, klientami i partnerami, społecznością lokalną oraz konkurencją. Jest on kluczowym elementem szerszego projektu, ustanowienia kompleksowego Programu etycznego.

Inny istotny element obowiązujących w organizacji norm stanowi przyjęta w 2012 roku [Polityka przeciwdziałania nadużyciom](#). Ustanowienie obu dokumentów zgodne jest z celami Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2012-2015. System naczelnych wartości społecznej odpowiedzialności biznesu skojarzony jest z kluczowymi wartościami marki LOTOS opierającymi się na trzech filarach:

**Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS
za rok 2013**

Tabela 49. Kluczowe grupy interesariuszy Strategii Społecznej odpowiedzialności biznesu Grupy Kapitałowej LOTOS

Grupa I	Grupa II	Grupa III
OTOCZENIE WEWNĘTRZNE	OTOCZENIE SPOŁECZNE	OTOCZENIE RYNKOWE
Pracownicy Spółki grupy kapitałowej Rada Pracowników	Społeczności lokalne Organizacje pozarządowe Jednostki samorządu terytorialnego Administracja rządowa Instytut naukowo-badawcze i ośrodki edukacyjne Organizacje pracodawców Media Środowisko przyrodnicze	Wykonawcy u podwykonawcy Dostawcy Odbiorcy i klienci Partnerzy biznesowi Firmy konkurencyjne Organizacje branżowe i instytucje międzynarodowe Organizacje kontrolne i monitorujące, przyznające certyfikaty Uczestnicy rynku kapitałowego

Tabela 50. Filary Strategii Społecznej odpowiedzialności biznesu Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2012 - 2015

FILARY STRATEGII SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS		
I	II	III
ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA	ODPOWIEDZIALNOŚĆ ŚRODOWISKOWA	ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESOWA
<p>Tworzenie wartości korzystnych dla otoczenia społecznego</p> <p>Działalność organizacji cechuje się poszanowaniem kapitału intelektualnego i różnorodności, przestrzeganiem praw człowieka, w tym swobody wypowiedzi i wolności zrzeszania się. Organizacja przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz poprawy jakości kapitału ludzkiego w regionie swego oddziaływania. Przeciwdziała wykluczeniu oraz innym problemom społecznym w obszarach zgodnych ze swoimi kompetencjami.</p>	<p>Tworzenie wartości korzystnych dla środowiska naturalnego</p> <p>Organizacja dąży do stałego ograniczania negatywnego wpływu swojej działalności na środowisko naturalne poprzez stosowanie wysokich standardów wydobywania, produkcji i przerobu węglowodorów, a także spełnianie wymagających norm środowiskowych w procesie produkcji, transportu i sprzedaży produktów ropopochodnych. W swojej działalności wydobywczej stosuje najlepsze dostępne obecnie techniki i zasady postępowania, stale analizując możliwości stwarzane w tym zakresie przez nowe technologie. Organizacja zmierza do rozpoznania i rozwinięcia możliwości pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.</p>	<p>Tworzenie wartości korzystnych ekonomicznie i gospodarczo</p> <p>Organizacja przykładą wagę do zarządzania swoimi relacjami z otoczeniem w sposób przewidywalny i obliczalny (<i>ang. accountability</i>), zgodny z zasadami etyki, z zachowaniem przejrzystości i partnerstwa. Wpływa to na sposób, w jaki dąży do osiągnięcia zysków w biznesie oraz wzrostu wartości w długiej perspektywie. Odpowiedzialność organizacji przejawia się także w inicjowaniu działań zmierzających do zwiększania poziomu bezpieczeństwa w sektorze energii w Polsce i w krajach, w których Grupa LOTOS jest aktywna biznesowo, w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa i środowiska. Organizacja zapewnia stabilne dostawy paliw na rynek polski, a także uczestniczy w projektach poszukiwań i wydobywania złóż węglowodorów (w tym niekonwencjonalnych).</p>

Tabela 51. Obszary Strategii Społecznej Odpowiedzialności Biznesu

Inwestowanie w zasoby ludzkie	Zarządzanie zasobami naturalnymi w procesie produkcji	Etyka i przeciwdziałanie nadużyciom w działalności biznesowej
Wzmacnianie sfery zdrowia i bezpieczeństwa		Partnerstwo z otoczeniem rynkowym
Integracja z lokalnym otoczeniem		Bezpieczeństwo w sektorze energii

Wspieranie form ekspresji artystycznej, kulturalnej, działalności sportowej i edukacji poprzez [programy wyrównywania szans, programy społeczne i środowiskowe](#). Spółka szczegółowo komunikuje na swej stronie internetowej.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.11

Ład informacyjny

Zespół ds. Komunikacji wspierany przez Zespół Relacji Inwestorskich Grupy LOTOS S.A. realizuje spójną i transparentną politykę komunikacji Grupy Kapitałowej LOTOS poprzez utrzymywanie bieżącego kontaktu z mediami. Sposób działania i odpowiedzialność biura jest szczegółowo opisana w procedurach Grupy LOTOS i poddawana jest okresowej ocenie.

Poszanowania przez Grupę LOTOS S.A. standardów ładu informacyjnego dowodzi m.inn. nieprzerwane od 19 listopada 2009 r. uczestnictwo Spółki w RESPECT Index (tj. ang. Responsibility, Ecology, Sustainability, Participation, Environment, Community, Transparency) na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Jest to pierwszy w Europie Środkowo-Wschodniej indeks spółek społecznie odpowiedzialnych.

Projekt RESPECT Index ma na celu wyłonienie spółek zarządzanych w sposób odpowiedzialny i zrównoważony. W celu aktualizacji portfela indeksu RESPECT spółki są cyklicznie poddawane weryfikacji stopnia spełnienia przyjętych kryteriów. Do indeksu wchodzi wyłącznie spółki giełdowe funkcjonujące w oparciu o najlepsze standardy zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego, ładu informacyjnego i relacji z inwestorami, a także w obszarach czynników ekologicznych, społecznych i pracowniczych.

RESPECT Index uwzględnia także kryteria dochodowości z tytułu dywidend i praw poboru, służące ocenie koniunktury w grupie spółek wchodzących w jego skład.

17 grudnia 2013 r. Grupa LOTOS S.A. została po raz siódmy zakwalifikowana do RESPECT Index, który aktualnie tworzą 22 spółki.

W 2013 roku Instytut Rachunkowości i Podatków nagroził Grupę LOTOS S.A. I miejscem w dwóch kategoriach: „Najlepszy raport roczny za 2012 rok” oraz „Raport roczny w internecie”.

Grupa Kapitałowa LOTOS wypracowuje i wdraża dobre praktyki w zakresie ochrony środowiska, bezpieczeństwa pracy i systemów zarządzania, wykraczających poza wymogi przewidziane regulacjami państwowym.

Jako pierwsza firma paliwowa w Polsce Grupa LOTOS S.A. uzyskała certyfikat Zintegrowanego Systemu Zarządzania i przyjęła [Zasady Global Compact](#), tj. model raportowania danych ekonomicznych, społecznych i środowiskowych zgodny z zaleceniami międzynarodowej organizacji United Nations Global Compact.

Publikacja Rocznych Raportów Zintegrowanych wg. standardów GRI

W ślad za publikacją raportu rocznego zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Finansów z 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych [...], Spółka już po raz piąty przygotowuje raport zintegrowany w formie elektronicznej. Publikacja zawiera dwa skonsolidowane sprawozdania: finansowe i pozafinansowe. Pierwsze przygotowano zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF). Drugie zgodnie z Ramowymi Zasadami Raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju wg. [Global Reporting Initiative](#) (GRI), która jest niezależną instytucją działającą na rzecz rozwijania i propagowania tzw. wytycznych zrównoważonego rozwoju (tj. ang. Sustainability Reporting Guidelines). Zastosowanie wytycznych GRI polega na składaniu przez spółki kompleksowych sprawozdań z ekonomicznej, środowiskowej i społecznej działalności. Grupa LOTOS S.A. przygotowuje swoje sprawozdania zgodnie z obecnie obowiązującą trzecią wersją wytycznych GRI, stosując najwyższą z przewidzianych liczbę wskaźników wyników (Poziom Aplikacji A+ GRI), jako jedna z nielicznych firm w Polsce, które reprezentują tak wysoki poziom przejrzystości w ukazywaniu pozafinansowych danych sprawozdawczych.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.12

Spółka rozważy w przyszłości umożliwienie akcjonariuszom wykonywania prawa głosu w toku WZ przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

Obligatoryjne zasady ładu korporacyjnego stosowane przez Grupę LOTOS

DPSN Działy II – IV

W zakładce "[Dobre praktyki](#)" na stronie internetowej Spółka umieszcza treści z zakresu ładu korporacyjnego w Grupie LOTOS S.A.: coroczne Oświadczenia Spółki i Grupy Kapitałowej LOTOS o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego, komunikaty publikowane w systemie EBI, udział kobiet i mężczyzn w Zarządzie i Radzie Nadzorczej.

Zarząd Spółki pierwszy raz podał do publicznej wiadomości w 2007 roku oraz powtórzył w kolejnych latach, [Oświadczenie o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego](#) zawierające niestosowanych przez Spółkę zasad wraz z komentarzem o przyczynach zaistniałych odstępstw.

Raporty dot. stosowania ładu korporacyjnego w latach 2012 - 2013

W 2012 roku Grupa LOTOS stosowała większość obligatoryjnych zasad ładu korporacyjnego zawartych w kodeksie DPSN. Zgodnie z zasadą „comply or explain”, która zakłada, że spółki publiczne powinny stosować wszystkie zasady dobrych praktyk, a raportować jedynie przypadki, gdy nastąpi naruszenie którejś z nich w sposób incydentalny lub trwałe raporty o naruszeniu zasad ładu korporacyjnego są publikowane z pośrednictwem systemu EBI i analogicznie do raportów bieżących na podstawie §29 ust.3 Regulamin Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie.

27 stycznia 2012 roku Spółka poinformowała o jednorazowym naruszeniu zasady nr 5 z działu III DPSN w związku z rezygnacją w tym dniu Pana Rafała Wardzińskiego z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej Grupy LOTOS. ([Raport EBI nr 1/2012 z dnia 27.01.2012](#)).

W 2013 r. Spółka przekazała ([Raport EBI nr 1/2013 z dnia 31 maja 2013](#)) informację o niezastosowaniu zasady DPSN zawartej w rozdziale IV pkt. 10 ust. 1 i 2 dotyczącej zapewnienia akcjonariuszom możliwości udziału w WZ przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Jednocześnie Spółka nie zapewnia transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym ani nie udostępnia jego zapisu audio lub video na stronie internetowej zgodnie z zasadą zawartą w rozdziale II pkt. 1 ust. 9a.

W uzasadnieniu Spółka poinformowała, że jej Statut nie przewiduje możliwości udziału w WZ przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Ponadto, Spółka nie przewiduje rejestrowania obrad walnego zgromadzenia w formie audio lub video i umieszczania zapisu przebiegu obrad na swojej stronie internetowej, ponieważ w jej ocenie stosowane do tej pory dokumentowanie przebiegu walnych zgromadzeń zapewnia transparentność działalności Spółki oraz chroni prawa wszystkich akcjonariuszy. Grupa LOTOS S.A. udostępnia treść podejmowanych uchwał w formie raportów bieżących, a także publikacji na stronie internetowej.

Zgodnie z postanowieniami § 8 ust. 8 Statutu Zarząd Spółki jest prawnie umocowany by ewentualnie podjąć decyzję o transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym. Spółka przeanalizuje zastosowanie ww. zasad w przyszłości.

Systemy kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych [...], Zarząd Grupy LOTOS S.A. jest odpowiedzialny za system kontroli wewnętrznej i jego skuteczność w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych.

Proces postępowania przy sporządzaniu, zatwierdzaniu i przekazywaniu do publikacji sprawozdań finansowych reguluje wewnętrzna procedura, zgodnie z którą nadzór nad przygotowaniem sprawozdań finansowych pełni Dyrektor Biura Centrum Finansowo-Księgowego wraz z osobą odpowiedzialną za prowadzenie ksiąg rachunkowych Grupy LOTOS, tj. Głównym Księgowym. Za sporządzenie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego odpowiedzialne jest Biuro Sprawozdawczości funkcjonujące w Grupie LOTOS S.A..

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) na podstawie sprawozdania finansowego Grupy LOTOS S.A. oraz sprawozdań finansowych jednostek kontrolowanych przez Grupę LOTOS S.A.

Grupa LOTOS S.A., LOTOS Petrobaltic S.A., LOTOS Exploration and Production Norge AS, LOTOS Asphalt Sp. z o.o., LOTOS Oil S.A., LOTOS Paliwa Sp. z o.o., LOTOS Kolej Sp. z o.o., LOTOS Tank Sp. z o.o., LOTOS Serwis Sp. z o.o. prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określoną przez MSSF. Pozostałe spółki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz politykami, standardami rachunkowości zależnymi od siedziby zagranicznej spółki. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie ujęte w księgach rachunkowych jednostek Grupy stosujących inne standardy rachunkowości niż MSSF, wprowadzone w celu doprowadzenia danych finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

W celu zapewniania jednolitych zasad rachunkowości funkcjonująca w Spółce polityka rachunkowości została przekazana do stosowania przez spółki z Grupy Kapitałowej LOTOS przy sporządzaniu pakietów konsolidacyjnych.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU

Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny	
	Paweł Olechnowicz
Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Ekonomiczno - Finansowych	
	Mariusz Machajewski
Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Produkcji i Rozwoju	
	Marek Sokołowski
Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Handlu	
	Maciej Szozda
Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Poszukiwań i Wydobywania	
	Zbigniew Paszkowicz